A DESCRIPTIVE CATALOGUE OF SANSKRIT MANUSCRIPTS

Edited by
Lokesh Chandra

AM 0545442 Code I-E-2011352926
04 UNIVERSITY OF CHICAGO

A DESCRIPTIVE CATALOGUE OF SANSKRIT MANUSCRIPTS

In the Private Library of His Highness the Maharaja of Jammu and Kashmir

and MAHĀCĪNĀCĀRA, KAKṢAPUṬA AND TĀRĀRAHASYA

ŚATA-PIṬAKA SERIES

INDO-ASIAN LITERATURES

Volume 634

Reproduced in original scripts and languages
Translated, annotated and critically evaluated by
specialists of the East and the West

Founded by
Prof. RAGHUVIRA *M.A., Ph.D., D.Litt. et Phil.*
Continued by his son
Prof. LOKESH CHANDRA *M.A., D.Litt.*

आचार्य—रघुवीर—समुपक्रान्तं

जम्बुद्वीप-राष्ट्राणां
(भारत-नेपाल-गान्धार-शूलिक-तुरुष्क-पारस-ताजक-भोट-चीन-मोंगोल-मञ्जु-
उदयवर्ष-सिंहल-सुवर्णभू-श्याम-कम्बुज-चम्पा-द्वीपान्तरादीनां)

एकैकेषां समस्त्रोतसां संस्कृति—साहित्य—समुच्चय—
सरितां सागरभूतं

शतपिटकम्

1. A DESCRIPTIVE CATALOGUE OF SANSKRIT MANUSCRIPTS

IN THE PRIVATE LIBRARY OF
HIS HIGHNESS SHRI RAJARAJESHWAR MAHARAJADHI-
RAJ MAHARAJA SHRI HARISINGHJI BAHADUR
K.C.I.E., K.C.V.O. OF JAMMU AND KASHMIR

2. MAHĀCĪNĀCĀRA, KAKṢAPUṬA AND TĀRĀRAHASYA

by

RAMCHANDRA KAK
Superintendent of Archaeology and Curator, Sri Pratap Singh Museum, Srinagar
and
HARABHATTA SHASTRI

edited by

Prof. LOKESH CHANDRA

foreword by

DR. KARAN SINGH, M.P.

NATIONAL ARCHIVES OF INDIA
AND
ADITYA PRAKASHAN, NEW DELHI

© National Archives of India
First published: 2011

ISBN 978-81-7742-117-0

Published by Aditya Prakashan, 2/18, Ansari Road, New Delhi – 110 002.
email: contact@adityaprakashan.com
website: www.adityaprakashan.com

Printed at D.K. Fine Arts Press (Pvt.) Ltd., Delhi – 110 052.

CONTENTS

Foreword by Dr. Karan Singh	7
From the desk of the Director General of the Archives	9
Preface by Prof. Lokesh Chandra	11
Introduction	17
Summaries of important manuscripts	22
Catalogue of manuscripts	35
विशिष्ट-ग्रन्थ-सार-निर्णय:	53
मुद्रित-ग्रन्थानामकारादि-क्रमेण अनुक्रमणिका	105
Alphabetical list of books	119
Mahācīnācāra	128
Kakṣapuṭa	136
Tārārahasya	213

Prof. Mushirul Hasan
Director General of Archives

From the desk of Director General of Archives

The collections in any archival repository are like treasure chests that need a proper key to unlock. The archival reference-media in the form of catalogues, guides, descriptive lists, indexes etc. serve this role by unlocking the wealth of information to its potential users.

The National Archives of India has in its custody a large number of manuscripts including a substantial number of Sanskrit manuscripts. A catalogue of 274 Sanskrit manuscripts belonging to the Library of Maharaja of Kashmir was published in 1927 by Ram Chandra Kak and Hara Bhatta Shastri. The subjects of these manuscripts include: *Veda* and *Vedic* literature, *Smṛiti* and *Dharma-Śāstra*, *Purāṇa* and *Itihāsa*, Philosophy, *Tantra*, Grammar and Lexicography, *Dharma*, Poetry and Poetics, Astronomy and Astrology, Ritual, Medicine and Polity etc.

This catalogue has since long become out of print and there was a persistent demand from the scholars to make this catalogue available once again. I am extremely happy to place a new edition of the catalogue in the hands of the users of archives. In our endeavors, Prof. Lokesh Chandra, an eminent scholar, not only undertook the responsibility of getting this catalogue reprinted, but has also contributed a scholarly preface. I am extremely grateful to him. My colleagues Smt. Kalpana Shukla, Archivist and Dr. Sanjay Garg, Deputy Director of Archives, have shouldered the responsibility of planning and execution of not only reprinting of the present catalogue, but also of rehabilitating the collection of these manuscripts in a scientific manner. I thank them for their support.

I hope that this initiative by National Archives of India will go a long way in fulfilling a long standing demand of the scholars.

PREFACE

Lokesh Chandra, New Delhi

Manuscripts, xylographs, codices on vellum, and their kin are glimpses of eternity in the ecstasy of ever-renewing discovery. Dripping with the smiles of time, they are the instinctive depths in the imagery of the roots of knowledge. They are the spell of thousands of years of the quest of meaning in the arts and sciences to replenish life in the euphoria of living and light. They are the pilgrimage of humanity to the epic of ideas leading to higher and higher progress, or in the words of a Chinese poet: "where the door opens on white water".

The memory of manuscripts can be seen in the English work *book* that is from *beech* whose bark was used for writing. German has preserved this relationship to the present: a book is *Buch*, and the beech is *Buche*. What a dream to descend into the distant corridors of etymology of words. When we speak of a library, we are reminded of the Latin word for book *liber*, which again means "bark". The common term in use among the Greeks for a book was *biblos*, meaning "a roll". This gives the word Bible. The largest and the most perfect extant Greek codex is in the British Museum (Add.MS.33,270). It is from the 3rd century AD. Sanskrit manuscripts are earlier and date from the 1st century BC. They were exhumed in Afghanistan by the Talibans and sold in Sweden, USA and Japan.

The word "manuscriptology" is new to the *Oxford Dictionary of the English Language*. It was proposed by my father Prof. RaghuVira in the early 1930s as a distinctive branch of specialization, besides the transmission of texts across centuries as worked out in a *stemma codicum*. White preparing a critical edition of the Virāṭaparva, he realized that manuscripts have a life *sui generis* which is crucial to the evaluation of recensions.

The Buddhist patriarchs of Nav Bahar, known as Barmak in Arabic or *Paramaka* in Sanskrit, were keenly interested in Greek and Sanskrit philosophy, mathematics, medicine, astronomy and other sciences. They became ministers to the Abbasid Caliphs. They advised them on the site of the new capital of Baghdad. They introduced scientific learning from Sanskrit and Greek sources by translations into Arabic. Jafar Barmak encouraged translations from Greek. At his suggestion Harun ar-Rashid sent missions to obtain manuscripts from all over the Roman *Kultur-kreis*. Greek sciences translated into Arabic were transmitted to Spain under Arab domination.

In 750 the Abbasids overthrew the Umayyad dynasty in Damascus. The accession of the Abbasids was signalized by a ruthless extermination of every member of the defeated house. Abd-al-Rahman, a youth of twenty, of exceptional nerve and ability, escaped, and finally reached south of Spain, organized the Muslim state of Spain and his capital Cordova became the jewel of the world. The University of Cordova rose to a place of preeminence among educational institutions of Europe. Manuscripts were collected from Alexandria, Damascus and Baghdad. They numbered four

lakh and their titles filled a catalogue of 44 volumes. Hellenic learning in Arabic re-entered Western thought at many points. The curriculum of the Arab universities of Cordova and Granada comprised theology, philosophy, jurisprudence, medicine, chemistry, astronomy, mathematics and so on. The art of paper making was established in Italy about 1270.

European scholars took no time to realize that Arabic learning was based on Greek texts.. Ancient Greek science and philosophy were recovered, supplemented and transmitted to make possible the renaissance of Europe. Manuscripts marked the historic beginning of European science and technology in the 15th century, and ever since they have commanded the respect and study of the Western academia. The transition from the Middle Ages to Modernity had begun. The Revival of learning from Greek and Latin literature, was a rebirth, a Renaissance, a return to the Indo-European conceptual universe of *punarjanma*, a continuing quest of life. In AD 529 the Byzantine Emperor Justinian I had expelled pagan teachers, and closed Plato's Academy. Classical Greek and Latin texts had been disowned since then as being pagan, but now they thrilled Europe with new discoveries. They were the enthusiasm, the vitalizing faith, which made the work of scholarship in the 15th century so highly strung and ardent. The men who followed it knew that they were restoring humanity to its birthright after the expatriation of ten centuries.

The intensive search for Greek and Latin manuscripts became crucial to the rise of natural sciences in the West. Manuscripts became the mother of Modernity. The "Nature" by Anaximander (ca.610-545 BC) on the evolutionary theory of the development of animals and men; Theodorus' invention of line, rule, lathe and lever; Euclid's theory of numbers, solid geometry and optics; Aristotle's marine biology, and constitution of 158 city kingdoms of the Greek world; the library classification of books by Zenodotus (ca.325 BC), trigonometry invented by Hipparchus (ca. 190-126 BC), town-planning by Hippodamus (ca.5 BC), strategic theories of Tacitus (ca.4 BC) including the "enemy within"; Autolycus on the "moving sphere" (ca.4 BC), and hundreds of others became inspiring panoramas of science, in fact, the foundations of Today.

The discovery of a fragment of Kālidāsa's *Śākuntalam* in the Kuo-ch'ing Monastery on the Tien-t'ai Mountains has changed the entire history of Chinese theatre. Prof. Yang Yin-shan has written about the direct influence of Indian dramaturgy upon the Chinese theatre. This fragment is the oldest known manuscript of Kālidāsa.

The Chinese Emperors sent a military expedition to Champa against its king Śambhuvarman to bring 1350 Sanskrit manuscripts. The T'ang Emperors of China were keen to get the scientific mss. on medicine, mathematics, astrology, trigonometry, opthalmology and other sciences in Sanskrit to keep abreast of the latest advances. One of the outstanding poets of T'ang, the Golden Age of Chinese history, Li Shang-yin (812?-858) speaks of "the true and sure words written on Indian leaves". The Chinese poet Chang Ch'iao wrote verses in praise of the revered paper palm. Emperor I-tsung (ruled 860-874) kept palm-books in the palace and chanted his prayers from them. The poet P'i Jih-hsiu speaks of the *kunduruka* incense and palm Sutras as the smell and feel of Dharma.

Chinese reverence for the manuscripts has continued down to the present. My father Prof. RaghuVira went to China in 1955 and had a meeting with Premier Chou Enlai. He told Premier

Chou that he had come to take the Sutras from China to India. Premier Chou Enlai was so thrilled that he acceded to every request of my father. It was the dream of great Chinese scholar-pilgrims like Hsüan-tsang to seek Sutras in India. For the first time in history an Indian scholar had come to China for the Sutras. Premier Chou called my father "the Indian Hsüan-tsang" a hallowed name in China's literary heritage. Pandit Jawaharlal Nehru wrote on 8th Oct. 1955: "The way they treated Dr. RaghuVira and gave him quite extraordinary facilities, was very unexpected. They did so because they recognized RaghuVira's special ability". My father had touched the sensitive chords of the Chinese Premier, to whom the Sutras were the glories of China's Golden Ages.

The Chinese tradition lives on in Japan. The Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology, Japan is funding a major project at the British Library, London to digitalise 4500 fragments of Sanskrit manuscripts found in Central Asia. The Soka University, Tokyo has started the Brahmi Club to train the younger generation to decipher them.

An exhibition of Sanskrit manuscripts was held at Tokyo in November 1998. Eight to ten thousand persons, young and old, came *daily* to see these treasures, the foundation of their culture. I had to get special permission to view the manuscripts, ranging from the third to the tenth century, after the exhibition hours were over at 8.00 p.m.

The bicentenary celebrations of the Library of Congress, Washington were held at the Embassy of the USA in New Delhi. When I asked the Representative from the Library of Congress as to the most ancient book in their collection he said: "You will not believe that it is a Sanskrit manuscript of the third century".

The search and care of manuscripts has been a historic process. Classical manuscripts gave rise to the development of science and technology during the Renaissance. Manuscripts are the mother of science. They have valorised the human mind. *Homo economicus* of today has to be enriched by values of *Homo sapiens*. The Chinese have started the process of cultural valorization of their people, to replenish and enrich the mind. The Chinese say that the society of our century has to own classical values and wisdom to affirm ethical humanism, harmony while accepting differences, and the oneness of heaven and humans, to ensure the stability of life in a vibrant Nature.

The present catalogue of Sanskrit manuscripts in the private library of H.H. the Maharaja of Jammu and Kashmir is important as embodying the tradition of Sanskrit texts written in the Sharada script which has preserved the most original recensions. My father Prof. RaghuVira edited the fourth book of Virāṭaparvan of the critical edition of the Mahābhārata undertaken by the Bhandarkar Oriental Research Institute, Pune. The chief aim of this critical edition was to reach the Ur-text of the epic, but "we only see the continuous *Sharada version*, modified and cut down with the help of the rest of the manuscripts" in the words of Prof. RaghuVira. The Mahābhārata edition made us realise that the plethora of variants, recensions, sub-recensions, and their complex interrelations preempt the realisation of the Ur- text. As a living literature from the day of their composition, the epics had their life, their growth. They were not 'static texts' but 'growing texts' and a new approach is required in which variants from the common text are not thrown out in the *apparatus criticus* of the footnotes.

Prof. Franklin Edgerton of the Yale University edited the second book of Sabhāparvan of the Mahābhārata. He wrote a fascinating article on a stanza in this parvan, entitled 'Rome and (?)Antioch in the Mahābhārata' in the *Journal of the American Oriental Society* 1938:58.262-265. He showed how this passage was not understood and the readings in all the manuscripts of all the traditions had gone wrong. He wrote: "The most valuable testimony is that of the Kashmirian recension, represented by one old Śāradā ms., here called Ś, and four Devanāgarī mss. (K 1, 2, 3, 4)". K means the Kashmiri tradition. It had the correct name *romā*, which means Rome. This is the oldest mention of Rome in Indian literature. It is the original feminine form of the stem *Romā*. Prof. Edgerton further pointed out that the Kashmirian tradition "is on the whole probably the best Mahābhārata tradition" (ibid. 263). On its basis he constituted the reading *Antākṣī* for Antioch. The line was reconstructed as *antākhīṁ*(?) *caiva romāṁ ca yavanānāṁ puraṁ tathā*. "This single line of the Mbh would claim for Sahadeva the conquest of the three most important cities of the Hellenistic-Rome world: Antioch, Rome and Alexandria" (ibid. 265). Antioch was founded about 300 BC by Seleucus I and named after his father Antiochus. It became the most important city of Syria and remained the cultural and commercial centre of Western Asia till its destruction by the Persians in AD 540. The two cities of *Roma* (with short °a) or *Romaka* and *Antākṣī* occur among barbarian city names in a Sanskrit manuscript in the Bodleian Library, Oxford (Aufrecht, *Cat. cod. mss. Bodl.* 338b).

Manuscripts from Kashmir have astounding readings, with wide-ranging effects on the understanding of intercultural exchanges over the millenia. I have reproduced a Sharada manuscript of the Kathā-sarit-sāgara which is different from the printed vulgate recension in the sequence of stories and has extensive variant readings. This text has a unique significance, alongwith the Pañcatantra, Hitopadeśa and other narrative works, in the development of narrative literature across the world, from Aesop's fables down to the Thousand-and-one Arabian Nights. The present collection has a fragmentary manuscript of the Kathā-sarit-sāgara, which may be the same recension as the Sharada ms. reproduced by me in the Śatapiṭaka Series no. 329, 330.

The ritual texts of Kashmir have *ṛcaka* or mantras from the Ṛgveda which are not found in the present recension. My father Prof. Raghu Vira considered them to be from the lost Bāṣkala recension of the Ṛgveda. The descendants of the Bāṣkala are the Bashgali tribes in Afghanistan in the district of Kafiristan which was converted to Islam at the end of the 19th century and was named Nuristan. Bashgal is the capital of the Eastern Katis. Kati are Kātyāyana in Sanskrit. Bashgali and Kashmiri languages are Dardic and it is no wonder that the ritual texts of Kashmir may preserve mantras of the *Bāṣkala-saṁhitā*.

The manuscripts of Kashmir in the Sharada script and their Devanagari transcriptions are the rich cultural heritage of India embodying the earliest extant versions, as the texts were 'frozen' in the inaccessibility of the region and could remain untouched by developments in other parts of India. Sanskrit exercised unparalleled power in pre-modern Asia and in this context the antiquity of the Kashmiri versions of Sanskrit texts is crucial for early transmissions.

This manuscript collection of the Maharaja of J.K. was transferred to the National Archives of India (NAI) on the accession of the State to the Republic of India. Ever since it has lain unknown in the Archives. With his dynamism, scholarship and vision Prof. Mushirul Hasan, the new Director-General of the NAI, is energizing the Archives as a centre of learning, and opening up its rich collections to the academic world. This edition of the catalogue is one of the many steps undertaken by the Archives to see that source materials become transitive explorations in the history of ideas. The Iranian poet Salim Tehrani said "Henna did not acquire color till it came to India". Likewise the steps taken by Prof. Mushirul Hasan to open up the treasures of the National Archives of India will become a vast web of interdependence in international scholarship, with implications for modern insightful discussion in humanistic sciences.

INTRODUCTION

The fine collection of printed and manuscript Sanskrit and Tibetan works made by the late General Raja Sir Amar Singh of Kashmir amply proves that he had inherited the taste for the study of the ancient culture of India from his illustrious father, Maharaja Ranbir Singh, who was one of the most enlightened among the princes of India after the time of Akbar. In the reign of the late Maharaja, Kashmir again nearly attained the pinnacle of fame which it had reached in the centuries previous to the Muhammadan occupation, as a centre of Sanskrit learning. Scholars were invited from all parts of India to take charge of the schools, libraries, and research institutions that were established in Srinagar, Jammu, and other important places. A thoroughly qualified staff of Pandits and Maulvis was engaged in the translation of important Persian and Arabic classics into the vernacular and the compilation and publication of authoritative works on Hindu Law, Ritual, Astrology, Medicine etc. The extent of the Maharaja's interest in Sanskrit is revealed by the fact that he had a military manual prepared with the intention of replacing the English terms of command by Sanskrit ones. Even the instructions regarding the bringing up of the princes, his children, and their daily time-table were issued in Sanskrit, which incidentally shows that the young Rajas also had more than a mere passing acquaintance with the ancient language. It is not, therefore, a matter of surprise that in later life all of them evinced keen interest in fostering a knowledge of Sanskrit and the preparation of copies of important and rare manuscripts. The late Raja Sir Ram Singh's manuscript library consisting of nearly two thousand volumes has been transferred *in toto* to the Raghunath Temple Library of Jammu, but is not included in Sir Aurel Stein's Catalogue of that Library.

The Sanskrit library of Raja Sir Amar Singh, now in the possession of his son, General Raja Sir Harisingh,* K.C.I.E., K.C.V.O., whose munificence has rendered the preparation and publication of this catalogue possible, consists of 1325 volumes, of which 274 are manuscripts and the rest printed books. The subjects represented are (1) Veda and Vedic literature, (2) Smṛiti and Dharma Śāstra, (3) Purāṇa and Itihāsa, (4) Philosophy, (5) Tantra (6) Grammar and Lexicography, (7) Drama, Poetry and Poetics, (8) Astronomy and Astrology, (9) Ritual, (10) Medicine, (11) Polity etc.

Since this collection was made, many of the works which appear in manuscript form here and are briefly noticed in the following paragraphs have been published outside Kashmir.

Vedic Literature

The only manuscript work belonging to the Vedic literature is the Śivasaṅkalpamantravivṛitti.

* Now His Highness the Maharaja of Jammu and Kashmir.

It is written on birch bark and is a brief commentary on the well-known Śivasūkta which is familiar to every Brahman who performs his daily Sandhyā-vandana.

Smṛiti and Dharmaśāstra

Among the manuscript works on the subject of Smṛiti and Dharmaśāstra are (1) Aparāditya's commentary on Yājñavalkya, (2) Raṇavīravrataratnākara, which is a large treatise on the observance of ceremonial fasts by the Hindus, compiled under the auspices of the late Maharaja Ranbir Singh, (3) the Nirṇayāmṛita by Gopīnārāyaṇa, (4) the Vishṇusmṛiti and (5) the Manusmṛiti. The last three are written on birch bark. The Raṇavīravrataratnākara does not appear to have been published up to this time. An important and probably unpublished work which needs special mention is (6) the Mahārṇavanibandha. Its alternative title is the Karmavipāka. It appears to have been written during the reign of king Māndhātri, son of king Madana. The locality of which Māndhātri and Madana were kings is not traceable. (7) The Dvādaśīnirṇaya is a small birch bark work on the astrological methods of ascertaining the exact duration of the *ekādaśī* fast.

Purāṇa and Itihāsa

In this section the only important manuscripts are : (1) Harivaṁśasaṅgraha (on birch bark), (2) the Bhāgavata Purāṇa and (3) Tulsīdāsa's Hindi Rāmāyaṇa. The latter is said to have been copied specially for the study of Maharaja Ranbir Singh. There is also (4) the Śāntiparva (in four volumes) of the Mahābhārata with Hindi translation and commentary. (5) The Māghamāhātmya is a birch bark manuscript and forms part of the Padmapurāṇa. It details the greatness of benefits accruing to persons who bathe daily and observe fasts in the month of Māgha.

Philosophy

Another manuscript which the late Maharaja had got copied for his own personal study is the very handsomely bound series of twenty volumes of the Yoga-Vāsishṭha, with translations in the vernacular.

Under this heading may be noted the great commentary on the Yōgasūtras by Patañjali. It is written on birch bark.

An unpublished work on Śaiva Darśana is the Īśvarapratyabhijñāvivṛitti. A shorter commentary on the same work by the same author is known as the Īśvarapratyabhijñāvimarshiṇī which has been published.

Three manuscript copies of the BhagavadGītā may be mentioned on account of their beautiful calligraphy and coloured illustrations. Other works deserving notice are the Yogavāsishṭhasāra in Hindi, Rāmahṛidaya and Rāmasītā. The latter two works are frequently used for reading and reference by orthodox Hindus who are versed in Vedāntic Philosophy.

There is a birch bark manuscript copy of the Sāṅkhyavivṛitti of Vigraharājabhaṭṭa

Pavanavijaya and Śivasūryodaya are two works on Prāṇayoga.

Grammar and Lexicography

The most notable manuscripts on Grammar are (1) Kātantralaghuvṛitti and (2) Bālabodhinī. The latter is written on birch bark. Both of these are unpublished and were, until the Kashmir Pāṭhaśālas came under the aegis of the Punjab University, the chief grammatical text-books of the Sanskritists of Kashmir. The first work is a commentary by Chhuchchhuka-bhaṭṭa on Śarvavarman's Kalpasūtras and the second is a further elaboration of the same by Jagaddhara-bhaṭṭa. All of these writers were Kashmirians.

Śabdarūpāvalī with translation in Hindi and Sārasvata Vyākaraṇa are two other manuscripts on the subject of Grammar. The first deals with the declension of nouns. The second is a treatise on grammar generally, but is incomplete. Its author is Anubhūtisvarūpa, of whom nothing is known.

Drama, Poetry and Poetics

Under this head the most interesting work is the birch bark manuscript commentary of Vallabhadeva on Śiśupālavadha. This Vallabhadeva was a Kashmirian. The commentary is not yet published.

The only work on Drama which need be mentioned is the Hāsyārṇava, a humorous play by Jagadīśvara.

A remarkable work which may be noted here, though it does not properly belong to this section, is the Bhaktirasāmṛitasindhu. It describes the different sentiments of love, devotion, mercy etc., as illustrated by the life of Śrī Krishṇa. This work, which is probably unpublished, has been copied from the original manuscript now preserved in the Raghunath Temple Library. The original is dated 1463 Vikrama Samvat. The author is unknown.

Astrology

The Ākheṭakapraśna is a curious work on Astrology and describes methods of finding out the proper time for setting out on hunting expeditions etc. The original Sanskrit is accompanied by a Hindi translation.

The Kāka-śāstra and the Vasantarāja-śākuna are, as their names indicate, two treatises on the subject of omens etc. that may be drawn by a person when he comes in contact with various birds and beasts. The latter is specially devoted to crow-lore.[1]

The Skandhāsthipraśna is a treatise on the subject of deriving omens from the position of the shoulder-bone of the sacrificial goat. The Svapnachintāmaṇi is devoted to the interpretation of dreams.

The Meghamālā is an Astrologico-meteorological work stating the planetary combinations under which rainfall may be expected and what the consequences of such and similar combinations will be to the people and the world at large. Its author is Megharāja.

---

[1] The word *śakuna* (Persian *shagūn*) means 'augury', while *śakunta* means 'a bird'.

The Raṇavīravijaya is a work compiled by Viśveśvara, the court astrologer of Maharaja Ranbir Singh. It describes from an astrological point of view the favourable times on which a king may set out on military campaigns in order to be sure of victory.

The Līlāvatī of Bhāskarāchārya is a manual of Arithmetic and forms part of the Siddhānta Śiromaṇi. It has been published.

Ritual

The only manuscript belonging to this class is the Śrāddhakāṇḍī, a small manual of śrāddha rites as performed in Kashmir.

Medicine

The Rasakāmadhenu is an important work on the science of medicine. A summary of its contents is given on page 30.

Polity

The Kāmandaki Nītiśāstra is the only manuscript which needs mention in this class, unless Hitopadeśa is also included.

Tantras

The number of Tantric texts in this collection as well as in that of the late Raja Sir Ram Singh K.C.B. shows that both the Rajas possessed very great interest in the subject. Among the notable works that are in manuscript here but have been published elsewhere are:

(1) Sanatkumāra Tantra (2) Shaṭkarmadīpikā (3) Śyāmārahasya (4) Śāradātilaka (5) Śāktānandataraṅgiṇī (6) Guptasādhana Tantra (7) Rudrayāmala—latter part only (8) Yoginī Tantra (9) Mahānirvāṇa Tantra (10) Nirvāṇa Tantra (11) Niruttara Tantra (12) Devīmāhātmya—birch bark and paper copies, with commentary by Nārāyaṇa son of Narasiṁha (13) Dattātreya Tantra (14) Tripurāsārasamuchchaya of Nāgabhaṭṭa with commentary (15) Tārā Rahasya (16) Jñānārṇava Tantra (17) Kulārṇava Tantra (18) Kāmaratna Tantra (19) Kakshapuṭa by Siddha Nāgārjuna (20) Indrajāla.

The texts that do not appear to have been published, at least in the Devanāgari script, are 16 in number. The summaries of their contents are given in the following pages.

Miscellaneous

The Āhnikapaddhati is a sort of Rules of Conduct to be daily observed by the princes of Maharaja Ranbir Singh's family. For brief contents of this very interesting work see page 32.

Padātiśikshā, Rayantrābhyāsa, Rayantraśikshā and Sāmudrikaśikshā are manuals of military drill and rifle practice for the use of the Kashmir army. The intention of the Maharaja was to impart

such knowledge as far as possible in the Hindi language and replace the English terms of command by Sanskrit ones of his own invention.

A noteworthy manuscript in the collection is a fragmentary copy of the Kathāsaritsāgara.

SUMMARIES OF IMPORTANT MANUSCRIPTS

TANTRA

The Tantras like the Vedas are regarded by the orthodox as revelations. They fall into five classes: (1) Bhairava in which the deity of worship is Śiva in any of his forms; (2) Śākta in which the Devī Pārvatī, personified as Śakti or Power in any of her aspects is the subject of worship; (3) Vaishṇava in which Vishṇu or any of his incarnations is the deity of worship; (4) Saura in which Sūrya, the Sun-God is the object of worship; and (5) Gāṇapatya in which Gaṇeśa is the presiding deity.

1. Gandharva Tantra

The Gandharva Tantra is a Śākta Tantra, as the deity whose worship it enjoins is Tripurasundarī, the goddess who is the "Beauty of the Three Worlds."

The royal sage Viśvāmitra witnessing the extraordinary psychic powers of his Brahman rival Vasishṭha approached the great rishi Dattātreya and expressed his dissatisfaction at the fruitlessness of his austerities, costly sacrifices and gifts, and recitation of elaborate mantras. The latter in order to remove his distress undertook to initiate him into the mysterious lore of Śrīvidyā, which, he said, had been communicated to him by Nandikeśvara, who had heard it in a dialogue between Śiva and Pārvatī.

The term Śrīvidyā is used to describe both the famous fifteen-syllabled mantra (pañchadaśī) and the sixteen-syllabled mantra (shoḍaśī). By contemplation on the mantra in the prescribed way the devotee (sādhaka) is said to be able to secure the enjoyments (bhoga) of both this world and heaven, as well as salvation (moksha). There are two principal ways of upāsanā: bāhya (outer) and antah (inner). The bāhya upāsanā is performed in the usual way with physical materials such as flowers etc. Its chief distinguishing feature is the preparation of a yantra—the well-known Śrī-chakra, a diagram composed of interlaced triangles whose number is forty-three. This is also called the aparā-pūjā (not-transcendental worship) as distinguished from the antah (inner) or parā (transcendental worship). The latter is purely Kuṇḍalinī yoga, a wonderful system of physico-psychic culture by which the aspirant attains tādātmya (that-same-ness) or aikībhāva (oneness) with his ishṭadevatā, the deity of his meditations, who in the case of Gandharva Tantra is the Devī Tripurasundarī. The chief feature of this worship, if it may be so called, is prāṇāyāma and its attendant practices, by which the Kuṇḍalinī Śakti, the Serpent Power or Coiled Force said to be located in the Mūlādhāra at the base of the spinal column, is awakened or unfolded and led by degrees to the Sahasrāra-padma "Thousand-petalled Lotus," a spiritual centre supposed to be located in the cerebrum. There is a third, a mixed form of pūjā, known as the parāparā, the outer and inner combined, which is prescribed for the devotee who aspires after liberation without giving up or wishing to give up worldly enjoyments. The greatest Sādhaka of the parāparā pūjā is said to

have been Śrī Kṛishṇa, while that of parā pūjā is Śiva. The aparā pūjā is intended for those whose desires are centered round the enjoyments of this world and the next.

2. Rādhā Taṇtra

This Tantra, like the Gandharva, is said to have been revealed by Śiva to Pārvatī. The story refers to the propagation of Kulāchāra, the left hand path of Śaktism, by Kṛishṇa. It is said that Vishṇu once worshipped the Devī for a long time. When she appeared before him she communicated to him the thirty-lettered mantra. It however seems that this mantra by itself was not sufficient to enable him to obtain the psychic powers (siddhis) he was in search of. These siddhis so difficult to obtain are, the Devī said, comparatively easily attainable if She is worshipped according to the forms proper to the Kulāchāra, the chief feature of which is the presence of a *dūti*, a lady who is conversant with and eligible for participation in the rites. Therefore Padminī (probably Lakshmī herself), an attendant of the goddess, offered to go down to the world of mortals to facilitate Vishṇu's worship of Tripurā in consonance with the Kula rites. Thus Vishṇu and Padminī took birth in Mathura as Kṛishṇa and Rādhā to perform and, as the Tantra says, to illustrate the practice, principles, and results of the left hand form of Śakti worship.

The predominant feature of the Vāma mārga, the left hand path of Tantrism, is worship with the five Ma-kāras: wine, woman, meat, fish, and mudrā (mystic signs and postures of the hands etc.)

3. Māṭṛikābheda Tantra

This Tantra, like the foregoing ones, owes its origin to Śiva. The Devī asks how in the Kali-kāla (the present Dark Age) it is possible to perform the worship of Tripurā when gold, precious stones, and other materials with which alone such worship could be conducted are so scarce and costly. Śiva in addition to describing the different methods of chemical or, more correctly speaking, alchemical transformations of quick-silver for the purpose of utilising it in the transmutation of metals, describes a number of peculiar rites regarding the consecration of wine and the production of male offspring, speaks in praise of ceremonial wine-drinking in a skull, and reveals the methods of the preparation of a Śiva-liṅga from quick-silver etc.

The signification of the name Māṭṛikābheda Tantra seems to be doubtful. It may either be resolved into Māṭṛikā-bheda or Māṭṛikā-abheda. In the first case the term may mean the "Tantra devoted to the Great Mother (Śakti Tripurasundarī) from whom all varieties (bheda) of śaktis (forces) are derived." The second meaning is that the Tantra is devoted to the worship of Śakti-Māṭṛikā into whom all other Śaktis are indissolubly (*abhedena*) absorbed. The deity whose worship is enjoined in the Tantra is Tripurasundarī.

4. Uḍḍāmareśvara Tantra

This Tantra is a purely secular text. No mention is made anywhere regarding the means of salvation or attainment of divine joys. The whole of it is exclusively devoted to the preparation of

drugs and the exercise of mantric powers for acquiring the good things of life, such as freedom from various diseases, preserving the foetus of a pregnant woman, counteracting the injurious effects of snake bite, bringing under control of goblins, witches, and other preternatural beings; also for the acquisition of magic sandals, the power of making oneself invisible, and of extemporising verses, etc. Magical methods of killing one's enemies, causing madness, blindness, unconsciousness etc. are also described.

In the colophon this Tantra is described as forming part of the Rudrayāmala Tantra.

5. Kāmākhyā Tantra

This Tantra asserts for itself a divine origin, but does not contain anything very interesting apart from its dedication to the Goddess Kāmākhyā who is worshipped in Assam. Kāmākhyā is a form of Kālī. The text devotes a special chapter to the worship of the Devī with the five Ma-kāras (see *ante*).

6. Śaktisaṅgama Tantra

This large text is full of scribal errors. Its special interest lies in its mentioning the two schools of Śakti worship known as the Kādimata and Hādimata. The former represents the left hand school, in which the chief object of worship is the Goddess Kālī, and which not only allows but enjoins practices that under ordinary circumstances would be considered extremely objectionable. Hādimata on the contrary represents the right hand school in which the most transcendental philosophy and devotion of the highest order is associated with the worship of the Śakti. The right hand school does doubtless possess an elaborate ritual, but there is nothing in it which would not bear the light of day. The same cannot, unfortunately, be said of the left hand school. Among the varieties of this latter school are mentioned the Mahānīla Krama, Mahāchīna Krama, Gandharva Krama, Chhinnamastā Krama, Bhairava Krama, Bagalāmukhī Krama, Mahārāja Krama, Bhuvaneśvarī Krama, Kamalā Krama, Dhūmāvatī Krama and Brahma-mārga Krama.

The followers of this sect are said to have the privilege of not being polluted by Sūtaka, the ceremonial impurity on the occasions of birth and death in high caste Hindu households. Various kinds of Yoga e.g. Dhyānaśakti yoga, Kāla yoga, Balakalpa, Latā yoga, Brahma yoga, Rahasya yoga, etc. are described.

Last of all is related the way of consecration of a corpse to be used as a seat in the course of performance of the rites, and of a skull to be used as a pot for offering oblations etc.

7. Kramadīpikā

In Kramadīpikā the Tantric worship of Kṛishṇa Gopāla is described in detail. A peculiarity of this Tantra, perhaps of this branch of Tantras, is that it makes no distinctions and lays down no

conditions for the aspirant. No matter what one's caste or colour or sex may be, one is eligible for participation in the worship, provided one has the initial qualification of devotion to Kṛishṇa.

8. Devīrahasya

Devīrahasya forms part of the great Rudrayāmala Tantra. It is divided into two parts. The first part deals with the performance of Dīkshā, an elaborate sacrifice by which the performer builds for himself a new spiritual (mantramaya) body, gets rid of his accumulated past karmas (sañchitakarma) and at the end of his current life automatically attains either salvation or a divine body (through which he partakes of celestial joys) according as his Dīkshā has been performed from a Mumukshu's or a Bubhukshu's point of view[1]. This Tantra in spite of its name, which ought to confine its contents to the elucidation of the mysteries of the Devī's worship alone, deals with the mantras and worship of a number of other gods and goddesses. In the first part in addition to the revelation of the Śākta mantras, the mantras of Śiva and Vishṇu are also revealed. It must be understood that the mere knowledge of a mantra does not endow the student with any particular power. The text therefore narrates how the mantra is to be "unlocked" or "unbolted" which makes it ready for use and then how it is to be vivified, when alone it can be put to use. The different diagrams pertaining to the mantras, the reason why a mantra should have a ṛishi and a chhanda, and the way the Bhairava is to be brought under control are also described. The origin and purification of wine etc. are described in the first part, while the second is entirely devoted to the pañchāṅgas of the five deities, Gaṇapati, Sūrya, Lakshmī, Nārāyaṇa, Mṛityuñjaya and Durgā. Pañchāṅga consists of the five factors of worship viz. (1) a hymn in praise of the particular God, (2) his thousand names, (3) the preparation of the diagram and the revelation of the mantra, (4) the kavacha or armour prepared by invoking the several protective aspects of the deity and placing each of them as a sort of guard on parts of the sādhaka's body and (5) the ritual of worship. One pañchāṅga is missing from the manuscript.

9. Gāyatrī Tantra

This small text describes, as the name indicates, the worship of Gāyatrī and belongs to the right-hand path (dakshiṇa mārga) of Śakti worship. It is related that Gaṇeśa heard this Tantra from Śiva and acting under His orders, communicated it to the Brahmans of Siddhāśrama. The worship of Gāyatrī is described in detail. Not only has the whole mantra a presiding goddess (the Gāyatrī embodied), but every one of its twenty-four letters has a distinctive colour, a special place (nyāsa) in the body of the sādhaka (for his acquiring a mantramaya or spiritual body), and a special presiding deity. An interesting feature of Gāyatrī worship as described in this Tantra is that it must be preceded by the pūjā of Śiva-liṅga.

---

[1] *Mumukshu* is an aspirant after pure salvation; *Bubhukshu*, on the other hand is a person who hankers after enjoyments whether earthly or celestial.

10. Toḍala Tantra

In the Toḍala Tantra Śiva describes to Pārvati the ten Mahāvidyās (great goddesses of supreme knowledge) and the corresponding Bhairava of each goddess. Each of the goddesses is identified with one of the ten Avatāras of Vishṇu, e.g., Tārā with Matsya, Bagalāmukhī with Kūrma, Dhūmāvatī with Varāha, Kālī with Krishṇa and so on. Thus it will be seen that this text does not extol and enjoin the worship of one particular god or goddess, but of a number of deities who, being the manifestations of the same supreme spirit, are capable of bestowing upon their respective devotees, the same benefits and powers.

The prāsāda mantra, the syllable Hūm, is described. It is to be understood in the case of these mantras that though they are supposed to be the vehicles of force, they are considered to be powerless unless endowed with chaitanya (life or consciousness). This can only be achieved by prāṇāyāma and by uncoiling and raising to the Sahasrāra of the force known as the Kuṇḍalinī, which is supposed to reside in the Mūlādhāra, near the base of the spinal column.

11. Kaṅkalamālinī Tantra

This Tantra owes its name to the fact of Kālī being its presiding deity. Kaṅkālamālinī, wearer of a garland of skulls, is one of the titles of Kālī. It belongs to what is known as the Dakshiṇāmnāya which is described in detail in the first āhnika of Abhinavagupta's Tantrāloka. It is stated there that Śiva in the form of Svachchhanda delivered six āmnāyas or systems of Tantric philosophy through his six mouths. The āmnāya to which this Tantra belongs was delivered by his right (dakshiṇa) mouth. The various mantras of Kālī and the six centres of power (shaṭ-chakra) are described in this work.

12. Bṛihannīla Tantra

This text begins with "Homage to Tārā" and contains the mantras of Nīla-Sarasvatī, and the rites of initiation of the neophyte who aspires to her worship. The appellation Nīla in connection with Sarasvatī and dedication of the text to Tārā seem to me to indicate that the ritual, before its present Hindu Tantric garb was given to it, was connected with the worship of the Buddhist Goddess Nīla-Tārā. Apart from this fact this Tantra does not contain anything in which it materially differs from the doctrines and practices of other similar treatises. Chapter VII describes how a favour once granted to a person may be withdrawn, and chapter IX deals with the subjugation to one's will of the Vetāla or Vīra, the Guardian deity of the cremation ground.

13. Śrīvidyārṇava

Śrīvidyārṇava is a very important Tantric work by the sannyāsī Vidyāraṇya, the pupil of Pragalbhāchārya, who was himself the pupil of Vishṇu Śarmā, the pupil of the great Śaṅkarāchārya.

The author states that he was regent during the minority of Prince Ambādeva, whose father, Prauḍhadeva, had died before his birth. The cause of the father's death is recounted thus. Lakshmaṇa, one of the 14 pupils of Śrī Śaṅkarāchārya, was wandering about as an ascetic when Prauḍhadeva invited him to his own capital and accorded him a princely welcome. A special house with all that was necessary for his comfort was given to him. Once a number of merchants from foreign parts presented some costly pieces of cloth to the King, who handed them over to Lakshmaṇa. The latter taking them to his house, lit a sacrificial fire and burnt them as an offering to the Devī. The king hearing of this incident waxed wroth and demanded the return of his present. Lakshmaṇa prayed to the Devī to let him have the fabrics back. The Devī acceded to his request. Lakshmaṇa, thereupon sent back to the king his gift, and inflicting the curse of childlessness on him because he had demanded back a gift given to a Brahman, left the place for Dakshiṇā-patha. The repentant king followed and tried to appease him. The result of his efforts was that Lakshmaṇa relented so far as to say that he would have a son, but would not derive any enjoyment from him; and so the king died when his wife became *enciente*.

After the king's death and during the infancy of Prince Ambādeva, his son Vidyāraṇya, then probably a householder and connected in some capacity with the royal family, became the regent. During his regency he founded a new city, Śrīvidyānagarī, at a cost of over 12 crores (coin not mentioned).

When Ambādeva came of age Vidyāraṇya retired, and at the request of the scholars present in the king's court, began to write his *magnum opus*, the Śrīvidyārṇava. His purpose in writing it was to define the respective limits of the Kādimata and Kālīmata of the Tantric ritual so that the practices of the followers of the two systems might not get mixed up and lead to confusion, and thereby detract from the siddhis resulting from the upāsanā. In the introduction the author states that the main difference between the Kādimata and the Kālīmata is that the former is a system of upāsanā, the aim of which is the attainment by the sādhaka of spiritual identiy with the Devī Madhumatī, while the aim of the latter is the attainment of spiritual identity with the Devī Mālinī. The four most important and the best known works of the Kādimata are said to be Tantrarāja, Mātṛikārṇava, Tripurārṇava and Yoginīhṛidaya. An interesting statement in the authors's introduction is that the systems of Tantra at present [i. e. , in the author's time] in vogue have all been propagated by Śaṅkarāchārya.Upto that time, according to the author, the succession of Gurus was a very limited one, as no Guru had more than one pupil. But Śaṅkarāchārya had fourteen pupils, five of whom were Bhikshus (monks) and nine householders. These persons were initiated into different mantras and different systems of upāsanā; and as they settled in different parts of the country, there was naturally some diversity in the systems of ritual followed in different regions. The names of the five Bhikshus were Śaṅkara, Padmapāda, Bodha, Gīrvāṇa and Ānandatīrtha; and those of the householders were Sundara, Vishṇuśarmā, Lakshmaṇa, Mallikārjuna, Trivikrama, Śrīdhara, Kapardi, Keśava, and Dāmodara. They were put in charge of the various maṭhas, pīṭhas, and upapīṭhas instituted by Śaṅkara. Vishṇuśarmā's pupil was Pragalbhāchārya and the latter's pupil was Vidyāraṇya, author of the present treatise.

A very interesting feature of the Tantra is the mention of the presiding deities of the six centres of the Sushumnā. They are Navātmeśvara, Dvīpeśvara, Saṁvartakeśvara, Haṁseśvara, Viśveśvara, and Parameśvara, repectively (beginning with the Mūlādhāra), and are the same as those mentioned in the famous hymn Saundaryalaharī, ascribed to Śaṅkarāchārya himself. The worship of the rashmis, rays of power [śakti], emanating from the presiding deities, is described in great detail. The total number of rays in all the chakras is 360.

The mantra of worship is the Shoḍaśī and the deity is Tripura-sundarī. A curious feature of the Shoḍaśī mantra is the number of versions (about thirty) in which it is preserved. The most famous recension is that of Lopāmudrā which was the one favoured by Śaṅkara himself, since he has made mention of it in the Saundaryalaharī.

The upāsanā of the Śrīvidyā belongs to the Ūrdhvāmnāya, that is to say, it is supposed to have been inculcated by the uppermost head of Śiva.

14. Śivatāṇḍava with commentary

The text belongs to what is known as the Yantra Śāstra, the science of magic diagrams which may be worshipped, worn as amulets, or launched forth as offensive weapons. The difference between the exercise of psychic powers through mantras and yantras is, that while a yantra engraved on a thin plate of copper, silver or gold, or simply written on a piece of birch bark can be given to the person for whom divine protection or divine anger is invoked, the mantra cannot be imparted except to a regularly initiated pupil. The adept alone can use a mantra. The yantra, though drawn and invested with magic power by an adept can be used by any one, who need not necessarily be an initiate. But the power of the yantra is strictly limited. It is efficacious only in the case of the person for or against whom it is intended and for the particular purpose for which it is intended. Thus a yantra which is capable of ridding a person of his enemies is powerless to procure him wealth or offspring. All the consonants in the Devanagari alphabet except n and ṇ have numerical values, the two exceptions n and ṇ being counted as zero. The value of conjunct consonants is determined by their last member. Vowels are not counted. The mantra which consists of a number of syllables is resolved into figures which are arranged into squares of four, five or more—each according to the convenience of the arrangement; but care must be taken that the total of the figures in each row of squares, no matter whether taken vertically, horizontally or diagonally, is the same. The commentator, Nīlakaṇṭha, is specially interesting when he attempts to "diagramise " some of the Vedic mantras, thereby trying to establish the contention that it is not only the Tantric but also the Vedic mantras that lend themselves to being reduced to yantras, and that, in other words, the Tantras have their roots in the Vedas.

The original work, Śivatāṇḍava, is ascribed to Dakshiṇāmūrti, a semi-divine form of Śiva. The commentary has been written by one Choudhri Nīlakaṇṭha in the Śāka Saṁvat 1602 (AD 1680). It is named Anūparamā, after Anūp Singh, the ruler of Bikaner (?) in whose reign it was written. The genealogy of Anūp Singh is traced back to a few generations.

15. Ghaṭa Yoga

This incomplete text forms part of a large work known as the Gheraṇḍa Saṁhitā. Unlike the preceding text it does not aspire to the distinction of a divine origin, but frankly confesses to being a compilation by a sage called Gheraṇḍa. It describes some forms of prāṇayoga (control of breath), and generally follows the practice laid down in the Haṭhayogapradīpikā. The system of Yoga described in this fragmentary text is called Ghaṭayoga from the root *ghaṭ* meaning 'to join, mix up,' because prāṇa, apāna, nāda, bindu, jīvātmā and Paramātmā act in unison while the sādhaka is engaged in this yoga. Possibly also the body in which prāṇa etc. move and have their being is likened to a ghaṭa (a jar).

16. Bhaktirasāmṛitasindhu

This is a large devotional work with Kṛishṇa as its hero and deity. In it the various forms which Bhakti may take and under which a devotee can worship his god, are described in detail.

ASTROLOGY

1. Skandhāsthipraśna

This work has a curious history. In the prologue, the author the astrologer Viśveśvara (who is still living) states that Maharaja Ranbir Singh's curiosity was excited by a foreigner (the foreigner was probably a Persian or an Arab) relating to him the methods of augury prevalent in his own country. He accordingly had the main treatise on the subject brought over to Kashmir. This was translated into Sanskrit by Viśveśvara and named Skandhāsthipraśna. He states that this system of astrology was first propagated by the famous physician Lukmān and that he was by its means able to read the secrets of the past, present and future. His enemies fearing his knowledge had his books torn to shreds and thrown into a river. The very rough treatment meted out to the books, far from destroying the knowledge they contained, only served to preserve it in a more permanent form. The books got dissolved in water which was drunk by some sheep. Henceforth, the whole species of sheep, or more particularly their shoulder-bones, became the repositories of the science of augury. The translator himself seems to be aware of the manifest absurdity of this legend, but consoles himself with the reassuring belief that everything is possible through the agency of Māyā.

Augury is drawn from the position and other conditions of the shoulder-bones of the sheep which is sacrificed.

2. Kākaśāstra

This treatise describes the auguries to be drawn from the movements of crows. It is a compilation, the first part comprising "crow lore" according to Garga, and the second part according to Gautama.

3. Svapnachintāmaṇi

Svapnachintāmaṇi is a manual on the interpretation of dreams. It has been composed by Deva, son of Durlabharāja. Dreams are classified into nine varieties, the last three only of which, those inspired (1) by the Gods, (2) by the dreamer's own previous sins or (3) by his merits, are said to afford a clue for unravelling the mystery of the events to come. Day dreams are not suitable for this kind of investigation. It is further stated that the dreams of the first quarter of the night bear fruit after an interval of one year, those of the second after six months, those of the third after three months, while those of the last quarter fructify immediately. The means of warding off the evils indicated by dreams are also mentioned.

4. Raṇavīravijaya

Raṇavīravijaya is the name of a compilation by the astrologer Viśveśvara. The originals from which its various parts or subjects are drawn are (1) Rājavijaya (2) Mukundavijaya (3) Śatruparābhava (4) Yuddhajayārṇava and (5) Narapatijayacharyā. The compiler has also added a Hindi commentary to the text. The object of this bulky work (consisting of 282 large leaves written on both sides) is to give a detailed description of the signs and omens which ensure the victory of an army in battle, the days on which proceeding on compaigns in particular directions is to be avoided, the various methods, empirical and otherwise, by which the result of a conflict between two persons or armies can be foretold, and the undertaking of an action in accordance with breathing through one or the other nostril (the time when a man breathes through the right nostril being considered auspicious for hard and merciless actions such as war or infliction of punishment etc, the time when a man breathes through the left nostril, for other works, and the time when a man breathes through both the nostrils, altogether inauspicious). The various methods of taking by storm a city, or a fortress, built in water or on a mountain, are also described. Ways of ascertaining beforehand the weather conditions of a campaign are mentioned. The qualifications of a commander-in-chief are narrated. The qualities, methods of manufacture, and cleaning and keeping, of arms in a serviceable condition are described. Methods of aiming at flying objects, and hitting animals which are heard but not seen, are stated. If the king himself is to take part in battle, magical means for ensuring his safety are given. The work concludes with a chapter from the Mahābhārata in praise of war.

5. Ākheṭaka-praśna

The work describes some astrological methods of finding the proper time of going out on hunting expeditions and of finding good sport. It is accompanied by a Hindi translation and must have been written in Maharaja Ranbir Singh's time.

RITUAL

1. Śrāddhakāṇḍī

This little birch bark manuscript gives a short description of the Śrāddha ritual as performed in Kashmir. It is traditionally ascribed to the Ṛishi Laugākshi and belongs to a śākhā of Yajurveda. Śrāddha in Kashmir is a much more elaborate affair than that which is current in the plains of India. Three kinds of Śrāddha are described : Nitya, Kāmya and Pārvaṇa. The first is the daily tarpaṇa at which oblations, generally of water, are given not only to the manes, but to all beings visible or invisible. The second, Kāmya, is performed on such days as the lunar or solar eclipse etc., when oblations are given to twelve *pitṛis*, the three immediate male and three female ancestors on the father's side and the same on the mother's side. This śrāddha is performed with a view to obtain children, wealth and other desirable objects from or through the intercession of the manes. Pārvaṇa Śrāddha is performed on the death anniversary of any particular person.

2. Vivāhapaddhati

The ritual of marriage herein described is that of the Sūtras generally followed in India. The Kashmir form of marriage is slightly different from this and is based on Laugākshi sūtras.

3. Raṇavīravrataratnākara

This manuscript of nearly 1500 large leaves is devoted to the determination of the parvan or holy days in the year and the merit accruing to the orthodox by the observance of fasts and the performance of appropriate religious ceremonies on such days. It was compiled by a large staff of Pandits under the direction of Pandit Shiv Shankar in Samvat 1922. The verses are the composition of Navya Chaṇḍī Dās, a resident of a village near Kurukshetra. This work begins with the genealogy of Maharaja Ranbir Singh traced by the poet Chaṇḍī Dās to the Sun, the tutelary deity of the solar race of Rajputs. It is divided into three parts, the first giving a very minute description of the holidays in the months of Chaitra to Āshāḍha, the second from Śrāvaṇa to Aśvina, and the third from Kārtika to Phālguna

4. Mahārṇava-nibandha

This again is a large work compiled under the auspices of a king named Māndhātṛi, son of Madanapāla, whose genealogy is traced to some generations in the beginning of the work. It attempts to prescribe such remedies as fasting, hearing of sacred texts, giving gifts to Brahmans, etc. for diseases and natural defects of body and mind, which are supposed to be due to a person's sinful deeds in previous births. The work is incomplete. The name of the author has not been found in the portion that is available.

MEDICINE

Rasa-kāmadhenu

The Rasakāmadhenu is a large compilation on the science of Āyurveda as practised in ancient India. The compiler's name is Chūḍāmaṇi. No information concerning him beyond his name is available from the work. The work is divided into four parts. The first is devoted to the medical practitioner's tools and materials; the second to the collection of metals and minerals of which medicines are to be made, the third to the "killing" (that is to say, chemical resolution into a substance which can be assimilated by the human system and produce useful results) of quicksilver; and the fourth to the diagnosis of diseases and prescription of remedies for them. The tools are mainly those that are necessary for compounding drugs, such as pestle and mortar, pincers, blowing tube etc. The minerals are mica, quicksilver, sulphur, hartāl, śilājatu etc. The metals are gold, silver, copper etc. For medicinal purposes they are reduced to ashes or a liquid form and taken in very minute doses.

GRAMMAR

1. Kātantralaghuvṛitti. 2. Bālabodhinī vṛtti

Kātantra sūtras formed until a few years ago the chief grammatical study of the Kashmir Brahmans. These sūtras are more or less elementary and afford a very easy key to the acquisition of the Sanskrit language. The tradition relating to them is as follows.

A king and his queen were one day playing in water. The queen was proficient in Sanskrit, while the king was not. He went on continually throwing water on her. She got tired and cried to him *modakam dehi (mā udakam dehi)* i.e. "Don't throw water on me." The king instead of dissolving the first compound word considered it as a simple word meaning "sweets" (modaka) and had a basketful of sweetmeats brought for her. The queen sent it away with a disdainful smile at the king's ignorance, which annoyed him to such an extent that he at once resolved upon learning Sanskrit immediately. On his enquiring if there was any one capable of leading him to a knowledge of Sanskrit by a short cut, a scholar named Śarmavarmāchārya offered his services. He prepared the Kātantra sūtras, which really are much easier to learn than the great Ashṭādhyāyī of Pāṇini.

Chhuchchhukabhaṭṭa wrote a short commentary on them which came to be known as the Kātantralaghuvṛitti.

Later on, Jagaddharabhaṭṭa, the author of the well known *Stutikusumāñjali*, wrote a more elaborate commentary for the benefit of his son, Yaśodhara, which he called the Bālabodhinī vṛitti.

LITERATURE

1. Śiśupālavadha with Vallabhadeva's commentary

This is a large birch bark manuscript of Vallabhadeva's commentary on the famous poem, Śiśupālavadha. Vallabhadeva was a Kashmiri poet and was the great-grandson of one Ānandadeva of whom nothing is known. It appears from Vallabhadeva's frequent references to the grammar of Pāṇini that this grammar was more widely read in Kashmir in those days than it was in recent years when Kātantra had almost entirely superseded it.

2. Harivaṁśasaṅgraha

This birch bark manuscript is an abbreviated edition of the well-known Harivaṁśa, in which the genealogy of the princes of the Yadu race is given with much detail. As a number of pages both at the beginning and at the end are lost, it is not possible to discover the author of this summary.

PHILOSOPHY

Īśvarapratyabhijñāvivṛittivimarśinī

Utpaladeva in the beginning of the tenth century AD composed the Pratyabhijñā-sūtras, also a vivṛitti and a ṭīkā on them. Later on, to be more precise, in 4115 Kali era i.e. 1015 AD, Abhinavagupta, the disciple of his disciple Lakshmaṇagupta wrote his Īśvarapratyabhijñā-vivṛittivimarśiṇī, which is a more elaborate exposition of the Pratyabhijñā Sūtras. In this work the author has not only elucidated many of the knottier problems which Utpala had imperfectly explained, but he has also reconciled the apparent inconsistencies between the latter's vivṛitti and ṭīkā. The subject-matter of the work is the attainment of Śivādvaita, oneness with Śiva. In fact the Pratyabhijñā Sūtras contend that the phenomenal world has no independent existence apart from the Śaktyollāsa, the "display of the power" of Śiva, and that, therefore, the natural state of man is union with Śiva.

MISCELLANEOUS

1. Padātiśikshā

Padātiśikshā is a trilingual Infantry Manual written under the directions of Maharaja Ranbir Singh. The Maharaja's intention was to replace the English terms of command etc. by their equivalents in Sanskrit. The English terms with their Sanskrit equivalents are explained in Hindi. The first part of the work is devoted to the drill of foot soldiers; the second to the disposition of

troops in battle and general musters (this is called samudaya śikshā); the third, Rayantrābhyāsa, is devoted to the care of rifles (rayantra) and rifle drill.

2. Āhnika-paddhati

The term Āhnikāpaddhati literally translated means "daily practice." It was written by the order of Maharaja Ranbir Singh by Navya Chaṇḍidās, a Pandit of Kurukshetra, in the service of the Maharaja. It is a treatise on what a prince ought to do every day from the time he leaves his bed in the early morning to the time he retires for the night. It was prepared for the benefit and observance of the princes of the Maharaja's family. It enjoins that a prince should leave his bed at sunrise, perform his ablutions, dress, start for riding exercise, and keep himself physically fit by swinging clubs etc. On his return from open air exercise he should study for some time, then take his meals: this would be about noon. After that he should attend the king's court and participate in the administrative business of the day. When the court adjourns he should go to inspect the army and submit a report to the king, his father, on the condition of the troops. Then he should take his evening exercise. Hunting is specially recommended, because it affords the prince opportunities of seeing different places. In the evening before retiring he should have the stories of great kings read out to him and model his conduct upon theirs.

This little work presents a noteworthy example of what an enlightened Hindu ruler of the old type wished his children to be, and what he considered to be the ideal of Hindu kingship.

Catalogue of Sanskrit Manuscripts

वैदिकग्रन्थाः।

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
१	१४	शिवसंकल्पविवृतिः	...	पृ० ३	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं भूर्जपत्रात्मकं शारदाक्षरलिपिकम् अतिजीर्णावस्थाकं प्राचीनतरं संपूर्णम्। (निर्णयामृतग्रन्थ सं० ३२८ अनुबद्धम्)।

व्याकरणकोशादिग्रन्थाः

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
२	९६	कातन्त्रलघुवृत्तिः	छुच्छुकभट्टः	३७८	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं संपूर्णम्।
३	१०४	धातुरूपादर्शः	...	१६७	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकम् असंपूर्णम् नवीनम् । तालपत्रसमानपत्रकम्।
४	१०८	नाममाला	...	४३	पुस्तकमिदं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं संपूर्णम्।
५	११२	बालबोधिनी वृत्तिः (कलापः)	जगद्धरभट्टः	२००	इदं भूर्जपत्रात्मकं हस्तलिखितं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकमतिजरदवस्थम्, अतीव प्राचीनम्, आदितः ६३ पत्राणि विनष्टानि, अन्ततोऽपि विनष्टाल्पभाग-शेषकम्।
६	१२४	शब्दरूपावली भाषानुवादोपेता	...	२६६	हस्तलिखितोऽयं ग्रन्थो देवनागराक्षरलिपिको नूतनोऽसंपूर्णः।
७	१३०	सारस्वती प्रक्रिया भाषोपेता	अनुभूतिस्वरूपः	१०३	पूर्वार्धम्। अयं ग्रन्थो हस्तलिखितो देवनागराक्षरलिपिको नूतनावस्थः।
८	१३१	सारस्वतव्याकरणम्	"	२६७	पूर्वार्धम्। अयं ग्रन्थो हस्तलिखितो देवनागराक्षरलिपिको नूतनावस्थः। तालपत्रसमानपत्रकम्।
९	१३२	तदेव	"	२३२	"
१०	१३३	तदेव	"	१४९	" ग्रन्थविरचनकालः १४६३।

काव्यनाटकादिग्रन्था:

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
११	१९२	भक्तिरसामृतसिन्धुः	...	१६०	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं संपूर्णं तालपत्राकारम्। लिपिविरचनकाल: संवत् १९४५, ग्रन्थविरचनकाल: १४६३।
१२	२१९	रामकृष्णविलोमकाव्यम्	सूर्यकवि:	९	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं संपूर्णम्।
१३	२४१	शिशुपालवधं टीकोपेतम्	दत्तकात्मज-माघकवि: वल्लभदेव:	३७४	इदं हस्तलिखितं भूर्जपत्रात्मकं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकम् अति-प्राचीनं जरदवस्थाकम्, आदित: पञ्च पत्राणि विनष्टानि, अन्तरान्तरा अन्तेऽपि पत्राणि विनष्टानि ।
१४	२४८	हास्यार्णवप्रहसनम्	जगदीश्वरकवि:	३०	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनावस्थं संपूर्णम्।

नीतिग्रन्था:

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
१५	२७३	आह्निकपद्धति:	दुर्गादत्तात्मज-नव्यचण्डीदास:	१०८	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं संपूर्णम्।
१६	२७४	सैव	"	१०७	"
१७	२७५	कामन्दकीय-नीतिसार: भाषोपेत:	कामन्दकि:	१४१	"
१८	२९२	पदातिशिक्षा	रणवीरसिंहकारिता	७०	प्रथम-भाग:। हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं संपूर्णम् । इंग्लिशभाषानुवादसंहितं भाषायां विरचितविवरणम्।
१९	२९३	रयन्त्रशिक्षा	"	२७५	" (रयन्त्राभ्यास २९४ बद्धम्)।
२०	२९४	रयन्त्राभ्यास:	"	१८४	"
२१	३००	समुदायशिक्षा (सैन्यशिक्षा)	"	७४	"
२२	३०१	हितोपदेश: विषमपदव्याख्योपेत:	विष्णुशर्मा तारानाथशर्मा	२०६	तालपत्रसमानाकारम्।

धर्मशास्त्रग्रन्था:

संख्या	ग्रन्थाङ्क:	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्।
२३	३०६	अपरार्क:	अपरादित्य:	३८२	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवावस्थाकम् अपूर्णम् (ग्रहशान्तिप्रकरणान्त: प्रथमोऽध्याय:)।
२४	३२४	द्वादशीव्रतनिर्णय:	...	१	भूर्जपत्रात्मकं पुस्तकमिदं हस्तलिखितं शारदाक्षरलिपिकं अतिप्राचीनं जरदवस्थाकं (निर्णयामृत ३२८ बद्धम्)।
२५	३२८	निर्णयामृतम्	गोपीनारायण:	१११	भूर्जपत्रेषु हस्तलिखितमिदं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकं अतिजरदवस्थाकम्, आदित: ६४ पत्राणि विनष्टानि, कतिचित् खण्डशो जीर्णच्छिन्नानि।
२६	३३९	मनुस्मृति: मूलमात्रम्	मनु:	८९	" (निर्णयामृत ३२८ बद्धम्)।
२७	३४२	महार्णवनिबन्ध: (कर्मविपाक:)	मदनसूनु-मान्धातृनृप-कारित:	३९२	हस्तलिखितमिदं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं असंपूर्णम्।
२८	३६७	रणवीरव्रतरत्नाकर:	रणवीरसिंहकारित:	४७५	" प्रथम-भाग:। संपूर्णं नवीनम्। ग्रन्थविरचनकाल: संवत् १९२२।
२९	३६८	स एव	"	४७१	" द्वितीय-भाग:।
३०	३६९	स एव	"	५३६	" तृतीय-भाग:।
३१	३७३	विष्णुस्मृति:	विष्णु:	५६	इदं पुस्तकं भूर्जपत्रेषु हस्तलिखितं शारदाक्षरलिपिकम् अतिजरदवस्थाकं प्राचीनतरं संपूर्णम् (निर्णयामृत ३२८ अनुबद्धम्)।
३२	३७४	विष्णुस्मृतिपर्याय:	...	६	" ६७, ९०, ९८ प्रकरणानां पर्यायमात्रमेतत् (निर्णयामृत३२८ अनुबद्धम्)।

कर्मकाण्डग्रन्था:

संख्या	ग्रन्थाङ्क:	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
३३	३९६	अनन्तपूजा	...	१	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनमसंपूर्णम् (नित्यहोमविधि ४४० बद्धम्)। 440.47-48
३४	४२७	चतुर्विंशतिगायत्री	...	२६	" नवं संपूर्णम् (गणेशस्तोत्र ११३९ बद्धम्) 186-236
३५	४२८	सैव	...	३६	"
३६	४३१	नवग्रहमन्त्रा:	...	६	" (नित्यहोमविधि ४४० बद्धम्) 440:21-31
३७	४३८	नित्यहोमविधि:	...	६	" (गणेशरतोत्र ११३९ बद्धम्) 270-280
३८	४३९	स एव	...	१०	" तालपत्रात्मकम्
३९	४४०	स एव	...	४	" 440:1-8
४०	४४१	स एव	...	१२	" सनवग्रहमन्त्र: (संध्याप्रयोग० ४८६ बद्ध:) 486:46-48
४१	४४६	प्रात:कृत्यम्	शंकर:	७	" (नित्यहोमविधि ४४० बद्धम्)। 440:33-47
४२	४४९	मूलशान्ति:	शौनक:	४५	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं प्राचीनं जरदवस्थाकं तालपत्रसमानाकारम्।
४३	४५०	सैव	...	४	" असंपूर्णम्।
४४	४६६	लक्ष्मीपूजाविधि:	...	६	" नवीनं संपूर्णम् (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्) 454-463
४५	४६८	विवाहपद्धति: टीकोपेता	शौनक: हलायुध:	३२	" प्राचीनं जरदवस्थाकं संपूर्णं तालपत्रसमानपत्रकम्।
४६	४६९	सैव	"	६	" असंपूर्णम् ।
४७	४७२	शिवपूजनम्	बौधायन:	१९	" नवीनं संपूर्णम् ।
४८	४७३	तदेव	"	१९	" तालपत्रसमाकृतिकम् ।
४९	४७४	तदेव	"	१८	"
५०	४७५	श्राद्धकाण्डी	...	४	इदं भूर्जपत्रेषु हस्तलिखितं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकमतिप्राचीनतरं जरदवस्थाकं संपूर्णम् (निर्णयामृत ३२८ बद्धम्)।

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
५१	४७६	षोडशोपचार ऋङ्मन्त्राः	...	६	हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागरलिपिकं नूतनं संपूर्णम्।
५२	४७७	त एव	...	६	" (नित्यहो० ४४० बद्धम्)। 440:9-19
५३	४७८	त एव	...	१२	" (संध्याप्रयो० ४८६ बद्धम्)। 256-277
५४	४७९	त एव	...	६	" (गणेश० ११३९ बद्धम्)। 258-268
५५	४८१	संध्याप्रयोगः	...	१०	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)। 238-256
५६	४८२	स एव	...	१८	"
५७	४८३	स एव	...	११	" तालपत्रात्मकम्।
५८	४८४	स एव	...	१२	"
५९	४८५	स एव	...	१२	"
६०	४८६	स एव	...	२२	"

वेदान्तादिग्रन्थाः

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
६१	५०८	ईश्वरप्रत्यभिज्ञा विवृतिविमर्शिनीसमेता	उत्पलदेवः अभिनवगुप्तः	१९९	इदं पुस्तकं भूर्जपत्रेषु हस्तलिखितं शारदाक्षरलिपिकं जरदवस्थाकमसंपूर्णम् आद्यन्तभागयोस्त्रुटितत्वात्। अतिप्राचीनम्।
६२	५५०	भगवद्गीता	महर्षिव्यासः	३०३	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनावस्थं विंशत्यालेख्यैरन्तरान्तरा समलंकृतं संपूर्णम्। प्रतिपत्रं विविधवर्णोपचिताभिः चतुरस्रलेखाभिः कृतपरिष्करणम्।
६३	५५१	सैव	"	१९९	" नवीनं संपूर्णम् अष्टादशस्वध्यायेषु तावद्भिन्नसुचित्रैर्विचित्रितम्।
६४	५५२	सैव	"	२१७	" आलेख्यैरसहितम्।
६५	५६६	योगवासिष्ठं भाषाटीकोपेतम्	वाल्मीकिः	३९०	१मं वैराग्यप्रकरणम्। इदं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नातिप्राचीनावस्थम्। संपूर्णम्।
६६	५६७	तदेव "	"	१९५	" २यं मुमुक्षुप्रकरणम्।

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
६७	५६८	तदेव "	"	३३०	" ३यमुत्पत्तिप्रकरणम्। १मो भागः।
६८	५६९	तदेव "	"	२६८	" ३यं प्रकरणम्। २यो भागः।
६९	५७०	तदेव "	"	२५७	" ३यं प्रकरणम्। ३यो भागः।
७०	५७१	तदेव "	"	२६८	" ३यं प्रकरणम्। ४र्थो भागः।
७१	५७२	तदेव "	"	२३१	" ४र्थं स्थितिप्रकरणम्। १मो भागः।
७२	५७३	तदेव "	"	२३५	" ४र्थं प्रकरणम्। २यो भागः।
७३	५७४	तदेव "	"	२६२	" ५मं उपशमप्रकरणम्। १मो भागः।
७४	५७५	तदेव "	"	२६९	" ५मं प्रकरणम् । २यो भागः।
७५	५७६	तदेव "	"	२७१	" ५मं प्रकरणम् । ३यो भागः।
७६	५७७	तदेव "	"	२७८	" ५मं प्रकरणम् । ४र्थो भागः।
७७	५७८	तदेव "	"	३२०	" ६ष्ठं निर्वाणप्रकरणम्। १मो भागः।
७८	५७९	तदेव "	"	३००	" ६ष्ठं प्रकरणम् पू०। २यो भागः।
७९	५८०	तदेव "	"	२९७	" ६ष्ठं प्रकरणम् पू०। ३यो भागः।
८०	५८१	तदेव "	"	२१८	" ६ष्ठं प्रकरणम पू०। ४र्थो भागः।
८१	५८२	तदेव "	"	२५६	" ६ष्ठं प्रकरणम् उत्त०। १मो भागः।
८२	५८३	तदेव "	"	२५०	" ६ष्ठं प्रकरणम् उ०। २यो भागः।
८३	५८४	तदेव "	"	२०५	" ६ष्ठं प्रकरणम् उ०। ३यो भागः।
८४	५८५	तदेव "	"	२५०	" ६ष्ठं प्रकरणम् उ०। ४र्थो भागः।
८५	५८६	तदेव "	"	२३०	" ६ष्ठं प्रकरणम् उ०। ५मो भागः।
८६	५८७	तदेव "	"	२६५	" ६ष्ठं प्रकरणम् उ०। ६ष्ठो भागः।
८७	५९२	योगवासिष्ठसारः भाषा	रणवीसिंहकारितः		हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षलिपिकं नूतनावस्थम् असंपूर्णम्।
८८	५९३	रामगीता	शिवोक्ता	२१	" संपूर्णम्। (गणेशस्तो० ११३९ अनुबद्धम्)।
८९	५९४	सैव	"	३९	" (महिम्नः स्तो० १२०६ बद्धम्)।
९०	५९५	सैव	"	३४	" (गणेशस्तो० ११४० बद्धम्)।
९१	५९९	रामहृदयम्	...	१३	" (गणेशस्तो० ११४० बद्धम्)।
	५९९क	तदेव	...	२५	" (महिम्नः स्तो० १२०६ बद्धम्)।

सांख्ययोगादिग्रन्था:

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
९२	६४९	घटयोग:	घेरण्ड:	९	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनम् असंपूर्णम्।
९३	६७१	पवनावजय: (स्वरोदय:)	शिव:	१६	" संपूर्णम्।
९४	६७३	पातञ्जलभाष्यम्	पतञ्जलि:	४२	एतत्पुस्तकं भूर्जपत्रात्मकं हस्तलिखितं शारदाक्षरलिपिकम् अतिप्राचीनं जरदवस्थाकं संपर्णम् । (निर्णयामृ० ३२८ बद्धम्)।
९५	६९५	शिवस्वरोदय: भाषाटीकोपेत:	शिव:	६५	हस्तलिखितं पुस्तकमिदं नवीनं देवनागराक्षरलिपिकम् असंपूर्णम्।
९६	६९८	सांख्यविवृत्ति:	विग्रहराजभट्ट:	२०	इदं हस्तलिखितं भूर्जपत्रात्मकं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकं जरदवस्थाकम् अतिप्राचीनं संपूर्णम् (निर्णयामृ० ३२८ बद्धम्)।

ज्योतिषग्रन्था:

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
९७	७०१	आखेटकप्रश्न:	....	४९	हस्तलिखितमेतत् पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनमसंपूर्णम्।
९८	७०२	काकशास्त्रम्	गर्ग:, गौतमश्च ?	२२	" अस्मिन् ग्रन्थे गर्गमुनिप्रोक्तानुवादात्मक एको भागोऽध्यायमित: संपूर्ण:, अपरो भागो गौतममुनिप्रोक्तानुवादोऽपूर्ण:।
९९	७१८	नरपतिजयचर्या टीकोपेता	नरपति: विश्वेश्वर:	९३	" नवीनम् असंपूर्णम्।
१००	७१९	सैव	"	८	" तालापत्रात्मकम्।
१०१	७३१	मुहूर्तचक्रिका	....	१६२	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नातिप्राचीनं अन्तरान्तरा-रञ्जितैश्चित्रैश्चित्रितम्।
१०२	७३७	मेघमाला भाषा	मेघराज:	५९	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं प्राचीनं संपूर्णम्।
१०३	७३९	रणवीरविजय: भाषाटीकोपेत:	विश्वेश्वर:	५८९	" मध्ये सार्धशतं पत्राणि विनष्टानि।
१०४	७४८	लीलावती (पाटीगणितम्)	भास्कराचार्य:	१७५	" नवीनं संपूर्णम्।
१०५	७४९	वसन्तराजशाकुनं भाषाटीकोपेतम्	वसन्तराज:	२७०	"
१०६	७५९	स्कन्धास्थिप्रश्न:	विश्वेश्वर:	९०	" नवीनं संपूर्णम्।
१०७	७६०	स्वप्नचिन्तामणि:	दुर्लभराजात्मज: श्रीमद्देव:	४६	" नीतिप्राचीनं संपूर्णम्।

वैद्यकग्रन्थाः

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
१०८	७९४	यवनचिकित्सा	....	५०५	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं जीर्णतरमतिप्राचीनम्। आदिमं पत्रं विनष्टम्, अन्ततोऽपि विनष्टपत्रकम्।
१०९	८००	रसकामधेनुः	चूडामणिः	४०६	" नातिप्राचीनं संपूर्णम्।
११०	८१४	शालिहोत्रं भाषाटीकोपेतम्	गणकविः	६५	इदं पुस्तकं हस्तलिखितं नूतनं देवनागराक्षरलिपिकम् असंपूर्णम्।

पुराणग्रन्थाः

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
१११	८३६	नीलमतपुराणम्	महर्षिव्यासः	११६	पुस्तकमिदं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनावस्थं संपूर्णम् ।
११२	८३७	तदेव	"	५७	" तालपत्राकारम्।
११३	८४३	भागवतम्	"	६८०	" प्राचीनं संपूर्णम् । मूलमात्रम्।

इतिहासग्रन्थाः

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
११४	८६२	कथासरित्सागरः सभाषानुवादः	भट्टसोमदेवः	२६५	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनम् असंपूर्णम्। (कथामुखलम्बकः)
११५	८६३	स एव "	"	१२	" (कथापीठलम्बकस्य प्रथमस्तरङ्गः) ।
११६	८६४	स एव "	"	१६	" (कथामुखलम्बकस्य प्रथमस्तरङ्गः, द्विगर्ताक्षरेषु रचितभाषानुवादः)।
११७	८७९	महाभारतं सभाषानुवादम्	व्यासः	२६३	" नवावस्थम्। १मो भागः शान्तिपर्वणि मोक्षधर्मः।
११८	८८०	तदेव "	"	२४३	" २यो भागः शान्तिपर्व।
११९	८८१	तदेव "	"	२८४	" ३यो भागः शान्तिपर्व।

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
१२०	८८२	तदेव "	"	२८३	" ४र्थो भागः शान्तिपर्व।
१२१	८९४	माघमाहात्म्यम्	व्यासः	४३	पुस्तकमिदं भूर्जपत्रात्मकं हस्तिलखितं शारदाक्षरलिपिकं प्राचीनतरम्। अतिजरदवस्थाकं संपूर्णम्। (निर्णयामृ० ३२८ बद्धम्)।
१२२	९०१	रामचरितमानसम्	तुलसीदासः	२३५	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं प्राचीनं जरदवस्थाकं संपूर्णम्।
१२३	९०७	रामायणम्	"	२६३	" प्राचीनम् । बालकाण्डम्।
१२४	९०८	तदेव	"	१३४	" अरण्य-किष्किन्धा-सुंदर-लंकाकाण्डात्मकम्।
१२५	९०९	तदेव	"	१९४	" अयोध्याकाण्डम्।
१२६	९१०	तदेव	"	११९	" उत्तरकाण्डम्।
१२७	९२४	हरिवंशसंग्रहः	महर्षिव्यासः	२४३	इदं भूर्जपत्रात्मकं हस्तलिखितं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकम् अतिप्राचीनं जीर्णतरम्।आदितः ६० पत्राणि विनष्टानि, अन्ततोऽपि विनष्टल्पावशेषकम्।

संगीतादिग्रन्थाः

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
१२८	९३७	दानलीला भाषा	राजेन्द्रः	३५	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं संपूर्णम् ।
१२९	९४७	भक्तविनोद (सुदामचरितम्)	मीहांसिंहः	१३३	"
१३०	९५३	रणवीरसिंहचरितम्	"	४०	" (भक्तवि० ९४७ बद्धम्)।
१३१	९७५	संगीतविधानम् (भाषा)	....	१३४	" नवीनावस्थाकं संपूर्णम्।

तन्त्रशास्त्रग्रन्था:

संख्या	ग्रन्थाङ्क:	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
१३२	९८५	इन्द्रजालम्	शिव:	९	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं संपूर्णम्। (रुद्रयामल १०७५ बद्धम्)।
१३३	९८६	उड्डामरेश्वरतन्त्रम्	"	२६	"
१३४	९८८	उड्डीशतन्त्रम्	ईश्वर:	५९	"
१३५	९८९	कंकालमालिनीतन्त्रम्	भैरव:	१९	" (गायत्रीत० १००९ बद्धम्)।
१३६	९९१	कक्षपुट:	सिद्धनागार्जुन:	७८	" रसरत्नाकर इत्यस्य नामान्तरम्।
१३७	९९२	कामधेनुतन्त्रम्	महादेव:	२१	" (गायत्रीत० १००९ बद्धम्)।
१३८	९९४	कामरत्नम्	नागभट्ट:	३३	" नवीनम् असंपूर्णम् (तोडलत० १०२८ बद्धम्)।
१३९	९९५	कामाख्यातन्त्रम्	शिव:	१६	" (गायत्रीत० १००९ बद्धम्)।
१४०	९९८	कुलार्णवतन्त्रम्	ईश्वर:	२२३	" नवं संपूर्णम्।
१४१	९९९	तदेव	"	५७	"
१४२	१००२	कौलावलीनिर्णय:	ज्ञानानन्द:	११६	" (तोडलत० १०२८ बद्धम्)।
१४३	१००३	क्रमदीपिका	....	३२	" (बृहन्नील० १०५८ बद्धम्)।
१४४	१००६	गन्धर्वतन्त्रम्	शिव:	११८	" (बृहन्नील० १०५८ बद्धम्)।
१४५	१००९	गायत्रीतन्त्रम्	"	२३	" नवीनं संपूर्णम्।
१४६	१०१४	गुप्तसाधनतन्त्रम्	"	१०	" (गायत्रीत० १००९ बद्धम्)।
१४७	१०१६	गौतमीयतन्त्रम्	नारद:	७४	" नूतनावस्थं संपूर्णम्।
१४८	१०२१	चीनाचारक्रम:	शिव:	७	" (तोडलत० १०२८ बद्धम्)।
१४९	१०२२	ज्ञानार्णवतन्त्रम्	"	१४१	"
१५०	१०२३	तन्त्रसार:	कृष्णानन्द:	३६४	"
१५१	१०२४	स एव	"	६	" असंपूर्णम् (तोडलत० १०२८ बद्धम्)।
१५२	१०२७	तारारहस्यम्	ब्रह्मानन्दगिरितीर्थ:	३२	" नवीनावस्थं संपूर्णम्।
१५३	१०२८	तोडलतन्त्रम्	शिव:	१२	"
१५४	१०३०	त्रिपुरासारसमुच्चय: सटीक:	नागभट्ट:	४८	" (गायत्रीत० १००९ बद्धम्)।
१५५	१०३२	दत्तात्रेयतन्त्रम्	ईश्वर:	१७	" नूतनं नवावस्थाकम् (तोडलत० १०२८ बद्धम्)।
१५६	१०३३	देवीमाहात्म्यम्	महर्षिव्यास:	१४५	"

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
१५७	१०३४	तदेव	"	११८	" तालपत्राकारं त्रुटितान्तिमपत्रकम्।
१५८	१०३५	तदेव	"	७५	"
१५९	१०३६	तदेव	"	१२६	"
१६०	१०३७	तदेव टीकोपेतम्	" नरसिंहात्मजः नारायणः	८०	एतत् भूर्जपत्रात्मकं हस्तलिखितं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकम् अतिजीर्णावस्थाकं प्राचीनतरं संपूर्णम्। (निर्णयामृ० ३२८ बद्धम्)।
१६१	१०४३	देवीरहस्यम्	भैरवः	२१७	पुस्तकमिदं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नातिप्राचीनम् असंपूर्णम्।
१६२	१०४६	निरुत्तरतन्त्रम्	शिवः	३	" नवीनम् असंपूर्णम् (तोडलत० १०२८ बद्धम्)।
१६३	१०४७	निर्वाणतन्त्रम्	"	१६	" संपूर्णम् (गायत्रीत० १००९ बद्धम्)।
१६४	१०५१	प्रकीर्णांशतन्त्रम्	ईश्वरः	२४	" (तोडलत० १०२८ बद्धम्)।
१६५	१०५४	फेत्कारिणीतन्त्रम्	"	३४	" नूतनं संपूर्णम् (तोडलत० १०२८ बद्धम्)।
१६६	१०५८	बृहन्नीलतन्त्रम्	महाकालभैरवः	४६	"
१६७	१०६६	महानिर्वाणतन्त्रम्	सदाशिवः	८२	" नवीनावस्थं संपूर्णम्।
१६८	१०६८	मातृकाभेदतन्त्रम्	शिवः	१९	" संपूर्णम् (गायत्रीत० १००९ बद्धम्)।
१६९	१०७१	योगिनीतन्त्रम्	ईश्वरः	८९	" संपूर्णम् (गायत्रीत० १००९ बद्धम्)।
१७०	१०७४	राधातन्त्रम्	"	४२	"
१७१	१०७५	रुद्रयामलम्	भैरवः	१८७	" नवं संपूर्णम् उत्तरकाण्डम्।
१७२	१०७७	विद्यार्णवतन्त्रम्	विद्यारण्ययतिः	४०८	१मो भागः। हस्तलिखितोऽयं ग्रन्थो देवनागरलिपिको नवीनः।
१७३	१०७८	तदेव	"	६३३	२यो भागः।
१७४	१०८०	शक्तिसंगमतन्त्रम्	शिवः	१९३	" नूतनं नवावस्थाकं संपूर्णम्।
१७५	१०८३	शाक्तानन्दतरङ्गिणी	ब्रह्मानन्दगिरिः	६४	" (गायत्रीत० १००९ बद्धम्)।
१७६	१०८७	शारदातिलकम्	लक्ष्मणः कृष्णात्मजः	११५	" नवीनावस्थाकं संपूर्णम्।
१७७	१०८८	शिवताण्डवं (यन्त्रशास्त्रम्) सटीकम्	दक्षिणामूर्तिः नीलकण्ठः	३१	" नवं तालपत्रसमानपत्रकम्। टीकाविरचनकालः संवत् शाकः १६०२
१७८	१०९०	श्यामारहस्यम्	पूर्णानन्दगिरिः	१८५	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नातिप्राचीनं संपूर्णम्।
१७९	१०९१	तदेव	"	६६	" असंपूर्णम्।
१८०	१०९३	सनत्कुमारतन्त्रम्	शिवः	१२	" नूतनं संपूर्णम्।
१८१	१०९७	षट्कर्मदीपिका	कृष्णानन्दः	१४	" नवीनम् असंपूर्णम्।

स्तोत्रादिग्रन्था:

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
१८२	१०९८	अनुस्मृतिः	कृष्णानन्दः	२०	" संपूर्णम्। (गीता ५५१ बद्धम्)।
१८३	१०९९	अपराजिताविद्या	नारदः	८	एतत् हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं संपूर्णम्। (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।
१८४	११००	सैव	"	११	"
१८५	११०२	अपामार्जनस्तोत्रम्	पुलस्त्यः	१४	"
१८६	११०७	आदित्यहृदयम्	महर्षिव्यासः	५५	इदं हस्तलिखितं देवनागरलिपिकं नवीनं संपूर्णम्।
१८७	११०८	तदेव	"	५५	"
१८८	१११२	इन्द्राक्षीस्तोत्रम्	इन्द्रः	५	" (देवीमा० १०३३ बद्धम्)।
१८९	११२९	कृष्णाष्टोत्तरशतनाम	महर्षिव्यासः	९	" नवीनं संपूर्णम् (महिम्नः स्तो. १२०६ बद्धम्)।
१९०	११३०	तदेव	"	१५	"
१९१	११३१	तदेव	"	१३	"
१९२	११३४	गजेन्द्रमोक्षणम्	"	४५	" नवं संपूर्णम् (गीता ५५१ बद्धम्)।
१९३	११३५	गणपतिसहस्रनामावली	...	५९	" (रामसं० १२२६ बद्धम्)।
१९४	११३९	गणेशस्तोत्रम्	श्रीकृष्णः	६	"
१९५	११४०	तदेव	"	१०	"
१९६	११४१	गदाधरनीराजनम्	चण्डीदासः	११	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं संपूर्णम्।
१९७	११४२	गुरुगीता	महेश्वरः	४०	"
१९८	११४३	सैव	"	२८	" (११४२ बद्धम्)।
१९९	११४५	गुरुस्तोत्रम्	"	७	" (गुरुगीता ११४२ बद्धम्)।
२००	११४६	तदेव	"	८	" (११४२-११४३ संबद्धम्)।
२०१	११५०	गोविन्दस्तोत्रम्	यमः	५	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्।)
२०२	११५१	तदेव	"	५	" असंपूर्णम्।
२०३	११५३	जानकीशतनाम	श्रीरामः	५	" (महिम्नः स्तो० १२०६ बद्धम्)।
२०४	११६०	त्रिशती (ललितात्रिशती) सटीका	महर्षिव्यासः भारतीभास्करराय:	५६	इदं पुस्तकं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनावस्थाकं संपूर्णम्।

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
२०५	११६१	दुर्गास्तोत्रम्	व्यासः	१०	"
२०६	११६२	तदेव	"	६	" (महिम्नः स्तो० १२०६ बद्धम्)।
२०७	११६३	तदेव	"	८	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।
२०८	११६४	तदेव	"	६	"
२०९	११६५	तदेव	"	१०	"
२१०	११६६	देवीकवचम्	"	१८	" नवीनं संपूर्णम्।
२११	११७५	नारायणहृदयम्	...	६	हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं संपूर्णम्।
२१२	११८०	पादुकास्तोत्रम्	शिवः	७	" (गुरुगीता ११४२ बद्धम्)।
२१३	११८१	तदेव	"	८	" "
२१४	११९२	भवानीसहस्रनामावली	"	५२	" (रामस० १२२६ बद्धम्)।
२१५	११९३	भवानीस्तोत्रम्	ब्रह्मा	६	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।
२१६	११९४	तदेव	"	८	" (महालक्ष्मीस्तो० १२०३ बद्धम्)।
२१७	११९५	भीष्मस्तवराजः	महर्षिव्यासः	३५	" (गीता ५५१ बद्धम्)।
२१८	११९६	मङ्गलस्तोत्रम्	शंकरः	८	"
२१९	१२००	महालक्ष्मीकवचम्	विष्णुः	३	" नवं संपूर्णम्। (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।
२२०	१२०१	तदेव	"	४	"
२२१	१२०२	महालक्ष्मीस्तोत्रम्	इन्द्रः	५	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।
२२२	१२०३	तदेव	"	६	"
२२३	१२०५	महिम्नःस्तोत्रम्	पुष्पदन्तः	२६	हस्तलिखितोऽयं ग्रन्थो देवनागराक्षरलिपिको नवीनो नवावस्थाकः संपूर्णः (गणेशस्तो० ११३९ बद्धः)।
२२४	१२०६	तदेव	"	२८	"
२२५	१२०७	तदेव	"	१५	" (गणेशस्तो० ११४० बद्धम्)।
२२६	१२०९	मृत्यवष्टकम्	मार्कण्डेयः	३	" (महिम्नःस्तो० १२०६ बद्धम्)।
२२७	१२१०	तदेव	"	४	"

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
२२८	१२११	तदेव	विष्णुः	३	" (महिम्नःस्तो० १२०६ बद्धम्)।
२२९	१२१२	तदेव	"	३	" (१२१० बद्धम्)।
२३०	१२१७	रामकवचम्	शिवः	. . .	दीर्घैकपत्रचित्रितं हस्तलिखितमिदं नागराक्षरलिपिकं नवीनं संपूर्णम्। (सूर्यक० १२८२ अनुगतम्)।
२३१	१२१८	तदेव	"	८	" (महिम्नःस्तो० १२०६ बद्धम्)।
२३२	१२१९	तदेव	"	१४	" (गणेशस्तो० ११४० बद्धम्)।
२३३	१२२०	तदेव	"	१२	" (गणेशस्तो० ११४० बद्धम्)।
२३४	१२२१	तदेव	"	१७	"
२३५	१२२२	रामरक्षास्तोत्रम्	...	२०	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।
२३६	१२२३	तदेव	...	१३	" (गणेशस्तो० ११४० बद्धम्)।
२३७	१२२६	रामसहस्रनाम	शिवः	३९	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं संपूर्णम्।
२३८	१२२८	रामस्तोत्रम्	ब्रह्मा	४	" (गणेशस्तो० ११४० बद्धम्)।
२३९	१२२९	तदेव	"	५	"
२४०	१२३०	तदेव	"	४	" नवमसंपूर्णम्।
२४१	१२३१	रामहृदयम्	शिवः	२५	" (महिम्नः स्तो० १२०६ बद्धम्)।
२४२	१२३४	लक्ष्मीनृसिंहकवचम्	महर्षिव्यासः	५	इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं संपूर्णं नवावस्थं (महिम्नःस्तो० १२०६ बद्धम्)।
२४३	१२३५	तदेव	"	६	"
२४४	१२३६	लक्ष्मीहृदयम्	...	२३	" (नारायणहृ० ११७५ बद्धम्)।
२४५	१२३७	लघुचण्डी (दुर्गास्तोत्रम्)	...	१२	" (महिम्नःस्तो० १२०६ बद्धम्)।
२४६	१२३८	सैव	...	७	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।
२४७	१२३९	सैव	...		" नातिनवीनं दीर्घपत्रैकचित्रितम्। (सूर्यकव० १२८२ बद्धम्)।
२४८	१२४०	लघुस्तवः	...	९	" (देवीमा० १०३३ संबद्धम्)।

संख्या	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	कर्तृनाम	पत्र संख्या	विवरणम्
२४९	१२४१	ललितासहस्रनामकम् भाष्यसहितम्	महर्षिव्यासः भारतीभास्करराय:	२६५	" (त्रिशती ११६० बद्धम्) भाष्यविरचनकाल: संवत् १७८५।
२५०	१२४२	ललितासहस्रनामावली	"	५८	" (रामस० १२२६ बद्धम्)
२५१	१२४३	वटुकभैरवकवचम्	शिव:	६	" लिपिकाल संवत् १९४२।
२५२	१२४४	वटुकभैरवस्तोत्रम्	"	४	" (१२४३ बद्धम्)।
२५३	१२४६	विष्णुनामसहस्रम्	महर्षिव्यास:	४६	" (गीता ५५१ बद्धम्)।
२५४	१२५३	विष्णुसहस्रनामावलि:	"	४२	" (महिम्न:स्तो० १२०६ अनुबद्धम्)।
२५५	१२५४	सैव	"	७९	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।
२५६	१२५५	सैव	"	६५	" (गणेशस्तो० ११४० बद्धम्)।
२५७	१२५६	सैव	"	५७	"
२५८	१२५७	सैव	"	५३	"
२५९	१२५८	सैव	"	९२	" (संध्या ४८६ बद्धम्)।
२६०	१२५९	सैव	"	८४	"
२६१	१२६९	शिवसहस्रनामावलि:	व्यास:	५१	हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं संपूर्णम् (रामस० १२२६ अनुबद्धम्)।
२६२	१२७१	शिवस्तोत्रम्	...	५	" (गणेशस्तो० ११४० बद्धम्)।
२६३	१२७२	तदेव	...	६	"
२६४	१२७३	शिवस्मरणम् भाषा	...	३६	"
२६५	१२७४	शीतलास्तोत्रम्	ईश्वर:	४	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।
२६६	१२७५	तदेव	"	५	" (मृत्युअष्टक १२२० बद्धम्)।
२६७	१२७९	संकटस्तोत्रम् भाषा	...	८	"
२६८	१२८२	सूर्यकवचम्	शिव:	....	" दीर्घैकपत्रचित्रितं प्राचीनं संपूर्णम्।
२६९	१२८३	तदेव	"	१०	" (महिम्न:स्तो० १२०६ बद्धम्)।
२७०	१२८४	तदेव	"	६	" ब्रह्मयामलीयम्।
२७१	१२९३	हनुमत्कवचम्	विभीषण:	१०	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।
२७२	१२९४	तदेव	"	१६	"
२७३	१२९५	हनुमत्स्तोत्रम्	"	४	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।
२७४	१२९६	तदेव	"	४	" (गणेशस्तो० ११३९ बद्धम्)।

विशिष्टग्रन्थसारनिर्णयः।

१७

७०१ आखेटकप्रश्नः।

इदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवावस्थम् असंपूर्णम्। पत्रसंख्या ४९। प्रतिपत्रं श्रेणिसंख्या ६। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या १७। संनिवेशः $८\frac{१}{२} \times ६\frac{१}{१६}$ ।

आरम्भः

ओं श्रीरामाय नमः। अथ [आ]खेटकप्रश्न लिखते हों अछकारका प्रश्न हे

लग्नस्थिते सूर्यसुते च राहौ
सूर्येक्षिते वैरिनिमन्त्रितस्य।
आखेटकः स्यात्सफलोऽरिदृष्ट्या
कष्टाददृष्ट्या विफलोऽल्पको वा॥

अन्तः

रवेर्मेषतुलौ प्रोक्तौ चन्द्रस्य वृषवृश्चिकौ।
भौमस्य मृगकर्कौ च कन्यामीनौ बुधस्य च॥
जीवस्य कर्कमकरौ मीनकन्ये सितस्य च।
तुलामेषौ तु मन्दस्य उच्चनीचा उदाहृतौ॥

१५-१६

२७३-२७४ आह्निकपद्धतिः।

नव्यचण्डीदासविरचिता

पुस्तकमेतत् देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं नूतनावस्थाकं संपूर्णम्। पत्रसंख्या १०८। श्रेणिसंख्या १२ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या १२ । संनिवेशः $८\frac{१}{८} \times ५\frac{१}{२}$ ॥ विषयश्चात्र राजपुत्राणां विनेयमतिमतामहोरात्रं क्रमेणावश्यानुष्ठेयसद्व्यवहाराभिधानपूर्वं स्वामि-अमात्य-सुहृत्-कोश-राष्ट्र-दुर्ग-बलात्मक-राज्याङ्गसंवर्धकराजनीतिप्रदर्शिनी कार्यप्रणालीति।

आरम्भः

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॐ सरस्वत्यै नमः श्रीगुरुभ्यो नमः॥ ॐ

श्रीमत्पादयुगं प्रणम्य विहितानुष्ठानयोरात्मनः
पित्रोः प्रेम्णि निदानयोर्मम सदाचारप्रचारे पुरा।
कुर्वे श्रीरणवीरसिंहनृपतेरादेशतोऽशेषतः
संक्षिप्ताह्निककृत्यमार्जवजुषां राजात्मजानां मुदे॥ १ ॥
कृपया शृणुयादभीप्सितान् परपाठानपि मामपाठयन्।
उपकुर्वत एव तेऽधुना तदनुस्मृत्य मुहुर्नमामि तान् ॥ २ ॥

अथ श्रीमज्जम्बूकाश्मीराद्यनेकोरुदेशाधिपत्यविख्यात-यशोमण्डपमण्डिताखिल-महीमण्डलाखण्डल-श्रीमन्महाराजरणवीरसिंहवर्म-प्रभुवर्यनिर्दिष्टावसरोत्थानादिशयनावधि श्रीमत्प्रतापसिंहादियुवराजावश्यकरणीय-कार्यजाताभिधानपूर्वकविभक्ततत्प्रकरणार्ह-घट्यात्मकसमया सरलपद्या सुगमसंस्कृतपदापि च अतिसंक्षिप्ताह्निकपद्धतिर्निबध्यते नव्यचण्डीदासेन मया। सा यथा तत्र तावद्यद्यपि

"ब्राह्मे मुहूर्ते बुध्येत धर्मार्थावनुचिन्तयेत्"।

इति मन्वाद्यभिहितसमये उत्थानं योग्यमपि आलपितं तथापि युवराजस्य सुकुमारतया सूर्योदयात् प्रागुत्थानं दन्तधावनस्नानादिकं चेति सांप्रतमिति प्रभूणामाशयः। एवमेवाग्रेऽपि विद्वद्भिरवसेयम्। तद्यथा

मतिरस्य विलासिनी वरा विहरन्ती न यथा स्खलेत्कदा।
युवराजकृते निबध्यतां सरला संस्कृतसारपद्धतिः॥ १ ॥

पुष्पिका

इति श्रीमन्महाराजाधिराजात्मजानुष्ठानार्हाह्निकपद्धतौ चतुर्थयामवर्णना चतुर्यामविश्रान्तिर्नवमी निःश्रेणिः।

अन्तः

सदाचारां रम्यां स्थितिविधिविशेषदिननिशोः
सगोत्रा भूमिद्यौ रविरुडुपतिर्यावदुदधिः।
सुपुत्राद्यास्तावज्जगति रणवीरादिकहरेः
श्रयन्तु श्रीमन्तोऽनुपदसरलां पद्धतिमिमाम्॥

इति श्रीसकलगुणगणागार-सद्धर्मरक्षणैकविलसद्विचारसंभावितवेदाध्ययनप्रकारनानालंकारसंभारसंभासित-कविपण्डितमहोदार-श्रीजम्बूकाश्मीराद्यनेकायत्तदेशाधिपतिश्रीमन्महाराजाधिराज-श्रीरणवीरसिंहप्रभुवर्यादिष्ट-श्रीकुरुक्षेत्रमध्यरेखान्तर्गतपुण्डरीकपुरप्रसिद्ध-सवालवंशावतंस-श्रीदुर्गादत्तात्मजनव्यचण्डीदासकृता श्रीमन्ममहाराजपुत्रपौत्रप्रपौत्राद्यैराकल्पमाश्रयणार्हा सनयाह्निकपद्धतिः। श्रीरस्तूभयोः सर्वदा श्रीः ॥ ॥

६१

५०८ ईश्वरप्रत्यभिज्ञाविवृतिविमर्शिनी ।

महामाहेश्वराभिनवगुप्ताचार्यविरचिता

इदं भूर्जपत्रात्मकं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकमतिजीर्णावस्थं प्राचीनतरम् आद्यन्तभागविहीनम्। पत्रसंख्या १९९ । श्रेणिसंख्या १६ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २४-२९। संनिवेश: ७ $\frac{३}{८}$ × ७ $\frac{१}{२}$ ।

अस्मिन् ग्रन्थे सूत्रवृत्ती आश्रित्य तदुभयासूत्रितस्य ईश्वरप्रत्यभिज्ञोक्तमतस्य परस्परार्थसंवादसंयोजनरचनया विरुद्धमतोद्घाटनतन्निरासनक्रमपुरःसरं विस्तरतो विवेचनाकलनप्रदर्शनं चतुर्भिरधिकारैर्विरचितमस्ति।

आरम्भः

× × × × × × × × × स्ति तेन भातव्यं क्षणिकत्वाद्यंशस्यानिर्भासात् अविद्यादिनिवृत्ति................ नैर्मल्यादुच्यते। संस्कारसाक्षात्करणात् पूर्वजातिज्ञानमिति ततः पीतप्रत्ययाद्धरितप्रत्ययो नीलपीतहरितप्रकाशनशक्तिमानपि हरितप्रकाश एव।

पुष्पिका

इति महामाहेश्वरश्रीमदाचार्याभिनवगुप्तविरचितायाम् ईश्वरप्रत्यभिज्ञाविवृति-विमर्शिन्यां पूर्वपक्षविमर्शो द्वितीयः॥

अन्तः

शुद्धप्रकाशस्य तु प्रमातृरूपान्तरं मनागपि न सह्यम् अनेनाभिप्रायेण.................... रत्वन्त्र? स्यादिति वृत्तिवाक्येन अभ्युपगमेनाप्याह तथापि चेति।

१३२

९८६ उड्डामरेश्वरतन्त्रम्।

शिवप्रोक्तम्

इदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं नवीनावस्थं संपूर्णम्। पत्रसंख्या २६ । श्रेणिसंख्या २४। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २२-२४। पत्रसंनिवेशः १२ $\frac{५}{८}$ × ९ $\frac{६}{८}$ ।

आरम्भः

श्रीगणेशाय नमः

उड्डीशेन समाकीर्णा योनिवृन्दसमाकुला।
प्रणम्य शिरसा देवी गौरी पृच्छति शंकरम्॥
ईश्वर श्रोतुमिच्छामि लोकनाथ जगत्प्रभो।

प्रसादं कुरु देवेश ब्रूहि धर्मार्थसाधनम्॥
वशीकरणमुच्चाटं मोहनं स्तम्भनं तथा।
शान्तिकं पौष्टिकं वाथ करणानि बहूनि च।

अन्त:

अजिनपूर्वपत्रादिभिर्निर्जितास्त्वष्टजम्वा मनोहरी कृता अनन्तरमेषदुग्धं करतमृदितनालं क्वेव जात: वैदग्धेन तेषां तत:(?) ॥

पुष्पिका

इति श्रीउड्डामरेश्वरे महातन्त्रे रुद्रायामलोद्धृते श्रीमहादेवपार्वतीसंवादे उड्डीशाख्य: पटल: संपूर्ण:॥ शुभम्॥

अस्मिन् ग्रन्थे पटलोद्दिष्टा विषया अमी

१. भूतज्वरग्राहण-उच्चाटन-विद्वेष-मारणसाधनम्।
२. जलस्तम्भन-लूताकरण-सस्यविनाशनादि-उन्मत्तान्ध-वशनिर्विषीकरण-अञ्जन-सिद्धिसाधनम्।
३. उच्चाटन-भूतब्रह्मराक्षसग्राहणसाधनम्।
४. कंकालादिसाधनम्।
५. लिंगस्थौल्ययोनिसंकोचनसाधनम्।
६. पञ्चभूताक्षरशुभाशुभविज्ञानम्।
७. ओषध्युत्पाटनादिविधि:।
८. नारीगर्भधारणोपायमयूरशिखौषधिप्रयोगसिद्धि:।
९. नागदमन्योषधिप्रयोग-गुञ्जाकल्प-वशीकरणतिलकाञ्जनसंमोहनचूर्णादि-डाकिनीदमनादि-अष्टयक्षिणीसाधन-षट्त्रिंशद्यक्षिणीसाधनम्।
१०. चेटकसाधनम्।
११. दिग्बन्धनयोनिसंकोचन-लिङ्गलेपसाधनम्।
१२. नानासिद्धिसाधनमन्त्रप्रयोग:।
१३. मन्त्राभिषेकफलविधि:।
१४. निपात-महावृष्टि-रोगप्रशान्ति-वशीकरणाकर्षणादिसिद्धिसाधनम्।
१५. विद्याधरत्व-पादुका-वेतालसिद्धि-अदृश्यत्वादि-कवित्वसिद्ध्यादि-मरणादि-भूतादिकथन-मन्त्रकोशकथनम्।
१६. सर्पोच्चाटनादिनानाप्रयोगविधि:।

१३५

९८९ कंकालमालिनीतन्त्रम्।

भैरवोक्तम्

एतत् पुस्तकं देवनागरलिप्यङ्कितं नवीनावस्थं संपूर्णम्। पत्रसंख्या १९ । प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २४। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २२ । पत्रसंनिवेशः १२ $\frac{१}{२}$ × ९ $\frac{१}{४}$ ।

आरम्भः

ओं अथ कंकालमालिनीतन्त्रम्। ओं नमः श्रीगुरवे

भैरवी उवाच

त्रिपुरेश महेशान पार्वतीप्राणवल्लभ।
जगद्वन्द्य शूलपाणे वर्णानां कारणं वद॥

श्रीभैरव उवाच

कथयामि वरारोहे वर्णानां भेदमुत्तमम्।
न प्रकाश्यं महादेवि तव स्नेहात्सुभाषितम्॥
यज्ज्ञात्वा योगिनो यान्ति निर्गुणत्वं मम प्रिये।

अन्तः

स्त्रीशूद्राणां पुरश्चर्या नास्ति भद्रे कदाचन।
जपपूजा सदैवासां प्रशस्ता वीरवन्दिते॥
चन्द्रसूर्योपरागे च शूद्राणां सिद्धिरुत्तमा।
जायते सुभगे मातर्गुरुभक्तिर्भवेद्यदि।
तदा सिद्धिमवाप्नोति गुरुभक्त्या विशेषतः॥

पुष्पिका

इति दक्षिणाम्नाये श्रीकंकालमालिनीतन्त्रे पञ्चमः पटलः समाप्तः॥ ॥

अस्मिन् तन्त्रे पटलोद्दिष्टविषयाणां प्रदर्शनम्।

१. वर्णबीज-सङ्केतकथनम् ।
२. योनिबीज-मुद्रा-षडाधार-योनिकवचनिर्णयः ।
३. गुरुपूजन-कवच-गीतावर्णनम् ।
४. महाकालीमन्त्राणामुद्धार-संक्षिप्तपूजापद्धतिविधिः।
५. पुरश्चरणपद्धतिविधानम् ।

१८

७०२ काकशास्त्रम्।

इदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं नवावस्थाकम् असंपूर्णम् । पत्राणां संख्या २२ । श्रेणिसंख्या ११ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या १२। संनिवेशः ९ $\frac{१}{२}$ × ७ $\frac{१}{२}$ ।

आरम्भः

ओं स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ओं

प्रणिपत्य महादेवं नमस्कृत्य त्रिलोचनम्।
वायसानां रुतं वक्ष्ये सद्यः प्रत्ययकारकम् ॥ १ ॥
लोकानां च हितार्थाय यथा गर्गेण भाषितम्।
मण्डलं च चतुष्कोणं गोमयेन तु लेपयेत् ॥ २ ॥
पद्मपत्रं तथा शुभ्रमथ वा कदलीदलम्।
पूर्वामाश्रित्य बलिं दद्यादथवा चोत्तरां दिशम् ॥ ३ ॥
ओदनं दधिसंयुक्तं विजितात्मा जितेन्द्रियः।
गन्धपुष्पार्चनं कृत्वा दिशो भावेन सर्वदा ॥ ४ ॥
तत्र काकालयं गत्वा सत्यं सत्यं वदेद् ध्रुवम्।
दिशां च विदिशां चैव सर्वदा लक्षयेद् बुधः ॥ ५ ॥
पूर्वामाश्रित्य भुञ्जीत श्रीकामं च प्रजापते।
पर्जन्यो वर्षति शीघ्रं सुभिक्षं पश्चिमे जयम् ॥ ६ ॥

पुष्पिका

इति श्रीगर्गऋषिकृते? काकशास्त्रे जातिवर्णकथनं नाम अष्टमोऽध्यायः॥

अन्तः

आयाति दुष्टोऽभिमुखो यदादौ
क्रीडां प्रकुर्वश्च लुव?न्नथार्थे।
शीघ्रं तदानीं ध्रुवमध्वगानां
भवेत् सुहृत्तो धनधान्यलाभः॥

अस्मिन् ग्रन्थेऽध्यायेषु प्रतिपादिता विषयाः। पूर्वभागे

१. बलिनिमित्तवर्णनम्।

२. पिण्डलक्षणविवरणम्।

३. प्रहरचतुष्टयक्रमेण काकवृत्तनिरूपणम्।

४. यात्राप्रस्थितस्य खगचेष्टितैर्भाविफलसूचनम्।
५. काकगतिप्रयोजनकथनम्।
६. आलयविज्ञानफलम्।
७. शीततोयस्नानादिफलनिर्देशः।
८. काकानां जातिवर्णनिरूपणम्।

अपरभागे

१. दिक्क्रमेण रवतां काकानां फलसूचना।
२. × × (लिपिभ्रष्टमिति अनुमीयते)
३. दिक्षु तृतीयप्रहरे तद्वृत्तकथनम्।
४. प्रागादिदिक्षु चतुर्थप्रहरफलवर्णनम्।
५. कृकलासफलवचनम्।

२

१६ कातन्त्रलघुवृत्तिः।

छुच्छुकभट्टविरचिता

एतत्पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं नूतनावस्थं संपूर्णम्। पत्राणां संख्या ३७८। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या १२। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या १५। पत्रसंनिवेशः ८ $\frac{५}{८}$ × ७

इदं च त्रिभिः प्रकरणैः पादविभागगर्भितैर्नामाख्यातकृत्संज्ञकैः विरचितसंदर्भणोपन्यासम्। स्वामिकार्तिकेयादुपलभ्य **शर्मवर्मा**चार्येण विरचितेषु सूत्रेषु संक्षिप्ता लघ्वी वृत्तिः बालानां व्याकरणावबोधमनायासेन बोधयितुं संदृब्धा। प्रायशः प्राक् त्रिंशतो वर्षेभ्यः कश्मीरेषु प्रतिपाठशालं शास्त्राब्ध्यवगाहनाय अयमेव व्याकरणपोतोऽध्ययनप्रारम्भे समाश्रीयत।

आरम्भः

ओं **सिद्धो वर्णसमाम्नायः** वर्णानामकारादीनां वर्णानां य समाम्नायः क्रमेण पाठः सः सिद्धः प्रसिद्धः लोके इति किं तेनोपदिष्टेन आविद्वदङ्गनागोपालबालपर्यन्तं यावत् वर्णाः ४९ अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ॡ ए ऐ ओ औ अं अः ॥ क ख ग घ ङ च छ ज झ ञ ट ठ ड ढ ण त थ द ध न प फ ब भ म य र ल व श ष स ह। वर्णसंज्ञया क्व प्रयोजन सर्वत्र॥ **तत्र चतुर्दश आदौ स्वराः** ॥ तत्र प्रसिद्धे वर्णसमाम्नाये आदौ ये चतुर्दश वर्णास्ते स्वरसंज्ञा भवन्ति स्वराः १४ अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ॡ ए ऐ ओ औ स्वरसंज्ञया क्व प्रयोजनं रोरे लोपं स्वरश्च पूर्वो दीर्घ इत्यादिषु॥ **दश समानाः** ॥ तत्र प्रसिद्धे वर्णसमाम्नाये आदौ ये दश वर्णाः। ते समानसंज्ञा भवन्ति समाना १० अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ॡ समानसंज्ञया क्व प्रयोजनं समानः सवर्णे दीर्घी भवति परश्च लोपम् इत्यादिषु॥ **तेषां द्वौ द्वावन्योन्यस्य सवर्णौ** तावन्योन्यस्य परस्परं सवर्णसंज्ञौ भवतः॥ सवर्णः १० अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ ऌ ॡ कः कस्य सवर्णः अकारस्य आकारः सवर्णः

आकारस्य अकारः सवर्णः उकारस्य ऊकारः सवर्णः ऊकारस्य उकारः सवर्णः ॠकारस्य ॠकारः सवर्णः ॠकारस्य ॠकारः सवर्णः लृकारस्य लृकार सवर्णः लृकारस्य लृकारः सवर्णः ॥

पुष्पिका

इति लघुवृत्तौ नामप्रकरणे स्त्रीप्रत्ययपादः समाप्तः सप्तमः ॥ ७ ॥ नामप्रकरणं समाप्तम्
इति लघुवृत्तावाख्यातप्रकरणे घुट्पादोऽष्टमः ॥ ८ ॥ आख्यातप्रकरणं समाप्तम् ॥

अन्तः

अवर्णादूटो वृद्धिः ॥ अवर्णात्परस्य ऊटो वृद्धिर्भवति भावयतीति भौः यावयतीति यौः भू स यु मि भवन्तं यवन्तं प्र इन् क्विप् कारितलोपः च्छ्वोः शूटाविति वस्य ऊट् इकार ॥ इहार्थः अनेन वृद्धिः शास्त्रान्ते वृद्धिशब्दो मङ्गलार्थः ॥ इति श्रीलघुवृत्तौ कृत्प्रकरणे धातुसंबन्धपाठः षष्ठः समाप्तः ॥ शुभम् ॥

१३७

१९२ कामधेनुतन्त्रम् ।

महादेवप्रोक्तम्

पुस्तकमिदं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं नवावस्थं संपूर्णम् । पत्रसंख्या २१ । प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २४ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २४ । संनिवेशः १२ $\frac{५}{८}$ × ९ $\frac{१}{२}$ ।

आरम्भः

ओं नमः परदेवतायै
श्रीपार्वत्युवाच

देवदेव महादेव सर्वागमविशारद ।
अधुना देवदेवेश पञ्चाशद्वर्णमुत्तमम् ।
तत्त्वं रूपं महादेव कथयस्व दयानिधे ।
कृपया कथयेशान यद्यहं तव वल्लभा ॥

श्रीमहादेव उवाच

अधुना संप्रवक्ष्यामि रहस्यमतिगोपनम् ।
येन विज्ञानमात्रेण जीवन्मुक्तो भवेन्नरः ॥

अन्तः

अनुलोमविलोमेन जप्त्वामृतमयो भवेत्।
केवलं कामिनीं ध्यात्वा प्रफुल्लवदनान्तराम् ॥
बीजादुत्पद्यते देवो देवी वा कमलेक्षणे।
ततस्तु देवतां ध्यात्वा निरीक्ष्य देवविग्रहम्॥

पुष्पिका

इति श्रीकामधेनुतन्त्रे महादेवमहादेवीसंवादे एकविंशतितमः पटलः समाप्तः शुभम् ॥

अस्मिंस्तन्त्रे पटलेषूद्दिष्टा विषयाः।

१-६. अक्षराणां तत्त्ववर्णादिविनिर्णयः।
७. मातृकामन्त्रनिर्णय-ध्यानादिविधिः।
८. मातृकायास्तत्त्वार्थवर्णनम्।
९. मन्त्रस्य जीवन्यासक्रमनिरूपणम्।
१०. मातृकामूर्तिन्यासनामादिकीर्तनम्।
११. बीजध्याननिर्णयः।
१२. जीवन्यासान्तर-वर्णाधिदेवीध्यानादिनिरूपणम्।
१३. मन्त्रबीजध्यान-तत्त्वत्रयादिवर्णनम्।
१४. वकार-ककारध्यान-तिलकविधिः।
१५. हृत्तत्त्वादिनिरूपणम्।
१६. संदीपिनीविद्याविधानम्।
१७. ककारोपासनादिक्रमः।
१८. विद्यान्तरविधाननिरूपणम्।
१९. निद्राभङ्गविद्यादिवर्णनम्।
२०. मन्त्रजपसमर्पणनिर्णयः।
२१. कामिनीजपगुणकालगुणादिवर्णनम्।

१३९

९९५ कामाख्यातन्त्रम्।

शिवप्रोक्तम्

एतत् हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं नूतनावस्थाकं संपूर्णम्। नवसु पटलेषु विरचितसंदर्भणोपन्यासम्। पत्रसंख्या १६ । प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २२-२४। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २१। पत्रसंनिवेशः १२ ५/८ × ९ १/४ ।

आरम्भः

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॐ नमः परदेवतायै।

देव्युवाच॥

भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्वविद्याप्रिय प्रभो।
सर्वदानन्दहृदय सर्वागमप्रकाशक ॥
श्रुतानि सर्वतन्त्राणि साधनानि च भूरिशः।
विद्यास्ताः सकला देव फलानि त्वत्प्रसादतः॥

श्रीशिव उवाच

शृणु देवि मुद्रा भद्रे मदीयप्राणवल्लभे।
योनिरूपा महाविद्या कामाख्या वरदायिनी॥
...।
तस्यास्तन्त्रं प्रवक्ष्यामि सावधानावधारय॥

अन्तः

दद्यात् शान्ताय शुद्धाय कौलिकाय महेश्वरि।
कालीभक्ताय शैवाय वैष्णवाय शिवाज्ञया॥
अद्वैतभावयुक्ताय महाकालप्रजापिने।
सुरास्त्रीवन्दकायापि शिवाबलिप्रदाय च॥

पुष्पिका

इति कामाख्यातन्त्रे पार्वतीश्वरसंवादे नवमः पटलः समाप्तः॥

इति श्रीरसिकमोहनचट्टोपाध्यायकर्तृकसंकलिततन्त्रसारे विविधतन्त्रसंग्रहे कामाख्यातन्त्रं समाप्तम्॥

अस्मिंस्तन्त्रे पटलप्रतिपाद्या विषया अमी।

१. तन्त्रोपोद्धातवर्णनम्।
२. कामाख्यामन्त्रमहिम-तदुद्धार-ध्यानपूजादिर्णयः।
३. मन्त्रान्तरसाधन-तद्ध्यान-लतासाधननिरूपणम्।
४. गुरुतत्त्ववर्णन-दिव्य-वीर-पशुविशेषलक्षणम्।
५. पञ्चतत्त्वाराधनीयदेवीसाधनान्तरवर्णनम्।
६. शत्रुनाशनोच्चाटनादिसाधन-शुक्रादिशुद्धिवर्णनम्।
७. पूर्णाभिषेकविधान-तन्मन्त्र-कौलाधिकारगुर्वादिनिर्वचनम्।

८. मुक्तितत्त्वनिर्णयः।

९. कामाख्यातत्त्व-तन्त्रप्रशंसार्थवादकथनम्।

१४३

१००३ क्रमदीपिका

इदं पुस्तकं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं नवीनावस्थाकं संपूर्णमष्टसु पटलेषु प्रपञ्चितसंदर्भणम्। पत्राणां संख्या ३२। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २४। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २०-२४। पत्रसंनिवेशः १३ × ९ $\frac{३}{८}$ ।

आरम्भः

ओं श्रीगणेशाय नमः॥

कलात्तमायालवकान्तमूर्तिः
क्वणत्क्वणद्वेणुनिनादरम्यः।
श्रितो हृदि व्याकुलयंस्त्रिलोकीं
श्रियेऽस्तु गोपीजनवल्लभो वः॥ १ ॥
गुरुचरणसरोरुहद्वयोत्थान्-
महितरजः कणकान् (प्रणम्य) मूर्ध्ना।
गदितमिह विविच्य नारदाद्यै-
र्यजनविधिं कथयामि शार्ङ्गपाणेः॥ २ ॥
क्षितिसुरनृपविट्तुरीयजानां
मुनिवनवासिगृहस्थवर्णिनां च।
जपहुतयजनादिभिर्मनूनां
फलति हि कश्चन कस्यचित् कथंचित्॥ ३ ॥
सर्वेषु वर्णेषु तथाश्रमेषु
नारीषु नानाह्वयजन्मभेषु।
दाता फलानामभिवाञ्छितानां
द्रागेव गोपालकमन्त्र एषः ॥ ४ ॥
नूनमच्युतकटाक्षपातने
कारणं भवति भक्तिरञ्जसा।
तच्चतुष्टयफलाप्तये ततो
भक्तिमानधिकृतो हरौ गुरौ॥ ५॥

स्नातो निर्मलशुद्धसूक्ष्मवसनो धौताङ्घ्रिपाण्याननः
स्वाचान्तः सुपवित्रमुद्रितकरः श्वेतोर्ध्वपुण्ड्रोज्ज्वलः।
प्राचीदिग्वदनो निबध्य सुदृढं पद्मासनं स्वस्तिकं
स्वासीनः स्वगुरून् गणाधिपमथो वन्देत बद्धाञ्जलिः॥ ६॥

पुष्पिका

इति क्रमदीपिकायां प्रथमः पटलः॥

अन्तः

जगदिदमनुविद्धं येन यस्मिन् प्रसूते
यदनुततमजस्रं पाति चाधिश्रितो यः।
यदुरु महदुदर्चिर्यद्विधत्ते च गोपी
तममृतसुखबोधज्योतिषं नौमि कृष्णम्॥

इति क्रमदीपिकायामष्टमः पटलः॥ समाप्ता॥ शुभमस्तु॥

अत्र तन्त्रे पटलेषु प्रतिपादितविषयाः-

१. देहशुद्धि-न्यास-पीठन्यासविधिः।
२. गोपालमन्त्रोद्धारतन्न्यासविधिः।
३. ध्यानादिपूजाविधानम्।
४. दीक्षाविधिवर्णनम्।
५. पुरश्चर्याविधानम्।
६. मन्त्रविनियोगप्रदर्शनम्।
७. काम्यप्रयोगान्तर-तन्मन्त्रभेदनिर्णयः।
८. वश्यादिप्रयोगविधानम्।

१४४

१००६ गन्धर्वतन्त्रम्

शिवप्रोक्तम्

इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं नूतनावस्थाकं संपूर्णं द्विचत्वारिंशति-पटलेषु विरचितसंदर्भणम्। पत्राणामत्र संख्या ११८। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २४। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २३। पत्रसंनिवेशः १३ × ९ $\frac{३}{८}$ ।

आरम्भः

ओं श्रीगणेशाय नमः॥ ओं नमः परदेवतायै ॥

यं वदन्त्यमलात्मानः पुरुषं प्रकृतेः परम्।
चिद्रूपं परमानन्दं वन्दे तं विघ्ननायकम् ॥ १ ॥
भर्तारं गुणवृद्धिशून्यमचलं गत्वाभिसारक्रमाद्
दीव्यन्ती कुलवर्त्मनैव गुणवत्यानन्दमातन्वती।
शेते सुप्तभुजङ्गपोतकुटिला या मेरुमूलं गता
सूते यन्त्रशतानि तानि मुरजिन्मुख्यानि पायादसौ॥ २ ॥
विश्वामित्र इति ख्यातो नृपः परमधार्मिकः।
सिद्धिं दृष्ट्वा वसिष्ठस्य तपस्तेपे सुदुश्चरम्॥ ३ ॥
अप्राप्य तपसः सिद्धिमुदीचीं दिशमाविशत्।
गङ्गाद्वारसमासीनं मुनिं योगपरायणम् ॥ ४ ॥
दत्तात्रेयं महाभागमभिवाद्य कृताञ्जलिः।
उवाचेदं वचस्तस्मै विनयानतकन्धरः ॥ ५ ॥

विश्वामित्र उवाच

नाद्राक्षं सम्यगिष्ट्वापि क्रतुभिर्बहुदक्षिणैः।
सत्पात्रे सर्वदानानि कृत्वापि मुनिसत्तम ॥ ६ ॥
महाविद्यां प्रजप्याथ पुरस्क्रियापुरःसराम्।
भवाब्धेस्तरणोपायं तपस्तप्त्वा सुदुश्चरम्॥ ७ ॥
सर्वागमैकतत्त्वज्ञ ब्रह्मनिष्ठ तपोधन।
किं करिष्याम्यहं देव कुत्र यास्यामि तद्वद ॥ ८ ॥

दत्तात्रेय उवाच

मा विषीद नृपश्रेष्ठ सर्वथा त्वं स्थिरो भव।
यत् श्रुत्वाधिगतं पूर्वमस्माभिर्नन्दिकेश्वरात् ॥ ५ ॥
तदशेषं प्रवक्ष्यामि गुह्याद्गुह्यतरं परम्।

पुष्पिका

इति श्रीगन्धर्वतन्त्रे प्रथमः पटलः ॥ १ ॥

अन्तः

एवं विदित्वा परमात्मरूपं

गुहाशयं निष्कलमद्वितीयम्।
समस्तसाक्षिं सदसद्विहीनं
प्रयाति शुद्धं परमात्मरूपम्॥

य एतत्तन्त्रं समधीते सोऽग्निपूतो भवति सुरापानात्पूतो भवति कृत्याकृत्यात् पूतो भवति अगम्यगमनात्पूतो भवति ॥

इति श्रीतन्त्रगन्धर्वे द्वाचत्वारिंशत्तमः पटलः समाप्तः॥ शुभमस्तु॥

अधः प्रदर्श्यन्ते पटलेषु प्रतिपादिता विषयाः।

१ तन्त्रस्य प्रस्ताविका ।
२ विद्याभेदानामुद्धारः।
३ पञ्चमीविद्योद्धारप्रयोगादिविधिः।
४ राजराजेश्वरीकवचम्।
५ यन्त्रोद्धाराद्यङ्गावरणार्चाक्रमः।
६ कर्मयोगादिक्रमप्रदर्शनम् ।
७ स्नानसंध्योपासादिविधिः।
८ यागधामार्चन-भूतशुद्ध्यादिविधानम्।
९ करशुद्ध्यादिमातृकान्यासः।
१० षोढान्यासक्रमवर्णनम्।
११ नित्यन्यासाद्यन्तर्यागविधिः।
१२ मानसार्चन-ध्यानयोगक्रमनिरूपणम्।
१३ बहिर्यागक्रमविशेषार्घविधिः।
१४ बहिर्यजनप्रकारप्रदर्शनम्।
१५ पूजोपचारवर्णनम्।
१६ उपचारविधिनिरूपणम्।
१७ प्रकटाप्रकटयोगिनीपूजनक्रमः।
१८ जपादिविधानम्।
१९ वटुकादिबलिविधिः।
२० शेषिकाविद्याप्रयोगक्रमः।
२१ पूजासंपूरणाद्युपायविधिः।
२२ समयाचारविधिः।
२३ कुमारीपूजनक्रमः।
२४ तत्पूजामहिमप्रयोगादिविधानम्।
२५ पुण्यपीठकथनाद्यापत्कालपूजादिविशेषः।

२६ गुरु-शिष्य-दीक्षालक्षणम्।
२७ दीक्षाविधानम् ।
२८ पुरश्चर्याविधिकथनम्।
२९ विद्यासंकेतनिर्णय: ।
३० त्रिकूटपृथक्साधनविधि: ।
३१ होमतद्द्रव्यप्रयोगविधानम्।
३२ मुद्राधारणविधिनिरूपणम्।
३३ चक्रराजप्रतिष्ठावर्णनम्।
३४ कुलाचारवर्णनम्।
३५ काम्यपूजाविधि: ।
३६ शक्त्यानयन-ज्ञानमयीपूजानिरूपणम्।
३७ शक्तिमाहात्म्य-देहसिद्धिवर्णनम्।
३८ शिवशक्तिलाभप्रदर्शनम्।
३९ शिवस्य देवीकृतज्ञानोपदेश: ।
४० शिवशक्तिमयज्ञान-कुलयागवर्णनम्।
४१ अनुत्तरज्ञानप्रक्रियानिरूपणम्।
४२ तत्त्वज्ञानोपदेशनम्।

९२

६४९ घटयोग: ।

घेरण्डसंगृहीत:

इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकम् असंपूर्णं नवीनं नवावस्थाकम्। पत्रसंख्या ९ । प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २४ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २४ । संनिवेश: १३ १/२ × ९ ३/८ ।

आरम्भ:

श्रीगणेशाय नम: ओं

आदीश्वराय प्रणमामि तस्मै येनोपदिष्टा हठयोगविद्या ।
विराजते प्रोन्नतराजयोगमारोढुमिच्छन्विधिरोहिणीव ॥ १ ॥
एकदा चण्डकापालिर्गत्वा घेरण्डकुट्टिमम्।
प्रणम्य विनयाद्भक्त्या घेरण्डं परिपृच्छति ॥ २ ॥

श्रीचण्डकापालिक उवाच

घटस्थयोगं योगेश तत्त्वज्ञानस्य कारणम्।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि योगेश्वर वद प्रभो ॥ ३ ॥

श्रीघेरण्ड उवाच

साधु साधु महाबाहो यन्मां त्वं परिपृच्छसि।
कथयामि हि ते वत्स सावधानोऽवधारय ॥ ४ ॥
नास्ति मायासमं पाशं नास्ति योगात्परं बलम्।
नास्ति ज्ञानात्परो बन्धुर्नाहंकारात्परो रिपुः॥ ५॥
अभ्यासात् कादिवर्णानि यथा शास्त्राणि बोधयेत्।
तथा योगं समासाद्य तत्त्वज्ञानं च लभ्यते॥ ६ ॥
सुकृतैर्दुष्कृतैः कार्यैर्जायते प्राणिनां घटः।
घटादुत्पद्यते कर्म घटयन्त्रं यथा भ्रमेत् ॥ ७ ॥
ऊर्ध्वाधो भ्रमते यद्वद् घटियन्त्रं गवां वशात्।
तद्वत्कर्मवशाज्जीवो भ्रमते जन्ममृत्युभिः॥ ८ ॥
आमकुम्भमिवाम्भःस्थो जीर्यमाणः सदा घटः।
योगानलेन संदह्य घटशुद्धिं समाचरेत्॥ ९॥
प्राणापाननादबिन्दुजीवात्मपरमात्मनः।
मिलित्वा घटते यस्मात्तत्तस्माद् घट उच्यते ॥ १० ॥

१४८

१०२१ चीनाचारक्रमः।

शिवप्रोक्तः

हस्तलिखितमिदं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं नवीनावस्थाकं समग्रं षट्सु पटलेषु विरचितसंदर्भणोपन्यासम्। पत्रसंख्या ७ । प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २४-२६ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २४ । पत्रसंनिवेशः १२ $\frac{५}{८}$ × ९ $\frac{१}{२}$ ।

आरम्भः

ॐ नमः पार्वत्यै॥ श्रीदेव्युवाच

महाचीनक्रमाचारः सूचितो न प्रकाशितः।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि कथयस्व महेश्वर ॥
इति पृष्टः पुरा देव्या कैलासशिखरे हरः।
चिन्तयामास मनसा किंचिदामीलितेक्षणः॥
इयमुत्कण्ठितां भूयोभूयः प्रेरयति प्रिया।
चीनाचारक्रमं वक्तुं स्वप्रकाशं कथं मया॥

अतिगुह्यतरं सोऽयमाचारः सिद्धिदायकः।
स्त्रीणां चपलया बुद्ध्या कथं गोप्तुं हि शक्यते॥
इति संचिन्त्य मनसा पुनराह महेश्वरी।
चीनाचारक्रमाचारं ब्रूहि मे परमेश्वर॥

श्रीशिव उवाच

अलं यत्नैरलं यत्नैरलं यत्नैर्महेश्वरि।
चीनाचारक्रमं श्रोतुं विरता भव पार्वति॥
सर्वथा परमद्वारो न प्रकाश्यः कदाचन।

पुष्पिका

इति महाचीनाचारसारतन्त्रे सर्वाचारसारोत्तमोत्तमे महाचीनाचाक्रमे प्रथमः पटलः ॥ १ ॥

अन्तः

देया विद्यार्थिने विद्या व्याधितेभ्यश्च औषधम् ।
देयं क्षुधार्थिने अन्नं त्रयं स्वर्गस्य लक्षणम् ॥

इति महाचीनाचारसारतन्त्रे सर्वाचारसारोत्तमोत्तमे महाचीनाचारक्रमः समाप्तः॥

अस्मिंस्तन्त्रे प्रतिपटलमुद्दिष्टविषया इमे ।

१ तन्त्रप्रस्तावनायां वसिष्ठमुनेर्देवीमाराधयतः सिद्ध्यलाभे शप्तुमुद्यतस्य चीनाचारक्रमेणाराधनाज्ञाकथनम् ।
२ चीनाचारोपदेशपूर्वं वसिष्ठमुनेस्तारादेव्या आराधनवर्णनम्।
३ चीनाचारे पीठपूजन-सुराशापविमोचननिर्णयः
४ कुलद्रव्यनिर्माण-तत्सेवनादिनिरूपणम्।
५ समयाष्टक-कुलाचारशङ्कापनोदनवृत्त-ग्रन्थफलोपसंहारवर्णनम्।
६ शक्तिपूजापुष्पप्रकाशनम्।

१५३

१०२८ तोडलतन्त्रम् ।

शिवोक्तम्

इदं पुस्तकं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनमजरदवस्थाकं संपूर्णं दशसूल्लासेषु विरचितसंदर्भणोपन्यासम्। पत्राणां संख्या १२ । प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २४। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २४-२६। पत्रसंनिवेशः १२ $\frac{५}{८}$ × ९ $\frac{१}{२}$ ।

आरम्भः

ॐ श्रीदेव्युवाच

ब्रूहि मे जगतां नाथ सर्वविद्यामय प्रभो।
महाविद्यासु सर्वासु पूज्यासु भुवनत्रये॥
एतासां दक्षिणे भागे नानारूपः पिनाकधृक्।
पृथक् पृथक् महादेव कथयस्व मयि प्रभो॥

श्रीशिव उवाच

शृणु चार्वङ्गि सुभगे कालिकायाश्च भैरवम् ।
महाकालं दक्षिणाया दक्षभागे प्रपूजयेत्॥

अन्तः

तारादेवी मीनरूपा बगला कूर्ममूर्तिका ।
धूमावती वराहः स्यात् छिन्नमस्ता नृसिंहिका॥

...

स्वयं भगवती काली कृष्णमूर्तिः समुद्भवा।
इति ते कथितं देव्यवतारं दशमेव हि॥
एतासां पूजनाद्देवि महादेवसमो भवेत्।
आसां ध्यानादिकं सर्वं कथितं मे पुरस्तव॥

पुष्पिका

इति श्रीतोडलतन्त्रे पार्वतीशिवसंवादे दशमोल्लासः॥ संपूर्णः॥ ॥

अस्मिन् ग्रन्थे पटलोद्दिष्टा विषया अमी -

१ विद्यानां दक्षतः पूज्यदेवताकीर्तनम्।
२ लघु-ब्रह्माण्ड-तीर्थमुद्रासननिरूपणम्।
३ महामुद्रा-कालिकामन्त्रोद्धार-तारामन्त्रादि-स्नानसंध्या-पूजापद्धति-संक्षेपार्चाप्रदर्शनम्।
४ तारापूजाक्रमविधानम्।
५ प्रासादमन्त्रोद्धार-पार्थिवशिवार्चनविधानवर्णनम्।
६ कालीमन्त्रवासना-पुरश्चरण-मन्त्रचैतन्य-तारामन्त्रवासना-माहात्म्यादिप्रकाशनम्।
७ मूलाधारस्थद्वीपाब्ध्यादिकीर्तन-षट्चक्रदेवता-महापीठ-पातालवर्णनम्।
८ शारीरनाडीमान-मूलाधारपद्मतन्मानादिनिर्णयः।
९ नवार्णवासना-दीर्घायुःसाधन-षण्मालाजपफल-भूतकात्यायनीमन्त्रोद्धार-ध्यानादि-प्रकाशनम्।
१० काकचञ्चुमुद्रा-दशावतारदेवीनिर्णयः।

१६१

१०४३ देवीरहस्यम्।

भैरवप्रोक्तम्

पुस्तकमेतत् हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नातिप्राचीनं नूतनावस्थाकं पञ्चचत्वा-रिंशत्पटलपर्यन्तम् असंपूर्णम् उत्तरार्धं दुर्गापञ्चाङ्गेन विकलम्। पत्रसंख्या २१७। श्रेणयः १३ । अक्षरसंख्या २०। संनिवेशः ९ $\frac{3}{८}$ × ९ $\frac{3}{८}$ ।

आरम्भः

ओं श्रीगणेशाय नमः ओं नमस्त्रिपुरसुन्दर्यै श्रीर्नमः ओं श्रीभैरव उवाच ओं

अधुना देवि वक्ष्यामि रहस्यं परमाद्भुतम्।
यन्न सर्वेषु तन्त्रेषु यामलादिषु भाषितम्॥
परादेवीरहस्याख्यं तन्त्रं मन्त्रार्थविग्रहम्।
तत्त्वं श्रीषोडशाक्षर्याः सर्वस्वं मम पार्वति॥
अप्रकाश्यमदातव्यं परमार्थफलप्रदम्।
भोगापवर्गदं लोके साधकानां सुखावहम्॥

पुष्पिका

इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे देवीरहस्ये परमार्थदीपिकायां यन्त्रशोधनविधिर्नाम पञ्चविंशः पटलः २५ इति पूर्वार्धम् शुभम्॥

अन्तः

इतीदं परमं स्तोत्रं महामृत्युंजयप्रदम्।
पठेद्वा पाठयेन्नित्यं सर्वस्वं देवदुर्लभम्॥

....

चतुष्पथेऽर्धरात्रे तु ब्राह्मे वापि मुहूर्तके।
पठित्वा कौलिको देवि भवेद्भैरवसंनिभः॥
इतीदं मम सर्वस्वं रहस्यं परमाद्भुतम्।
यस्य कस्य न देष्टव्यमित्याज्ञा पारमेश्वरी॥

इति श्रीदेवीरहस्ये महामृत्युंजयस्तोत्राख्यानं नाम पञ्चचत्वारिंशः पटलः ४५ समाप्तमिदं मृत्युञ्जयपञ्चाङ्गम् । अतः परं दुर्गापञ्चाङ्गम्॥

अस्मिन् ग्रन्थे पटलेषु प्रतिपाद्यविषया अधः प्रदर्श्यन्ते।

१ दीक्षाविधानम्।
२ शाक्तमन्त्राणामुद्धारविधिः।
३ शैवमन्त्रोद्धारविधिः।
४ वैष्णवमन्त्रोद्धारक्रमः।
५ शाक्तमन्त्राणामुत्कीलनविधिः।
६ शैवशाक्तवैष्णवमन्त्राणां संजीवनविधिः।
७ उक्तमन्त्राणां शापहारिणीविद्याक्रमः।
८ पारायणजपविधिः।
९ प्रोक्तमन्त्राणां संपुटविधिः।
१० पुरश्चर्याविधिः।
११ पुरश्चर्याहोमविधानम्।
१२ यन्त्रोद्धारविधिवर्णनम्।
१३ यन्त्रधारणविधिः।
१४ ऋषिच्छन्दोनिर्णयविधिः।
१५ श्मशानार्चनविधिः।
१६ भैरवसाधनविधानम्।
१७ शोधनविधानम्।
१८ शोधनपद्धतिवर्णनम्।
१९ सुरोत्पत्तिविवरणम्।
२० पात्रवन्दनविधिः।
२१ शान्तिस्तोत्रवीरवन्दनाख्यानम्।
२२ सुरादिशुद्धिविधानम्।
२३ शक्तिशोधनविधिः।
२४ मालाशोधनविधिः।
२५ यन्त्रशोधनक्रमः।
२६ महागणपतिमन्त्रोद्धारविधिः।
२७ तत्पूजापद्धतिवर्णनम्।
२८ गणपतिकवचम्।
२९ गणपतिनामसहस्रम्।
३० गणपतिस्तोत्रम्।
३१ वज्रपञ्जरकवचम्।
३२ सूर्यस्तोत्रम्।
३३ सूर्यमन्त्रयन्त्रोद्धारपटलः।
३४ सूर्यपूजापद्धतिः।
३५ सूर्यनामसहस्रम्।
३६ लक्ष्मीनारायणमन्त्राद्युद्धारः।
३७ तत्पूजापद्धतिवर्णनम्।
३८ तत्कवचम्।
३९ तन्नामसहस्रम्।
४० तन्मन्त्रस्तोत्रम्।
४१ मृत्युञ्जयमन्त्राद्युद्धारः।
४२ तत्पूजापद्धतिवर्णनम्।
४३ मृत्युञ्जयकवचम्।
४४ मृत्युञ्जयनामसहस्रम्।
४५ मृत्युञ्जयस्तवः।

५

११२ बालबोधिनी वृत्तिः।

जगद्धरभट्टविरचिता

इदं भूर्जपत्रात्मकं हस्तलिखितं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकम् अतिजरदवस्थम् अतीवप्राचीनम्। आदितः ६३ पत्राणि विनष्टानि, अन्तेऽपि विनष्टाल्पभागशेषकम्। प्रायशोऽखण्डितात्रुटित-विद्यमानग्रन्थभागस्य पत्रसंख्या द्विशतोत्तरा। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या १९। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या १९-२४। ग्रन्थसंनिवेशः १० $\frac{३}{८}$ × ८ $\frac{१}{२}$ ।

आरम्भः

.... परमश्चासौ...........रिति कर्मधारयः॥ भ्रूधातुवत्॥ भ्रूशब्दो धातुवद्भवति। स्वरे परे। यथा धातोरुवादेश उक्तः तथा भ्रूशब्दस्यापि भवतीत्यर्थः। भ्रुवौ भ्रुवः स्वरे इति किम् भ्रूभ्यां भ्रूभिः॥ स्त्री च॥ स्त्रीशब्दो धातुवद्भवति स्वरे परे॥

पुष्पिका

इति पण्डितजगद्धरविरचितायां बालबोधिन्यां नामप्रकरणे युष्मत्पादस्तृतीयः॥

इति पण्डितभट्टजगद्धरविरचितायां बालबोधिन्यां कृतौ कृत्प्रकरणे कर्मणि पादस्तृतीयः॥

अन्तः

चेक्रीयितान्तानां यजिजपिदन्शिवदाम् यज देवता. । जप मानसे । दन्श दशने । वद व्यक्तायां वाचि। एषां चेक्रीयितान्तानां तच्छीलादौ कर्तरि ऊक-प्रत्ययो भवति अत्यर्थं यजति तच्छीलः यायजूकः गर्हितं जपति तच्छीलः जञ्जपूकः..

१६६

१०५८ बृहन्नीलतन्त्रम्।

महाकालभैरवप्रोक्तम्

इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं नूतनावस्थाकं संपूर्णं नवसंख्येषु पटलेषु प्रारब्धसंदर्भणम्। पत्रसंख्या ४६ । प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २४ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २२ । पत्रसंनिवेशः १३ × ९ $\frac{३}{८}$ ।

आरम्भः

ओं श्रीगणेशाय नमः॥ ओं नमस्तारायै॥

कैलासशिखरासीनं भैरवं कालसंज्ञितम्।
प्रोवाच सादरं देवी तस्य वक्षःसमाश्रिता ॥ १ ॥
पुरा प्रतिश्रुतं देव कालीतन्त्रप्रकाशने।
नीलतन्त्रप्रकाशाय तद्वदस्व सदाशिव ॥ २ ॥
यस्य विज्ञानमात्रेण विजयी भुवि जायते।
यज्ज्ञात्वा साधकाः सर्वे विचरन्ति यथा तथा ॥ ३ ॥
यस्य विज्ञानमात्रेण कविता चित्तमोदिनी।
जायते च महादेव तत्त्वं तत्कथयस्व मे ॥ ४ ॥

श्रीमहाकालभैरव उवाच

शृणु साध्वि वरारोहे सर्वार्थस्य प्रदायिनि।
तत्त्वं तत्कथयिष्यामि तव स्नेहाद्गणाधिपे॥ ५॥

पुष्पिका

इति श्रीबृहन्नीलतन्त्रे प्रथमः पटलः ॥ १ ॥

अन्तः

ब्रह्माणं गोमयं त्यक्त्वा साधयेद्वीरसाधनम्।
महाशवाः प्रशस्ताः स्युः प्रधानं साधयेत् प्रिये ॥
श्मशानेऽपि पुरश्चर्या कथिता भुवि दुर्लभा।
श्मशानसाधनं देवि परं साधनमुत्तमम्॥
श्मशानस्थो यदि भवेज्जपेन्मन्त्रमनन्यधीः।
स सर्वसाधनं कृत्वा देवीलोके महीयते॥

इति श्रीबृहन्नीलतन्त्रे भैरवपार्वतीसंवादे नवमः पटलः॥

अस्मिन् ग्रन्थे पटलोद्दिष्टविषया निम्नप्रदर्शिताः।

१ मूलमन्त्रोद्धारपूर्वं संध्याविधिः।
२ षोडशोपचारपूजा-स्तोत्रादिनिरूपणम्।
३ दीक्षाविधिः
४ पुरश्चर्याविधिप्रदर्शनम्।
५ नैमित्तिकार्चन-पीठतदीश्वरीवर्णनम्।

६ कुलपूजाशाक्ताचारविधिः।
७ निग्रहादिप्रयोग-कुमारीपूजाक्रमः।
८ यन्त्रमन्त्रान्तरप्रयोग-तत्संस्कारादिविधिः।
९ वीरसाधनविधानम्।

११

१९२ भक्तिरसामृतसिन्धुः।

इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं नूतनावस्थाकं संपूर्णं प्राचीनात् श्रीरघुनाथमन्दिरपुस्तकालयस्थात् संवत् विक्रमे १४६३ विरचितात् ग्रंथादवतारितम् संवत् वि० १९४५। चतुर्भिः पूर्वादिविभागैः सलहरिभिर्विरचितसंदर्भोपन्यासम्। पत्राणां संख्या १६०। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या ९। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या ३२-३४। पत्रसंनिवेशः १२ १/८ × ७।

आरम्भः

ओं श्रीकृष्णाय नमः ओं

अखिलरसामृतमूर्तिः प्रसृमररुद्धतकापालिः (?)।
कलितश्यामाललितो राधाप्रेयान् विधुर्जयति॥ १॥
हृदि यस्य प्रेरणया प्रवर्तितोऽहं वराकरूपोऽपि।
तस्य हरेः पदकमलं वन्दे चैतन्यदेवस्य ॥ २ ॥
विश्राममन्दिरतया तस्य सनातनतनोर्मदीशस्य।
भक्तिरसामृतसिन्धुर्भवतु सदायं प्रमोदाय ॥ ३॥
भक्तिरसामृतसिन्धौ चरतः परिभूतकालजालभियः।
भक्तमकरानशीलितमुक्तिनदीकान्नभस्यामि ॥ ४॥
मीमांसकवडवाग्नेः कठिनामपि कुण्ठयन्नसौ जिह्वाम्।
स्फुरतु सनातनः सुचिरं नवभक्तिरसामृताम्भोधिः॥ ५॥
भक्तिरसस्य प्रस्तुतिरखिलजगन्मङ्गलप्रसङ्गस्य।
अज्ञेनापि मयास्य क्रियते सुहृदां प्रमोदाय ॥ ६॥
एतस्य भगवद्भक्तिरसामृतपयोनिधेः।
चत्वारः खलु वक्ष्यन्ते भागाः पूर्वादयः क्रमात्॥ ७॥

पुष्पिका

इति श्रीभक्तिरसामृतसिन्धौ रसोपयोगिस्थायिभावोपपादनो नाम पूर्वो विभागः॥

अन्त:

तथा हि

भावा: सर्वे तदाभासा रसाभासाश्च केचन।
अमी प्रोक्ता रसाभिज्ञै: सर्वेऽपि रसनाद्रसा: ॥ ४१ ॥
भारत्याद्याश्चतस्रस्तु रसावस्थानसूचिका:।
वृत्तयो नाट्यमातृत्वादुक्ता नाटकलक्षणे ॥ ४२ ॥

इति श्रीभक्तिरसामृतसिन्धावुत्तरविभागे गौणभक्तिरसादिनिरूपणे रसाभासलहरी नवमी ॥ ९ ॥

ग्रन्थस्य गौरवभयादस्या भक्तिरसश्रिय:।
समाहृति: समासेन मया सेयं विनिर्मिता ॥ १ ॥
गोपालरूपशोभां दधदपि रघुनाथभावविस्तारी।
तुष्यतु सनात्मास्मिन्नुत्तरभागे रसामृताब्धे: ॥ २ ॥

इति श्रीभक्तिरसामृतसिन्धौ गौणभक्तिरसादिनिरूपणं नाम चतुर्थोत्तरविभाग: ॥ समाप्तोऽयं भक्तिरसामृतसिन्धुरिति ॥ ॥ शुभम् ॥ ये पुस्तक संवत् १४६३ का जेडा पुस्तक श्रीरघुनाथजीके मंदिर मै था उसका उतारा है संवत् १९४५ कार्तिक प्र० २५ लिखी गया लिख्या बालकराम ने॥

२७

३४२ महार्णवनिबन्ध:।

मान्धातृनृपकारित:

इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं नवावस्थम् असंपूर्णम् । पत्रसंख्या ३९२ । प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या १६ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या १६ । पत्रसंनिवेश: १४ $\frac{१}{८}$ × १०।

आरम्भ:

ओं श्रीगणेशाय नम: ओं नम: सरस्वत्यै ओं

नम: सकलकल्याणभाजनाय पिनाकिने।
नमो लक्ष्मीनिवासाय देवतायै गिरां नम: ॥
प्रवालाद्रिप्रस्थद्युतिनिचयपर्यायवपुषे
नमो विघ्नश्रेणीविघटनपटिष्ठाय महसे।
जगत्प्रादुर्भावस्थितिलयनिरायासरचना-
विनोदासक्ताय प्रणतिफलसिद्धिप्रतिभुवे ॥
यदिन्दिरानाथपुरन्दराद्यै-
राराधितं भक्तिभरानताङ्गै:।

श्रीचण्डिकायाश्चरणद्वयं तत्
स्वाभीष्टसिद्ध्यै भवतात्सुखं नः ॥
प्रकृष्टचलकुण्डलस्तबकवृष्टगण्डस्थलं
महार्हमणिमेखलं मरकताङ्कुरश्यामलम्।
करोतु कमलामलं कलितपञ्चषाब्दक्रमं
महः किमपि मोहनं कपटशैशवं कैशवम् ॥
कान्ते कृतागसि रुषा परुषं ब्रुवाणा।
कुण्ठीकृताथ रसभावनियन्त्रणेन।
मौनेन मानमधिगच्छति या ददातु
सा पार्वती हरविभक्ततनुः श्रियं वः॥
आसीदसीमगुण एककुलाम्बुराशा-
वुद्यत्प्रतापशुभकीर्तिघनप्रकाशः।
लोकैः सदा हृदि धृतो गुणसंनिविष्टः
श्रीरत्नपालनृपतिर्भुवनैकरत्नम् ॥
तस्यात्मजो भरहपाल इति प्रसिद्धः
सिद्धाङ्गनाजनसमाजसमिद्धकीर्तिः।
दानेन यः सुकृतिनां क्षिपति स्म दैन्यं
सैन्यं च वैन्यसदृशः प्रतिभूपतीनाम्॥
सुतोऽस्य जातः सुकृतोन्नतस्य
न तस्य कश्चित् सदृशो बभूव।
यमाह्वयत् सम्यगवेक्ष्य तातो
नाम्ना हरिश्चन्द्र इति प्रतीतम् ॥
तस्यात्मजोऽभूदतुलप्रतापः
साधारणो भूमिपतिर्वदान्यः।
अभूतपूर्वां जगतीश्वराणा-
मजीगमद्यो जगति स्वकीर्तिम् ॥
बन्धच्छिदा विषदकीर्तिमिहान्वितार्थां
कृत्वा तथैव च परत्र विधातुमिच्छुः।
कीनाशपाशचयबन्धविमोचनार्थं
तीर्थत्रयीकरविमुक्तिमचीकरद्यः ॥
तस्यात्मजः श्रीमदनेन नाम्ना

धाम्ना च रूपेण च संगतार्थः।
रोषारुणे चक्षुषि यद्विपक्षो
नितान्तकान्तारसमाश्रितोऽभूत्॥
यः कूपानारामान् धर्मायतनानि सन्निबन्धांश्च।
कृत्वा स्वकीर्तिमेकामदीदृशन्मूर्तिभेदेन॥
परिशीलयता कलाकलापं
विदधानेन च भूरिशः प्रबन्धान्।
मदनेन महीभृताथ येन
प्रथिता नूतनभोजराजकीर्तिः॥
पुत्रेषु सत्स्वपि कलाकुशलेषु पुत्रौ
तस्माज्जगत्त्रयविसृत्वरकीर्तिपूरौ।
जातौ प्रियावतितरां प्रथमप्रसूतौ
नीतौ महोन्नतिमनल्पगुणैर्विनीतौ॥
उदारशीलौ सुमनोविकाश-
मनोज्ञवृन्दावनकेलिलोलौ।
यशोदयावेष्टितमङ्गलाङ्गौ
यौ रामकृष्णाविव संप्रतीतौ॥
यच्चैशवानुकरणं न युवा न वृद्धः
शक्नोति कर्तुमपरः श्रितसद्गुणोऽपि।
दानं निदानमखिलार्थिजनार्थसिद्धेः
कीर्तिर्दिगन्तविरता च यतस्तदीया॥
अप्रतिमल्लः पृथ्व्यां पृथ्वीमल्लस्तयोरभूज्ज्येष्ठः।
अपरो मान्धातृगुणैर्मान्धाता गीयते जगति॥
सोऽयं सुकृतविधाता रिपुजेता संतनोति मान्धाता।
विद्वन्मुखेन मतिमान् सत्कृतिं महार्णवं नाम॥
श्रुतिस्मृतिपुराणानि समालोच्य यथामति।
विरच्यते समासेन निबन्धोऽयं महार्णवः॥

तत्र तावद्वक्ष्यमाणसकलकर्मोपयोगित्वेन कर्मविपाकरूपरोगादिनिवृत्त्यर्थं प्रायश्चित्तादेरवश्यकर्तव्यता प्रतिपाद्यते । तद्यथा ‘ ब्रह्महा क्षयरोगी स्यात् ’ इत्यादि रोगनिदानकथनात् निदानोच्छेदेन च व्याधिनिवृत्तेरवगतत्वात् तन्निदानोच्छेदाय क्षयित्वादिलक्षणरोगमुक्तेर्द्वादशवार्षिकादिप्रायश्चित्त-व्याधिप्रतिकृतिदानादि कर्तव्यम्।

पुष्पिका

महार्णवाख्ये महिते प्रबन्धे
मान्धातृनाम्नो मदनात्मजस्य।
सत्कर्मरत्नौघनिधानमाद्य-
स्तुङ्गस्तरङ्गोऽयमगादगाधः॥

अन्तः

ब्राह्मणोद्वाहनं चैव कर्तव्यं तेन शुद्ध्यतीति ब्राह्मणोद्वाहनस्यैव पापविमुक्तिहेतुत्वाभिध। नादेतत् स्वतन्त्रतया निष्कृतिः तेन शुद्ध्यतीति काकाक्षिवदुभयत्र संबध्यते अतः श्रवणं हरिवंशस्य..................॥

१६८

१०६८ मातृकाभेदतन्त्रम्।

शिवोक्तम्

इदं हस्तलिखितं पुस्तकं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं नवावस्थाकं संपूर्णं षोडशभिः पटलैः कृतसंदर्भविभागम् । पत्रसंख्या १९ । प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २४ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २४ । पत्रसंनिवेशः १२ ५/८ × ९ १/४ ।

आरम्भः

ओं नमो(?) श्रीगणेशाय नमः ओं नमो दुर्गायै
कैलासशिखरे रम्ये नानारत्नोपशोभिते।
पप्रच्छ परया भक्त्या भैरवं परमेश्वरम्॥
चण्डिकोवाच
त्रिपुरापूजनं नाथ स्वर्णरत्नैर्विभूषणैः।
कलिकाले स्वर्णरत्नं तप्तभावं तथा मणिः॥
केनोपायेन देवेश स्वर्णरत्नादि लभ्यते।
तद्वदस्व विशेषेण यथा रत्नादिकं भवेत्॥

अन्तः

निषक्तमणिपादुकानियमिताघकोलाहलं
स्फुरत्किसलयारुणं नखसमुल्लसच्चन्द्रकम्।

परामृतसरोरुहोदितसरोजमद्रोचितं
भजामि शिरसि स्थितं गुरुपदारविन्दद्वयम्॥
पादुकापञ्चकस्तोत्रं पञ्चवक्त्राद्विनिर्गतम्।
षडाम्नायदलोपेतं प्रपञ्चे चातिदुर्लभम्॥

पुष्पिका

इति मातृकाभेदतन्त्रे सर्वतन्त्रोत्तमोत्तमे पार्वतीपरमेश्वरसंवादे श्रीशिववक्त्राद्विनिर्गतं श्रीमद्गुरुपादुकास्तोत्रं (षोडशः पटलः) समाप्तम् ॥ शुभमस्तु शुभम् ॥

अस्मिंस्तन्त्रे पटलोद्दिष्टा विषया अमी

१ रौप्यनिर्माण-मद्यनिर्गन्धीकरणविधानम्।
२ पुत्रोत्पत्तिस्थित्यादिकथनम्।
३ भोजनविधान-होमकुण्ड-मद्यपानपुण्यविधिः।
४ मद्य-महाशङ्खप्रशंसाकीर्तनम्।
५ पारदभस्मीकरण-तत्साध्यादिनिरूपणम्।
६ आपन्मोचन-ग्रहणमाहात्म्य-चामुण्डाराधनविधानम्।
७ त्रिपुरसुन्दरीविधाने गुरुस्तोत्र-कवच-संध्याध्यान-लिङ्गार्चावर्णनम्।
८ लिङ्गरूपवर्णन-पारदलिङ्गविधानम्।
९ पारदभस्मीकरण-प्रकारान्तर-कथनम्।
१० गुरुमन्त्रदेवतैक्यविमर्श-पशुप्रदाननिरूपणम्।
११ प्रासादादिसमर्पण-यज्ञसूत्रधारणविधिः।
१२ पूजाधारवर्णनम्।
१३ शिवलिङ्गपूजाफल-मन्त्रदोषसंस्कारादिक्रमः।
१४ मालाजप-ग्रन्थिच्छेदनादिदोषनिवारणवर्णनम्।
१५ त्रिविध-भोग-दिव्यवीर-वीरशक्तिलक्षण-गुरुपूजादिनिर्णयः।
१६ पादुकापञ्चकस्तोत्रम् ।

१०३

७३९ रणवीरविजयः।

विश्वेश्वररचितः

इदं पुस्तकं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं नवावस्थाकं मध्ये सार्धशतपत्राणां विनष्टत्वादसंपूर्णम् । पत्रसंख्या ५८९ । प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या १५-१६ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या १३ । संनिवेशः १२ $\frac{३}{८}$ × ९ $\frac{१}{२}$ ।

आरम्भः

ओं श्रीगणेशाय नमः

श्रीगणेशं नमस्कृत्य वाञ्छितार्थफलप्रदम्।
वार्णी दिवाकरं चापि देवकृष्णाभिधं गुरुम् ॥ १ ॥
यस्य स्मरणमात्रेण वीरा युद्धं तरन्ति तम् ।
सासितूणधनुर्बाणपाणिं वन्दे रघूत्तमम् ॥ २ ॥
गृहीत्वा राजविजयान्मुकुन्दविजयात् तथा ।
शत्रोः पराभवाख्याच्च सारं युद्धजयार्णवात् ॥ ३ ॥
नरपत्यादिकेभ्योऽथ गृहीत्वा सारमुत्तमम् ।
भाषाव्याख्यानसहितं सुबोधं युद्धसंमतम् ॥ ४ ॥
विश्वेश्वरः प्रकुरुते रणवीरनृपाज्ञया ।
रणवीराख्यविजयं नृपाणां हितकाम्यया ॥ ५ ॥
बहुधा विदधे सदाशिवोऽत्र
    स्वरतन्त्राणि तदेकवाक्यतां तु ।
भगवानयमेव वेद सम्यग्
    गुरुमार्गानुगतोऽपरस्तु लोकः ॥ ६ ॥
संगृहीतं यदत्रास्ति तावदेव विचार्थ यः।
युद्धाय यतते राजा सोऽल्पोऽपि जयति ध्रुवम् ॥ ७॥
मत्तद्विपा वायुजवास्तुरङ्गाः
    सहस्रशः सन्तु पदातयश्च ।
स्वरोदयाढ्यः खलु यस्तु युद्धे
    विश्वम्भरेशो विजयी भवेत्सः ॥ ८॥

अन्तः

विप्रचित्तिं च दैत्येयं दनोः पुत्रांश्च सर्वशः।
प्रह्लादं च निहत्याजौ ततो देवाधिपोऽभवम् ॥ ९९॥

भीष्म उवाच

इत्येतच्छक्रवचनं निशम्य प्रतिगृह्य च ।
योधानामात्मनः सिद्धिमम्बरीषोऽभिपन्नवान् ॥ १०० ॥

इति युद्धमाहात्म्यम्॥

पुष्पिका

इति श्रीमहाराजाधिराजरणवीरसिंहाज्ञया विश्वेश्वरेण संगृहीते रणवीरविजये युद्धमाहात्म्यप्रकरणं समाप्तम्।

अस्मिन् ग्रन्थे प्रतिपादिता अमी विषयाः प्रकरणेषु ।

१ मङ्गलाचरणं स्वरप्रशंसा स्वरचक्रतद्भेदकथनम्, द्वन्द्वयुद्धे जयपराजयज्ञानचक्रादिवर्णनम्, सूर्यचन्द्रघात-यायि-स्थायिजयपराजय-वायुराहुबल-वारवर्जनीय-प्रहरार्ध-दिग्वर्जनीयकालपाशज्ञानम्, कालहोरायुद्धप्रहाराङ्गज्ञानम्, मात्रादिक्स्वामिबलनिरूपणम्।

२ जयाजयज्ञानार्थकुलाकुलगणचक्र-युद्धत्याज्यनक्षत्र-यात्रावाहन-योगिनीविचारः, दिक्शूलसूर्यकालानलचक्र-तत्फलविचारः, योगपञ्चकादिकथनम्, दशाङ्गराहुचक्रतत्फलर्वणनम्, ...।

३ .... पुरभङ्ग-जलदुर्ग-स्थलदुर्ग-गिरिदुर्गादिभङ्गविधानम्, असाध्यदुर्गभञ्जनोपायकथनम्।

कोटचक्रप्रकार-गजचक्रतच्छुभाशुभवर्णनम्, अश्वचक्र-रथचक्र-कुन्तचक्र-खड्गचक्र-छुरिकाचक्र-चापचक्रतत्फलवर्णनम् ।

प्रहारनिर्णायार्थशनिचक्रतत्फलवचनम्, सेवाचक्र-नरचक्र-पक्षिचक्र-वर्गचक्र-आय-चक्र-विरिञ्चिचक्र-सप्तशलाकाचक्र-वक्रचन्द्रचक्र-जाग्रच्चन्द्रचक्र-सुप्तचन्द्रचक्र-बाह्यसुप्तचन्द्र-चक्र-भास्करचक्र-मातृकाचक्र-विजयचक्र-अहिचक्रतत्फलविवरणम्, वृष्टिज्ञानार्थसप्तनाडीचक्र-सूर्यचक्र-भौमजीवशुकचक्रतत्फलवचनम्।

मृगयाविचारः, नक्षत्र-जाति-ताराविचारः, व्यूहभेदरचनातत्फलकीर्तनम्, वाद्यविधि-विषाणचक्र-भेरीवाद्य-गह्वरवाद्य-युगवाद्य-ताम्रीपर्वी-मर्दनीवाद्य-वीरवाद्यरचना-तत्फलकथ-नम्, पटहादिचक्र-डमरुचक्र-शङ्खचक्र-शृङ्गचक्र-वाद्यबलनियमनिरूपणम्।

मूत्रादिस्वरचक्र-तिथिनक्षत्रभावकाल-चातुरङ्गसूचन-सेनाचक्रतत्फलनिर्णयः, सेनापतिलक्षण-सेनारूपचक्र-हंसचारस्वरोदयतत्फलम्, मदनयुद्धस्वरोदयफल-नाडीत्रयवाहकर्तव्यविचारः, तत्त्वविज्ञान-पञ्चतत्त्वध्यान-युद्धजयविचारः, मदनयुद्ध-मूत्रादिप्रसवप्रश्न-संवत्सर-फलकथनम्।

उडी-जालन्धरी-पूर्णाख्या-कामाख्या-कोलागिरिभूमि-एकवीराशिलीन्द्रा-महामारी-वंशजा-क्षेत्रपाली-रुद्रभूमिचक्र-तत्फलनिर्णयः।

रविचन्द्रकालानलभूमि-निरामयभूमि-जयलक्ष्मिका-महालक्ष्मी-विजयभूमि-भैरवीभूमि-बालाभूमि-चण्डिकाभूमि-यामभूमि-अम्बिकाभूमि-कर्तरीभूमि-सिंहलीभूमि-शार्दूलीभूमि-तन्वीभूमिचक्रतत्फलवचनम्।

महामायाभूमि-माहेश्वरीभूमि-देवकोटि-शिवा-शक्ति-धूम्रा-मालाह्वयाभूमि-वराटिका-त्रिमुण्डा-मत्सरी-धर्मभूमि-मृता-क्षया-अक्षया-प्रवरा-दुर्मति-गौरीभूमिचक्रतत्फलवर्णनम्, मारीहारी-बलाख्या-खेचरी-भूचरी-गुह्याख्या-द्वादशीभूमि-भद्रभूमि-केवला-त्रैलोक्यविजया-कालपाशकरालकाचक्रफलविवरणम्।

अपराजिता-वडवा-रौद्री-शिशु-मातङ्गी-अभेद्या-दहनी-जिता-बहुला-महाबहुला-वर्गकालानल-ग्रहराशिलग्न-राहुकालानलस्वरभूमिचक्रतत्फलनिर्णयः, त्रिकालगतभूमि-ऋक्षराहु-पक्षराहु-दिनराहु-खड्गाहु-

अर्धयामराहु-मुहूर्तराहु-कुलिकराहु चक्रतत्फलवर्णनम्, राशिचन्द्र-उदयराशि-पक्ष-दी-तात्कालिक-तत्कालचन्द्रभूमिचक्रतत्फलनिरूपणम्,... प्रत्यक्षायनचन्द्र-सूर्यभूमि-चलयोगिनी-वारयोगिनीचक्र-त्रिविधायोगिनी-षट्त्रिंशत्काल-वारकाल-वायुभूमिका-दिफलनिर्देशः।

खड्गछुरिकाभेद-कुन्तलक्षण-अङ्कुश-पताकालक्षणम्, शस्त्रघट्टनमुहूर्त-शस्त्ररक्षा-शस्त्रपोटन-शस्त्रलेप-धनुर्धारणविधिः, चापप्रशंसाप्रमाण-गुणालक्षण-बाणफललक्षण-शस्त्र-शोधनविधिः, नाराचनालीकलक्षणस्थानलक्षण-गुणामुष्टि-धनुर्मुष्टिविधान-लक्ष्यलक्षण-लक्ष्य-शरलक्षणम्, अनध्याय-समक्रिया-लक्ष्यसंचालनविधिः, शीघ्रसाधनता-दूरपात-दृढप्रहारता-हीन-गति-लक्ष्यचलनगति-शुद्धगति-दृढभेदिता-चित्रवेध-शब्दवेधननिर्णयः।

अस्त्रविधि-संग्रामविधि-रक्षामन्त्र-अभिषेकविधि-रणदीक्षाविधिप्रदर्शनम्, खड्गधनुर्मन्त्र-धनुर्धरप्रशंसा-बाणकुन्त-छुरिकामन्त्र-रक्षामन्त्रकथनम्, रणकङ्कण-वीरपट्ट-रणपट्टमेखला-कवचाङ्गन्यास-कररक्षा-वीरकंकणमन्त्र-लेपाञ्जन-रक्षातिलक-शस्त्रनिवारणविधानम्, गुटिका-कपर्दिकासाधन-त्र्यम्बकयन्त्रविधि-जयकाहलाढक्कादिसाधन-षट्कर्मसाधन-हनुमन्मन्त्रादिसाधन- मण्डूकयन्त्र-स्तम्भनयन्त्र-शत्रुभङ्गयन्त्र-कुकभयन्त्र-मृत्युंजययन्त्रविधिवर्णनम्, छायापुरुषफल-कालज्ञान-भावियुद्धशकुन-युद्धयात्राशकुनवर्णनम्, युद्धमाहात्म्यनिरूपणम्।

१०९

८०० रसकामधेनुः।

चूडामणिसंगृहीता

ग्रन्थोऽयं हस्तलिखितो देवनागराक्षरलिपिको नातिप्राचीनो नवीवस्थाकः संपूर्णः। चतुर्भिरधिकारगर्भैः पादैर्विरचितसंदर्भोपन्यासः, आयुर्वेदविदामत्यन्तोपयोग्यः। पत्रसंख्या ४०६ । प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २३ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या १७ । पत्रसंनिवेशः १३ × ७।

आरम्भः

ॐ स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ॐ

श्रीप्रासादपरारूढो जयति त्रिपुराप्रियः।
नित्यानन्दमयो नाथो गुरुर्नारायणः स्वयम् ॥ १॥
उपकरण-धातुसंग्रह-सूत-चिकित्साक्रियैश्चतुष्पादैः।
जयति रसकामधेनुश्चूडामणिसंगृहीतेयम् ॥ २॥

तत्रोपकरणानि रसार्णवे

रसोपरसलोहानि खल्वपाषाणमर्दकम्।
मृण्मयानि च यन्त्राणि धमनी लोहयन्त्रकम् ॥ ३ ॥

तत्रोपकरणानि

कोष्ठिका वक्रनालञ्च गोमयं सारमिन्धनम्।
संदंशी यदृ (?) संदंशमृत्पात्रायःकरोटकम् ॥ ४॥
परिमाणानि च तुला छेदना निकषोपलम्।
वंशनाली लोहनाली मुसलोलूखलानि च ॥ ५॥
मूषनाड्यस्तथौषध्यो वसनं काञ्जिकं विडम्।
स्नेहाम्लालवणक्षारविषाण्युपविषाणि च ॥ ६॥
एवं संगृह्य संभारं कर्मयोगं समाचरेत्।

अत्र रसा दरदाभ्रकसस्यकचपलादयो रत्नानि च उपरसा गन्धतालशिलादयः लोहानि स्वर्णाद्या धातवः एषां भस्मसत्त्वद्रवाः श्रीरसेन्द्रजारणार्थमत्यर्थमुपयुक्ताः।

अन्तः

इति संक्षेपतोऽनेकसंहिताद्युपचारतः।
अवशिष्टव्याधिशान्त्यै सामान्यविधिरीरितः॥

इति रसकामधेनौ सामान्यविधानं नामाधिकारः समाप्तः ॥ ७॥

शाकद्वीपजविप्रमुख्यसुभिकसंज्ञावदाख्यातिमन्-
मिश्रश्रीबलभद्रसूनुहरिरामस्यात्मसंभूतिना।
श्रीचूडामणिना कृते सुकृतिना भैषज्यसंदर्भको
ग्रन्थेऽस्मिन् रसकामधेनुरचिते पादश्चतुर्थो मतः ॥

पुष्पिका

इति रसकामधेनौ ज्वरादिचिकित्साक्रममयश्चचुर्थः पादः ॥ ८॥ इति श्रीशाकद्वीपनिवासिना श्रीचूडामणिना चतुःपादैरलंकृता रसकामधेनुरचना समाप्तिमगमत् शुभम्।

प्राप्तव्यमर्थं लभते मनुष्यो देवो अपि तं लङ्घयितुं न शक्तः।
तस्मान्न शोचामि न विस्मयो मे यदस्मदीयं न हि तत्परेषाम्॥

१७०

१०७४ राधातन्त्रम्।

ईश्वरोक्तम्

इदं पुस्तकं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं नवीनावस्थाकं संपूर्णम्। पत्र-संख्या ४२। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २४। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २४-२८। पत्रसंनिवेशः १३ × ९ $\frac{१}{२}$।

आरम्भः

ओं श्रीगणेशाय नमः। श्रीपार्वत्युवाच

गणेशनन्दिचन्द्रेशविष्णुना परिषेवित।
देवदेव महादेव मृत्युंजय सनातन॥
रहस्यं वासुदेवस्य राधातन्त्रं मनोहरम्।
पूर्वं हि सूचितं देव कथामात्रेण शंकर॥
कृपया कथयेशान तन्त्रं परमदुर्लभम्।

ईश्वर उवाच

रहस्यं वासुदेवस्य राधातन्त्रं वरानने।

....

निगदामि वरारोहे सावधानावधारय॥
वासुदेवो महाभागः सत्वरं मम संनिधिम्।
आगत्य परमेशानि यदुक्तं तच्छृणु प्रिये॥

अन्तः

एतत्ते कथितं देवि हरिनाम सुशोभनम्।
एतन्नाम वरारोहे सदा विभववर्धनम्॥
अनेनैव विधानेन गुह्यं यः कारयेत्सदा।
तस्य तस्य च देवेशि महाविद्या हि सिद्ध्यति॥

पुष्पिका

इति वासुदेवरहस्ये राधातन्त्रे द्वात्रिंशः पटलः समाप्तः॥ शुभमस्तु॥

अस्मिंस्तन्त्रे पटलेषु प्रतिपादिता विषयाः।

१ वासुदेवस्य श्रीत्रिपुरादर्शनम्।
२ द्वात्रिंशदक्षरमन्त्रमहिमवर्णनम्।
३ वासुदेवाय मालार्पणधारणादिनिरूपणम्।
४ मालामातृकावर्णनम्।
५ व्रज-मथुरोत्पत्तिवर्णनम्।
६ पद्मिन्या वासुदेवं प्रति व्रजगमनाज्ञप्तिः।
७ पद्मिन्या राधानाम्ना वृकभानुगृहेऽवतरणवर्णनं कात्यायन्युपासनं राधोभयवंशवर्णनं च।
८ पद्मिन्यास्त्रिपुरानुतारिणीत्वकीर्तनम्।
९ कृष्णावतारकथनम्।
१० वृन्दावने द्वादशारण्यपीठवर्णनम्।
११ वृन्दारण्ये पीठदलवर्णनोत्तरं वृन्दावनमाहात्म्यम्।
१२ कुलाचारसिद्ध्यर्थं कृष्णावतारकीर्तनम्।
१३ कालिन्दीकृष्णतद्द्वयःसौन्दर्यादिनिरूपणम्।
१४ ध्यानतत्त्वनिर्णयः।
१५ कृष्णरहस्य-निर्देशनम्।
१६ कुलाचारसाधनसावरण-तद्ध्याननिरूपणम्।
१७ वासुदेवस्य नानारूपग्रहणनिर्णयः।
१८ पद्मिन्याः कात्यायन्युपासनम्।
१९ कृष्णपरिवारवर्णनम्।
२० कृष्णशरीरलक्षण-पद्मिनीतत्त्व-कुलपूजा-कृष्णवरप्रदानकीर्तनम्।
२१ पद्मिनीवरप्राप्ति-कृष्णशक्त्यन्तरकथनम्।
२२ नौकायामिष्टविद्यासाधननिर्णयः।
२३ तत्रैव पद्मिनीचन्द्रावलीभ्यां नर्मालापः।
२४ राधाकृष्णयोरन्योन्यनर्मकथाकथनम्।
२५ कात्यायनीवरप्राप्तिः।
२६ कृष्णायाश्चर्यप्रदर्शनम्।
२७ कौलाचारसेवनात् कालीतः सिद्धिप्राप्तिवर्णनम्।
२८ कृष्णतत्त्वनिरूपणम्।
२९ जया-विजया-राधामन्त्रतद्ध्याननिर्णयः।
३० राधाकवचम्।
३१ राधासहस्रनामकीर्तनम्।
३२ हरिनामरहस्यवर्णनम्॥

१७२

१०७७ विद्यार्णवतन्त्रम्।

विद्यारण्ययतिप्रणीतम्

पुस्तकमिदं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं संपूर्णं नवीनं नवावस्थाकम् पत्रसंख्या ४०८। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २४ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २६ । पत्रसंनिवेशः १२ $\frac{1}{4}$ × ९ $\frac{1}{4}$ ।

आरम्भः

ओं श्रीगणेशाय नमः ओं

उद्यत्सूर्यसहस्रभास्वरतनुः सूक्ष्मातिसूक्ष्मा परा
विद्युत्पुञ्जनिभेन्दुकोटिसदृशी धामत्रयाध्यासिनी।
तत्तेजस्त्रितयात्मकैकमुनिभिर्वाक्कामशक्त्याख्ययुक्
कूटैस्त्र्यब्धिशरर्तुभिः परिणता नित्यात्मिका पातु वः ॥ १ ॥
या श्रीमधुमती शक्तिर्जगच्चैतन्यरूपिणी।
सास्तान्मे पुरतो नित्यं मालिनी विश्वविग्रहा ॥ २ ॥
मतद्वयं समालोड्य तत्संकीर्णभिया पृथक्।
प्रकाश्यते परातन्त्रं मया विद्यार्णवाभिधम् ॥ ३ ॥
मधुमत्या महादेव्यास्तादात्म्यं कादिसंज्ञकम्।
कालीमतं तु मालिन्यास्तादात्म्यं तान्त्रिका विदुः॥ ४ ॥
षट्त्रिंशद्व्यञ्जनैर्मूलभूतैः शिवमयैः पृथक्।
षोडशस्वरसंभिन्नैः पूर्णमण्डलसंज्ञकैः ॥ ५ ॥
षट्त्रिंशद्गुणितैः सिद्धकालनित्यास्वरूपकैः।
नवात्मकैर्व्याप्तिभेदाद् द्विगुणीकृतविग्रहैः ॥ ६ ॥
तद्द्वैगुण्यमयैस्तत्त्वैर्यन्त्रैस्तद्द्विगुणीकृतैः।
तत्तद्भेदैर्वर्णमूर्तिः प्रोक्ता वेदप्रकारिका ॥ ७ ॥
षट्त्रिंशत्तत्त्वसंपूर्णा सर्वमन्त्रफलप्रदा।
देवी मधुमती या तत्तादात्म्यं कादिसंज्ञितम्॥ ८ ॥
आम्नायसमयापञ्चपञ्चिकापीठदर्शनैः।
उत्पत्तिस्थितिसंहारभेदैर्वृन्दमयैः स्तुता ॥ ९ ॥
मालिनी कथ्यते या तत्तादात्म्यं कालिकामतम्।
मतद्वयपरिज्ञानाच्छिवतुल्यो भवेन्नरः ॥ १० ॥

विद्याया गुरवश्चेत ऊर्ध्वाम्नायक्रमस्य च।
षोडश्युपासकश्चैतान् नव पंक्तिक्रमाद्यजेत् ॥ ११ ॥
देव्याः पृष्ठप्रदेशे तु विश्रान्ते स्वगुरुक्रमम्।
कपिलोऽत्रिर्वसिष्ठश्च सनकश्च सनन्दनः ॥ १२ ॥

.... ।
.... गौडः पावक एव च ॥ १३ ॥
पाराशर्यः सत्यनिधी रामचन्द्रस्ततः परम्।
गोविंदः शंकराचार्य एकसप्ततिसंख्यकाः ॥ १४ ॥
शंकराचार्यशिष्याश्च चतुर्दश दृढव्रताः।
देव्यात्मानो दृढात्मानो निग्रहानुग्रहक्षमाः ॥ १५ ॥
शंकर पद्मपादाख्यो बोधो गीर्वाण एव च।
आनंदतीर्थनामा च पञ्चैते भिक्षवः स्मृताः ॥ ६१ ॥
सुन्दरो विष्णुशर्मा च लक्ष्मणो मल्लिकार्जुनः।
त्रिविक्रमः श्रीधरश्च कपर्दी केशवस्ततः ॥ ६२ ॥
दामोदर इति ख्याता गृहिणो नवसंज्ञकाः।
मठपीठोपपीठाधिपत्ययुक्ते (?) न्त्यदीक्षिताः ॥ ६३ ॥

.... ।
श्रीविष्णुशर्मणः शिष्यः प्रगल्भाचार्यपण्डितः।
तच्छिष्येन मया प्रोक्ते ग्रन्थेऽस्मिन् पूर्णतां गते ॥ ७१ ॥
आविरासीज्जगद्धात्री महामाया ममाग्रतः।
इति प्रोवाच भो वत्स वृणीष्व वरमीप्सितम् ॥ ७२ ॥
तदोक्तवानहं मातर्मत्कृतं ग्रन्थमुत्तमम्।
दृष्ट्वा गुरुक्रमं मन्त्रान् गुरुत्वेन विभाव्य माम् ॥ ७३ ॥
दीक्षां विनापि भक्त्या तु ये जपन्ति च साधकाः।
तेषामतितरां सिद्धिर्भवत्विति ममेप्सितम् ॥ ७४ ॥
सुप्रसन्ना तदा देवी तत्तथैव भवत्विति।
वरं दत्वा मुदाप्यन्तर्हितातो गुरुसंततेः ॥ ७५ ॥
ज्ञानामात्रेण सा देवी तुष्टा भवति निश्चयात्।
जगद्गुरोः शंकरस्य शिष्यो लक्ष्मणदैशिकः ॥ ७६ ॥
लोके विख्यातिमारूढस्तपसा विद्यया श्रिया।
प्राप्यावस्थां तुरीयां तु वीतरागो महीलते ॥ ७७ ॥

विचरन् प्रौढदेवस्य राजधानीं समाश्रितः।
प्रौढस्तस्मै ददौ वेश्मभूषान्नपरिचारकान् ॥ ७८ ॥
एकदा तत्सभामध्ये तस्मिंस्तिष्ठति लक्ष्मणे।
नाना वस्तूनि वस्त्राणि राज्ञे ददुरुपायनम्॥ ७९ ॥
द्वीपान्तरात्समानीय वाणिज्ये ये नियोजिताः।
राजा ददौ लक्ष्मणाय तानि वस्त्राण्यनेकशः ॥ ८० ॥
समादाय निजागारे लक्ष्मणो दैशिकोत्तमः।
कुण्डे विध्युक्तमार्गेण वह्निं संस्थाप्य यत्नतः ॥ ८१ ॥
तानि वस्त्राणि हुतवान् देव्यात्मा भक्तिभावतः।
तच्छ्रुत्वा प्रौढदेवोऽपि वैपरीत्यं हृदि स्मरन् ॥ ८२ ॥
पुनर्दास्यामि वासांसि मूल्यं कृत्वाद्य यत्नतः।
इत्युक्त्वा प्रेरितो दूतो वस्त्रार्थं लक्ष्मणान्तिके ॥ ८३ ॥
तदा स क्रोधचित्तः सन् राज्ञे शापं ददौ तदा।
निर्वंशो भवतु प्रौढो ब्रह्मस्वस्यापहारकः ॥ ८४ ॥
इति वासांसि देवीतो याचयित्वा पुनर्ददौ।
ततस्तन्नगरं त्यक्त्वा गतोऽसौ दक्षिणापथम् ॥ ८५ ॥
तत्रोद्विग्नमनाः प्रौढः स देशं लक्ष्मणस्य तु।
प्राप्य तं प्रार्थयामास मयि देव कृपां कुरु ॥ ८६ ॥
इति तुष्टमना विप्रः प्रोवाच वच उत्तमम्।
राजन् मम वचो लोकेऽप्यमोघं तन्निबोधय ॥ ८७ ॥
तथापि तव भक्त्याहं संतुष्टः सन् ब्रवीमि ते।
भविष्यति तवापत्यं तत्सुखं न भविष्यति ॥ ८८ ॥
तच्छ्रुत्वा प्रमना राजा गतो निजपुरं प्रति।
ततः काले व्यतीते तु प्रौढदेवो महीपतिः ॥ ८९ ॥
अन्तर्वत्न्यां स्वभार्यायामापन्नः पञ्चतां गतः।
ततस्तद्राज्यभारं तु ग्राहितोऽस्मि प्रजार्थितः॥ ९० ॥
अर्ककोटिसहस्रेण द्रव्येण महदद्भुतम्।
श्रीविद्यानगरं नाम्ना श्रीचक्राकारमुज्ज्वलम् ॥ ९१ ॥
निर्माय प्रौढदेवस्य पुत्रे राज्यार्हतां गते।
तमम्बदेवभूपालमुपवेश्य नृपासने ॥ ९२ ॥
तदाज्ञया तत्सदसि विद्वद्भिर्विमलार्थिभिः।

संप्रार्थितोऽहमम्बाया आज्ञामासाद्य यत्नतः ॥ १३॥
नाना तन्त्राणि संशोध्य यामलानि च सर्वशः।
मतद्वयं समालोड्य ग्रन्थं विद्यार्णवाभिधम् ॥ १४॥
मुदा रचितवानस्मि लोकानामुपकारकम्।
..
संप्रदायो हि नान्योऽस्ति लोके श्रीशंकराद्बहिः ॥ १७॥

अन्तः

मात्राद्वादशका ताराद्बिन्दुपाशाय संयुताः।
कवचाय हुमित्येतत् तर्जन्यामपि नामया।
अकारादिविसर्गान्तं यो जपेत्प्रणवात्परम्॥
अस्त्र रक्षय माये चाप्यस्त्राय तदनन्तरम्।
फडक्षरसमायुक्तं विन्यसे..... न्वलयोः॥

इति स्पष्ट उक्तः॥ इति श्रीविद्यार्णवे अष्टादशाश्वासः ॥ १८॥

१७३

१०७८ विद्यार्णवतन्त्रम् (२यो भागः)

पत्रसंख्या ४०९-१०४१। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २३। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या ३० । पत्रसंनिवेशः १२ $\frac{१}{२}$ × ९।

आरम्भः

नारदपञ्चरात्रे

मन्त्राभिमृष्टयोः पाण्योः पल्लवेऽङ्गानि विन्यसेत्।
मूलाद्युग्रपदं ग्रान्तं व्यापकत्वेन नारद॥
अङ्गुष्ठेऽत्राचरेन् न्यासं मध्याङ्गुलिसमाश्रयम्।
अङ्गुष्ठविषयन्यासं तर्जनीशिरसैव हि॥

अन्तः

श्रीनाथांघ्रिसरोजकल्पकमहाशाख्येकनानाबिल-
श्रीमत्तन्त्रकदम्बकाकलनतो विद्यार्णवाख्यं परम्।
विद्यारण्ययतिः चकार सुमहत् तन्त्रं सतां प्रीतये
श्रीविद्यानगरेऽम्बदेवनृपतौ सन्नीतितः शासति॥

पुष्पिका

इति श्रीमहामहोपाध्यायभगवत्पादपूज्य-श्रीगोविन्दाचार्यशिष्यश्रीभगवच्छंकराचार्यशिष्य श्रीविष्णुशर्माचार्यशिष्य-श्री(प्र)गल्भाचार्यशिष्य-(श्रीविद्यारण्ययति)विरचिते श्रीविद्यार्णवे षट्त्रिंशत्तमोच्छ्वासः ॥ ३६ ॥ समाप्तोऽयं विद्यार्णवाख्यग्रन्थः। संपूर्णं शुभमस्तु सर्वजगताम्॥

अस्मिंस्तन्त्रे उच्छ्वासेषु प्रतिपादिता विषयाः

१ विद्यावतारगुरूणामाम्नायक्रमेण त्रिधा क्रमवर्णन-गुर्वर्चा-गुरुशिष्यलक्षण-गुरुपादुका-माहात्म्यवर्णनम्।

२ गुरुपादुकामाहात्म्यतदाचारविधि-समयाचार-गुरुशिष्यपरीक्षा-शिष्याधममध्यमोत्तमत्व-वर्णविभागयोग्यताकालविशेष-ब्रह्मक्षत्रादिस्त्रीपुमादिमन्त्रलक्षणतन्नियोगता-मन्त्रदोषसंचय-तद्दशसंस्कारादि-मन्त्रमेलनादिनिरूपणम्।

३ षोडशार्णधननिर्णय-विद्यामातृकानिरूपणम्।

४ त्रैपुररश्मिक्रम-वर्णस्वरूप-मन्त्रवीर्य-मातृकाविधानतद्यन्त्रविधि-प्राणाग्निहोत्रक्रमप्रदर्शनम्।

५ भूतलिप्यनुष्ठानविधि-श्रीविद्योपयोगिपञ्चसिंहासन-पञ्चपञ्चिकागणादि-पादुकामन्त्रोद्धार-गुरुध्यान-कुण्डलिनीमन्त्रध्यानस्तुति-मूलविद्यातत्कूटत्रयचिन्तन-मूलदेवतास्तुति-शौचादिप्रातःकृत्य-संध्यायागमण्डपपूजादि-भूतशुद्धिप्राणप्रतिष्ठानिरूपणम्।

६ करशुद्धि-अन्तर्बहिर्मातृकान्यास-सृष्ट्यादिमातृकान्यास-तत्त्वन्यास-प्राणायामविधि-योगपीठन्यास-षोढान्यास-रतिकामन्यास-श्रीचक्रन्यासकवच-सृष्ट्यादिन्यासविवरणम्।

७ स्थितिश्रीचक्रन्यासोद्धारादि-षोडश्युद्धारक्रम-मन्वाद्युपासितमन्त्रभेदतदुद्धार-पञ्चसिंहासनविद्या-पञ्चपञ्चिकागण (पञ्चलक्ष्मी-पञ्चकोशविद्या-पञ्चकल्पलता-पञ्चकामदुघा-पञ्चरत्नेश्वरी) षोडशनित्याविद्यानिरूपणम्।

८ पञ्चायतनविद्या-चतुःसमयविद्या-पञ्चाम्नाय-तुरीयविद्यां-चरणविद्या-षोडशविद्या-षडाधारविद्या-समयविद्या-आवरणदेव्यादिगायत्री-षोडशनित्यागायत्री-षड्दर्शनसमयाम्नायपञ्चिकागण-गायत्री-यन्त्र-निर्माणप्रकारवर्णनम्।

९ लोपामुद्रोपासकानुष्ठेयविशेष-पात्रासादनपद्धति-द्रव्यशुद्धिविधानान्तरादिप्रदर्शनम्।

१० आत्मपूजान्तर्याग-शक्तिशोधन-पीठपूजाश्रीचक्रपूजाध्यानादिलयाङ्गषोडशनित्याध्यानगुरुपूजा-आयतनपञ्चपञ्चिकार्चा-पञ्चसमयार्चा-भोगषडङ्गार्चा-विशेषावरणार्चाक्रमकथनम्।

११ ऊर्ध्वाम्नायावरणविधान-काम्यप्रयोगविधान-चक्रराजसाधन-वैदिकमन्त्रमिश्रितश्रीविद्योद्धारप्रयोग-दीक्षाक्रम-षड्दर्शनमन्त्रप्रयोग-पञ्चायतनस्थापनक्रम-शिवलिङ्गनिर्माणविधिनिरूपणम्।

१२ श्रीचक्रनिर्माण-कुण्डमण्डपरचनाप्रकार-कुण्डभेदप्रकार-तन्मानभेदलक्षण-वास्तुपूजातत्फलादि-अङ्कुरार्पणविधि-तन्मण्डलरचना-प्रकार-कुण्डाज्यवह्निसंस्कारादिविवरणम्।

१३ अध्वशुद्ध्यादि-कलादीक्षाप्रकार-पूर्णाभिषेकदीक्षाविधि-दीक्षाभेदनिर्णयः।

१४ कादिमतोक्तपूर्णाभिषेकविधि-नवग्रहपूजाविधान-तिथ्यादिदेवता-तन्नित्यापूजाविधिप्रयोग-षड्धातुदेवतापूजाविधि-पञ्चाशन्मिथुनपूजा-पञ्चदशनित्यायजनविधिप्रयोग-तिथ्यादीश-नवग्रहपूजा-प्रयोगोन्मुद्रणम्।

१५ प्रातर्गुर्वादिवन्दन-संध्याविधि-तर्पणविधि-पीठपूजार्घस्थापन न्यासपूजावरणार्चादि-काल-नित्याजप-नित्याकवच-दिनकृत्य-कालचक्ररचना-कादिमतोक्तपूर्णाभिषेकप्रयोग-नैमित्तपूजा-पवित्रारोपणविधि-शक्तिन्यासादिवर्णनम्।

१६ कालीमतरीत्या पुरश्चरणविधिविवरणम्।

१७ सप्रयोगसिद्धि-रहस्यपुरश्चरणकथनम्।

१८ समयाचारवर्णन-दूतोयाग-अन्तर्याग-पशुबलिविधान-कुमारीयजन-वटुकादिबलि-कुल्लक-प्राणप्रतिष्ठा-नित्यहोमाग्निस्थापनविधानम्।

१९ षडङ्गन्यासार्थतत्त्व-संक्षिप्तध्यानजपहोमवर्णन-शिवपूजाविधि-काम्यपार्थिवेश्वरसंख्या-तत्फल-शिवविष्णुमूर्तिलक्षणभेद-सालिग्रामशिलापूजामाहात्म्य-देवतापूजाद्रव्यलक्षण-तदावरणदेव-तेन्द्रादिदेवताङ्गोपाङ्गमूर्तिलक्षणादिविधिः।

२० नित्यपूजाप्रयोगविधि-भस्मधारण-षडाम्नायरश्मिसंख्या-काम्यानुसारिषोडशनित्याविविधध्यान-प्रतिवर्णवर्णसंहतिरश्मि-विद्यावर्णरश्मि-तत्प्रयोगविधिनिरूपणम्।

२१-२२ त्वरिता-कुलसुन्दरी-नीलपताका-विजया-सर्वमङ्गला-ज्वालामालिनी-नित्या-कुरुकुल्ला-प्रयोग-प्रणवोपासना-श्रीसूक्तप्रयोग-नवरात्रप्रयोगलक्ष्मीहृदयस्तोत्र-दुर्गामन्त्रप्रयोगपद्धति-नवार्णविधानोक्त-महालक्ष्मीप्रयोग-आग्नेयास्त्रप्रयोगप्रदर्शनम्।

२३ कृत्यास्त्रविधान-अन्नपूर्णा-अश्वारूढा-गौरी-पद्मावती-नित्यक्लिन्ना-वज्रेश्वरी-शिवादूती-त्वरिता-वैष्णवी-बगलामुखीतत्स्तोत्रविधानम्।

२४ श्यामामन्त्रप्रयोग-तन्मन्त्रभेद-षोडशीमन्त्रभेद-श्रीविद्यापद्धतिविधिः।

२५ भुवनेश्वरीमन्त्रप्रयोग-भैरवी-त्रिपुरभैरवी-प्रचण्डचण्डिका-छिन्नमस्ता-धूमावती-श्मशानकाली-योगिनीसाधन-बलाबलाविद्या-यक्षिणीभेदमन्त्रप्रयोगकथनम्।

२६ यक्षिणी-मातङ्गी-उच्छिष्टमन्त्र-वाराही-कर्णपिशाचिनी-कालरात्रि-शारदामन्त्रप्रयोगवर्णनम्।

२७ नारायणमन्त्र-लक्ष्मीनारायण-द्वादशाक्षर-दधिवामन-हारिहर-हयग्रीव-वाराह-सुदर्शन-श्रीकर-पुरुषोत्तममन्त्रप्रयोगदर्शनम्।

२८ हृषीकेश-नरसिंह-राम-गोपाल-कृष्ण-मुकुन्दादिमन्त्रप्रयोगनिरूपणम्।

२९ श्रीकान्तादि-रुक्मिणीवल्लभ-मोहनहरि-संतानगोपालादिमन्त्र-कार्तवीर्यार्जुन-सौरमन्त्र अग्निमन्त्राणां प्रयोगविधानम्।

३० पञ्चाक्षर-षडक्षर-उमापति-दक्षिणामूर्ति-मृत्युंजय-पाशुपत-नीलकण्ठ-चिन्तामणि-तुम्बररुद्र-क्षेत्रपाल-वटुकमन्त्रप्रयोगनिरूपणम्।

३१ त्रैयम्बक-महामृत्युंजय-गायत्रीविधान-मन्त्रपारायणक्रम-ललितायन्त्र-षोडशनित्यावासनादिप्रदर्शनम्।

३२ गणेशमन्त्र-मञ्जुघोष-चरणायुध-शास्तृ-वैवस्वत-आसुरी-कुबेर-गन्धर्वराजमन्त्रप्रयोग-पद्धतिप्रदर्शनम्।

३३ ऋग्विधान-नवग्रह-ऋग्विधिप्रयोगपद्धति-मङ्गलपूजा-भौमव्रतोद्यापन-ऋग्यजु:सामाथर्वविधान-पार्थिवपूजाविशेष-भयनाशन-बन्दीमोक्षणादिमन्त्र-हनुमन्मन्त्रवर्णनम्।

३४ हनुमद्यन्त्रपूजाविधान-हनुमन्मालामन्त्र-होमोपयोग्यग्निचक्र-गुर्वभावदीक्षाविधि-मुद्रालक्षण-शांभवरश्मिपूजाक्रम-नवदुर्गाविधाननिर्णय:।

३५ श्वासक्रमादिविधि-अष्टाङ्गयोग-आसन्नमृत्युचिह्न-नवरात्रदेवीस्तुति-नित्यालोकात्मत्व-श्रीविद्यार्चन-होमतत्त्वसिद्धि-भीमत्रिपुरसुन्दरीपूजा-वारक्रमषट्चक्रपूजन-विंशतिप्रश्नसमाधान-नानाविधयन्त्रप्रयोग-श्रीविद्यापद्धतिनिरूपणम्।

३६ मालिनीन्यासाद्यवशिष्टपूजापद्धति-ब्राह्मीविद्या-अन्तेष्टिविधिवर्णनम्।

१७४

१०८० शक्तिसंगमतन्त्रम्।

शिवप्रोक्तम्

एतत् पुस्तकं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नूतनं नवावस्थाकं संपूर्णं सप्तसप्तत्यां पटलेषु समुपन्यस्तग्रन्थार्थसंदर्भणम् । पत्रसंख्या १९३। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या १८ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या १६ । पत्रसंनिवेश: ९ $\frac{१}{२}$ × ७ ।

आरम्भ:

ओं श्रीगणेशाय नम: ओं नम: सरस्वत्यै ओं

आलम्बे जगदालम्बं हेरम्बचरणाम्बुजम्।
शुष्यन्ति यद्रज:स्पर्शात्सद्य: प्रत्यूहवार्धय: ॥ १ ॥

श्री आदिनाथ उवाच

कालि कालि महाकालप्रिये दक्षिणकालिके।
कादिहादिमताधीशे षष्टिसिद्धिप्रदर्शनि ॥ २ ॥
सद्ब्रह्मरूपिणि शिवे रहस्यमपि कथ्यताम्।
पूर्वं संसूचितं देवि न मह्यं कथितं त्वया ॥ ३ ॥
तन्मे कथय देवेशि यदि मे करुणा तव।

श्रीकाल्युवाच

रहस्यं सर्वगोप्यं यत्तदेव कथितं शृणु ॥ ४ ॥

एकं दश शतं देव सहस्रं त्वयुतं तथा।
गदितं नियुतं देव तदेव लक्षवाचकम् ॥ ५ ॥

अन्त:

रहस्यातिरहस्यं च रहस्यातिरहस्यकम्॥
रहस्यातिरहस्यं च गोपनीयं प्रयत्नतः।
गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं महेश्वरि॥
गोपनीयं प्रयत्नेन स्वयोनिरपरा यथा।
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि॥

पुष्पिका

इति श्रीमहाकालशक्तिसंगमतन्त्रराजे दीक्षासननिर्णयः पटलः इति श्रीशक्तिसंगमं संपूर्णम् शुभम् भूयात्॥

अस्मिन् ग्रन्थे पटलेषु प्रतिपाद्यविषयाः प्रदर्श्यन्ते

१ परिभाषाप्रस्तावः।
२ अभिषेकस्तुतिवर्णनम्।
३ आम्नायादिविनिर्णयः।
४ शक्तिकोण-दशविद्याकुल्लकावर्णनम्।
५ यक्षिणीमण्डलनिर्णयः
६ गन्धर्वमण्डलादिदीक्षावर्णनम्।
७ आसन-मालानिर्णयः।
८ वीरसिद्धिसाधनम्।
९ पुरश्चर्याभूतशुद्धिनिरूपणम्।
१० कौलतीर्थनिरूपणम्।
११ चतुष्पीठनिर्णयः।
१२ शक्तिपूजाविधानम्।
१३ तद्विशेषफलवर्णनम्।
१४ संप्रदायफलप्रदर्शनम्।
१५ स्त्रीस्वरूपवर्णनम्।
१६ पुंस्वरूपनिर्णयः।
१७ गवाक्षयोगविधिः।
१८ सिद्धिश्वरीलक्षणम्।
१९ चातुर्वर्ण्यक्रमनिरूपणम्।
२० नवरात्र-वाक्सिद्धि-लतासाधननिर्णयः।
२१ सिद्धिप्रयोग-पूजादिक्स्वरूप-पात्र-
निर्णय-आरत्रिकाविनिर्णय-पात्रसिद्धि-
घटसिद्धिविधानम्।
२२ महानीलक्रमनिर्णयः।
२३ महाचीनक्रमलक्षणम्।
२४ गन्धर्वक्रमविधिः।
२५ छिन्नमस्ता-भैरवीक्रमनिरूपणम्।
२६ बगलाक्रमः।
२७ महाराजक्रमः।
२८ भुवनेशीक्रमः।
२९ कमलाक्रमः।
३० धूमावतीक्रमः।
३१ ब्रह्ममार्गक्रमः।
३२ क्रममाला-विद्याशक्ति-गन्धरूपादि-
निर्णयः।

३३ कलमालामुद्रासंकेत-मुद्रास्वरूप-
प्रदर्शनम्।
३४ पञ्चमुद्रामुख्यसंकेतनिरूपणम्।
३५ लतासंकेतनिरूपणम्।
३६ लतारूपप्रदर्शनम्।
३७ निशापूजाविधिः।
३८ अधिकारिनिरूपणम्।
३९ सिद्धिसाधनम्।
४० वीरसाधनविधानम्।
४१ मुण्डासननिर्णयः।
४२ नैवेद्यविनियोगविधिः।
४३ मालाविधानम्।
४४ मालाग्रन्थनादिविधिः।
४५ मालारहस्यम्।
४६ मातृकावर्णमालोपचारनामनिरूपणम्।
४७ पूजापीठनिर्णयः।
४८ विद्यासिद्धिनिरूपणम्।
४९ सुन्दरीसाधनक्रमः।
५० सूतकादिनिर्णयः।
५१ सूतकाद्यभावप्रदर्शनम्।
५२ यन्त्रस्थापन-धूप-वरासनभेदप्रकाशनम्।
५३ गजाद्यासननिरूपणम्।
५४
५५
५६ यन्त्रधारणविधानम्।
५७ यन्त्रावर्तनविधिः।
५८ यन्त्राधारनिरूपणम्।
५९ यन्त्रसिद्धिकालप्रकाशनम्।
६० रौप्यधारण-मालाभेदप्रदर्शनम्।
६१ मालाफलनिर्णयः।
६२ मालाफलकालकथनम्।
६३ स्त्रीदीक्षाविधिः।
६४ काद्यादिमतमाहात्म्यम्।
६५ कालीयोगरहस्यम्।
६६ आसन-तत्फलकालनिरूपणम्।
६७ ध्यानशक्तियोगनिर्णयः।
६८ शक्तिमहिम-कुलतिथि-पूजाकालयोग
बालाकल्पलतायोगनिरूपणम्।
६९ ब्रह्मराजयोगनिर्णयः।
७० रहस्ययोग-कुलदर्भ-ध्यानभेद-
मुद्राभेदादि-प्रदर्शनम्।
७१ नष्टप्रायश्चित्तविधानम्।
७२ नष्टादियन्त्रसिद्धिसाधन-महायन्त्रग्रहण-
प्रकाशनम्।
७३ मुण्डासनसंस्करणम्।
७४ मुण्डपात्रशोधनतत्सिद्धिनिरूपणम्।
७५ मुण्डसाधनविधिः।
७६ मालारात्रिविधान-तच्छोधनविधानम्।
७७ आसनप्रयोग-तत्फलभेदनिर्णयः।

१७७

१०८८ शिवताण्डवम् (मन्त्रशास्त्रम्)

दक्षिणामूर्तिविरचितम्।

नीलकण्ठकृतटीकोपेतम्। शाकसंवत् १६०२

पुस्तकमिदं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नवं नवीनावस्थाकं संपूर्णम्। चतुर्दशसु पटलेषु विरचितसंदर्भोपन्याससमापनम्। पत्रसंख्या ३१। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या २१ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या ४२ । पत्रसंनिवेश: ११ $\frac{३}{४}$ × ८ ।

आरम्भ:

ओं श्रीगणेशाय नम: ओं

श्रीदक्षिणामूर्तिं गुरुं प्रणम्य
तदीरितश्रीशिवताण्डवस्थाम्।
यन्त्रावलीमङ्कमयीं पुनस्तां
व्याकुर्महे सज्जनरञ्जनाय ॥ १ ॥
पूर्वं मया या विहिताङ्कयन्त्र-
व्याख्या खलैः सा पिहितातिमौढ्यात् ।
अत: पुन: श्रीमदनूपभूप-
नियोगतस्तामपरां करोमि ॥ २ ॥

क: पुनरनूपभूप इत्याकांक्षायां तद्वंशावलिमाह-

यं नाथं प्राप्य नाकं हसति महमही जङ्गलं नन्दनत्वं
प्राप स्व:सप्तकश्रीपदमचलमभूत् पूरि कानेरनाम्नी।
शूर: श्रीमान् वदान्य: शमदमसहितो नीतिशिक्षागुरूणा-
माद्य: सोऽद्यापि कीर्त्या जगति विजयते रायकल्याणमल्ल: ॥ ३ ॥
समजनि विक्रमनगरे राजा श्रीरायसिंहाख्य:।
यस्मिन् ददति गजौघान् गजपतिभावं गतोऽविपालोऽपि ॥ ४ ॥
दीपादिव प्रदीपस्तस्माच्छ्रीसूरसिंहोऽभूत्।
मारवधूर्वोढारं यं लब्ध्वात्मानमुद्भटं मेने ॥ ५ ॥
वदान्यानां मूर्ध्नि स्फुरतु लभतां सूतसुततां
कुरूणामीशानानवतु ककुभो वा विजयताम्।
परप्रीतश्रीको विजयविजितो भूविधुरित:।
कथं वा राधेय: कलयतु कथं कर्णसमताम् ॥ ६ ॥
श्रीमान् नृपतिपूर्णेन्दु: कर्णक्षीरार्णवोद्भव:।

यत्कीर्तिकौमुदी भाति विष्वक् संतापनुत्तये ॥ ७ ॥
लोहदारुदृषदामिवोदराद्
वज्रसारमिव ताण्डवादिव।
केन वोपकरणेन कः पुमान्
यन्त्रचित्रमुपनीय दर्शयेत् ॥ ८ ॥
जयत्यनूपभूपोऽसौ यदाज्ञाबलयोगतः।
भिनत्त्यभेद्यमप्यर्थं शौर्यं पाण्डित्यशालिनः ॥ ९ ॥
श्रीमत्स्फूर्जदनूपभूपतिमहाक्षेत्रे निसर्गोज्ज्वले
श्रीमत्सद्गुरुवाक्यबीजनिचयान् उप्त्वा समुत्पादितः।
श्रीमच्चौधरिनीलकण्ठवशिना वर्षं विना भूयसे
भूयाद्दिव्यफलाय यन्त्रलतिकारामोऽयमत्यद्भुतः ॥ १० ॥
शिवताण्डवटीकेयमनूपारामसंज्ञिता।
यन्त्रकल्पद्रुममयी दत्ताद्वोऽभीष्टसंततिम् ॥ ११ ॥

अन्तः

अनूपारामोऽयं परमश्चिपदो (?) बीजविभवो
महायन्त्रैः कल्पद्रुमशतसमैरुत्कटफलैः।
समस्तार्थे यत्नस्तमिममनुसंधाय सकल-
श्रियोपेतो भूयाद् भुवि बुधजनोऽनूपकृपया ॥ १ ॥
दृक्पूर्णाष्टि १६०२ समे शकेन्द्रसमये मास्याश्विने विष्णुभे
टीकैषा परिपूर्णतामुपगता करणात्मजप्रीतये।
षण्मन्त्रीहृदयारविन्दरविणा दिव्यार्थरत्नाकर-
त्रय्यम्भोनिधिमन्दरेण विहिता श्रीनीलकण्ठेन या ॥ २ ॥

पुष्पिका

इति श्रीमत्समस्तसामन्तचूडामणिमरीचिमञ्जरीसमर्चितपादपीठोपान्त उ-राजाधिराज-कर्णमहाशयसूनुना श्रीमदनूपसिंहेन प्रेरितपदवाक्यप्रमाणमर्यादाधुरंधर-चतुर्धरवंशावतसंगोविन्दसूरिसूनोः नीलकण्ठस्य कृतौ श्रीशिवताण्डवीयाङ्कयन्त्रव्याख्याने अनूपारामसंज्ञे षोडशकोष्ठलेखनप्रकारकथनं नाम चतुर्दशः पटलः समाप्तः ॥

१३

२४१ शिशुपालवधम्।

दत्तकात्मज-माघकविविरचितम्

आनन्ददेवायनि-वल्लभदेवकृतटीकोपेतम्।

इदं हस्तलिखितं भूर्जपत्रात्मकं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकम् अतिजरदवस्थाकं प्राचीनतरम्। आदितः पञ्च पत्राणि विनष्टानि, अन्ततोऽपि विंशे सर्गे त्रिचत्वारिंशच्श्लोकानन्तरम् आसर्गपरिसमाप्तेर्विनष्टानि, अन्तरान्तरापि। प्रायशो विद्यमानपत्रसंख्या ३७५। श्रेणिसंख्या २०-२१ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २५-२९। पत्रसंनिवेशः ९ $\frac{१}{४}$ × ८ $\frac{५}{८}$ ।

आरम्भः

.... दण्डादिभ्यो यः पुरुष एव पूरुषः अन्येषामपि दृश्यत इति दीर्घः सपर्येति कण्ड्वादिषु सपरशब्दपाठाद्यक् अ प्रत्ययात् पर्यपूपुजदिति पूजेर्णिजन्ताल्लुङ् णिश्रिद्रुभ्यः कर्तरि चङ् णिलोपः णौ चङ्युपाधाया ह्रस्वः इति द्वित्वम् चङि ह्रस्वः दीर्घो लघोः हलादि.... ति शेषां उपैतुमिति इच्छार्थेषु लिङ्लोटौ समानकर्तृकेषु तुमन् मनीषा बुद्धिर्विद्यते येषामिति प्रशंसायां व्रीह्यादिभ्यश्चेती निः ॥ १४॥

न यावदेतावुदपश्यदुत्थितो
जनस्तुषाराञ्जनपर्वताविव।
स्वहस्तदत्ते मुनिमासने मुनि-
श्चिरन्तनस्तावदभिन्यवीविशत् ॥ १४॥

पुष्पिका

(इति श्रीमद्) आनन्ददेवायनि-वल्लभदेवविरचितायां माघकाव्यसारटीकायां संदेहविषौषध्याख्यायां प्रथमः सर्गः॥

अन्तः

कृतकेशविडम्बनैर्विहायो
विजयं तत्क्षणमिच्छुभिश्छलेन।
अमृताग्रभवः पुरेव पुच्छं
वडवाभर्तुरवारि काद्रवेयैः ॥ २० । ४३ ॥

काद्रवेयैर्नागैर्विहायः खमवारि व्यानशे। कीदृशैः कृतकेशविडम्बनैर्विहितकचानुकारैः बालसदृशैः कार्ष्ण्यादित्यर्थः। तथा तत्क्षणं छलेन मायया विजयमरिपराभवमभिलाषुकैः। किमिवावारि। पुरा वडवाभर्तुः पुच्छमिव यथा पुरा पूर्वमब्धिमथने वडवाभर्तुरश्वस्य पुच्छ वालधिः काद्रवेयैरवारि आश्रायि।

कस्याश्वस्य अमृताग्रभुवोऽमृतज्येष्ठस्योच्चैःश्रवसः। कीदृशैस्तैः कृतं केशेषु विलम्बनमालम्बोऽवस्थितिर्यैः यतश्छलेन विजयैषिभिः। एवं हि श्रूयते पुरा किल दक्षदुहितरौ कश्यपभार्ये कद्रूविनते व्यवदताम् पूर्वाह उचैःश्रवसः कृष्णं पुच्छम्। अपरा तु श्वेतमिति पणश्च दासभावः। ततः कद्रूर्विषण्णा नागानाह पुत्रकाः दास्यं नीतामेव मां वित्त वलक्षवालधिरश्वराजः। कुरुतोपायं रक्षत जननीमिति। ततः शेष .... मात्रादिष्टा नागपञ्चशती तामाह रभसकृतप्रत्यज्ञे..।

५०

४७५ श्राद्धकाण्डी।

....

इदं हस्तलिखितं भूर्जपत्रात्मकं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकमतिप्राचीनतरं जरदवस्थाकं संपूर्णम्। पृष्ठसंख्या ४। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या १८। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २४-२९। पत्रसंनिवेशः १० × ८।

आरम्भः

अथ श्राद्धकाण्डी लिख्यते

कुर्यादहरहः श्राद्धमन्नाद्येनोदकेन वा।
पयोमूलफलैर्वापि पितृभ्यः प्रीतिमाहरन्॥
नित्यं श्राद्धमदैवं स्यात्पिण्डार्घ्याह्वानवर्जितम्।
न चात्र दक्षिणां दद्यान्न कुर्याद्विकिरं तथा॥
स्थानं सर्वा महानद्यः सरांसि प्रवराणि च।

अन्तः

अर्घ्यपात्रमवाचीनं वाजे वाजे इति क्षिपेत्।
आमा वाजस्येति जप्त्वा पिण्डानथ मनोन्विति।
उत्थाप्य गोविप्राजाग्निजलेष्वेकत्र निक्षिपेत्॥
विमोच्याग्निं ततोऽच्छिद्रमुक्त्वा विप्रान् विसर्जयेत्।
किंचिन्मात्रमनुव्रज्य स्वयं पात्राणि चालयेत्॥
ततश्चान्यान्पितॄनन्नैरुदकैरपि तर्पयेत्।
श्राद्धस्य शेषमश्नीयात् सभृत्यातिथिबान्धवः॥

इति श्राद्धकाण्डी॥ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ॥

१०६

७५९ स्कन्धास्थिप्रश्नः।

विश्वेश्वरविरचितः

हस्तलिखितोऽयं ग्रन्थो देवनागराक्षरलिपिको नूतनो नवावस्थः संपूर्णः। पञ्चदशाध्याय-अष्टाध्यायगर्भाभ्यां पूर्वोत्तरभागाभ्यां विरचितसंदर्भोपन्यासः। पत्रसंख्या ९०। प्रतिपृष्ठं श्रेणयः २३। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या १८ । पत्रसंनिवेशः १३ १/४ × ८ ।

आरम्भः

ओं श्रीगुरवे नमः

यन्माययात्र निखिलं वैचित्र्यं दृश्यतेऽद्भुतम्।
तं नौमि परमानन्दं सर्वसाक्षिणमीश्वरम् ॥ १ ॥
श्रीरणवीरसिंहाख्यमहाराजनिदेशतः।
स्कन्धास्थिप्रश्नसंज्ञोऽयमपूर्वः क्रियते मया ॥ २ ॥
यद्यपि सन्ति जगत्यां शास्त्राणि महत्तमानि दैवविदाम्।
तदपि विचित्रमिवेदं दृष्ट्वा सर्वे प्रतुष्यन्तु ॥ ३ ॥
दुर्जयांस्तिव्बताद्यांस्तु प्रत्यन्तानजयद्यदा।
श्रीमद्गुलाबसिंहाख्यो महाराजो महामतिः ॥ ४ ॥
महाराजप्रतापाग्निप्लुष्टपद्धतिकण्ठकाः।
पाटच्चरभयोन्मुक्ता जनाश्चक्रुर्गमागमम् ॥ ५ ॥
तत्र तेभ्यो जनेभ्योऽथ रणवीरः प्रतापवान्।
तत्तद्देशचमत्काराञ्छुश्रावैतादृशान् बहून् ॥ ६ ॥
अभूत्पुरा यवनदेशे लुकमानिति विश्रुतः।
तत्पार्श्वेऽभूदियं विद्या त्रिकालज्ञानदर्शिका ॥ ७ ॥
ज्ञानं त्रैकालिकं वक्ति तयासौ पुस्तकस्थया।
तेनास्य वशगाः सर्वे लोका(:) तद्देशवासिनः ॥ ८ ॥
दृष्ट्वास्य महदाश्चर्यं रिपवोऽमर्षपूरिताः।
हत्वा तान्पुस्तकान्सर्वाञ् छित्त्वा भित्त्वा जलेऽक्षिपन् ॥ ९ ॥
विद्या जले विगलिता पीता मेषैस्तृषाकुलैः।
स्थितैषां स्कन्धमध्ये सा मायायां किं न भाव्यते ॥ १० ॥
तां सर्वत्र विचिन्वद्भि(:) तच्छिष्यैस्तत्र लक्षिता।
हत्वा मैषं गृहीत्वास्य स्कन्धास्थि तैर्मुदान्वितैः ॥ ११ ॥
स्वभाषयाथ ते चक्रुः ग्रन्थं शानेतिनामकम्।

ततः प्रभृति तद्देशे विद्यैषा विस्तृतिं गता ॥ १२ ॥
एतच्छ्रुत्वा महाराजो मुखात्तद्देशवासिनाम्।
आनयामास तं ग्रन्थं तेभ्यो दत्त्वा धनं बहु ॥ १३ ॥
तस्माद् गृहीत्वा रचितं प्रभूणां शासनान्मया।
यथा तत्र तथैवात्र भाषाभेदोऽत्र केवलम् ॥ १४ ॥
गूढाश्चापि महाप्रश्ना ज्ञायन्तेऽत्र स्फुटा बुधैः।
तस्माद्योऽत्र सदाभ्यासं करोति स त्रिकालवित् ॥ १५ ॥

....

युद्धार्थिनां च भूपानामेतच्छास्त्रं विशेषतः।
जयाजयस्य ज्ञानार्थं बलाद्यर्थं च भाषितम्॥

पुष्पिका

इति श्रीमन्महाराजाधिराज-जम्बूकाश्मीर-तिब्बताद्यनेकदेशाधिपतिप्रभुवरमहाराज-रणवीरसिंहाज्ञया ज्योतिर्विद्विश्वेश्वरविरचिते स्कन्धास्थिप्रश्ने मिश्रकाध्यायः समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

अन्तः

स्कन्धास्थिप्रान्ते चेदक्तं महावातभयं तदा।
इत्यादयो बहुविधोपाधयः संभवन्ति हि ॥

इति छानाबीनी अष्टमोध्यायः ८ समाप्ता॥

१०७

७६० स्वप्नचिन्तामणिः।

दुर्लभराजात्मज-श्रीमद्देवविरचितः

पुस्तकमिदं हस्तलिखितं देवनागराक्षरलिपिकं नवीनं नवावस्थं संपूर्णम्। पत्रसंख्या ४६। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या ११। प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या १३ । पत्रसंनिवेशः ९ $\frac{१}{२}$ × ७ $\frac{१}{२}$ ।

आरम्भः

ओं श्रीगणेशाय नमः ओं श्रीसाम्बशिवाय नमः अथ स्वप्नाध्यायो लिख्यते

कविभिः करकलितमिव त्रैलोक्यमिदं विलोक्यते सद्यः।
आसाद्य यत्प्रसादं सा जयति सरस्वती देवी ॥ १ ॥
कृतिभिः कृतानि खण्डोद्देशेन स्वप्नलक्षणान्यन्यैः।

तान्येक(त्र)स्थानि स्वप्नानि संक्षेपतो वक्ष्ये ॥ २ ॥
धर्मरतः समधातुर्यः स्थिरचेता जितेन्द्रियः सदयः।
प्रायस्तस्य प्रार्थितमर्थं स्वप्नं प्रसाधयति ॥ ३ ॥
स्वप्नप्रधानानि नव श्रुतमनुभूतं प्रदृश्यमनुरूपम्।
दुष्कृतसुकृतविकाराद् देवाः पुण्यानि पापानि ॥ ४ ॥
आद्यं षट्कं तेषां शिवमशिवं वापि निष्फलं ज्ञेयम्।
अन्त्यं त्रिकं च पुंसां शुभाशुभं सूचयत्यचिरात् ॥ ५ ॥
ज्ञेयः प्राज्ञेन दिवा दृष्टः कृतपरिचयस्तथाभिहितः।
आधिव्याधिभवो वा मलस्वप्न(:) फलविहीनश्च ॥ ६ ॥

पुष्पिका

इति श्रीमहत्तमश्रीदुर्ल(भ)राजात्मजश्रीमद्देवविरचिते स्वप्नचिन्तामणौ शुभस्वप्नाधिकारः प्रथम लं(?) ॥

अन्तः

आत्मनस्तु शिरःछायां नैव पश्येत कर्हिचित्।
उत्पातमीदृशं दृष्ट्वा मासमेकं स जीवति ॥ ३३ ॥
इमा रुद्रेति मन्त्रेण जुहुयात्सर्पिषाहुति(म्)।
आहुतिद्वे सहस्रे तु होमश्च कथितो भवेत् ॥ ३४ ॥
वृषभं दक्षिणां दद्यात् ततः संपद्यते शुभम्॥ ३५ ॥

इति दुःस्वप्नशान्तिः संपूर्णं ॥ शुभं ॥

१२७

५२४ हरिवंशसंग्रहः।

महर्षिव्यासप्रणीतः

इदं भूर्जपत्रात्मकं हस्तलिखितं पुस्तकं शारदाक्षरलिपिकम् अतिजीर्णावस्थं प्राचीनतरम् आद्यन्तयोस्त्रुटितम्। विद्यमानपत्रसंख्या २४३। प्रतिपृष्ठं श्रेणिसंख्या १५ । प्रतिश्रेण्यक्षरसंख्या २०-२२ । पत्रसंनिवेशः ७ × ७ ।

आरम्भः

....
.... र्षेर्महापालोऽभवत्सुतः।

वेदेषु स परिज्ञातः प्रतिष्ठित .... ॥
महामना इति सुतो महापालस्य धार्मिकः।
.... णैः पूजितः सुमहामनाः॥

अन्तः

.... ण परं पदमिहेच्छता।
एतत्पवित्रं परममेतद्धर्मनिदर्शनम् ॥
एतत्सर्वगुणोपेतं श्रोतव्यं भूतिमिच्छता।

पुष्पिका

पर्वपूजा कथायोगो लिखितोऽयं दशोत्तरः।
मयाध्यायः शततमो नाम वंशे हरेः शुभे॥

शौनकः

उक्तोऽयं हरिवंशश्च पर्वाणि.. ।

ॐ

मुद्रितग्रन्थानामकारादिक्रमेण अनुक्रमणिका

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
८२५	अग्निपुराणम्	९८४	अर्गलास्तोत्रम् १०२०
३०४	अङ्गिरास्मृतिः ३०५	४९८	अर्जुनगीता
७६२	अजीर्णमञ्जरी ८१५	६३१	अर्थसंग्रहः
३०५	अत्रिस्मृतिः	१४०	अलङ्कारशेखरः
१	अथर्ववेदसंहिता	८६०	अवतारचरितम्
२१	अथर्वशिखोपनिषत् २२	१४१	अष्टदुर्गपरिचयः २२०
२२	अथर्वशिर उपनिषत्	१४२	अष्टरत्नम् १८३
२३	अथर्वशिर उपनिषद्दीपिका २२	६३२	अष्टाङ्गयोगः
८५७	अद्भुतरामायणम्	६३३	स एव
८५८	अद्भुतसृष्टिचरित्रम्	६३४	स एव
४९२	अद्वैतमार्तण्डः	६३५	स एव
४९३	स एव	६३६	स एव
४९४	अद्वैतसुधा	६३७	स एव
४९५	अध्यात्मरामायणम्	६३८	स एव
७६३	अनुपानतरङ्गिणी ७८२	६३९	स एव
४९६	अनुभूतिप्रकाशः	६४०	स एव
९०	अनेकार्थपदसंग्रहः	६४१	स एव
११०१	अपराधभञ्जनस्तोत्रम् १८३	६४२	स एव
४९७	अपरोक्षानुभूतिः	६४३	स एव
१२९८	अप्रतिमप्रतिमा	६४४	स एव
९१	अमरकोषः	६४५	स एव
९२	स एव	६४६	स एव
९३	स एव	७३७	अष्टाङ्गहृदयम्
१३९	अमरुकशतकम् १८३	७६८	तदेव
८५९	अमीरहमजा की दास्तान	७६९	तदेव
२४	अमृतबिन्दूपनिषत् २२	७७०	तदेव
२५	अमृतबिन्दूपनिषद्दीपिका २२	४९९	अष्टादशश्लोकी गीता १२४९
११०३	अमृतसरःस्तोत्रम् ६१६	५००	अष्टावक्रगीता
७६४	अमृतसागरः	३०७	आचारमयूखः
७६५	स एव	१२९९	आतीनारीगोपाल
११०४	अम्बाषोडश	६४७	आत्मतत्त्वविवेकः
११०५	तदेव	५०१	आत्मपुराणम्
११०६	तदेव	५०२	तदेव
७६६	अर्कप्रकाशः	५०३	आत्मबोधः

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
५०४	ए एव १८३	१४९	ऋतुसंहारकाव्यम्
५०५	स एव	१५०	तदेव १८३
२६	आत्मोपनिषत् २२	३२	ऐतरेयोपनिषत् ५३
११०९	आदित्यहृदयम्	३३	सैव ३०
१११०	तदेव	९९०	कङ्कालमालिनीतन्त्रम् ९९६
११११	तदेव ११७२	१३००	कटलागस
१४३	आनन्दलहरी १८३	१३०१	स एव
५०६	आनन्दामृतवर्षिणी	१३०२	कटलागस कटिलागोरम्
५०७	सैव	३४	कठोपनिषत् २९
३०८	आपस्तम्बस्मृति: ३०५	३५	सैव ३०
२७	आरुणेयोपनिषत् २२	३६	कण्ठश्रुत्युपनिषत् २२
२८	आरुणेयोपनिषद्दीपिका २२	५१०	कपिलगीता
१४४	आर्यासप्तशती १८३	७७१	करिकल्पलता
९४	आशुबोधव्याकरणम्	३१२	कर्मविपाकसंहिता
३०९	आशौचनिर्णय:	८२६	कल्किपुराणम्
३९७	आह्निकसूत्रावलि:	९५	कविकल्पद्रुम:
८६१	इतिहास राजस्थान	८६५	कवित्तरामायणम्
१११३	इन्द्राक्षीस्तोत्रम् ११९१	१५१	कविवंशावलि: २२०
२९	ईशोपनिषत्	१३०३	कबीरपदसंग्रह:
३०	सैव	३१३	कश्यपस्मृति:
९८७	उड्डामरेश्वरतन्त्रम् ९९६	४००	कातीयतर्पणम्
१४५	उत्कलपरिचय: २२०	३१४	कात्यायनस्मृति: ३०५
५०९	उत्तरगीता	९९३	कामधेनुतन्त्रम् ९९६
१४६	उत्तरचातकाष्टकम् १८३	२७६	कामन्दकीयनीतिसार:
३१०	उत्सर्गमयूख:	९९६	कामाख्यातन्त्रम्
१४७	उद्धवदूतम् १८३	६४८	कारिकावली
१४८	उद्धवसंदेश १८३	८६६	कार्तिकमाहात्म्यम्
३९८	उपनयनपद्धति:	७७२	कालज्ञानम्
३९९	उपनयनसंस्कार:	१११५	कालिकासहस्रनाम
३१	उपनिषत्समुच्चय:	१११६	कालीस्तुति:
१११४	उमामहेश्वरमाहात्म्यम् ६९३	१११७	सैव
३११	उशन:स्मृति: ३०५	१११८	सैव
२	ऋग्वेदसंहिता (१म भाग)	१११९	सैव
३	सैव (२य भाग)	११२०	कालीस्तोत्रविधानम् १११६
४	सैव (३य भाग)	११२१	तदेव १११७
५	सैव (४र्थ भाग)	११२२	तदेव १११८
६	सैव (५म भाग)	११२३	तदेव १११९
७	सैव (६ष्ठ भाग)	१३०४	कालकहारककथा १३०५

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
१५२	काव्यादर्शः	११२६	कृष्णमहिम्नः स्तोत्रम् १३०५
८२७	काशीखण्डम्	११२७	कृष्णयुगलकवचम् २२०
११२४	काशीस्तोत्रम् १८३	११२८	कृष्णाष्टकम् ६१७
१५३	किरातार्जुनीयम्	११३२	कृष्णाष्टोत्तरशतनामस्तोत्रम् २२०
१३०५	कीर्तिविलासः	८६७	केदारमाहात्म्यम् ८७६
९९७	कीलकस्तोत्रम् १०२०	३७	केनोपनिषत् २९
४०१	कुण्डकल्पद्रुमः	३८	सैव ३०
४०२	स एव ४१७	१००१	कौलावलीतन्त्रम् १०२७
४०३	कुण्डकारिका ४१७	३९	कैवल्योपनिषत् २२
४०४	कुण्डकौमुदी ४१७	४०	सैव ४७१
४०५	कुण्डतत्त्वप्रदीपः ४१७	४१	सैव
४०६	कुण्डनारदपञ्चरात्रः ४१७	४२	कैवल्योपनिषद्दीपिका २२
४०७	कुण्डपरशुरामः ४१७	१००४	क्रमदीपिका ९९६
४०८	कुण्डप्रदीपः ४१७	४३	क्षुरिकोपनिषत् २२
४०९	कुण्डमण्डपदर्पणः ४१७	७०३	खगोलसारः
४१०	कुण्डमरीचिमाला ४१७	७०४	स एव
४११	कुण्डमार्तण्ड ४१७	७०५	स एव
४१६	कुण्डरचना ४१७	१५७	गङ्गालहरी
४१३	सैव ४१७	१५८	सैव १८३
४१४	कुण्डरत्नाकरः ४१७	१५९	गङ्गाष्टकम् १८३
४१५	कुण्डरामवाजपेयी ४१७	११३३	गङ्गास्तुतिः ८७३
५११	कुण्डलिये ५२३	९२७	गणपति आरती
४१६	कुण्डशुल्बकारिका ४१७	११३७	गणपतिसहस्रनामावलिः
४१७	कुण्डसिद्धिः	११३८	सैव
४१८	सैव	५१२	गणेशगीता
४१९	कुण्डाङ्कुशः ४१७	८२९	गणेशपुराणम्
४२०	कुण्डार्कः ४१७	८३०	तदेव
४२१	कुण्डार्णवः ४१७	११३६	गणेशशतनाम ११३७
४२२	कुण्डोदधिः ४१७	११३७	गणेशसहस्रनामावलिः
४२३	कुण्डोद्द्योतः ४१७	११३८	सैव
१५४	कुमारसंभवम्	१००५	गन्धर्वतन्त्रम् ९९६
१५५	तदेव (उत्तरार्धम्)	१००७	गन्धोत्तमानिर्णयः
१०००	कुलार्णवतन्त्रम् १०२७	८३१	गरुडपुराणम्
१५६	कुवलयानन्दः	८६८	गर्गसंहिता
९७	कृत्तद्धितसमासप्रकरणम्	४४	गर्भोपनिषत् २२
४२४	कृत्यसंग्रहः	४५	गर्भोपनिषद्दीपिका २२
८२८	कृष्णजन्मखण्डम्	९२८	गाथा
११२५	कृष्णताण्डवस्तोत्रम् १८३	१००८	गायत्रीतन्त्रम् १०२६

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
१०१०	गायत्रीपञ्चाङ्गम्	३१८	स एव
१०११	गायत्रीपञ्चाङ्गं सपुरश्चरणम्	४२६	चतुर्विंशतिगायत्री
१०१२	तदेव	२५९	चन्द्रशेखरचम्पुः
४२५	गायत्रीमन्त्रव्याख्या ३९८	२६०	सैव
४६	गारुडोपनिषत् २२	७०७	चमत्कारचिन्तामणिः
९२९	गीतकर्मप्रकाशः	७७३	चरकसंहिता (१म भाग)
१६०	गीतगोविन्दम् १८३	७७४	सैव (२य भाग)
१६१	तदेव	७७५	सैव (३य भाग)
५१३	गीतापञ्चरत्नम्	७७६	सैव (४र्थ भाग)
५१४	तदेव	७७७	सैव (५म भाग)
५१५	तदेव	७७८	सैव (६ष्ठ भाग)
५१६	तदेव	७७९	सैव (७म भाग)
५१७	तदेव	२७७	चाणक्यशतकम् १८३
५१८	तदेव	९३३	चारणकुलप्रकाशः
५१९	गीता सप्तश्लोकी ५६०	७८०	चिकित्साधातुसारः
९३०	गीतिका	७८१	स एव
१६२	गुणरत्नम् १८३	९८	चित्रचन्द्रिका
११४४	गुरुनानकाष्टकम् ५२०	४७	चलिकोपनिषत् २२
५२०	गुरुपीयूषलहरी	१६४	चैतन्यचन्द्रोदयः
१०१३	गुप्तसाधनतन्त्रम् १०२६	१६५	स एव
१०१५	गोपालपञ्चाङ्गम्	११५२	चैतन्यपञ्चकम् २२०
११४७	गोपालसहस्रनाम	१६६	चौरपञ्चाशिका १८३
९३१	गोपीचन्दलीला ९७२	९९	छन्दोमञ्जरी
११४८	गोवर्धनाष्टकम् ११७२	४८	छान्दोग्योपनिषत्
११४९	गोविन्दपञ्चकम् २२०	४९	सैव
१०१७	गौतमीयतन्त्रम् ९९६	९३४	जगन्नाथ आरती ९२७
९३२	गौरीप्रारम्भः ९२७	१६७	जगन्नाथाष्टकम् १८३
७०६	ग्रहलाघवम्	८३४	जन्माद्यस्येतिश्लोकत्रयीव्याख्या
१३०६	ग्राम्यकल्पद्रुमः	१३०७	जागती जोत
१६३	घटकर्परः १८३	७०८	जातकाभरणम्
१०१८	चण्डिकामाहात्म्यम्	७०९	जातकालङ्कारः
१०१९	चण्डिकाशापविमोचनम् १०४१	९३५	जानकीनाथ आरती ९२७
१०२०	चण्डीप्रयोगविधिः	५०	जाबालोपनिषत् २२
८३२	चतुःश्लोकी भागवतम् ११७२	५२१	जीवन्मुक्तिविवेकः
८३३	तदेव ५६०	७१०	जैमिनीयं सूत्रम्
३१५	चतुर्वर्गचिन्तामणिः	७११	तदेव
३१६	स एव	८६९	जैमिनीयाश्वमेधः
३१७	स एव	५२२	ज्ञानकटारी ५२३

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
११५४	ज्ञानदीपस्तोत्रम् ६१६	११५६	तुलसीनामसहस्रम्
५२३	ज्ञानप्रकाशः	११५७	तुलसीस्तोत्रम् ११५५
५२४	ज्ञानमाला	५१	तेजोबिन्दूपनिषत् २२
६५०	ज्ञानयोगसारः ६३२	५२	तेजोबिन्दूपनिषद्दीपिका २२
६५१	ज्ञानमाला	५३	तैत्तिरीयोपनिषत्
६५२	स एव ६३२	५४	सैव ३०
६५३	स एव ६३२	१०२९	तोडलतन्त्रम् १०२६
६५४	स एव ६३२	८७०	त्रिकूटाकथा
६५५	स एव ६३२	११५८	त्रिकूटास्तुतिः
६५६	स एव ६३२	११५९	सैव
६५७	स एव ६३२	९३६	त्रिगुणशिवआरती ९२७
६५८	स एव ६३२	१०३१	त्रिपुरासारसमुच्चयः १०२६
६५९	स एव ६३२	३१९	दक्षस्मृतिः
६६०	स एव ६३२	३२०	सैव ३२५
६६१	स एव ६३२	८	दण्डकं यजुर्वेदीयम्
६६२	स एव ६३२	३२१	दत्तकचन्द्रिका
६६३	स एव ६३२	३२२	दत्तकमीमांसा
६६४	स एव ६३२	४२९	दशकर्मपद्धतिः
५२५	ज्ञानविलासः ६२५	४३०	सैव
५२६	स एव ६२६	२६१	दशकुमारचरित्रम्
५२७	ज्ञानसमुद्रः ६२५	५५	दशोपनिषद्भाषा
५२८	स एव ६२६	३२३	दानमयूखः
७१२	ज्ञानस्वरोदयः	९३८	दुर्गाआरती ९२७
७१३	ज्योतिर्निबन्धः	९३९	सैव ९२७
७१४	ज्योतिर्विदाभरणम्	९४०	सैव ९२७
६६५	तत्त्वचिन्तामणिः	४३१	दुर्जनकरिपञ्चाननः
५२९	तत्त्वनिदिध्यासनगाथा ६९७	१६८	दृष्टान्तशतकम् १८३
५३०	तत्त्वानुसन्धानम्	४३१	देवर्षितर्पणम्
१०२५	तन्त्रसारः	११६७	देवीकवचम् १०२१
६६६	तर्कासंग्रहः	५३२	देवीगीता
६६७	स एव	८३५	देवीभागवतम्
६६८	तर्का मृतम्	१०३८	देवीमाहात्म्यम् (सप्तशती)
७१५	ताजकनीलकण्ठी	१०३९	तदेव
७१६	सैव	१०४०	तदेव १०२०
१०२६	तारारहस्यम्	१०४१	तदेव
७१७	तिथिपत्री	१०४२	तदेव
१३०८	तिलिस्मफिरङ्ग	११७०	देवीशतनामकम् ११६९
११५५	तुलसीकवचम्	११६८	देवीसहस्रनामावलिः

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
११६९	सैव	११७४	तदेव
१००	देशीनाममाला	५३५	नारायणसारसंग्रहः
१६९	धनञ्जयविजयम्	८७१	नासिकेतोपाख्यानम्
१७०	तदेव	१०४५	निरुत्तरतन्त्रम् १०२६
२७८	धर्मनीतिः	३२७	निर्णयसिन्धुः
३१५	धर्मप्रबोधिनी	१०४८	निर्वाणतन्त्रम् ९९६
१७१	धर्मविवेकः १८३	५३६	निर्वाणपञ्चकम् ६०१
३२६	धर्माब्धिसारः	२८०	नीतिप्रदीपः १८३
११७१	घाटीपञ्चकस्तोत्रम् ५३५	१८१	नीतिमयूखः
१०१	धातुपाठः	२८२	नीतिरत्नम् १८३
१०२	स एव १२८	२८३	नीतिरत्नकम्
१०३	स एव १२९	२८४	तदेव
१०५	धातुरूपादर्शः	२८५	तदेव
१०६	धातुरूपावलिः	२८६	तदेव
५६	ध्यानबिन्दूपनिषत् २२	२८७	नीतिशतकम्
५७	ध्यानबिन्दूपनिषद्दीपिका २२	२८८	तदेव १८३
९४१	नखशिख—शिखनख	२८९	नीतिसारम् १८३
१७२	नलोदयः १८३	१०४९	नीलतन्त्रम् ९९३
१७३	स एव	६०	नीलरुद्रोपनिषत् २२
५३३	नवगीता	८७२	नृत्यगोपालनिजवार्ता
४३३	नवग्रहशान्तिविधानम्	११७६	नृसिंहकवचम्
४३४	तदेव	११७७	तदेव
४३५	तदेव	२६२	नृसिंहचम्पूः
४३६	तदेव	१७७	नैषधचरित्रम् (१३ सर्ग)
४३७	तदेव	१७८	तदेव (१३-१४ सर्ग)
१७४	नवरत्नम् १८३	१७९	तदेव (१४-१५ सर्ग)
१७५	नवरत्नानि १८३	१८०	तदेव (१५-१६ सर्ग)
१०४४	नवार्णविधिः १०२०	१८१	तदेव (१६-१७ सर्ग)
२७९	नसीहतनामा ९०	१८२	तदेव (१७-२२ सर्ग)
१७६	नागानन्दम्	६६९	न्यायकौमुदी
७८२	नाडीज्ञानतरङ्गिणी	६७०	न्यायबोधिनी
७८३	नाडीदर्पणः	४४२	पञ्चकशान्तिः
५८	नादबिन्दूपनिषत् २२	५३७	पञ्चगीतम्
५९	नादबिन्दूपनिषद्दीपिका २२	५३८	तदेव
१०७	नाममाला ९०	५३९	तदेव
५३४	नारदगीता	२९०	पञ्चतन्त्रम्
११७२	नारायणकवचम्	२९१	तदेव
११७३	तदेव	५४०	पञ्चदशी

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
५४१	सैव (२यो भागः)	१११	प्राकृतव्याकरणम्
४४३	पञ्चमहायज्ञविधिः	७२०	प्राकृतिकभूगोलः
१८३	पञ्चरत्नम् (१८३)	७२१	स एव
७८४	पथ्यापथ्यविनिश्चयः	७२२	स एव
१८४	पदाङ्कदूतम् १८३	७२३	स एव
९४२	पद्या	७२४	स एव
१८५	पद्यसंग्रहः १८३	६५	प्राणाग्निहोत्रोपनिषत् २२
६१	परमहंसोपनिषत् २२	४४७	प्रातःसायंकृत्यम् १३०५
३२९	पराशरस्मृतिः	१०५२	प्राधानिकरहस्यम् १०२०
३३०	सैव	३३४	प्रायश्चित्तकदम्बनिर्णयः
३३१	सैव ३०५	३३५	प्रायश्चित्तमयूखः
७८५	पाकप्रदीपः	१९१	प्रियदर्शिका
७८६	पाकमाला ७८९	१३०९	प्रेमपत्रिका
१०९	पाणिनीयशिक्षा १२८	८७५	प्रेमसागर
११०	सैव १२९	१०५३	फेत्कारिणीतन्त्रम् १०२६
११७८	पाण्डवगीता	१०५५	बगलापटलः
११७९	सैव	११८३	बगलामुखीकवचम् १०५५
८७३	पाण्डवयशेन्दुचन्द्रिका	११८४	तदेव
६७२	पातञ्जलदर्शनम्	१०५६	बगलामुखीबृहत्पूजापद्धतिः १०५५
९	पारस्करगृह्यसूत्राणि		
९४३	पार्वतीदेवीआरती ९२७	११८५	बगलामुखीमन्त्रगर्भितकवचम्
६२	पिण्डोपनिषत् २२	११५७	बगलामुखीलघुपूजापद्धतिः १०५५
३३२	पिष्टपशुमिथ्याभ्रमवादः		
११८२	पुरुषोत्तमसहस्रनाम	११८६	बगलामुखीशतनाम
७८७	पुष्टिप्रकाशः ७८५	११८७	बगलामुखीसहस्रनाम
१८६	पुष्पबाणविलासः	११८८	बगलामुखीस्तोत्रम्
५४२	पूर्णप्रज्ञदर्शनम्	११८९	बगलाहृदयस्तोत्रम्
१८७	पूर्वचातकाष्टकम् १८३	९४४	बजरङ्गबालाआरती ९२७
८७४	पृथ्वीराजविजयः	९४५	सैव ९२७
१०५१	प्रकीर्णाशतन्त्रम् ९९६	८७६	बदरीनारायणमाहात्म्यम्
४४४	प्रतिष्ठाप्रकाशः	१३१०	बाबाजितो कथा १३०५
४४५	स एव	९४६	बारहमासाकृष्ण गोपी ९२७
३३३	प्रतिष्ठामयूखः	७८८	बालतन्त्रम्
१८८	प्रबोधचन्द्रोदयम्	७८९	बालबोधोदयः
१८९	तदेव	७२५	बृहज्जातकम्
६३	प्रश्नोपनिषत् ३९	३३६	बृहज्ज्योतिषार्णवः (२य स्तबक)
६४	सैव ३०	७२६	स एव
१९०	प्रसन्नराघवम्	६६	बृहदारण्यकोपनिषत्

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
६७	सैव	७९३	भावप्रकाशः
७९०	बृहन्निघण्टुरत्नाकरः (२य भाग)	७२७	भुवनदीपकः
७९१	स एव (५म भाग)	७२८	भृगुसंहिता
७९२	स एव (६ष्ठ भाग)	१९३	भोजप्रबन्धः
१०५९	बृहन्नीलतन्त्रम् ९९६	१९७	भ्रमराष्टकम् १८३
३३७	बृहस्पतिस्मृतिः ३०५	६७४	भ्रान्तिनिवारणम्
५४३	बोधबावनी ५२३	१९८	मणिकर्णिकामहिमा १८३
५४४	ब्रह्मदर्शनम्	१९९	मणिकर्णिकाष्टकम् १८३
५४५	ब्रह्मनिरूपणस्तोत्रम्	११९७	मणित्रयम्
६८	ब्रह्मबिन्दूपनिषत् २२	१३१२	मणिमाला (१म भाग)
६९	ब्रह्मबिन्दूपनिषद्दीपिका २२	१३१३	सैव (२य भाग)
५४६	ब्रह्मविदाशीर्वादपद्धतिः ६०१	१३१४	मण्डलीककथा १३०५
७०	ब्रह्मविद्योपनिषत् २२	८४६	मत्स्यपुराणम्
८३८	ब्रह्मवैवर्तपुराणम्	५५६	मनीषापञ्चकम् ६०१
८३९	ब्रह्मोत्तरखण्डम्	३४०	मनुस्मृतिः
७१	ब्रह्मोपनिषत् २२	३४१	सैव
३३८	ब्राह्मणसर्वस्वम्	१०६०	मन्त्रकोषः ९९६
११९०	भक्तचामरस्तोत्रम् १८३	१०६१	मन्त्रमहोदधिः ९९६
१३११	भक्तमाला	१०६२	स एव
९४८	भक्तविनोदः	१०६३	मन्त्रसंग्रहः
९४९	स एव	७२९	मयूरचित्रम्
९५०	स एव	१३१५	मल्लकथा १३०५
५४७	भगवद्गीता	११९८	मल्हाष्टकम् १३०५
५४८	सैव	१३१६	मसनवी मीरहसन
५४९	सैव	१०६४	महाचीनाचारक्रमः १०२६
५५३	सैव	१०६५	महानिर्वाणतन्त्रम् ९९६
५५४	सैव	२००	महापद्यम् १८३
५५५	सैव	८७८	महाभारतम्
१९३	भट्टिकाव्यम्	८८३	तदेव (१म भाग)
१९४	तदेव (९—२२ सर्ग)	८८४	तदेव (२य भाग)
११९१	भवानीसहस्रनाम	८८५	तदेव (३य भाग)
८४०	भागवतपुराणम्	८८६	तदेव (सभापर्व)
८४१	तदेव	८८७	तदेव (सभापर्व)
८४२	तदेव	८८८	तदेव (१०म भाग)
८४४	भागवतम् (शुकसागरः)	८८९	तदेव (१०म भाग)
८४५	भागवतभूषणम्	८९०	तदेव (१२म भाग)
१९५	भामिनीविलासः	८९१	तदेव (१२म भाग)
८७७	भारतसारम्	८९२	तदेव (१४म भाग)

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
८९३	तंदेव (१४म भाग)	२०६	मृच्छकटिकम्
११९९	महायोगेश्वरस्तोत्रम् ६९७	१२०८	मृत्युञ्जयस्तोत्रम् ४७१
५५७	महावाक्यम् ५२३	२०७	मेघदूतम्
५५८	महावाक्यरत्नावली	२०८	तदेव १८३
५५९	सैव	५६२	मोक्षगीता
५६०	महावाक्यविवरणम्	५६३	मोहमुद्गरः १८३
२०१	महावीरचरित्रम्	५६४	यतिपञ्चकम् १८३
१२०४	महिम्नः स्तोत्रम्	१०७०	यन्त्रचिन्तामणिः
७२	माण्डूक्योपनिषत् २९	३४४	यमस्मृतिः ३२९
७३	सैव ३०	३४५	सैव ३०५
१०६७	मातृकाभेदतन्त्रम् ९९६	१२१३	यमुनाष्टकम् १८३
१३१७	मातृकाविलासः	९५१	यवुना
२६३	माधवचम्पूः	१४६	याज्ञवल्क्यस्मृतिः
३४३	मानवधर्मप्रकाशः	८०	योगतत्त्वोपनिषत् २२
४४८	मानसिकरनानविधिः ४८०	८१	योगतत्त्वोपनिषद्दीपिका २२
८४७	मार्कण्डेयपुराणम्	५६५	योगवासिष्ठम्
११३	मार्गोपदेशिका	५८८	तदेव
११४	सैव	५८९	तदेव
११५	सैव	५९०	योगवासिष्ठसारः
२०२	मालतीमाधवम्	५९१	स एव
२०३	मालविकाग्निमित्रम्	७८	योगशिखोपनिषत् २२
६७५	मीमांसादर्शनम्	७९	योगशिखोपनिषद्दीपिका
२०४	मुकुन्दमाला १८३	६७७	योगसिद्धान्तः ६३२
६७३	मुक्तावलीकारिका:	६७८	स एव ६३३
७४	मुक्तिकोपनिषत्	६७९	स एव ६३४
७५	सैव	६८०	स एव ६३५
७६	मुण्डकोपनिषत् २९	६८१	स एव ६३६
७७	सैव ३०	६८२	स एव ६३७
८९५	मुद्राकुलीन	६८३	स एव ६३८
२०५	मुद्राराक्षसम्	६८४	स एव ६३९
५६१	मुमुक्षुसारसंग्रहः	६८५	स एव ६४०
७३०	मुहूर्तगणपतिः	६८६	स एव ६४१
७३२	मुहूर्तचिन्तामणिः	६८७	स एव ६४२
७३३	स एव	६८८	स एव ६४३
७३४	मुहूर्तचिन्तामणिसारणिः	६८९	स एव ६४४
७३५	सैव	६९०	स एव ६४५
७३६	मुहूर्ततत्त्वम्	६९१	स एव ६४६
१०६९	मूर्तिरहस्यम् १०२०	१०७२	योगिनीतन्त्रम् १०२६

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
९५२	रघुनाथआरती ९२७	४५९	स एव
१२१४	रघुनाथस्तुतिः १२४५	४६०	स एव
२०९	रघुवंशम्	४६१	स एव
२१०	तदेव	१३१८	रणवीररत्नमाला
७३८	रणवीरज्योतिर्महानिबन्धः	१३१९	सैव १३०५
३४७	रणवीरधर्मशास्त्रनिबन्धः	२११	रतिमञ्जरी १८३
३४८	स एव	७४०	रमलनवरत्नम्
३४९	स एव	७४१	रमलशास्त्रम्
३५०	स एव	७४२	रमलसिकता
३५१	स एव	७४३	रमलामृतम्
३५२	स एव	९५४	रसतरङ्गः
३५३	स एव	९५५	स एव (प्रथमतरङ्गः)
३५४	स एव	२१२	रसमञ्जरी १८३
३५५	स एव	२१३	सैव
३५६	स एव	८०१	रसरत्नाकरः
३५७	स एव	८०२	स एव ८०६
३५८	स एव	२१४	रसराजः
३५९	स एव	८०३	रसराजमहोदधिः (प्रथम भाग)
३६०	स एव	८०४	स एव
३६१	स एव	८०५	रसराजसुन्दरः
३६२	स एव	८०६	रसेन्दुचिन्तामणिः
३६३	स एव	२१५	राक्षसकाव्यम् १८३
३६४	स एव	९५३	राघवगौरीप्रारम्भः ९२७
३६५	स एव	८९६	राजतरङ्गिणी
३६६	स एव	८९७	सैव
७९५	रणवीरप्रकाशः (प्रथम भाग)	८९८	सैव
७९६	स एव (प्रथम भाग)	२९५	राजनीतिः
७९७	स एव (द्वितीय भाग)	२९६	सैव
७९८	स एव (द्वितीय भाग)	२१६	राजप्रशस्तिः १८३
७९९	स एव (द्वितीय भाग)	१०	रात्रिसूक्तम् १०२०
४५१	रणवीरभक्तिरत्नाकरः	१२१५	राधाकवचम् ११५५
४५२	स एव	४६३	राधागोविन्दमानसीपूजा २२०
४५३	स एव	४६२	राधागोविन्दोपासनाविधिः २२०
४५४	स एव	१०७३	राधातन्त्रम् ९९६
४५५	स एव	२१७	राधाविनोदकाव्यम् १६१
४५६	स एव	१२१६	राधिकापञ्चकम् २२०
४५७	स एव	२१८	रामकृष्णविलोमकाव्यम् १८३
४५८	स एव	५९३	रामगीता

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
५९७	सैव	२२४	लक्ष्मीकाव्यम्
५९८	सैव	२२५	तदेव
९५७	रामगौरीप्रारम्भः ९२७	११६	लघुकौमुदी
९५८	स एव ९२७	११७	सैव
९५९	रामचन्द्र आरती ९२७	९१३	लघुरामायणम्
९६०	सैव ९२७	११८	लघुवृत्तिः
९६१	सैव ९२७	११९	लघुव्याकरणम्
८९९	रामचरितम्	३७०	लिखितस्मृतिः ३२९
९००	रामचरितमानसम्	३७१	सैव ३०५
४६४	रामपटलः	८४८	लिङ्गपुराणम्
४६५	स एव	८४९	तदेव
८२	रामपूर्वतापनीयोपनिषत् २२	१२०	लिङ्गानुशासनम्
१२२४	रामरक्षास्तोत्रम् ११७२	१३२१	लिस्ट संस्कृत काश्मीर पुस्तक
१२२५	रामसहस्रनाम	१३२२	लिस्ट संस्कृत मनिस्कृप्टस
१२२७	रामस्तुतिः ११७२	१३२३	स एव
१२३२	रामानुजवैभवस्तोत्रम् ५३५	७४४	लीलावती
९०२	रामायणम्	७४५	सैव
९०३	तदेव	७४६	सैव
९०४	तदेव (बालकाण्डम्)	७४७	सैव
९०५	तदेव (सुन्दरकाण्डात्)	९१४	वनयात्रा
९०६	तदेव (त्रिकाण्डम्)	२२६	वसन्ततिलकभाणः
९११	तदेव	६०१	वाक्यसुधारसः
६००	रामायणाध्यात्मविचारः	२२७	वाग्भटालङ्कारः
९१२	रामाश्वमेधः	१२	वाजसनेयिसंहिता
१२३३	रामाष्टकम् ६१६	१३२४	वात्स्यायनकामसूत्रम्
८३	रामोत्तरतापनीयोपनिषत् २२	२२८	वानराष्टकम् १८३
८४	रामोपनिषत् २२	२२९	वानर्यष्टकम् १८३
१३२०	रीतिप्रकाशः	८५०	वायुपुराणम्
२२०	रुक्मिणीपरिणयः	९१५	वाल्मीकीयरामायणम्
२२१	स एव	२३०	वासन्तिकस्वप्नम्
२२२	स एव	२६४	वासवदत्ता
२२३	रुक्मिणीमङ्गलम्	२३१	वासुदेवविजयम्
१०७६	रुद्रयामलम् १०२६	६०२	विचारमाला
११	रुद्राष्टाध्यायी	६०३	सैव
६९२	लक्षणावली	६०४	सैव
९६२	लक्ष्मणबाला आरती ९२७	६०५	विचारसागरः
९६३	लक्ष्मणरमण आरती ९२७	२३२	विदग्धमुखमण्डनम् १८३
९६४	लक्ष्मी आरती ९२७	२३३	विद्यासुन्दरम् १८३

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
१२४५	विमलविनयरामार्तिः	६१५	वेदान्तसिद्धान्तमुक्तावली
२१७	विवादार्णवसेतुः	३७७	वेदोक्तधर्मप्रकाशः
४६७	विवाहकृत्यम् १३०५	४७१	वेदोक्तशिवार्चनम्
४७०	विवाहपद्धतिः	१०७९	वैकृतिकरहस्यम् १०२०
६०६	विवेकचूडामणिः	९१७	वैतालपच्चीसी
६०७	विशिष्टाद्वैताधिकरणमाला	९१८	सैव
१२४७	विष्णुपञ्जरस्तोत्रम् ११७२	८०९	वैद्यकपरिभाषाप्रदीपः
८५१	विष्णुपुराणम्	८१०	वैद्यकल्पद्रुमः
१२४८	विष्णुसहस्रनाम	८११	वैद्यरहस्यम्
१२४९	तदेव	६१६	वैराग्यशतकम्
१२५०	तदेव	६१७	तदेव १८३
१२५१	तदेव ५१३	६१८	तदेव २८७
१२५२	विष्णुसहस्रनामावलिः	९१९	वैशाखामाहात्म्यम्
१२६०	सैव	३७८	व्यवहारमयूखः
१२६१	सैव	३७९	स एव
१२६२	सैव	१२३	व्याकरणोपक्रमणिका
१२६३	सैव	३८०	व्यासस्मृतिः ३२९
२३४	विष्णुस्तवः १८३	३८१	सैव ३०९
३७२	विष्णुस्मृतिः ३०५	६१९	व्यासाधिकरणमाला
३७५	वीरमित्रोदयः	२३९	व्रजविहारः १८३
८०७	वीरसिंहावलोकः	३८२	व्रतार्कः
१२१	वृत्तरत्नाकरः ९९	६२०	शङ्करविजयः
१२२	स एव १२६	६२१	स एव
६०८	वृत्तिप्रभाकरः	३८३	शङ्खस्मृतिः
८५२	वृद्धधर्मपुराणम्	३८४	सैव ३०५
२३५	वृन्दावनयमकम् १८३	१३	शतपथब्राह्मणम्
२३६	वृन्दावनशतकम् १८३	१२६४	शनिमृत्युञ्जयस्तोत्रम्
८०८	वृषकल्पद्रुमः	१०८१	शाक्तप्रमोदः
२३७	वेणीसंहारः	१०८२	स एव
९१६	वेतालपञ्चविंशतिः	१०८४	शाक्तानन्दतरङ्गिणी १०२६
३७६	वेदविरुद्धमतखण्डनम्	३८५	शान्तिमयूखः
२३८	वेदसारशिवस्तवः १८३	३८६	स एव
६०९	वेदान्तदर्शनम् ६१९	२४०	शान्तिशतकम् १८३
६१०	वेदान्तपदार्थमञ्जूषा	३८७	शान्तिसारः
६११	वेदान्तपरिभाषा	३८८	स एव
६१२	वेदान्तविजयम्	१०८५	शारदातिलकम् ९९६
६१३	वेदान्तसारः	१०८६	तदेव
६१४	वेदान्तसिद्धान्तः ६०१	८१२	शार्ङ्गधरसंहिता

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
८१३	शालिग्रामनिघण्टुभूषणम्	७५१	षट्पञ्चाशिका
९६५	शिव आरती ९२७	७५२	सैव
९६६	सैव ९२७	१२७८	षट्पदीस्तोत्रम् १६०
९६७	सैव ९२७	२४८	षड्रत्नम् १८३
९६८	सैव ९२७	९७२	संगीतध्रुवचरितम्
६२२	शिवगीता	९७३	संगीतप्रह्लादचरितम् ९७२
१२६५	शिवताण्डवस्तोत्रम्	९७४	संगीतबालबोध:
१२६६	तदेव	९७६	संगीतसार: (१म भाग)
८१५	शिवनाथसागर:	९७७	स एव (२य भाग)
८५३	शिवपुराणम्	९७८	स एव (३य भाग)
८५४	तदेव	९७९	स एव (४र्थ ५म भागौ)
८५५	तदेव	९८०	स एव (७म भाग)
६९३	शिवसंहिता	९८१	संगीतादित्य
१२६७	शिवसहस्रनामावलि:	९८२	सत्यनारायण आरती ९२७
१२६८	सैव	९२१	सत्यनारायणकथा
१२७०	शिवस्तव: १८३	१३२५	सत्यनिरूपण
६९४	शिवस्वरोदय:	४८०	संध्या
२४२	शिशुपालवधम्	४८७	संध्यावन्दनविधि:
७५०	शीघ्रबोध:	१०९२	सनत्कुमारतन्त्रम् ९९६
९२०	शुकबहत्तरी	३९०	सनातनधर्मसंग्रह:
१२७६	शुकाष्टकम् १८३	३९१	स एव
२९८	शुक्रनीति:	८६	संन्यासोपनिषत् २२
२९९	शुक्रनीतिसार:	८७	संन्यासोपनिषद्दीपिका २२
२४३	शृङ्गारतिलकम् १८३	१०९४	सपुरश्चरणगायत्रीपञ्चाङ्गम्
२४४	शृङ्गारसाष्टकम् १८३	२४९	सप्तरत्नम् १८३
२४५	शृङ्गारशतकम् १८३	१०९५	सप्तशतीप्रयोग: १०४१
२४६	तदेव २८७	१०९६	सप्तशतीस्थमन्त्रविधि: १०४१
१०८९	श्यामारहस्यम् १०२६	८५६	सप्तश्लोकी भागवतम् १८३
३८९	श्राद्धमयूख:	२५०	सभाविलास:
९६९	श्रीकृष्णचन्द की आरती ९२७	३९२	समयमयूख:
२४७	श्रीकृष्णलहरी १८३	७५३	समयसार:
९७०	श्रीराधावर आरती ९२७	१२७	समासचक्रम्
९७१	श्रीवेङ्कटेश आरती ९२७	१२८०	सरस्वतीकवचम् १०२०
१२७७	श्रीस्तव: ११५५	८८	सर्वोपनिषत्सार: २२
१२५	श्रुतबोध: १८३	३९३	संवर्तस्मृति: ३०५
१२६	स एव	१२८	सवार्तिकगणाष्टाध्यायीपाठ:
८५	श्वेताश्वतरोपनिषत् ५३	१२९	स एव
१५	श्रौतसूत्रम्	४८८	संस्कारभास्कर:

ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम	ग्रन्थाङ्कः	ग्रन्थनाम
४८९	स एव	९२३	सूरसागर
३९४	संस्कारमयूख:	२५४	सूर्यशतकम् १८३
४९०	संस्कारविधि:	१२८५	सूर्यशतनाम १२८६
६९६	संख्यातत्त्वकौमुदी	१२८६	सूर्यसहस्रनामावलि:
६९७	सांख्यतत्त्वावलोक:	१२८७	सैव
६२३	साधनपञ्चकम् १८३	६२७	सृतियतीन्द्रवन्दना ६०७
१६	सामवेदसंहिता (१म भाग)	१२८८	सौम्यवाराणसीमाहात्म्यम् ८७६
१७	सैव (२य भाग)	१२८९	स्तोत्ररत्नाकर:
१८	सैव (३य भाग)	१२९०	स्तोत्ररत्नावली
१९	सैव (४र्थ भाग)	१२९१	सैव
२०	सैव (५म भाग)	१२९२	सैव
४९१	सामवेदीयसंध्या	९८३	स्वपन
७५५	सामुद्रिकम्	७५४	स्वरोदयसार:
७५६	तदेव	६२८	स्वात्मनिरूपणप्रकरणम्
१३४	सारस्वतव्याकरणम्	६२९	स्वामिभास्करानन्दचरित्रम्
२५१	साहित्यदर्पणम्	६३०	स्वाराज्यसिद्धि:
२५२	साहित्यसार:	६९९	हठयोगप्रदीपिका
१३५	सिद्धान्तकौमुदी	७००	सैव
१३६	सैव	२५५	हनुमन्नाटकम्
१३७	सैव	२५६	तदेव
१३८	सिद्धान्तचन्द्रिका	९२५	हरिवंश:
६२४	सैव	१२९७	हरिहरनीराजनम्
७५७	सिद्धान्तशिरोमणि:	२६५	हर्षचरितम्
७५८	स एव	२६६	तदेव
९२२	सिंहासनबत्तीसी	२६७	तदेव
१२८१	सुधाबिन्दुस्तोत्रम्	२६८	तदेव
६२५	सुन्दरविलास:	२६९	तदेव
६२६	स एव	२७०	तदेव
२५३	सुभषितरत्नभाण्डागारम्	२७१	तदेव
८१६	सुश्रुतसंहिता	२७२	तदेव
८१७	सैव	२५७	हंसदूतम् १८३
८१८	सैव	८९	हंसोपनिषत् २२
८१९	सैव	९२६	हातिमका किस्सा
८२०	सैव	७६१	हायनरत्नम्
८२१	सैव	८२४	हारीतसंहिता
८२२	सैव	३९५	हारीतस्मृति: ३०५
८२३	सैव	३०२	हितोपदेश:
१३२६	सूचीपत्रम् (रघुनाथ-पुस्तकालयस्य)	३०३	स एव

Alphabetical list of books

[c = च , ṣ = ष]

A

Ācāramayūkha
Adbhuta Rāmāyaṇa
Abdhuta Sṛiṣṭicaritra
Adhyātma Rāmāyaṇa
Āditya Hṛidaya
Advaita Mārtaṇḍa
Advaita Sudhā
Agni Purāṇa
Āhnikapaddhati
Āhnika Sūtrāvalī
Aitareyopaniṣat
Ajīrṇa Mañjarī
Ākheṭaka Praśna
Alaṅkāra Śekhara
Amarakoṣa
Amarukaśataka
Ambāṣoḍaśa
Amīr Hamza kī Dāstān
Amṛitabindūpaniṣat
Amṛitabindūpaniṣat Dīpikā
Amṛita Sāgara
Amṛita Sarah Stotra
Ānanda Laharī
Ānandāmṛitavarṣiṇī
Anantapūjā
Anekārthapada Saṅgraha
Angirā Smṛiti
Anubhūti Prakāśa
Anupānataraṅgiṇī
Anusmṛiti
Apāmārjana Stotra
Aparādhabhañjana Stotra
Aparājitā Vidyā
Aparārka
Aparokṣānubhūti
Āpastambasmṛiti
Apratimapratimā
Argalāstotra
Arjunagītā
Arkaprakāśa
Arthasaṅgraha
Āruṇeyopaniṣat
Āruṇeyopaniṣat Dīpikā
Āryāsaptaśatī
Āśaucanirṇaya
Aṣṭādaśaślokīgītā
Aṣṭadurgaparicaya
Aṣṭāṅga Hṛidaya
Aṣṭānga Yoga
Aṣṭaratna
Aṣṭāvakragītā
Āśubodhavyākaraṇa
Atharvaśikhopaniṣat
Atharvaśira Upaniṣat
Atharva Veda Saṁhitā
Atharvaśira Upaniṣatdīpikā
Ātīnārīgopāla
Ātmabodha
Ātmapurāṇa
Ātmatattvaviveka
Ātmopaniṣat
Atrismṛiti
Avatāracarita

B

Bābājitto Kathā
Badrīnārāyaṇa Māhātmya
Bagalāhṛidya Stotra
Bagalāmukhībṛihatpūjāpaddhati
Bagalāmukhī Kavaca
Bagalāmukhī Laghupūjāpaddhati
Bagalāmukhī Mantragarbhita-Kavaca
Bagalāmukhī Sahasra Nāma
Bagalāmukhī Stotra
Bagalāmukhī Paṭala
Bajaraṅgabālā Ārati
Bālabodhinī Vṛitti
Bālabodhodaya
Bāla Tantra
Bārahmāsā Krishnagopi
Bhagavadgītā
Bhāgavata
Bhāgavata Bhūṣaṇa
Bhaktacāmarastotra

Bhaktamālā
Bhakta Vinoda
Bhaktirasāmṛita Sindhu
Bhāminīvilāsa
Bhāratasāra
Bhaṭṭi Kāvya
Bhavānī Sahasranāmastotra
Bhavānī Sahasranāmāvalī
Bhavānī stotra
Bhāvaprakāśa
Bhīṣmastavarāja
Bhojaprabandha
Bhramarāṣṭaka
Bhrāntinivāraṇa
Bhṛigusaṁhitā
Bhuvanadīpaka
Bodhabhāvanī
Brahmabindūpaniṣat
Brahmabindūpaniṣat dīpikā
Brahma Darśana
Brāhmaṇa Sarvasva
Brahmaniropaṇastotra
Brahmavaivarta Purāṇa
Brahmavidāśīrvādapaddhati
Brahmavidyopaniṣat
Brajavihāra
Bṛihadāraṇyakopaniṣat
Bṛihajjātaka
Bṛihannighaṇṭuratnākara
Bṛihannīlatantra

C

Caitanyacandrodaya
Caitanya Pañcaka
Camatkāra Cintāmaṇi
Cāṇakyaśataka
Caṇḍikāśāpavimocana
Caṇḍikā Māhātmya
Caṇḍīprayogavidhi
Candraśekharacampu
Carakasaṁhitā
Cāraṇakulaprakāśa
Catalogue
Catalogus Catalogorum
Catuḥślokī Bhāgavata
Caturvarga Cintāmaṇi
Caturviṁśatigāyatrī
Caurapañcāśikā
Chāndogyopaniṣat
Chandomañjarī
Cikitsādhātusāra
Cīnācārakrama
Citracandrikā
Cūlikopaniṣat

D

Dakṣa Smṛiti
Dānalīlā
Dāna Mayūkha
Daṇḍaka Yajurvedīya
Daśakarmapaddhati
Daśa Kumāra Carita
Daśopaniṣad Bhāṣā
Dattaka Candrikā
Dattaka Mīmāṁsā
Dattātreya tantra
Deśīnāma mālā
Devarṣipitṛi tarpaṇa
Devī bhāgavata
Devī Gītā
Devī Kavaca
Devī Māhātmya
Devī Rahasyatantra
Devī Sahasranāmāvalī
Devī Śatanāma
Dhanañjayavijaya
Dharmābdhi Sāra
Dharma Nīti
Dharma Prabodhinī
Dharma Viveka
Dhāṭīpañcakastotra
Dhātupāṭha
Dhātu rūpādarśa
Dhātu rūpāvalī
Dhyānabindūpaniṣat
Dhyānabindūpaniṣat dīpikā
Durgā Ārati
Durgā Stotra
Durjana Karipañcānana
Driṣṭānta Śataka
Dvādaśī nirṇaya

G

Gadādharanīrājana
Gajendramokṣaṇa
Gaṇapati Ārati
Gaṇapati Sahasranāmāvalī

Gandharvatantra
Gandhottamānirṇaya
Gaṇeśa purāṇa
Gaṇeśa Śatanāma
Gaṇeśa Stotra
Gangālaharī
Gangāṣṭaka
Gangā stuti
Garbhopaniṣat
Garbhopaniṣat dīpīkā
Garga saṁhitā
Garuḍa purāṇa
Garuḍopaniṣat
Gāthā
Ghaṭa karpara
Ghaṭa Yoga
Gaurīprārambha
Gautamīya tantra
Gāyatrī mantra vyākhyā
Gāyatrī Pañcānga
Gāyatrī Puraścaraṇa
Gāyatrī tantra
Gīta Govinda
Gita Karmaprakāśa
Gītā pañcaratna
Gītikā
Gopāla pañcānga
Gopāla Sahasranāma
Govardhanāṣṭaka
Govinda Pañcaka
Govinda Stotra
Grahalāghava
Grāmyakalpadruma
Guṇaratna
Guptasādhanatantra
Guru Gītā
Guru Nānakāṣṭaka
Guru Pīyūṣalaharī
Guru Stotra

H

Haṁsadūta
Haṁsopaniṣat
Hanuman nāṭaka
Hanumat kavaca
Hanumat stotra
Hariharamandira nīrājana
Hārīta saṁhitā
Hārīta smṛiti
Harivaṁśa sangraha
Harṣacarita
Hāsyārṇava Prahasana
Haṭhayoga pradīpikā
Hātim kā Qissa
Hāyana ratna
Hitopadeśa

I

Indrajāla
Indrākṣī stotra
Īśādyaṣṭopaniṣat
Īśopaniṣat
Īśvarapratyabhijñā
vivriti vimarśinī
Itihāsa rājasthāna

J

Jābālopniṣat
jagannath
Jāgtī jot
Jaiminīyasūtra
Jaiminīyāśvamedha
Jānakīnātha Ārati
Jānakī śatanāma
'Janmādya' &c 3 ślokas,
vyākhyā on ~
Jātakābharaṇa
Jātakālankāra
Jīvanmukti viveka
Jñānadīpa stotra
Jñānakaṭārī
Jñānamālā
Jñānaprakāśa
Jñānārṇava
Jñānasamudra
Jñānasvarodaya
Jñānavilāsa
Jñāna yogasāra
Jyotirnibandha
Jyotirvidābharaṇa

K

Kaivalyopaniṣat
Kaivalyopaniṣat dīpikā
Kāka śāstra

Kakṣapuṭa
Kālajñāna
Kālikā Sahasranāma
Kālī Stotra
Kālī Stuti
Kalki purāṇa
Kālukahāra Kathā
Kāmadhenu tantra
Kāmākhyā tantra
Kāmandakīya nītisāra
Kāmaratna
Kaṅkālamālinī tantra
Kaṇṭhaśrutyupaniṣat
Kapila Gītā
Kari Kalpalatā
Kārikāvalī
Karma vipāka saṁhitā
Kārtika māhātmya
Kāśī khaṇḍa
Kāśī stotra
Kaśyapa Smṛiti
Kātantra laghu vṛitti
Kathāsaritsāgara
Kaṭhopaniṣat
Kātīya tarpaṇa
Kātyāyana Smṛiti
Kaulāvalī tantra
Kavikalpadruma
Kavīrapadasaṅgraha
Kavittarāmāyaṇa
Kāvyādarśa
Kedāra māhātmya
Kenopaniṣat
Khagolasāra
Kīlakastotra
Kiratārjunīya
Kīrtivilāsa
Kramadīpikā
Kṛiṣṇajanmakhaṇḍa
Kṛiṣṇa mahimnastotra
Kṛiṣṇāṣṭaka
Kṛiṣṇāṣṭottara-śatanāma stotra
Kṛiṣṇa tāṇḍava
Kṛiṣṇa yugala kavaca
Kṛittaddhitasamāsaprakaraṇa
Kṛityasaṅgraha
Kṣurikopaniṣat
Kulārṇava tantra
Kumāra Sambhava
Kuṇḍa Kalpadruma
Kuṇḍa Kārikā
Kuṇḍa Kaumudī
Kuṇḍa Liye
Kuṇḍa Maṇḍapadarpaṇa
Kuṇḍa Marīcamālā
Kuṇḍa Mārtaṇḍa
Kuṇḍa Nārada pañcarātra
Kuṇḍāṅkuśa
Kuṇḍa Paraśurāma
Kuṇḍa pradīpa
Kuṇḍa racanā
Kuṇḍa rāmavājapeya
Kuṇḍa ratnākara
Kuṇḍārka
Kuṇḍārṇava
Kuṇḍasiddhi
Kuṇḍa śulbakārikā
Kuṇḍatattvapradīpa
Kuṇḍodadhi
Kuṇḍoddyota
Kuvalayānanda

L

Laghu Caṇḍī
Laghu Kaumudī
Laghu Rāmāyaṇa
Laghu Stava
Laghu Vṛitti
Laghu Vyākaraṇa
Lakṣaṇāvalī
Lakṣmaṇaramaṇa āratī
Lakṣmaṇa bālā āratī
Lakṣmī Āratī
Lakṣmī hṛidaya
Lakṣmī Kāvya
Lakṣmīnṛisiṁha Kavaca
Lakṣmī pūjā vidhi
Lalitā Sahasra nāma
Lalitā Sahasranāmāvalī
Likhita Smṛiti
Līlāvatī
Liṅgānuśāsana
Liṅga purāṇa
List of Sanskrit Kashmir Books

M

Mādhava campu
Māgha māhātmya

Mahābhārata
Mahā Cīnācāra krama
Mahā Lakṣmī kavaca
Mahā Nirvāṇa tantra
Mahā Padya
Mahārṇava nibandha
Mahā Yogīśvara stotra
Mahāvākya
Mahāvākya Ratnāvalī
Mahāvākya Vivaraṇa
Mahāvīra caritra
Mahā Yogeśvara stotra
Mahimnaḥ stotra
Mālatī Mādhava
Mālavikāgnimitra
Malhāṣṭaka
Mallakathā
Mānasika Snāna Vidhi
Mānavadharma prakāśa
Maṇḍalika kathā
Māṇḍūkyopaniṣat
Maṅgala stotra
Maṇikarṇikā mahimā
Maṇi Mālā
Manīṣā pañcaka
Maṇitraya
Mantra Kośa
Mantra Mahodadhi
Mantra Saṅgraha
Manusmṛiti
Mārgopadeśikā
Mārkaṇḍeya purāṇa
Masnavi of Mīr Hasan
Mātṛikābheda tantra
Mātṛikā Vilāsa
Matsya purāṇa
Mayūra citra
Meghadūta
Megha Mālā
Mīmāṁsā darśana
Mohamudgara
Mokṣagītā
Mṛicchakaṭika
Mṛityu aṣṭaka
Mṛityuñjaya stotra
Mudrā Kulīna
Mudrārākṣasa
Muhurta cakrikā
Muhūrta Cintāmaṇi
Muhūrta Cintāmaṇi Sāraṇi
Muhūrta Gaṇapati
Muhūrta tattva
Muktāvalī kārikā
Muktikopaniṣat
Mukundamālā
Mūla Śānti
Mumukṣusarvasvasāra-saṅgraha
Muṇḍakopaniṣat
Mūrti rahasya

N

Nādabindūpaniṣat
Nādabindūpaniṣat dīpikā
Nāḍī darpaṇa
Nāḍī Jñāna taraṅgiṇī
Nāgānanda
Naiṣadhacarita
Nakhaśikha-śikhanakha
Nalodaya
Nāmamālā
Nārada gītā
Narapati jaya caryā
Nārāyaṇa hṛidaya
Nārāyaṇa Sārasaṅgraha
Nārāyaṇa Varma
Nasīhat Nāma
Nāsiketopākhyāna
Nava gītā
Navagraha mantra
Navagraha śānti vidhāna
Nava ratna
Navārṇa Vidhi
Nīlamata purāṇa
Nīlarudropaniṣat
Nīla tantra
Nirṇayāmṛita
Nirṇaya Sindhu
Niruttara tantra
Nirvāṇa pañcaka
Nirvāṇa tantra
Nītimayūkha
Nītipradīpa
Nītiratna
Nītisāra
Nītiśataka
Nitya homa vidhi
Nṛisiṁha Campu
Nṛisiṁha Kavaca

Nṛiti gopāla jī kī nija vārtā
Nyāya bodhinī
Nyāya Kaumudī

P

Padāṅka dūta
Padāti śikṣā
Padmā
Pādukā stotra
Padya saṅgraha
Pākamālā
Pākapradīpa
Pañcadaśī part II
Pañcagīta
Pañcaka śānti
Pañca Mahāyajña vidhi
Pañcaratna
Pañcatantra
Pāṇḍava gītā
Pāṇḍava Yaśendu candrikā
Pāṇinīya śikṣā
Parama haṁsopaniṣat
Parāśara smṛiti
Pāraskara gṛihya sūtra
Pārvatīdevī Ārati
Pātañjala darśana
Pathyāpathya viniścaya
Pavana vijaya
Pheṭkāriṇī tantra
Piṇḍopaniṣat
Piṣṭa-paśu mithyā-bhrama-nivāraka vāda
Prabodha-candrodaya
Prādhānika rahasya
Prakīrṇāṁśa tantra
Prākṛita Vyākaraṇa
Prākritika bhūgola
Prāṇāgnihotropaniṣat
Prasannarāghava
Praśnopaniṣat
Prātaḥ kṛitya
Prātaḥ sāyaṁ kṛitya
Pratiṣṭhā-mayūkha
Pratiṣṭhā-prakāśa
Prāyaścitta kadamba nirṇaya
Prāyaścitta Mayūkha
Premapatrikā
Premasāgara
Prithvīrāja vijaya
Priyadarśikā
Pūrṇa prajñādarśana
Puruṣottama Sahasra nāmaka
Pūrvacātakāṣṭaka
Puṣpa-bāṇa vilāsa
Puṣṭi prakāśa

R

Rādhāgovinda mānasī pūjā
Rādhāgovindopāsanāvidhi
Rādhā tantra
Rādhā Kavaca
Rādhā vinoda kāvya
Rādhikā pañcaka
Raghunāthastuti
Raghunāthārati
Raghuvaṃśa
Rājanīti
Rāja-praśasti
Rājataraṅgiṇī
Rākṣasa Kāvya
Rāmacandragaurī prārambha
Rāmacandra ārati
Rāmacarita
Rāmacarita mānasa
Rāma Gītā
Rāma hṛidaya
Rāma Kavaca
Rāma Kṛiṣṇa viloma kāvya
Ramalāmṛita
Ramala navaratna
Ramala śāstra
Ramala sikatā
Rāma nāmasahasra
Rāmānuja vaibhavastotra
Rāma paṭala
Rāma pūrva tāpanīyopaniṣat
Rāmarakṣā stotra
Rāmāṣṭaka
Rāma stotra
Rāma stuti
Rāmāśvamedha
Rāmāyaṇa
Rāmāyaṇādhyātmavicāra
Rāmopaniṣat
Rāmottaratāpanīyopaniṣat
Raṇavīra dharmaśāstra nibandha
Raṇavīra jyotir mahānibandha
Raṇavīra prakāśa

Raṇavīra bhakti ratnākara
Raṇavīra ratnamālā
Raṇavīrasiṁha carita
Raṇavīra vijaya
Raṇavīra vṛitta ratnākara
Rasakāmadhenu
Rasa Mañjarī
Rasarāja
Rasarāja Mahodadhi
Rasarāja Sundara
Rasa Ratnākara
Rasa Taraṅga
Rasenducintāmaṇi
Ratimañjarī
Rātrisūkta
Rayantrābhyāsa
Ṛigvedasaṁhitā
Rītiprakāśa
Ṛitusaṁhāra
Rudrāṣṭādhyayī
Rudrayāmala
Rukmiṇī Maṅgala
Rukmiṇī Pariṇaya

S

Śabdarūpāvalī
Sabhā vilāsa
Sādhana pañcaka
Ṣaḍratna
Sāhitya darpaṇa
Sāhitya sāra
Śāktānanda taraṅgiṇī
Śākta Pramoda
Śakti saṅgama tantra
Śaligrāma nighaṇṭu bhūṣaṇa
Śālihotra
Samayamayūkha
Samarasāra
Samāsacakra
Sāmaveda saṁhitā
Sāmavedīya sandhyā
Saṁnyāsopaniṣat
Saṁnyāsopaniṣat dīpikā
Saṁskāra bhāskara
Saṁskāra mayūkha
Saṁskāra vidhi
Samudāya śikṣā
Sāmudrika
Saṁvartta smṛiti
Sanātanadharma Saṅgraha
Sanatkumāra tantra
Sandhyā
Sandhyā prayoga
Sandhyā Vandana vidhi
Saṅgīta bālabodha
Saṅgītāditya
Saṅgīta dhruva carita
Saṅgīta prahlāda carita
Saṅgīta sāra
Saṅgīta vidhāna
Śankara vijaya
Saṅkaṭā stotra
Śaṅkha smṛiti
Sāṅkhyatattvāvaloka
Sāṅkhyatattvakaumudī
Sāṅkhyavivṛiti
Śānti mayūkha
Śani mṛityuñjayastotra
Śānti sāra
Śānti śataka
Sapta ratna
Saptaśatī prayoga
Saptaśatī mantravidhi
Saptaślokī bhāgavata
Śāradātilaka
Sārasvata Vyākaraṇa
Sarasvatī Kavaca
Sarasvati prakriyā
Śārṅgadhara Saṁhitā
Sarodhā sāra
Sarvopaniṣat sāra
Śatapatha brāhmaṇa
Ṣaṭkarma dīpikā
Ṣaṭpadī Stotra
Ṣaṭpañcāśikā
Satyanārāyaṇa āratī
Satyanārāyaṇa Kathā
Satya nirūpaṇa
Saumya Vārāṇasī māhātmya
Savārtika gaṇāṣṭādhyāyī
Siddhānta Candrikā
Siddhānta Śiromaṇi
Śīghra bodha
Siṁhāsana battīsī
Śiśupālavadha
Śītalāstotra
Śiva ārati

Śiva gītā
Śiva nātha sāgara
Śiva pūjana
Śiva purāṇa
Śiva Saṁhitā
Śiva Saṅkalpa Vivṛiti
Śiva Smaraṇa
Śiva Stava
Śiva Stotra
Śiva Svarodaya
Śiva tāṇḍavastotra
Śiva tāṇḍava (yantra) śāstra
Skandāsthi praśna
Ṣoḍaṣopacāra Ṛik mantrāḥ
Śrādha Kāṇḍi
Śrādha mayūkha
Śrautasūtra
Śrīkṛiṣṇacandra āratī
Śrīkṛiṣṇa laharī
Śṛiṅgārarasāṣṭaka
Śṛiṅgāra Śataka
Śṛiṅgāra tilaka
Śrīradhavara āratī
Śrī stava
Sriti yatendra vandanā
Śrī Venkaṭeśa āratī
Śrutabodha
Stotra ratnākara
Stotraratnāvalī
Subhāṣitaratnabhāṇḍāgāra
Sudhābindu stotra
Śuka Bahattarī
Śukāṣṭaka
Śukranīti
Śukranītisāra
Sundaravilāsa
Sūtra Sāgara
Sūrya Kavaca
Sūrya Sahasranāmāvalī
Sūrya Śataka
Sūrya Śatanāma
Suśruta Saṁhitā
Svāmi Bhāskarānand jīvana caritra
Svapna
Svapna cintāmaṇi
Svārājya Siddhi
Svātma nirūpaṇa prakaraṇa
Śvetāśvataropaniṣat
Śyāmā rahasya

T

Taittirīyopaniṣat
Tājaka nīlakaṇṭhī
Tantrasāra
Tārā rahasya
Tarkāmṛita
Tarka saṅgraha
Tattva cintāmaṇi
Tattva nididhyāsana gāthā
Tattvānusandhāna
Tejobindūpaniṣat
Tejobindūpaniṣat dīpikā
Tilismi Farang
Tithipatrī
Toḍala tantra
Triguṇa Śiva āratī
Trikūṭā Kathā
Trikūṭā Stuti
Tripurā Sārasamuccaya
Triśatī
Tulasī Kavaca
Tulasī nāmasahasra
Tulasī stotra

U

Uḍḍāmareśa tantra
Uḍḍīsa tantra
Uddhava dūta
Uddhava sandeśa
Umāmaheśvara Māhātmya
Upanayana paddhati
Upanayana saṁskāra
Upaniṣat Samuccaya
Uśanaḥ Smṛiti
Utkalaparicaya
Utsarga Mayūkha
Uttara Cāṭakāṣṭaka
Uttara Gītā

V

Vāgbhaṭālaṅkāra
Vaidyakalpadruma
Vaidyakaparibhāṣāpradīpa
Vaidya rahasya
Vaikṛitika rahasya
Vairāgya śataka
Vaiśākha māhātmya
Vaitāla pacīsī

Vaiyākaraṇa Siddhāntakaumudī
Vājasaneyī Saṁhitā
Vākyasudhā
Vālmīkīya Rāmāyaṇa pīyūṣadhārā
Vānarāṣṭaka
Vānaryaṣṭaka
Vanayātra
Vasantarāja śākuna
Vasanta tilaka bhāṇa
Vāsantika Svapana
Vāsavadattā
Vāsudeva Vijaya
Vatsyāyana Kāmasūtra
Vaṭuka bhairava Kavaca
Vaṭuka Stotra
Vāyu purāṇa
Vedānta darśana
Vedānta padārtha mañjūṣā
Vedānta Muktāvalī
Vedānta Paribhāṣā
Vedānta Sāra
Vedānta Siddhānta
Vedānta Vijaya
Vedasāra śiva stava
Vedaviruddha mata Khaṇḍana
Vedoktadharma prakāśa
Vedokta śivārcana
Veṇī saṁhāra
Vetāla pañcaviṁśati
Vicāramālā
Vicārasāgara
Vidagdha mukhamaṇḍana
Vidyārṇava tantra
Vidyā Sundara
Vimala vinaya Rāmārti
Vīramitrodaya
Vīrasiṁhāvaloka
Viśiṣṭādvaitādhikaraṇamālā
Viṣṇupañjara stotra
Viṣṇu Purāṇa
Viṣṇu Sahasranāma
Viṣṇu Sahasranāmāvalī
Viṣṇusmṛiti
Viṣṇusmṛiti paryāya
Viṣṇu Stava
Vivādārṇavasetu
Vivāha Kṛitya
Vivāha paddhati
Viveka Cuḍāmaṇi
Vratārka
Vṛiddha dharma purāṇa
Vṛindāvana Śataka
Vṛindāvana Yamaka
Vṛiṣa Kalpadruma
Vṛitta ratnākara
Vṛitti prabhākara
Vyākaraṇopakramaṇikā
Vyāsādhikarṇamālā
Vyāsa Smṛiti
Vyavahāra mayūkha

Y

Yājñavalkya smṛiti
Yamasmṛiti
Yamunāṣṭaka
Yantra cintāmaṇi
Yati pañcaka
Yavana cikitsā grantha
Yavunā
Yoga Siddhānta
Yogaśikhopaniṣat
Yogaśikhopaniṣat dīpikā
Yogatattvopaniṣat
Yogatattvopaniṣat dīpikā
Yogavāsiṣṭha
Yoginītantra

Mahācīnācāra

महाचीनाचार

महा
चीना
क्र.
१

ॐ नमः पार्वत्यै ॥ श्रीदेव्युवाच महाचीनक्रमाचारः सूचितो न प्र
काशितः इदानीं श्रोतुमिच्छामि कथयस्व महेश्वर इति पृष्टः पु
राद्देव्या कैलासशिखरे हरः चिंतयामास मनसा किं विदामी-
ति तत्क्षणः इयं उत्कंठिता भूयो भूयः प्रेरयति प्रिया चीनाचारक्र
मं वक्तुं स्वप्रकाशं कथं मया अतिगुह्यतरं सोऽयमाचारः सिद्धि
दायकः स्त्रीणां चंचलया बुद्ध्या कथं गोप्यं हि शक्यते इति संचिं
त्य मनसा पुनराह महेश्वरी महाचीनक्रमाचारं ब्रूहि मे परमेश्व
र श्रीशिव उवाच अलमप्यैरलम्यत्यैरलमप्यैर्महेश्वरि ची
नाचारक्रमं श्रोतुं विरता भव पार्वति सर्वथा परमद्धोने प्रका।
शः कदाचन अतिगुह्याद्गुह्यतरः सा तामन्मयतां व्रजेत् स्त्री
स्वभावेन देवेशि शास्त्रं मां परिपृच्छसि लक्षवारं स्मारितापि श्रो
तुमिच्छसि शांकरि श्रीदेव्युवाच यदि चीनक्रमःचारं नामक
थयसि प्रभो प्राणत्यागं करिष्यामि इत्यत्र न संशयः इमां का
शोत्तनया संगच कानतो महान् महाचीनक्रमाचारं गदितुं
चप्रचक्रमे सर्वदा गोप्यप्रवाद्यमाचारः सिद्धिदायकः भावान्
तोपादेवात्कथयामि महेश्वरि ब्रह्मणो मानसः पुत्रो वसिष्ठः
स्थिरसंयमः ताराम आराधयामास पुरा नीलाचले मुनि जपन्
संतारिणीं विद्यां कामाख्या योनिमंडले गमयामास वर्षाणाम
युतं ध्यानतत्परः वर्षायुतेन तस्यैवं चिरमाराधिता सती नानु
ग्रहं चकारासौ तारा संसारतारिणी अथासौ पितरं गत्वा ब्रह्मा
णं परमेष्ठिनम् कोपेन ज्वलितो विप्रा स्वपाटपितरं निके हा
दशादित्यसंकाशं तपोभिर्ज्वलितं मुनिम् ब्रह्मा सचमुनिं प्राह
स्थाणपुत्रवचो मम नवत्तानमयीं विद्यां तारां भुवनतारिणीम्
आराधयत्वं श्रीचरणं सिद्धिपुत्रे न चेतसा तस्याः प्रसादाद्दारोह
भवनानि च नर्देश स्सृजामि च ततो वेदान्कल्पयामि च लील

या पनामेव समाराध्य विद्यां भुवनतारिणीम् तत्त्वज्ञानमयो विष्णुर्भु
वनं पालयत्यसौ संहारकाले च हरो रुद्रमूर्तिधरः हरः तामेव तारामा
राध्य संहरत्यखिलं जगत् इत्येवं ब्रह्मणो योगी वसिष्ठः साधकोत्तमः
स्वपित्रे कथयामास सर्वमाराधनक्रमम् वसिष्ठ उवाच देवानामादि
भूतस्त्वं सर्वविद्यामय प्रभो नीलाचले चिरं मता हि विद्यां भुंजतामथ
तथापि देव्यास्तारिण्याः करुणामयि नाभवत् ततो गं रुद्रमात्रेत
काले काले पिबन् जलम् आराधयामि तां देवीं वर्षाणां सहस्रकं
तथापि यदि नो बाभूत् तारिण्याः करुणा मयि तदाहमेकपादेन तिष्ठ
न्नीलाचलोपरि परं समाधिमास्थाय निराहारो दृढव्रतः तामेव
केवलं ध्यायन् जपन् तामेव सर्वदा अतिवाहितवान् वर्षसहस्राणि
कमुत्तमम् पवं दशसहस्रं तु वर्षाणामिह ईश्वरीम् कामाख्यायो
निमाश्रित्याय समाराधितवान् प्रभो आयप्यनुग्रहं तस्यास्तथापि नैव
दृश्यते अतस्त्यजामि इः साध्यां विद्यां मे नास्त्वि दुःखितः इति तद्व
चनं श्रुत्वा ब्रह्मा लोकपितामहः उवाच सान्त्वयन् पुत्रं वसिष्ठं मुनिनं
वरम् ब्रह्मोवाच वसिष्ठ गच्छ पुत्र त्वं पुनर्नीलाचलं प्रति तत्रस्थि
तो महादेवीमाराधय महाव्रत कामाख्यायोनिमाश्रित्य जगतः प
रमेश्वरीम् अचिरादेव ताश्शिद्धिर्भविष्यति न संशयः पतस्याः सद
शी काचिद्विद्या नास्ति जगत्त्रये इमां त्यक्त्वा पुनर्विद्यामन्यां कां संग्र
हिष्यसि इति तस्य वचः श्रुत्वा प्रणम्य पितरं मुनिः पुनर्जगाम का
माख्यां योनिमंडलसन्निधिम् तत्र गत्वा मुनिवरः पूर्णां संभारतत्प
रः आराधयमहामायां वशिष्ठो जितेन्द्रियः अथाराधयतस्त
स्य सहस्रं परिवत्सरान् जंतुताराम् महादेवीपादांभोजानुवर्तिनः
तथापि तत्र निश्रीता यथा नाभून्महेश्वरी तदा नुरोधेन सहसाज-
ज्वाल समहीश्वरः तदाजलं समाधाय तां च शापमुपक्रमे पतस्मि
न्नेव काले तु इष्टमालोकतं मुनिम् चवाल्वमस्थाः सर्वाः सशोत च

म·ची
चा·क्र·
२

नकाननां हाहाकारोमहानासीद्देवीदेवेषुसर्वतः ततोवभूवशु
रतस्नाणसंसारतारिणी वशिष्ठंतांसमालोक्यशापंपतीवदारुण
म् ततोदेवीमहामायातारिणीसर्वसिद्धिदा उवाचसाधकश्रेष्ठं
वशिष्ठंमुनीनाम्वरम् रोषेणदारुणमनाःकथंमामशपद्भवान्
मयिश्वाराधनाचारंबुद्धरूपीजनार्दनः एकएवविजानातिनान्यः।
कश्चनतत्वतः ह्येवयामवाङ्कलःकालोऽयंगदितस्त्वया विरुद्धा
वारश्चितेनममतत्वमजानता उद्दोयदृषिनोविशोःसन्निधिंया
हि सम्प्रति तेनोपदिष्टाचारेणसमाराधयस्वव्रत तदैवस्वप्रसन्ना
स्मिन्वयियास्यम्यसंशयः॥ इतिमहाचीनाचारसारतंत्रे सर्वाचा
रसारोत्तमोत्तमे महाचीनाचारक्रमेप्रथमःपटलः॥१॥ ततः
प्रणम्यतांदेवींवशिष्ठोसौमहामुनिः जगामाचारवित्तानवांछया
बुद्धरूपिणम् ततोगत्वामहाचीनेदेशेज्ञानमयोमुनि ददर्शहि
मवत्पार्श्वेलोकेश्वरस्वसेवितम् रणत्तद्वनरोघेणारूपयोवनश
लिना मदिरामोदचित्तेनविलासोल्लसितेनच शृंगारपरिवेशेन
जगन्मोहनकारिणा भयलज्जाविहीनेनदेवीध्यानपरेणच का
मिनीनांसहस्रेणपरिवारितमीश्वरम् मदिरापानसंजातमद
मंथरलोचनं दृष्ट्वैवविलोकेनंवशिष्ठोबुद्धरूपिणः विस्मयेन
सदाविष्टःस्मरन्संसारतारिणीम् किमिदंक्रियतेकर्मविष्णुना
बुद्धरूपिना देवेदेवविरुद्धोयमाचारःसंमतोमम इतिचिंतयत
स्तस्यवसिष्ठस्यमहामुने: आकाशवाणीप्राहाशुएवंचिंतयस्व
व्रत आचारःपरमार्थोयंतारिणीसाधनेमुने एतत्विरुद्धाचार
स्यमतेनासौप्रसीदति यदितस्याःप्रसादत्वमचिरेणाभिवांछसि
एतेनचीनाचारेणतदातांभजस्वव्रत आकाशवाणीमाकर्ण्य
लोमांचितकलेवरः वशिष्ठोदण्डवद्भूमौपपातातीवहर्षितः त
थोत्थायप्रणम्यासौकृतांजलिपुटोमुनिः जगामविष्णोःसमीपं

बुधरूपस्यपार्वति अथासौतंसमालोक्यमदिरामोदविह्वलः
प्राहबुद्धःप्रसन्नात्माकिमर्थंत्वमिहागतः अथबुद्धंप्रणम्याह
भक्तिनम्रोमहामुनि यत्कृतंतारिण्यादिश्यानिजाराधनहेतवे
तत्श्रुत्वाभगवान्बुद्धस्तत्वज्ञानमयोहरिः वसिष्ठंप्राहसत्वा
न्चीनाचाराधिकारवान् प्रकाशेगयमाचारस्तारिण्याःसर्व
दामुने तवभक्तिवशादस्मिप्रकाशयामीहतत्परः बुद्धउवाच
अथाचारविधिंवस्येतारादेव्याःसमुद्धिदम् तस्यानुष्ठानमात्रेण
भवाब्धौननिमज्जति समस्तलोकशमनन्दोदेवविभूतिदम्
तत्वज्ञानमयंसाक्षाद्धिमुक्तिफलदायकम् स्नानादिमानसःशौ
चंमानसंचजपःस्मृतः पूजनंमानसंदिव्यंमानसंतर्पणादिक
म् सर्वएवशुभःकालोनाशुभोविद्यतेक्वचित् नविशेषोदिवा
रात्रौनसंध्यायांमहानिशि वस्त्रासनस्थानगेहदेहस्पर्शादिवा
रिणः शुद्धिंनकारयेदेवनिर्विकल्पमनश्चरेत् नात्रशुद्ध्याद्यपे
क्षास्तिनचमध्यादिदूषणं सर्वथापूजयेद्देवीमस्नातःकृतभोज
नः महानिशाशुचौदेशेबलिंमंत्रेणदापयेत् स्त्रीद्वेषोनैवकर्त
व्याविशेषात्पूजनंस्त्रियः तासांप्रहारनिन्दांचकौटिल्यमप्रियं
तथा सर्वथानचकर्तव्यमन्यथासिद्धिरोधकृत् स्त्रियोदेवाःस्त्रि
यःप्राणाःस्त्रियएवविभूषणम् स्त्रीसंगिनासदाभाव्यमन्यथास्व
स्त्रियासह तदस्वावचितंभक्ष्यंतदस्वावचितंजलं तदस्वाव
चितंद्रव्यंदेवताभ्योनिवेदयेत् महाचीनक्रमलतावेष्टितंसाध
कोत्तमः रात्रौयदिजपेन्मंत्रंदुर्लभंतस्यकिंभवेत् महाचीनक्र
मलतावेष्टनेनचयत्फलम् तस्यापिषोडशांशेनकर्तांशहेतते
शवाः शवासनादिकफलंलतागेहप्रवेशनं एमशानालयमा
गत्यमुक्तकेशोदिगंवरः महाचीनक्रमलतावेष्टितोमुक्तिमा
प्नुयात् जपस्थानेमहाशंखंनिवेशयाईजपंचरेत् स्त्रियंगच्छन्
स्पृशन् पश्यन्यत्रतत्रापिसाधकः भक्तेनावलमन्यांश्चभक्ष

म॰ ची॰
चा॰ क्र॰
१

दृष्ट्वा न्पश्चात्चीन् भस्तोत्रेषदृष्ट्वाणिदत्त्वाभक्त्या परेजपः दि
कालनियमो नास्ति स्थित्यादिनियमो न च न जपेत्कालनियमो
न च दिग्नियमस्तथापि स्वेच्छाचारोऽत्रादिरतः प्रवेशे दिङ्मानसः कृष्ण
र्घ्यमन्यमानेन संतुष्टनिजमानसः स्वगन्धपीनसौहित्यसंकर्मैर
र्चयेत् शिवां चित्तैर्मनुवक्रोष्टलतसीवर्तितैः शुभैः एकलिंगे
श्मशाने वा निर्जने वा वनमध्ये नदस्यः साधये योगी नारीभुवनता
रिणीम् तारिणी दक्षिणा काली भैरवी सुन्दरी तथा महाचीनक्र
मेणैव सिध्यन्ते नात्र संशयः सुन्दरी भैरवी विद्याः प्रकारान्तरेऽपि वि
ध्यते तारिणी दक्षिणा सिद्धिर्नैव चीनक्रमं विना महाचीनक्रमा
चारतत्परः साधकोत्तमः तारिणीपूजनं विधाय कुलकोटिं समुद्ध
रेत् तत्त्वं निपितरः सर्वे गाथां गायन्ति ते मुदा अपि नः स्वकुलेऽक
श्चित् कुलतारिणी भविष्यति स धन्यः स विरक्तानी स कविः स च पण्डि
तः स कुलीनः स सुकृती स वली स च साधकः स ब्राह्मणः स देवज्ञः
स अग्निहोता स दीक्षितः सतीर्थादि दीप्तानां स निराम्भि च सर्वदा
स व्रती सोमपायी स्यात्स यज्वा सर्वमन्त्रवित् स वैष्णवः स शैवश्च स सौ
रः स च गाणपः महाचीनक्रमाचारैस्तारिणीं यः सदा भजेत् ॥
इति महाचीनाचारसारतन्त्रे सर्वाचारसारोत्तमोत्तमे महाचीना
चारक्रमे द्वितीयः पटलः ॥ २ ॥ इति तस्य वचः श्रुत्वा हरेरर्द्धशरी
रिणः वसिष्ठस्त्वं मुनिः प्राह कृताञ्जलिपुटो मुनिः वसिष्ठ उवाच
भगवन् देवदेवेश सर्वज्ञानमय प्रभो महाचीनक्रमाचारस्त्वत्तो न
श्रुतो मम प्रधानद्वयमेवास्मिन्नथितयोषितेव च एतयोः किं प्रधा
नं तद् ब्रूहि मे परमेश्वर श्रीभगवानुवाच एतस्मिन्मार्गाचारेनत्तमे
द्वयं मुने प्राधान्यं योषितां किं तद्देवो देव न संशयः यतो हि योषितो
देहे सर्वदेवसमस्थितिः अतः पूजा स्वस्त्रीस्वतासां प्राधान्यमुच्यते
वसिष्ठ उवाच हरिदेव विधाने च सर्वज्ञानमय प्रभो यथा योषितत्त्व
पूजास्वहेलनास्वस्वारसत्तम श्रीभगवानुवाच योनिपीठं मन्त्रपी

ठे मनःपीठं च पार्वति त्रिधा भिन्ना मया माता पूज्यते साधकोत्तमैः ।
सर्वेषामेव पीठानां प्रधानं योनिपीठकं तत्र संपूजिता देवीकृशिले
व प्रसीदति अणिमाद्यष्टसिद्धीनां कारणं परमं मुने तस्याः पूजा
विधिं वक्ष्ये सम सर्वत्र साधनम् नटी कापालिनी वेश्या रजकी ना
पितांगना ब्राह्मणी शूद्रकन्या च तथा गोपालकन्यका विदग्धास
र्वजातीया मन्त्रयुक्ता च तत्परः गुरुपादगता शान्ता नान्यथा भव
न्ति अन्यथा तु वरारोहे नरके पतति ध्रुवम् आनीयाद्य तमां भ
द्रमेकशः कलनायिकाम् सुन्दरीं यौवनोन्मत्तां निवृत्तां चारुहा
सिनीं कृत्वा दिगंबरीं तां च गन्धचन्दनकुङ्कुमैः अनुलिप्तां मुक्त
केशीं तत्तद्योनिमण्डले पीठपूजां विधायाथ तन्मध्ये पूजयेत्
शिवां उपचारैः पूजयित्वा चार्घ्यं दत्त्वा ततः पुनः जप्त्वा लिंगेभैर
वं वपूजयित्वा महेश्वरी गन्धासवादितैः पुष्पैः होमं कुर्यात्ततः प
रम् धर्माधर्महविर्दीप्ते तत्रैव मनसा स्रुचा सुषुम्नावर्त्मना
नित्यमक्षवृत्तीः करोम्यहम् स्वाहान्ते होममन्त्रोऽयं प्रतिष्ठानाकृती
शिवे पूर्णाहुतिं वसन्ते च तत्रस्थानस्तु नामना प्रकाशाकाशह
स्ताभ्यां तत्र वनस्वात्मनीन्द्रचा धर्माधर्मकलास्नेहपूर्णं वह्नौ जुहो
म्यहम् स्वाहान्तो यं भवेन्मन्त्रो चोरपातकमुक्तिदः पूजाकालं वि
नानैव पश्येत्प्राक् दिगंबरीम् पूजाकालं विना नैव स्पर्शयेच्च
साधकः आप्यायी दीयते दृष्ट्वा पीत्वा पितरं कं व्रजेत् सौत्राम
ण्यां कुलाचारे ब्राह्मणः प्रपिबेत्सुराम् अमन्त्रकामनः पीत्वा प्राय
श्चित्ती भवेद्ध्रुवम् भार्गवेन सुराशप्ता श्रुत्वा देवी च वारुणी ब्रह्म
लोकगुरुः साक्षात्प्रययौ भार्गवान्तिके प्रसाद्याच ततः बला·
चाग्रोःस्तसमातयः देवानाममृतं ब्रह्मतरिपंतोऽकिकी सुरा
ब्रह्मज्ञानमयी देवी कुलाचारेण हृष्यते सौत्रामण्यां सदेवास्तु
त्प्यन्ते स्वरयेव हि सेयं शापान्वया ब्रह्मन् तस्याः शापं प्रमोचय

म. ची. चा. क्र. ५

ब्रह्माणं प्रणिपत्याह यतोसौ भृगुनन्दनः मद्वाक्यं विफलं न स्याद्वि
तानं च पितामह आवश्यकं करिष्यामि तद्दर्शनियमं कृतम् सौत्रा
मण्यं कुलाचारः स्वशापविमुक्तये मंत्रक्रमं प्रवक्ष्यामि शृणु चै
कमनाः भव एकमेव परं ब्रह्म स्थूलसूक्ष्ममयं ध्रुवम् कचोद्भवां ब्र
ह्महत्यां तेन तेनाशयाम्यहम् सूर्यमण्डलसंभूते वरुणालयसंभवे
अमावीजमयी देवि शुक्रशापाद्विमुच्यताम् वेदानां प्रणवो बीजं
ब्रह्मानन्दमयं यदि तेन सत्येन देवेशि ब्रह्महत्यां व्यपोहतु इत्थ
का ब्रह्मणो मर्मी भार्गवः प्रणिपत्य तम् जगाम भवनं देवि ब्रह्म
स्वभवनं ययौ ब्रह्मज्ञानं कुलाचारे सुरां पीत्वा स्खलन्मुहुः
पतितस्तत्र तस्मात्तां गणं नियद्दिवेणवः तावत्कालं वेणुसंख्ये
देवीलोके महीयते पीत्वा लिंगे कुलाचाराम् मदिरां यौवनान्वितां
कोटिजन्मार्जितं पापं तत्क्षणादेव नाशयेत् पीत्वा पीत्वा जपित्वा
च मुक्तिकोटिकुलैर्युता ब्रह्मलोके वसेद्देवि सत्यं सत्यं न संशयः
तत्रैव प्राप्तिमाप्नोति न पुनर्जायते भुवि पीत्वा च पूजयेद्देवीमीश्व
रत्वं भवेद्ध्रुवम् तत्रैव लयमाप्नोति पुनर्नैव निवर्तते पीत्वा पिङ्के
दत्वा च त्रैलोक्यैश्वर्यभाजनाः जायंते साधकाः सर्वे महायोगी
महास्रावी पीत्वा योगी यो जपित्वा सोऽहं गच्छति तत्परः स्वा
हीतिज्ञापते वीजैर्नीव न्द्रेकानन गवये चिरंजीवी जरामुक्तोवि
मुक्तः सर्वपातकैः अणिमादियुतोपि स्यात् सत्यं सत्यं न संशयः
इति ते कथितं गुह्यं स्वशापविमोचनम् इत्येकं कथितात्तभय
यापूजादिकं वरि पूजयित्वा सकृद्देवीं मुच्यते ह्यमहाभयैः एवं
देवीमर्चयित्वा किमसाध्यं जगत्त्रये हरेण रूपिते बाणः पूजयि
त्वादिकं वरीम् सृष्टिस्थितिलयादीनां कर्ताभूज्जगदीश्वरः रो
गेभ्यो चारुरूपेभ्यः पूजयित्वा विमुच्यते अपुत्रो लभते पुत्रं दरिद्रो
धनवान्भवेत् आरभ्य शुक्लप्रतिपदा यावत् चतुर्दशी भवेत् प्रत्यहं

पूजयेद्यस्तु तिथिसंख्यादिकं वरीम् सर्वसिद्धिर्भवेत्तस्य सत्यं सत्यं न संशयः
वीरसाधनकर्माणि दुःखसाध्यानि केवलम् सुखसंसाधने हेतुस्तव
स्नेहात्प्रकाशितम् गोपनीयं प्रयत्नेन पुत्रेभ्योऽपि न दर्शयेत् इमं त
त्कथितं तस्य पूजाविधिमनुत्तमम् साधनं सर्वथा चैनं गोपनीयं मया
त्वत्कारणात् ॥ इति श्रीमहाचीनाचारतंत्रे सर्वाचारसारतमोत्तमे महा
चीनाचारक्रमे तृतीयः पटलः ॥ वसिष्ठ उवाच कुलेशानि प्रशस्य
तां पिबेच्छिवाने च लक्षणं कुलद्रव्यस्य निर्माणं वद माहात्म्यमेव च
अविधानेन यत्पापं सविधानेन तत्फलं तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि वद मे
करुणानिधे श्रीभगवानुवाच मुने शृणु प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परि
पृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण त्रिदशैः समतां व्रजेत् आधारेण वि
ना पात्रं न च तत्पूज्यंति मातरः तस्माद्विधिवदाधारं कल्पयेत् कुलना
यकः आधारं त्रिःपदं प्राहुः षट्पदं वा चतुष्पदम् अथवा वर्तुला
कारं कुर्यादतिमनोहरम् स्वर्णरौप्यशिलाकर्मकपालताम्र
रूप्यमयम् पुष्पहस्तसमुद्भूतं पात्रं कुर्याद्विचक्षणः अतिसूक्ष्म
मतिस्थूलं छिन्नभिन्नं च वर्जयेत् अंगुलं द्वादशप्रस्थं प्रस्थार्धं तत्क
मेन च ताम्रुलानां चतः प्रस्थं हि प्रस्थं पयसस्तथा गुटिमात्रां कु
र्याद्देवि एकस्मिन् योजयेत् शुचिः शीतादिरहिते स्थाने स्थापये
दिवसद्वयम् ततो वह्नौ समारोप्य नवातसदृशं पचेत् अवरो
प्य पुनः शीतां मदस्यां मानयेद्बुधः पयःप्रस्थं च पीत्वा वदन्नाभ
मेलयेत्ततः सम्यगर्द्धक्रमेणैव पयसा त्वोजमेलयेत् एषा पेष्टी
ति विख्याता पूजिता देवतानरैः गुडं स्वरमिव न्मध्यं द्राक्षं मांस
न दोषभाक् सेवते चेत् ब्राह्मणो यमयादीन्स च नारकी प्राशये
देवताप्रीत्यै अभिशापविवर्जितैः स्वपचोऽपि कुलज्ञानी ब्राह्म
णादतिरिच्यते यः कौलिकः कुलज्ञानं न पश्यति न विन्दति धिक्

म॰ ची॰
चा॰ क्र॰
५

तस्यजीवनंलोकेदिकतस्यापिचयोरुषं तेविद्यापुण्यकर्माणस्तेषां·
तान्नपियोगिनः येषांवित्तेभागवशात्कुलतत्त्वंप्रकाशते तेवन्द्या
स्तेमहात्मानःस्वकृतार्थानरोत्तमाः येषामुत्पद्यतेचित्तेकुलतत्त्वं
मयोदितम् त्रासितादिमयापूर्वंपशवःशास्त्रकोटिभिः कुलधर्मं
नजानंतितेलोतानाभिमानिनः पशुशास्त्राणिसर्वाणिमयैवकथि
तानिवैः स्वस्मकेनयमंत्रेणमोहनायदुरात्मनाम् महतीपशुभा
वानांतेषांवांछापिनायते तेषांचसन्नतिनास्तिकल्पकोटिशतैर
पि बहुशःकौलिकंधर्मकृत्वाज्ञानविभेदकम् निन्दंतीहस्वबुद्धौ
चपारम्पर्यविमोहिताः वशिष्ठउवाच मद्यपानेनमनुजोयदिसिद्धिंल
भेत्प्रभो मद्यपीनरताःसर्वेसिद्धिंयांतुचपामराः मांसभ
क्षणमात्रेणयदिपुण्यागतिर्भवेत् लोकेमांसाशिनःसर्वेपुण्यभाजो
भवंतिवै स्त्रियोभोगेकौलिकानांयदिमोक्षोभवेदिह सर्वेपिजंतवो
लोकेमुक्ताःस्युःस्त्रीनिषेवनात् बुद्धउवाच अतःशृणुष्वंत्वं
त्रकुलधर्ममहानघः मोक्षोददातिवैनाग्नपनदमप्रवर्तिनाम् इ
च्छापानंयत्क्रियतेसुरापानंतदुच्यते सम्महापातकीचैववेदादिषु
निरूपितः वशिष्ठउवाच तन्मुखात्श्रोतुमिच्छामिकुलधर्मंवि
शेषतः यतस्तत्रविशेषस्तुतन्मेनास्तिकश्चन तस्यधर्मस्यमा
हात्म्यंसर्वधर्मोत्तमस्यच वदमेपरमेशानयदिचास्तिकृपामयि
श्रीभगवानुवाच शृणुपुत्रवक्ष्यामियन्मांत्वंपरिपृच्छसि तस्य
श्रवणमात्रेणयोगिनांप्रत्ययोभवेत् शिवोब्रह्मामहायोगीयस्य
याकथितंपुरा कथयामितवस्नेहात्शृणुष्वैकाग्रमानसः स
र्वेभ्योप्युत्तमोवेदावेदेभ्योवैष्णवोत्तमः वैष्णवादुत्तमःशैवःशैवा
द्दक्षिणमुत्तमम् दक्षिणादुत्तमंवामंवामात्सिद्धांतमुत्तमम्
सिद्धांतादुत्तमंकौलंकौलात्परतरंनहि गुह्याद्गुह्यतरंतत्त्वसारा

त्सारतरंपरम् मथित्वाज्ञानमंथेनवेदागममहार्णवम् संसाधिते
मयासौयंकुलधर्मसमुद्धृतः एकत्राःसकलाधर्मायत्रदानज
पादयः एकतःकुलधर्मोयंसर्वधर्माधिकप्रियः प्रविशंति
यथानद्यःसमुद्रमुक्तवर्त्मनाः तथैवसमयाःसर्वेप्रविष्टाःकुल
वर्त्मनि यथाहस्तिपदेलीनंसर्वप्राणिपदंभवेत् दर्शनानिसम
स्तानिकुलत्रयःतथाम्मते यथामरतरंगिण्यःनसमास्फलोप
गाः तथैवसमयाःसर्वेकुलधर्मेनसेवकाः मेरुकार्ष्णपयोम्
धिःसूर्योमुक्तिरोयथा तथास्वसमयश्चासकुलस्महत्तरम्
श्वस्तिवतत्त्वानवान्कश्चमत्समोभुविमानवः तथैवकुलधर्मे
णसमोनास्तिजगत्त्रये जन्मभिर्बहुभिर्ध्यानस्तपोभिर्मुनिसत्त
मः मोक्षंलभंतेतेसर्वेजीवन्मुक्तास्तुकौलिकाः सत्यंसत्यंपुनः
सत्यंसत्यंसत्यंनसंशयः बहुनावाकिमुक्तेनशृणुष्वप्रस्थानतः
नकौलेनसमोधर्मःसत्यमेतद्ददामिते योगीचेन्नैवभोगीस्याद्भो
गीचेन्नतुयोगवान् योगभोगात्मकंकौलंतस्मात्सर्वाधिकस्विद
म् ॥ इतिमहाचीनाचारसारतंत्रे सर्वाकारसारोत्तमोत्तमे महा
चीनाचारक्रमेचतुर्थःपटलः ॥ श्रीभगवानुवाच समयाष्टकंप्र
वक्ष्यामिशृणुष्वैकाग्रमानसः येनविज्ञानमात्रेणसिद्धोभवतिसा
धकः वातयेद्गोपयेन्नत्वनिन्दयेन्नकदाचन पूजयेद्भावयेच्चैव
जपयेन्नतुगोपयेत् कामंक्रोधंतमात्सर्यविकारंचिंतनोद्भवम्
निद्रालज्जादौर्मनस्यंवातयेद्दृष्टकंप्रिये मंत्रमुद्राक्रमुद्रांचयो
गिनीनांचसंगमम् सुद्रालंबापावांतरम् भैरवीगमनाचारमेत
त्सर्वंगोपयेत् कुलंगुरुंस्वयंविद्यांसाधकान्द्वेषिभिःतया
शुभाशुभंचयत्कर्मनित्यंनैवकदाचन कन्यायोनिंपशुक्रीडां
नग्नांस्त्रीप्रकटस्तनीम् पुतविग्रहपापार्थात्सर्वथानविलोक

म. ची. ता. ऊ. ६

येत् गुरुं देवीं तथा साधून् शक्तिं चात्मानमव्ययम् भक्तितः साधका
न्सर्वान् पूजयेच्च प्रयत्नतः गुरुवाक्योपदेशाच्च साधुशक्तिमिष्टदेवता
म् स्वयं मेव कुलाचारं स्वात्मानं च भावयेत् अगम्यागमनं चैव पुत्रं मे
ह्री विवर्जयेत् अनृतं पापमेघ्रीच वर्जयेत् कुलनायकः विप्रक्षत्रियो
णितस्कं दहीनां गीपिवतीस्वराम् कलात् हरणं चैव अष्टावेव च गु
प्सयेत् इमेवं समयाचारं यः करोति हि साधकः संप्राप्य देवी संभा
वं जीवन्मुक्तिं च गच्छति एवं नाम मतं प्रोक्तं सर्वसिद्धिरनुत्तमा अ
नेन चीनाचारेण साधकः स्वयमीरितः अनेन चीनाचारेण तारामा
राध्य साधकः यद्यानतभतेवस्त्वनत्रास्ति भुवनत्रये ॥ श्रीदेव्युवा
च देवदेव महादेव जगत्प्रलयकारकः कुलाचारं न मयापि कथम्
सिद्धिर्भवेत् प्रभो यदेतन्मदिरापानं परस्त्री निषेवणम् अधर्मका
रणं सर्वं छिन्धि मे संशयं विभो श्रीशिव उवाच साधु पृष्टं त्वया देवि
कथयामि शृणु मे पुरा दारुमये रम्ये मुनयः साधनापराः मद्य
पानं विकुर्वन्ति परस्त्री चर्वणं च वै तानृत्तान् सूविनाधर्मान् ब्रह्मा
सा पर्युपस्थितः देवदेव महादेव सृष्टिस्थिति लयात्मक एते द
रुवने पापा मद्यपानरतास्तथा परस्त्रियं चर्वयन्ति मद्यं त्वादंतिनि
त्यशः दिगम्बरा मुण्डिताश्च गातिरे वा कथं भवेत् इति ब्रह्मवचः
श्रुत्वा तमुवाच वृषध्वजः पितामह न जानासि चीनाचारक्रमं
भवान् उग्रतारां महाविद्यां एते नित्यं जपन्ति हि पूजयन्ति च ता
मेव चीनाचारपरायणाः साधकाः सर्व एवैते महात्मानो महा
शयाः जीवन्मुक्तिगताः सर्वे देवीभक्तिपरायणाः परस्त्रीचर्व
णं चैव मद्यपानाच्च नित्यशः अष्टमे याद पार्थिकं लभन्ते फ
लमुत्तमम् एतांस्तु निन्दयेद्यस्तु महापातकवान् भवेत् इतो
हं वयादि नं वं मांस्त्वपापितामह परं विस्मयमापन्नः संशा

याविष्टमानसः किमिदं शम्भुना प्रोक्तं वेदविद्याविधानकृत् इति सं
चिन्तयन्सोऽनंशाहपंकजसंभवम् उवाच साधकाः सर्वे जीवन्मुक्ता महा
शयाः परस्त्रियं चर्वयन्ति मद्यं त्वादन्ति नित्यशः निर्वाणं ते च यास्यन्ति
भगवत्याः प्रसादतः चीनाचारं समाश्रित्य मुनयस्ते महाशयाः त
न्त्रज्ञानमयाः सर्वे विहरन्ति महीतले त्वं शीघ्रं गच्छ तत्रैव तान् प्रस
दय पद्मज ते भुक्ते भवतो ब्रह्मत्वमपि यास्यसि महादेवेन यत्
प्रोक्तं सत्यमेतन्न संशयः आवयोः स्तनसंस्पर्शात् साधकानयोरि
तिन्दति श्रीशिव उवाच ततो मार्याप्रणम्यासौ परमेष्ठी पितामह
हः गत्वा दारुवनं सर्वान् प्रणनाम मुनीश्वरान् तुष्टाव परया भक्त्या
स्तोत्रैर्वहुविधैरपि तेषां प्रसादमासाद्य कृतकृत्योऽभवद्विधिः श्री
देव्युवाच महाचीनक्रमाचारं ततो बुद्धाद्वाप्य च वशिष्ठः सकिम
करोत् तन्मे ब्रूहि महेश्वर श्रीशिव उवाच तारादेवी जगन्माता तीन
चित्तानन्ददायिनी वरमेकं गृहाणेति त्वं प्रसन्ना यदि मे शिवे महाची
नक्रमाचारेण त्वां संपूजयिष्यति सर्वदा तस्य मातस्त्वं स्व प्रसन्ना
भविष्यति श्रीभगवानुवाच चीनाचारेण यः कश्चित् तारां मां पू
जयिष्यति स मे पुत्रत्वमागम्य सत्यं सत्यं न संशयः इहभोगान्व
रान्भुक्त्वा ह स्त्रीविापरः अन्ते याति मत्पार्श्वं यत्र मे गणनाय
कः रूपयौवनसंपन्नैर्दिव्यकन्यागणैः सह विहरत्यपि सोऽधीरो
यावच्चन्द्रार्कतारकाः तत्रापि भविता वत्स योगसिद्धिरनुत्तमा ।
अणिमाद्याः सिद्धयस्त्वां सेविष्यन्ति निरन्तरम् इति लब्ध्वा वरं त
स्माद्वशिष्ठोऽसौ महामुनिः न तत्र लोकमासाद्य चायापि योऽत्र ते
विधिः एवं ते कथितो देवि चीनाचारः सुदुर्लभः समाचारात्सा
धकेन्द्रो भुक्तिमुक्तिं लभेद्ध्रुवि एतत्सर्वं प्रयत्नेन गोपितव्यं तथा
प्रिये यथा यो नलभते तथा कार्यं महेश्वरि स्वयोनिमिव

म॰ ची॰
चा॰ क्र॰
७

देवेशि गोपयेत्सर्वं संस्त्रियो योभक्तः साधको ज्ञात्वा तस्मै वक्तव्यमेव
हि ॥ इति महाचीनाचारसारतंत्रे सर्वाचारसारसमोत्तमे महाचीना
चारक्रमे पंचमः पटलः ॥ आलिंगनं चुम्बनं च स्तनयोर्मर्दनं तथा द
र्शनं स्पर्शनं योनेर्विकाशो लिंगघर्षणम् प्रवेशः स्थापनं शक्रेर्नवपु
ष्पाणि पूजने विपरीता स्वरो भक्ष्या मांसं गत्वा रजस्वलाम् योजपे
च्छक्तिं कांदेवी तस्य तुः संपदे पदे देयाविद्यार्थिने विद्याख्यापितेभ्य
स्तैर्बधम् देयं त्वयार्थिने श्रद्धेयः स्वर्गस्य लक्षणम् ॥ इतिम
हाचीनाचारसारतंत्रे सर्वाचारसारोत्तमोत्तमे महाचीनाचारक्रमः
समाप्तः ॥

१ ॐ यः शान्तः परमाद्वयः परशिवः कंकाल कालान्तको ध्यानातीत मनादि नित्य निचयः संकल्प संकोचकः आभासान्तर भासकः समरसः सर्वात्मना बोधकः सोयं सर्वमयो ददातु जगतां विद्यादि सिद्ध्यष्टकं १ यानित्या कुलकौल शोभित वपु र्वाग्वादिनी जृंभते पूर्णाभा मित कुंडली परपरा मंत्रात्मिका सिद्धिदा माला पुस्तक धारिणी त्रिनयना कुंदेन्दुवर्णा चला नित्यानंद कुलप्रकाश लहरी वागीश्वरी पातु वः २ येषां वक्त्रोदितं किंचि न्मणिमंत्रौषधादिकं तंत्रकर्माणि तान्सर्वं प्रणमामि महात्मनः ३ संसारे वस्तु विस्तीर्णो विद्या सिद्धि रनेकधा प्रोक्तावा शंकर प्रोक्ते परि पृच्छति पार्वती ४ अन्यैर्देवगणैः सिद्धै र्मुनिदेवाक साधकैः यद्यत्कृतं हि शास्त्रेषु तत्तत्सर्वं विलोकितं ५ शांभवे यामले शाक्ते कुलेकौले त्वर्णवे स्वच्छ देवाकुले योगे राजतंत्रे मतेश्वरे ६ उड्डीशे वा कुले तंत्रे उच्छिष्टे सिद्ध शाबरे कंकालिनी मेरु तंत्रे कालं चंडीश्वरे मते शाकिनी डाकिनी तंत्रे ।

गौरे उग्रह विग्रहे कौतुकी शाल्यतंत्रे च क्रियाकाल गुणोत्तरे ह्रमेखलके ग्रंथे इंद्रजाले रसार्णवे अथर्वणे महावेदे वार्वाके गारुडेपि च इत्येव मागमोक्तं च वक्त्रा द्वक्त्राद्विनिर्गतं तस्मात्सारं समुद्धृत्य दृष्ट्वोद्धृत मिवादरात साधकानां हितार्थाय मंत्र रेव निरोध्यते ७ वश्य माकर्षणं स्तंभ मोहन मुच्चाट मारणं विद्वेष व्याधि करणं पशु सस्यादि नाशनं ५ कौतुकं चेंद्रजालं च यक्षिणी मंत्र साधनं चेटकं चांजनं दिव्य मदृश्य पादुका गतिः ६ गुटिका खेचरत्वं च मृतसंजीवनादिकं तथाकर्षपटी सिद्धा सांगोपांग मनेकधा स साध्यं प्रत्ययोपेतं साधकानां मिदं प्रियं तंत्र मंत्र मुखं ज्ञात्वा कर्तव्यं सिद्धिमिच्छता ८ मंत्र साधनकं पूर्वं सिद्धार्थं साधकोत्तमैः विना मंत्र विधानेन नसिद्ध्यति कदाचन ९ अथमंत्रांशकं वक्ष्ये मेरु तंत्रे । शिवोदितं मंत्र साधनयो वर्णाः स्वराष्टक मतः पृथक् विधाय सिद्धि साध्यादौ गणयेत् मंत्रवित्तमः अनुस्वारं विसर्गं च जिह्वा मूलीय मेव के ११ मुक्त्वा संयुत वर्णं च गणनं कारयेद् गुरुः साधः पितश्च यन्नाम गु

रुणा यशकीर्तिं संहितो ह्यरणं प्राप्तं केवलादर संयुतं अपभ्रं सादरं त्यक्त्वा साधकेन निरोधयेत् अं
तनै व्यंजनं प्रोध्यं स्वरैर्नाम स्वरान्तया आद्य मात्रेन संशोध्य द्वितीयेन द्वितीयकं १७ अनेनैव प्रकारेण शो
धाः प्रोध्या यथाक्रमं आद्यं यदन्तरं नाम्नो गणयेत्तु तदादितः याव त्संज्ञान्तरं स्थानं मातृका यामध्ये क्र
मः चतुष्कं च चतुष्कं च परित्यज्य पुनः पुनः सिद्धः साध्यः सुसिद्धोरिः संत्यथेव यथाक्रमं एवंक्रमेण सर्वे
षां मंत्राणां गणने कृते किमत्सिद्धं किमत्साध्यं इत्यादपि विचारयेत् यत्र मंत्रो भवेदेवं सिद्धादीनां चतु
ष्टयं १८ समंत्र सिद्ध इत्युक्तः साध्योवे सिद्धिवर्जितः रिपुवर्ज्या अथोमंत्र सहसिद्ध इहोच्यते सुसिद्धेन विशे
षेण जपेत्तु विनिश्चितं आदि सिद्धांत सिद्धोयो मध्यसिद्धो यथाभवेत् २० सिद्धिदः सत विज्ञेयः सर्वका
म फलप्रदः आदावंते सुसिद्धोय त्रैलोक्यमपि दास्यति आदावंतेच साध्योयः सोपि कृच्छ्रेण सिध्यति
आदावंतेच यः शत्रुः साधकं मारयेत्फलं २२ सिद्धिः सिध्यति कालेन साध्योयाग हुतादिभिः सुसि

द्ध स्तत्क्षणादेव रिपुः साधक मारकः एवं मंत्रांशकं ज्ञात्वा सुसिद्धं सिद्धमेव वा साध्यंवापि क्वचिद्ग्राह्यं
सिद्धार्थे मंत्र मुत्तमं शास्त्राद्वा गुरुवक्त्राद्वा गृह्णीये त्साधये त्ततः पुरेवा पत्तने ग्रामे खेटके सिंधु संगमे
वने चोपवने तीर्थे महापीठेथ सागरे पर्वते सिद्ध क्षेत्रेथ कुलवृक्षे श्मशानके गुहा मातृगृहे रण्ये दे
वेवाथ महानदे सिद्धक्षेत्रे शिवस्थाने गृहेवाथ यथोदिते शोधस्थानं विनिश्चित्य कूर्मचक्रे सुसिद्धिदे
अष्टवर्गा लिखे द्धीमान् मध्यतो यावदुत्तरं लक्ष्मीशानपदे देवै वेदास्त्रे नवकोष्ठके स्वदास्य भुज कुक्ष
क्षि पृष्ठे वर्गक्रमे स्थितिः २४ यदादि दीप संज्ञानि तेषुदेवाधिपा नव अमृतं कलशं चैव फलपंजर वा
स्तुकं तथा अजगरं चैव कुंभं शाकिपुत्रं तथा पद्मयोनि महार्णवं छायापुत्र मनुक्रमात् मध्यादि
प्रादितः कृत्वा मंत्रमंत्रेण कथ्यते ओं अमुक देवपालदेवी पुत्र अवतर २ अलिङ्गलिं पिषिते गृह्ण २
स्वलवललवलवलनयरलव देवपाल सर्वविघ्नानिहन २ स्वाहा अनेनमंत्रेण सर्वदेवपालाः पूज्याः य

त्र यत्र भवेद्दुर्गे देवनामाथ मन्त्रं तन्मुखंशोध वर्गेषु कारकत्वं क्रिकल्पना मुखस्थं शोभयेन्मंत्रे क
रस्या स्वल्प भोगभाक् कृतिस्थितो ह्युदासीनः पादस्थो दुःख मासुयात् पृष्ठस्थितो वधं वधं जपाद्दा
प्नोति निश्चितं दीपस्थानं ततः देवे कृत्वामंत्र शुचिर्जपेत् देवसाधक मंत्राणां एकमेवाथ मन्त्रं य
दि स्यात्स्वफलं मंत्रः क्षिप्रमेव ससिध्यति इदं कूर्मचक्रं जपमालादि संसिद्धिं मंत्राणां साधनोच्यते श्रेष्ठा
नक्षत्रसंख्यैव चतःपंचाशमेववा सप्तविंश मणिवाथ कर्तव्या जपमालिका उत्तमा मध्य
मा हीना त्रिधाप्रोक्ता क्रमेणतु ब्रह्मग्रन्थ स्थिताप्रोक्ता मेरुयुक्ता शिवोदिता मंत्र प्रयत्न
ता सिद्धे शांतिकेवाथ पौष्टिके स्फाटिके मौक्तिके वापि प्रोतव्यासित सूत्रकैः सर्व
काम प्रसिद्ध्यर्थं जपेद्रुद्राक्ष मालया सारस्वते प्रवालोक्ता वश्ये सैव प्रकीर्तिता पद्मरागमयी वापि
शामनी पुत्रजीवजा प्रोतव्यारक्त सूत्रेण पद्मसूत्रेथवा पुनः प्रसङ्गेन मणिप्रोता तद्वालैर्जपमालिका १

वेणाद्युच्चाटये कुर्यात् महादेवेन भाषितं धर्मकामार्थं मोहार्थं जपेत्पद्माक्ष मालया गर्दभस्य च यो
दंते मेहाख्यलस्य वालकैः जपमाला प्रकर्तव्या शत्रूणां मारकर्मणि नरस्नायुस्य सूत्रेण प्रोतव्या का
र्यसिद्धिदा प्रेतदंतै रथोद्भूतैः कर्तव्या जपमालिका साध्यदेहजकेशैः केशैः ग्रथिता द्वेष कर्मणि मणि
भिः शंख संभूते रक्तमालार्थं साधने निधान यद्विणि सिद्धे प्रोतव्या सितसूत्रकैः अंगुष्ठा नामिका भ्यां
तु जपेदुत्तम कर्मणि अंगुष्ठा मध्यमाभ्यांतु जपेदाकृष्टि सिद्धये तर्जन्यं गुष्ठसंयोगा द्विद्वेषोच्चाटनेजपः
कनिष्ठांगुष्ठकाभ्यांतु जपेन्मारककर्मणि उदयाद्यमपर्यन्तं हेमंते पौष्टिकं जपेत् यामद्वयं हर्वण
न्नो शिशिरे मारणे जपेत् वसंते प्रहराद्वै यावन्मध्याह्नकं जपेत् काष्ठमाकर्षणे तत्र मंत्रविद्वस्य व
ल्लभः ग्रीष्मेत्तत्तीयके यामे द्विजाविद्वेष कर्मणि ततोस्तमय पर्यंत मुच्चाटेतोयदागमे साईराजो नि
शांतेच जपेत्धार दिगंतके एव सुन्दमतं यस्मिन्कस्मिन्नृतौ कार्या मंत्राणां साधनंहितं ह्वर्णोक्तेवश्य

६ ध

तत्स्पर्शं मध्याह्ने प्रातिनाशनं उच्चाट मपराह्णेतु संध्यायां मारणं तथा शांतिकं चार्द्धरात्रे तु ततोर्द्धे सर्वकर्म
णि शुक्लपक्षे द्वितीया च तृतीया पंचमी तथा बुधे देवगुरौ चैता प्रशस्ता प्राथिना बुधैः अष्टमी नवमी चै
व दशम्येकादशी तथा शुक्रभानुसुतो चैता शस्ता स्यात् कृष्ण कर्मणि अष्टमी पौर्णमासी च प्रतिपन्नवमीत
था शुक्रभानुसुतो चैता शस्ता विद्वेष कर्मणि अतश्चतुर्दशी कृष्णा शनिवारे तथाष्टमी उच्चाटनेति शस्तो
यं जपः शंकर भाषितं ९ अमावास्याष्टमी कृष्णा तात्पर्यी च चतुर्दशी भानुना तत्सुतो चैता भूसुते नाथ वा पुना
मारये दहुतं होमा दलितं पांशुना श्रपि एवं सिद्ध्यंति कर्माणि तिथिवारानुसारतः यथोक्तासन मारूढो जपं मंत्री
समाचरेत् कुशाजिनांबरे युक्ते स्वतंत्रल मृदेतः चतुरस्रं द्विहस्तं च स्वरूपं मठनिर्मितं ततोपरि निषुंजीत यो
गं मंत्रस्य सिद्धये वदन्हसन्स्वपन्भ्राम्यन् नस्पृशन् किमपि स्मरेत् दृ.जंभणहिक्कादि विकली कृतमानसः
मंत्रसिद्धिं नवाप्नोति तस्मात्तत्परो भवेत् आज्ञच मार्जिनं च यो मोदो वा धनसाधने प्राकृष्टेययादिष्टस्य हा

रिणी शांति पौष्टिके उच्चाटने मारिषे चर्ममारणेन मारणे नरकेशाजं ९० शांतिके स्वस्तिकं प्रोक्तं पौष्टिके
पंकजासनं आकृष्टौ पार्श्विकं ज्ञेयं विद्वेषे कुक्कुटासनं आकृष्टौ पार्श्विकं ज्ञेयं विद्वेषे ज्ञेय अर्द्धस्वस्तिक मुच्चा
टे ऊर्द्धस्थानेन मारणम् महाकास्यार्श्च दुर्गाया वषेपाक्षं शंकरालये आकृष्टौ नियमो नास्ति विद्वेषः स्यात् श्म
शानके उच्चाटं क्रुत्सिते वाथ शून्यदेवालयेऽपि श्मशाने कालिका क्षेत्रे प्रेतमारूढ मंत्रवित् दक्षिणाभिमुखः
स्थित्वा दंतैः संपीड्य चाधरं रिपुंस्मृत्वा जपं कुर्य्यात् स्वमकारेण मारयेत् वासनात्र यथाप्रोक्ता कर्मषट्कानुरूपि
णी शांतिके सौम्य रूपाख्या पौष्टिके वश्य कर्मणि सर्वांगोल्लासिनी दृष्टा वासना कृष्टि कर्मणि विद्वेषे साध्यद्व
यंत्र पीड्यमानं जनैः स्मरेत् मारणोच्चाटने कार्या वासना क्रोधरूपिणी १४ काकोलूकादिभिः शत्रुन् भक्ष्यमा
णं मृतं स्मरेत् इत्येवं वासना कार्या स्थानं ध्यानमथोच्यते चतः पद्मांबुजे गृहे कुर्य्यान्मूलेमनः स्थिरं तत्स्वसिद्धिं
तथार्धषष्ठ आकृष्टे कालवंचनं जपनाद्धिष भूतादि कार्यारंभ समागमं सारस्वतं तथारंभे वामवाक्येन साधये

३
५

नत्स्य कर्णिका मध्ये स्थिरचित्तेन योजयेत् लभते पौष्टिकीं सिद्धिं शत्रूच्चाटन मारणं विद्वेषो रविवारेण च
रनाशा विमोहनं शान्तिकं पौष्टिकं वश्यं साधये स्तंभकादिभं भ्रूकोमध्ये विन्यसेत् दलवारेण साधयेत् ज्वरविद्या
महाविद्या मोहंकौतूहला निव यस्य मंत्रस्य यद्यातं ध्येयं स्थानगतं बुधैः श्रुत्वा सर्वं मंत्राणां ध्यानसिद्धिकरं ।
मूलं कंद हृदंगता ध्यात्वा प्राणशाक्तिं समुत्थितं शुद्धस्फटिक संकाशं शान्तिके पौष्टिके शुभेः सारस्वते वशे
मोहे खेचरत्वे रसायने आरक्तं सर्ववश्येस्तंभने मोहनेपिच आकर्षणे स्वर्णवादे कौतुके सिद्धिदायिनी पीता
मुच्चाटने द्वेष सकृत्स्य भारकर्मणि एवं ध्यात्वा जपं कुर्यात् ध्यानमौ पौष्टिकवाचिकं शान्तिके पौष्टिके मोहे मानसं
जपमाचरेत् ८५ वश्याकृष्टौ तु पांशुःस्यात् हावकं रुद्रकर्मणि प्रोनैस्तु विस्पष्टं नद्रुतं नविलंबितं जपं प्राणसमं ।
कुर्यात् सर्वकर्मार्थ सिद्धये जपप्रारंभ काले तु मंत्रार्थं प्रदापयेत् नातिरिक्तं नचोनं च जपं कुर्यात् निश्चितं जप
स्य तु दशांशेन होमः कार्य्यो दिने दिने अथवा लक्षपर्यंतं होमः कार्यो विपश्चित गव्यक्षीराज्य मधुभि र्वर्षो ५

पौष्टिका कर्मणि त्रिकोणे वज्रांकुरेण वायव्याभिमुखेनैव लवंग श्रीफलं जाती प्रियंगु किंशुकं तथा पंच
द्रव्यै मितो होमः कृष्याटाकृष्टि कर्मणि लवंगे केनवा कार्य्यं निर्धूमोद स्वगृहस्थितः ९१ कार्य्यो समस्त तेजोके
तथानारंग वीजकम् विद्वेषे जुहुया न्मंत्री शाल्मलीमा दिगंततः उदुंबर वटाश्वत्थप्लक्षवीजै हुतस्ततः उच्चाट
ने मरुत्कोरे जुहुया त्वावकानने अजासर्पिश्च तत्तीरं वीजं कार्पाससंभवम् दग्धास्थि नरमांसं च साध्य
रोम नखोस्तथा अष्टोत्तर सहस्रं तु वज्रांकुरेन लांछिते दक्षिणस्यास्तु पंचतत्वं जुहुया न्मारयेद्रिपुं ८८ अथ
वायव्य यदुक्तं प्रोक्तं मंत्रस्य सिद्धये तथा होमः प्रकर्तव्यः शास्त्रदृष्टेन कर्मणा एवं पित्वाथ हुत्वाथ तस्मा
ध्यात्वाथ देवतां मद्यमांसं सुपक्वं च भुंजीत लघु भोजनं यद्यानहा परित्याज्यं दुष्टान कुत्सितोदनं शालं
तन्तु विभुंजीया जितात्मा सिद्धिभाग्भवेत् अन्यथा भोजनाद्देवा सिद्धिरानिश्च जायते इति सर्वं शिवेनो
क्तं मंत्राणां साधने हितं अनुष्टितो यथान्यायं पदिमंत्रोनसिध्यति पुनस्तावदनुष्ठेयं ततः सिद्धोभवत्यलं

रं ६

१ ॥ पुनः सोनुष्ठितो मंत्रो यदि सिद्धो न जायते । उपायाः सप्त कर्तव्याः सप्तर्षीणां च भाषिताः ॥ भ्रामणं रोधनं वश्यं पीडनं पोषशोषणे । दहनांतं क्रमात्कुर्यात्ततः सिद्धो भवेद्ध्रुवं ॥ भ्रामणं वरुणबीजेन ग्रथनं क्रमयोगतः । तन्मंत्रं यंत्रमालिख्य शिलाकर्पूर कुंकुमैः ॥ उशीर रोचनाभ्यां च मंत्रं संग्रथितं लिखेत् ॥ क्षीराज्य तोय मधु मध्ये तं लिखितं क्षिपेत् ॥ पूजना जपना होमा भ्रामिता सिद्धिदो भवेत् ॥ भ्रामितोपि न सिद्धश्चेद्रोधनं तस्य कारयेत् ॥ सारस्वतेन बीजेन संपुटीकृत्य संभजेत् । एवं बद्धो भवेत्सिद्धो नो चेत्तस्य वशीकरं ॥ अलक्तं चंदनं कुष्ठं हरिद्रां मदनं शिलां । एतैस्तु मंत्रमालिख्य भूर्जपत्रे सुशोभने ॥ धार्यं कंठे भवेत्सिद्धो पीडनं चास्य कारयेत् ॥ अधरोत्तर योगेन पदानि परजाप्यवै । धार्ययेत्देवतां तद्वदधरोत्तर रूपिणीं ॥ विषमादित्य दुग्धेन लिखित्वा क्रम्य चाक्रिना तथाभूतेन मंत्रेण होमः कार्यो दिने दिने ॥ पीडितो लज्जया विष्टो सिद्धः स्यात्तस्य पोषयेत् ॥ नित्या पत्रे पुरंबीज माद्यंते तस्य योजयेत् ॥ गोक्षीरे मधुना लिख्य विषपाणौ विधारयेत् ॥ पोषितोयं भवेत्सिद्धो नो

५

चेत्कुर्याच्च शोषणं ॥ द्वाभ्यां द्वाभ्यां च बीजाभ्यां मंत्रे कुर्याद्विदर्भनं ॥ धार्यं विषा गले धार्या लिखित्वा वटभस्म ना शोषितोपि न सिद्धश्चेद्दहनीयोग्नि बीजनः ॥ आद्यंते नरबीजेन मंत्रस्यैकैकमक्षरं ॥ आद्यंत मध्ये दहेच्च यो जपे दहन कर्मणि ॥ ब्रह्म वृक्षस्य तैलेन मंत्रमालिख्य धारयेत् ॥ कंठदेशे ततो मंत्रः सिद्धः स्यात्क्षेम करोतीति ॥ १ ॥ एवं सर्वमंत्राणां सुगमं शंभुनोदितं ॥ ५ ॥ इति पार्वतीपुत्र श्रीनित्यनाथसिद्धविरचिते रसरत्नाकरे मंत्रखंडे मंत्रसाधनं नाम प्रथमोपदेशः ॥ एकचित्तस्थितो मंत्री मंत्रं जप्त्वा पुत हृदयं ततः क्षोभयते लोकान् दर्शनादेव साधकः ॥ भूभार वट मूलेन जलेनैव सवर्धयेत् ॥ विभूत्या संयुतं मंत्रं तिलको लोक वश्यकृत् ॥ पुष्ये पुनर्नवा मूले हस्ते तीमूलकं तथा यवा मूलं तथा बध्वा करे सप्ताभिमंत्रितं ॥ पूज्यो भवति सर्वत्र तथा मंत्रोत्र कथ्यते ॥ ॐ पुरं क्षोभय भगवती गंभीरे ब्लूं स्वाहा ॥ इमं मंत्रं पूर्वोक्तं सप्तहृदयं जपेत्सिद्धिः ॥ उशीर तगरं मंजिष्ठा कुंकुमं तगरं समं ॥ पानेपाने तथा स्पर्शे टजेवश्यं भवत्यलं ॥ सिंदीमूलं हरेत्पुष्ये कस्तोबध्वा जगत्त्रियः ॥ निशाकुसव तर्दर्पण

महानीली प्रमशानजां उद्धृत्य नरतैलेन अंजने लोक वश्यकृत् तन्मूलं स्यात्मशुक्रेण अंजनेजन वश्य
कृत् तन्मूलं बंधयेद्धस्ते सर्वलोक प्रियो भवेत् ४२ चंद्रग्रहे समुद्धृत्य ब्रह्मदंडीय मूलकम् भोजनं सर्वव
स्तूनां वशीकरण मुत्तमं ४४ उल्लूक हृदयं तस्य कर्णाङ्गोरोचनं सुधीः अंजये त्वेवनेवश्य मानयेद्भुवन
त्रयं ॐनमो महायक्षणीय अमुकं मे वशमानय स्वाहा अस्य मंत्रस्य पूर्वसेवा युतं जप्त्वा ततउद्धृत पश्चादि
मे सर्वयोगाः शतवाराभिमंत्र्य सिद्धिर्भवति सर्वेषामेव योगानां मंत्रयित्वा पृथक्पृथक् एकस्थाने यथा संख्या
स्वनक्षत्रावश्यं जपेत् मृगशीर्षेत संग्राह्य सरक्तं करवीरकं नवांगुलं कीलकंच शतवाराभि मंत्रितं यस्य नाम्ना
खनेद्भूमौ सवश्यो भवति फलं ॐ क्रं क्रं स्वाहा मंत्रमिति चतुरंगुल माहीयां रक्तचंदन कीलकं सप्ताभिमंत्रि
तं यस्य गृहे खन्याद्वशी भवेत् ४४ ॐ जननजह्रीं ह्रीं स्वाहा अपामार्गस्य कीलेन मघायां अंगुलेषुनः सप्ता
भिमंत्रितं यस्य गृहे खन्या द्वशी भवेत् ४५ ॐ मदनकामदेवाय फट् स्वाहा शतमष्टोत्तरं जप्त्वा पूर्वसेवा सय

त्वतः सिद्धो भवति तस्यस्य कीलकः करुतेवशं स्वयंभूः कृतमंवते गृहात्वाव चतःपष्ठे ४८ निर्दहे होमवारे
च शनिवारे च वाटहेत तद्भस्मतिलकं कृत्वा त्रैलोक्यं वशमानयेत् ४९ ॐनमो भैरवावतारे आज्ञाकाले क
मलमुखे राजमोहने प्रजावशीकरणे स्त्रीपुरुषरंजिनी लोकोवश्यमोहनी मोहमोहह ॐ गुरुप्रसादेन गोरोच
न चतुर्दश्यां लांगलीमूलमुद्धरेत् श्वेतवाणालिकागर्भे शोचये त्रयोलकं हरितालक संयुक्तं तिलकं
सर्ववश्यकृत् अजमोदस्य मूलेन तरुणीगर्भपातनम् हरितालक संपिष्टा गुटिका मुखमध्यगा यथस्यादौ
चते वस्त्रतत्रदेवदत्तस्य ५० ॐ भ्रमले भ्रमकर्णे भ्रविद्रवली भृंदुकेशफाकराले ठक्कारावेफिकारिणी क्रं
हूं चंडालिनी स्वाहा अनेनमंत्रेण अष्टोत्तरशतं जप्त्वा कंठेयोगद्वयं कुर्यात् ५२ मार्गशीर्षस्य पूर्वायां शाखिमूलं
समुद्धरेत् धारयेन्मंत्रविद्धक्ते सर्वलोकप्रियो भवेत् ५३ ॐनमः कनकपिंगले रुद्र रुद्रयां शेसो शो रो हां स्वाधा
रिणी तिष्ठ तिष्ठ सर सर्वसत्वा मोहय मोहय भवति शिवविघ्नेश्वर तिमिर महामारये स्वाहा ५५ अष्टोत्तरशतं ज

स्यामपुरषिणां सिद्धा भवति अथान्यकीलमपि स्त्रीणां प्रयोगेष्टेन लिख्यते मधुसंगुलप्रमाणेन सर्ववश्यो जायते ५०
वे ४८ चिताभस्मवचाकुष्ठरक्तचंदनरोचकं चलासममिदं चूर्णं क्षिपेत् स्थाने निवश्यकृत् ५० ॐ नमो रुद्राय भग
वते चंद्रवेणिनि स्वाहा सर्षपाः सुरणकंदं दग्धकिं दग्धिलाजितः कुंकुमागुरकर्पूरकदलीकंदगुग्गुलं पलाश
तमिमं धूपं मदनस्यापि वश्यकृत् कुंकुंदरीभवं मांसं गुग्गुलसंयुतं स्वदेहं धूपयेत्तेन तत्स्त्रीणां धूपतान
येत ५१ तन्मांसं चंदनं तस्य हृत्स्था देहं विलेपयेत् योनिं चतिजननोऽवश्यं जायते नीविताविधि ॐ नमो भगव
ते रुद्राय वशमानय २ स्वस्थानवासिने स्वमेट सिद्धिरूपनय २ जटिलेब्रह्मचारिणिमर्गदे सिद्धं सर्वस्य मो
हय मोहय सर्वसमरनमो स्तुते हंदः अकपेणनामहं सं जपेत् सिद्धिः ५२ पुष्ये श्वेतार्कमूलं तद्ग्राह्य पेषं पिष्टं भुना
गोरोचनयुतं कुर्यात् तिलकं लोकवश्यकृत् विलक्रांताभृंगराजं रोचनामहदेविका पराजितामूलकं न्यादस्येष्टपेष
येत् वारिणा तिलकं कार्यं सर्वलोकवशंकरं सहदेवीभृंगराजं वचा श्वेतापराजिता गोरोचनयुतं कुर्यात्तिलकं

लोकवश्यकृत् रक्ताश्वमारपुष्पं चकुष्ठं च श्वेतसर्षपाः श्वेतार्कमूलतरं पुत्रगोत्रवारिणी कुस्माहमीपुष्प
पुन्नागरशी चचतुर्दशी पेषपेत्कन्यकाहस्ता तिलकः सर्ववश्यकृत् अपामार्गस्य मूलं तत्पेषये द्रोचनेन
ते ललाटे तिलकं कृत्वा वशीकुर्याज्जगत्त्रयं ५३ ॐ नमो कंदशावरिजालिनि सर्वलोकवशीकरि स्वाहा ।
अयं मंत्रः अकयोगानामष्टोत्तरशतं जपेत् ततः सिद्धिर्भवति उलूकचलगदाय गोरोचनसमन्विता वा
रिणा सहदातं पानं वश्यकरं परं उलूकस्य तु कर्णौ द्वौ चपकान्नाद्धि लोचनं नचूर्णं भवलेपाने तिलके
गंधपुष्पयोः क्षिपेद्धामलकेयस्य सर्ववश्यो जायते विगत मांसं शलमुलूकस्य कुंकुमागुरुचंदनं गोरोचनम
मपिष्टं भवलेपाने जगद्वश्यं स्त्रियो वा पुरुषो वापि सहदस्तनयनाद्रवेत ॐ क्रां क्रीं क्रौं क्रः फट् नमः उलूकयोग
नाम यमेव मंत्रः कृतोपवासो गृह्णीयात्समूलं वेदवाहणीम उत्तराभिमुखो भूत्वा कृत्वा येनाम हृदवले नत्क
त्कं त्रिकटुं तत्स्थ अजामत्रेणपेषयेत् ५४ काण्डावर्कावटी कुर्यात्स वटी रक्तचंदनं दृष्टाथ सांगुलिलिखान

६५ याम्रहं जगद्वशं २० सावटीदेवदारुं च लस्वंवमिन्नचंदनं जलेन पिष्ट्वा विलेपो यं दत्तो यस्य भवेद्वशो तावंटीगावनंत
स्यकृत्वा वैतत्तु पेषयेत् अनेन तिलकं कृत्वा सर्वत्र विजयी भवेत् २२ ॐ नमः सर्वसाधनी स्वाहा अस्य मंत्रस्य स
हस्रं जपेत् सर्वो कामानाम योगानां सिद्धिर्भवति कृष्णपक्षे च चतुर्दश्यां अष्टम्यां वा उपोषितः शुचिर्भूत्वा पुनः
पश्चात् बलिं दत्वा समुद्धरेत् २४ सहदेवी समूलं यत्नात् तेनेन तु योजयेत् चूर्णयोग्यं तस्यैव भवेद्वश्यकरं परं
२५ स्नानेलेपेन तच्चूर्णयोज्यं वश्यकरं भवेत् गोवनासहदेवाभ्यां तिलको वश्यकारकः २६ मनःशिलावतन्मू
लं संनयेत्सर्वं वश्यकृत् समाहं तो हृत्स्था तः सहदेवी प्रयोजयेत् २७ राजावश्यमवाप्नोति सर्वलोकस्य काक
था शिरसा धारयेत् च चूर्णं सर्वत्र वश्यकृत् मलेविलिप्यात्तन्मूलं कर्णे वध्वा च कामयेत् याना रीसा भवेद्
वश्यां मंत्रयोगेन नान्यथा ॐ नमो भगवती मातंगी सुरि सर्वमुखरंजनी सर्वेषां महामाये मातंगि कुमारिके
लहु लहु वश्यं कुरु कुरु स्वाहा २८ सहस्रं जपेत् उक्त योगानां सिद्धिः स्वचिर्वाप्य चितां गारम् गालस्थितैः मह ९

144

त्वा तन्मूलं तेनैव तिलकं कृतं दृष्टिमात्रे वशं याति नारीकापुरुषोपिवा ॐ नमो वज्रकिरणे शिवे रक्ष रक्ष भवेममा
दिशमतं कुरु कुरु स्वाहा उक्तयोगानां सहस्रं जपेत् सिद्धिः २९ अथ श्वेतगुंजाया मन्त्रमाह कृतोपवासो मंत्रतः
पुष्ये कृष्णाष्टमी प्राते ३० पुष्ययपवलिं दत्वा हुतेनैव तदीपयेत् दत्वा मंत्रं जपेमंत्रं अष्टाधिकसहस्रकं ॐ श्वेत व
र्णसितपर्वतवासिनि सप्तती ते मम कार्यं कुरु कुरु ठः ठः श्वेतगुंजाफले ग्राह्यं तस्यानं म्रति कापुतं हुतेनालोड्ये
त्सर्वं नरपात्रे सशोभने ३२ शिवाकृष्णचतुर्दश्यां अष्टम्यां वा भविल्लिपेत् मंत्रितेनोदकेसिंच्य नित्यं यावत्फलायते
३३ ॐ श्वेतवर्णसितान्द्रिवासिनि सर्वकार्याणि कुरु कुरु पुति दृतेनमः इति मंत्रः पुनः पुष्ये शुचिर्भूत्वा सोपवासो जि
तेंद्रियः धूपदीपोपहाराद्यैः मूलं कृत्वा समुद्धरेत् ॐ श्वेतरूद्राय नमः ॐ पद्ममुखे शिरसि शिरसि स्वाहा ॐ सर्वता
नमयेशिखायै वषट्नमः ३४ ॐ स्त्र वस्त्रेकवचाय हूं नमः ॐ नेत्रत्रयाय वौषट्नमः ॐ परममंत्र भेदिने अस्त्राय
फट्नमः ३५ इति न्यासं कृत्वा ततो मूलमंत्रे येत् ॐ नमो भगवति ह्रीं श्वेतवासे नमो नमः स्वाहा ३६ अथैव मन्त्रमंत्र

३
९

ष्टमात्रेवमानयेत् ९३ कर्दमपुष्पीसूर्धोपुष्पीलज्जालुगिरिकर्णिका समांशंभावयेत्तुल्यं पंचांगमलसंपुतं ९४
त्वानेपानेवशंयातिनारीवापुरुषोपिवा कुसुमादिमलकंषेनसर्षपदुम्निनोमदं ९५ पुरुषकंसमंपिष्टंदत्तेस्त्रा
नेजगद्वशं ॐनमःरक्तचामुंडेकुरुकुरुसर्वममवशंकुरुस्वाहा उक्तयोगानांसहस्रंजपेत्सिद्धिः रोहिणीनामा
नक्षत्रस्यपुष्यर्कंवसमाहरेत् ९७ धारयेद्दक्षिणेकर्णेजगद्वश्यकरंपरं उत्तराषाढनक्षत्रेग्राह्यंमंदारपुष्प
कं ९८ पलाशपुष्पकंवापिकरेबध्नावशंकरं रोहिण्यांबिल्वपुष्पंतुकरेबध्नाजगत्त्रियः ९९ नागकेसरपुष्पंतु
पुष्येग्राह्यंचतत्फलं प्रकुर्वत्पुष्पमाश्विन्यांकरेबध्नाजगत्त्रियः १०० ॐनमोभगवतेरुद्रायवशमानयसर्वलो
कंमोहयमोहयठःठःक्लीं उक्तानामष्टोत्तरशतंजपेत्सिद्धिः ग्राह्यंभृंगवृंतत्पुष्पंपाषाणेनगुंजीयमूलकं १
ताम्बूलेनप्रदातव्यंसर्वलोकवशंकरं शिलारोचनतन्मूलंवासितानितिलकेकृते २ संभाषणेनसर्वेषांवशी
करणमनुत्तमं स्वकर्मवेष्टिततन्मूलंपुष्टिकाकारयेन्नृपः ३ तद्वाक्याद्वशमायांतिप्राणैरपिधनैरपि वर्षेपि ९

प्रवेशेवानेनपाषाणेनहृतंनाशयेत् ग्राममध्येप्रार्थितंसर्वंभुनक्ति कर्दंवायोजपेल्लक्षमंत्रस्यसाधकः
हृतात्काकगलाद्धोमोदेवसौभाग्यदोभवेत् १० त्रैलोक्यंवशमायातिस्मरणमात्रेणसंशयः ॐह्रींक्लींजनरंजकेस्वा
हा सुप्तमंत्रः षट्कर्मत्रेणमंत्रालससमधातीरभक्तंदं तत्काष्ठेनेवसंग्राह्यंपकविधानिमंत्रितं ११ धारयेद्दक्षिणेक
र्णे सुत्रमप्रार्थितंलभेत् ॐमहायक्षसेनाधिपतयेमणिभद्रायप्रार्थितमत्रंदेहिमेस्वाहा १३ अश्वत्थदलमाक
ल्पसर्वसेवापुतेजपेत् करवीरकपुष्पंचसप्तमंत्राभिमंत्रितं १४ तस्यच्छेदीपनेयस्यसर्वशत्रुक्षयोभवेत् ॐन
मोभगवतेरुद्रायसिद्धिरूपिणेप्रयत्नेवंपसर्वेषांशिवमस्तुहनहनदहदहसर्वभूतलपेहरहररक्षरक्षसर्वभूतेषाम
पश्यमम बासःपिपायकौमभंगत्रैमंत्रापुतंजपेत् नरनारीनरेंद्राणांसततंक्षोभकारकः १५ ॐनमोभुवनक्षो
भकसर्वलोकंक्षोभयक्षोभयह्रंह्रंह्रूंस्वाहा राजोदशमहस्त्राणिजपेत्पद्मकेसरैः सितामधुपयोमिश्रैःकृ
तेहोमेदशांशके १७ रक्तकण्टकोलोकान्दर्शनेप्रियकारकः ॐअमुकंरंजयरंजनीस्वाहा ५· भक्तोच्छिष्टा

६ ॥

स्य एवं सेवायुतं जपेत् दशांशेन हवनं कुर्यात् तिलादूर्वाहुतं शुभं १७ एवं कृत्वा सम्मुहूर्त्ते स्थितवासेन मो नमः स्वाहा
ॐ अस्यैव मूलमंत्रस्य गुंजामूलं ससिद्धं तन्मूलं चंदनेनैतं लेपः स्याद्वश्यकारकः १८ तन्मूलं मधुना युक्तं लेपः स
र्वत्र वश्यकृत् मनःशिला च तन्मूलं वारिणा पेषितं चंदनं १९ दृष्ट्वा तिलकं कार्यं सर्वलोकवशंकरं तन्मूलं सर्षपं श्वे
त पिष्टं गुंजसमं ततः २० चूर्णितं मस्तके यस्य क्षिप्तं वश्यकरं भवेत् ॐ नमो श्वेतगात्रे सर्व सर्व सत्वान् दृष्ट्वा नृ वश
कुरु मे वशमानय स्वाहा ३ अस्यैव योगा नाम अष्टोत्तरशतं जपेत् वासामूलं पिष्टं गुंज च कुष्ठेला नागकेसरं २१ श्वेतसर्षपः
तत्स्पर्श धूपं सर्ववशंकरं ॐ कामिनी मायवी नमः अनेन मंत्रेण धूपमभिमंत्रितं यस्य दीयते स वश्यो भवति २४ ॐ
कटंकटे चोररूपिणि अमुकं मे वशमानय स्वाहा अस्य एवं सेवायुतं जपेत् ततो भोजनं सप्ताभिमंत्रितं कृत्वा यस्य
नाम्ना नित्यं सप्त ग्रासान् भुंजयेत् स सप्तदिने वश्यो भवति ॐ कटंकटे चोररूपिणी ठः ठः अस्य मंत्रस्य युक्तिः सिद्धिश्च
पूर्ववत् ॐ चंडाकर्षणाय नमः अस्य एवं सेवायुतं जप्त्वा ततोऽनेन मंत्रेण पाषाणं सप्ताभिमंत्रितं कृत्वा यत्र ग्रामे ॥

यस्येन क्षिप्त सितिलितं स वश्यो भवति ध्रुवम् शिखिपित्तं च गोरोचना मोहिनी रोचनं शिखा २६ पेषयेत् कन्यकाद्र
स्ता स्पर्शपाने नागहृष्टा निक्वाटं ताम्रतांबूलः कुमार्या युक्तं तथा रोचनं भृंगमूलं च युक्तं सर्वं पेषयेत् तिल
कं कारयेत् तेन सर्वलोकवशंकरं रक्ताश्वमारमंदारकुंकुमं कनकस्य च युक्तं शिवांबुना पिष्टं तिलको लो
कवश्यकृत् २५ श्वेतापराजितामूलं चंद्रग्रहे समुद्धृतं पूजिता तेन रत्नेन वशी कुर्यात् नागवंशी २८ मेघनादस्य
मूलं तवक्रस्थं वश्यकारकं परवादो भवेन्मूको ... २७ कटुतैला ... तैलेन ... मूलिका
गुंजया विष्णुयुक्तं ... २८ अनेन तिलकं कुर्यात् सर्वलोकवशंकरं विषमुष्टि तैलेन गुंजाम्
ले विचर्षयेत् २९ तेन कुर्यात् ललाटे तु तिलकं सर्ववश्यकृत् इंद्रवारुणिकामूलं पुष्ये नक्षत्रे समुद्धरेत् ३० कटु
त्रयेण ... तिलकं कृत्वा ... तिलकं कृत्वा वश्यकरं परं ३१ ... तैलक ...
वासयेत् ततो हस्तप्रदानेन नागहृष्ट्यकरं परं ३२ पुत्रजीवा ... तैले ... गोरोचनं ततः ...

॥

जपेन्मंत्रं एवं सेवा प्रोक्तं जपेत् पक्वान्ने स्मरणान्मंत्री तत्र वा याति भोजनं ४१ ॐ उच्छिष्टे उच्छिष्टचांडाली वाग्वादि
नी रत्नमोहन प्रजामोहन स्त्रीमोहन ग्रामनगरदेवदेवाय उच्छिष्टचांडालिनी सत्यवादिनी ह्रां क्लिं फट् मंत्रलक्षमि
तं जप्त्वा भूतना च प्रसीदति स्वभूः पातालभूतानि स्मरणाय कुरुते वशी ४२ ॐ नमो भूतनाथाय समस्त भुवनं भू
तानि साधय हूं इति श्रीपार्वतीपुत्रश्रीनित्यनाथसिद्धविरचिते रसरत्नाकरे मंत्रखंडे सर्वलोकवशीकरणना
म द्वितीयोपदेशः २ ॥ अथ राजवश्यमाह कुंकुमं चंदनं चैव रोचनं शशिमिश्रितं गवांक्षीरेण तिलकं राजा
वश्यकरं परं ४३ ॐ क्लीं सः अमुकं मे वशं कुरु कुरु स्वाहा एवं सेवा सहस्रं जप्त्वा ततोनेन तिलकं कार्यं मंत्रेण
समाभिमंत्रितं चक्रवर्त्यसमूलं तरहस्तार्केण समुद्धरेत् राजद्वारे भवेत्स्रज्योर्हस्ते वश्यानवादि निनत ४४ ॐ नमः सर्व
नाय हूं फट् स्वाहा एवं सेवा सहस्रं जपेत्सिद्धिः सर्वसेवा प्रोक्तं जप्त्वा चैतन्मंत्रस्य सिद्धये ततो लोधवियोगे तकरु
समाभिमंत्रितं ४५ सिद्धं तिहोमकार्याणि एवं सेवा प्रभावतः ॐ क्लीं रक्तचामुंडे कुरु कुरु अमुकं मे वशमानय आ

नय स्वाहा अयं चैतन्मंत्रः सर्वत्र सिद्धो भवति ॥ मंजिष्ठा कुंकुमं चैव बलामोटा कुमारिका चिताभस्म स्वरक्तं च
स्ववीर्येण च भावयेत् षण्मुष्टिकां कृत्वा भक्ष्यपाने च दापयेत् स्त्री हे वा राजवश्यं स्याच्चैतन्मंत्रप्रभावतः सेना
पतिनिताम्बूलं चंदनाद्येः समहूतं ४७ प्रभूणां भोजने देयं चैतन्मंत्रवशंकरं ऊर्णायाः समादाय प्रातः स्वस्त्य अमुकं
करे यहं तन सर्वत्र राजद्वारे जयावहं धात्रीपुष्पं भरण्यां तु विशाखायां आम्र अमुकं इत्यनेक करेव भ्रात राजवश्यकरं र
णं एवं फाल्गुण्यां तत्रे शास्यं दाडिम अमुकं करे वध्या भवेद्ध्रुवं पादिराजा पुरंदरः अश्लेषायां गृहीत्वा तु नाग
केसरं अमुकं करे वध्या भवेद्ध्रुवं सर्वदाः पृथिवीपतिः निर्गुंडीका सैतेलेन रक्तमालतीपुष्पकं समाभिमंत्रितं
कृत्वा तिलको राजवश्यकृत् पतेषामन्यतमेनैतन्मंत्रेण सिद्धिभाक् ५० होमयेत्कटुतैलेन रक्तचंदन राजिका
सहस्राहुतिमंत्रेण राजानं वशमानयेत् सर्षपैः छागरक्तेन हुत्वा राजोत्सवके गृहे संख्या च एवं वद्ध्रुवं राजा भव
तिनान्यथा मधुना घृतपुष्पाणि हुत्वा राजो च एवं वत् चक्रवर्ती भवेद्ध्रुवं चैतन्मंत्रप्रभावतः अथ परवाहजयं

६
८

गोनिक्षाशिवित्रलीवामशेषशिरसि संस्थिता कुरुते सर्ववादे जयं यथेप्सितं मम हुता मार्गशीर्षेन्तु पूर्णिमायां शि॰
खिमूलं समुद्धरेत् वाहौ शिरसि वा धार्य विवादे विजयी भवेत् वंध्या नारी ऋतुकाले तेन शिखामंत्रेन संपाय॰ मेचनाद
समूलं तमुखेस्थं तारवेष्टितं धरवादी भवेन्मूको॰ धवा शानिदिगंतरं निशिकृष्णचतुर्दश्यां महानीलीप्रमशान
तः ग्राद्यं वंधयेद्धस्ते विवादे विजयी भवेत् श्वेतगुंजोत्थितं मूलं मुखेस्थं इष्टे तेऽरनित् ८९ सर्वेषामेव योगानां च
ग मंत्रेण सिद्धिकृत् त्रिसंध्यं त्रिदिनं यस्य न्यस्तं शुद्धिकरं स्थितं भस्मा च मंत्रनामा च मलं सततं ऊपलभतेनरः गोनमोभ॰
स्मिन प्रलियमरिपुस्राणिजयवान्वंधंकुरु २ स्वाहा श्वेतार्कपत्र वृतेव ष्टे गं ज्ञानमूलं समुद्धरेत् वद्धं शिरसि तस्य
ग वेरवा धाहरं भवेत ॥ धात्यामलवुप्रकं शाल्मलीपत्रे पवनः हस्ते वद्धं भयं हंति चौरव्याघ्रादिजानजं वद्धं शिर
सितत्तस्य वैरवी धाहरं भवेत धात्र्यामलवुप्रकं शाल्मलीपत्रे पवनः हस्ते वद्धं भयं हंति व्याघ्रादिजानजं ॥ ध्रा
दापामार्गनवं श्वेतपक्षं कर्णधारितं विजयं प्राप्नोति हे पात्र मध्ये न संशयः श्वेतकोलातैलसंभिन्नं कृष्णादामोडूच ८

णीकं अनेन स्पर्शमात्रेण महाहस्ती वशो भवेत् वाराहकर्णमूलं हस्तेपुं कंकुलतैलभावितं तेनैव स्पर्शमात्रेण महा
हस्ती वशो भवेत् हरीहाहस्तनखत्रैचूर्णयेत् कुं कुंदरी तैलयेन गजो यांति दूरं न खलु संशयः विलपष्ठ्यस्य
चूर्णं तक्रं कुंदर्याश्वतत्सम तत्तिसौ गमनं रंहस्या दूरे गछंति कुंजराः ७५ मूलं मर्कटवस्त्रावा वामोवद्धं च मूर्द्धनि
हृद्धंदंती भयं हंत्यात्पुद्धादिभयनाशनः ७८ श्वेतापराजितामूलं हस्तस्थं धारयेद्बुधः सश्वेतहस्ती मूलं हस्तस्थं
व्याघ्रभीतिनुत् गैविनविन्नालोवच्छीग्राह्वे धाकरु करु निवेशुक्कं फु र ला वे फलेफले रति मुहिभावे गौरी कांते
महादेव क्षोणजालशमहोत्थां धीहृतां कीनेमम हारो बुत्रा नेहभूमिकंरीहंमदो जेनरित्तो पुंश्चान चरुकौ येदेवी वा
ठीहरा वै वै पापुटोललहूजे मोगोहक्कां रलखेहन्त्र मंतकीश्वाना अनेन मंत्रेण स्वरकं विदु मात्रं व्याघ्रं क्षिपेत् व्याघ्रो
दूरं गच्छति नश्यायत्रयत्र ग्रामे नगरे वा वने वा व्याघ्रो मनो भवति तत्र तत्र वनमध्ये एकरमेकं वधा एवं मंत्रमहं वे
कंजपेत् ततो व्याघ्र स्वयमेवागत्य पूकार भट्टाधिज्ञान स्थानं त्यक्त्वा अन्यस्थानं गच्छति ॥ इति टष्ट प्रत्यययोगः

६
५४

रिति श्रीपार्वतीपुत्रनित्यनाथसिद्धविरचिते रसरत्नाकरे मंत्रखंडे राजवश्याकर्षणनिवारणं नाम सप्तमोपदेशः अथ
स्त्रीवश्यमाह पारावतस्य च खलः स्वरक्तं रोचनं तथा जिह्वामलसमायुक्तं अंजने स्त्रीवशं भवेत् रतिं च विरतिं च
कं स्वरक्तं बालगोरिका रोचनं विनिमिश्रं च नरतैलं तथा पुनः १३ पिष्ट्वा प्रदातव्या मद्यपाने स्त्रियो वशाः विनाभ
स्य वनाकं हंतगारकं कमंसमं चूर्णं स्त्रीशिरसि दत्वा पुरुषस्य पादयोः प्रदातव्यं तां तिष्ठा वज्जीवं न संशयः
१० उन्मत्तमातुलंगानां स्वरक्तं मलपंचकं वटकाख्यं चैव भक्षपाने स्त्रियो वशाः . . . . . वीजानि मोहयोद
यवाम्लयुक्ता गोदंतं नरदंतं च पिष्ट्वा रक्तेन लेपयेत् ११ ललाटे तिलकं कृत्वा वशीकुर्या . . . . . . टंकणं मधु
यष्टी च रोचनं विनिमस्तव काकजंघासमं देहितिलके स्त्रीवशा भवेत् १३ पुष्पं च सग्राम्यभरणंपानतः . . . .
. . त्वा चैव विशाखायां हस्ते पत्रं तथैव च मूलेमूलंसमहृत्य कृत्स्नोन्मत्तस्य तत्क्रमात् १५ पिष्ट्वा कर्पूरसंयुक्तं
क्रमं रोच . . . तिलके स्त्रीवशं याति यदि सा स्यादरुंधती काकजंघा च चाक्रं विल्वपत्रं च कंकमं स्वरक्तमयुतं स्त्रा

ने तिलकं स्त्रीवशंकरं मत्स्यपित्तं गजपिप्पली च भल्लातकं वीहितुरंच पिष्टं पुंमश्चरेतो मरिचांजनं च मद्ये
नसर्वाणि समानि पेष्य दत्ते च पाने कुलजानकं स्याकुले च शीलं च विहाय वश्य बालमोटावत्तावैव कं कमं च पु
नर्नव विवस्त्रकन्यका पिष्ट्वा पुष्पाकें सुसमाधिना रक्तं मूत्रं पुरीषं च श्रवणान्नयनान्मलं मिश्रीकृत्य प्रदातव्यं
भक्ष्यमात्रे वशंकरं १ काकजंघा च चाक्रं पुष्पं कपोतिनमिश्रितं दत्तेन भोजने बाला यमपाने कृदते सदा रक
लविंकपिंगलस्य मेनाकस्य च मूलकं मंजिष्ठारुद्दिष्टं पाने दत्तेश्वरामां वशं नयेत् सर्वलकवीचपूरं च तैलमेव च
जंसमं योषितां मोहकरूपो रतिकाले प्रयोजयेत् ४ श्वसितस्यां प्रारयेद्दीमान् पालाशस्य च पुष्पकं करे च धास्य
योषां तनायका पावशी भवेत् ३ रेवरस्य पुष्पं तत्समगशीर्षं समाहरेत् हस्तेव धास्यशोकं स्यांमावश्यभवति हाणा
त् ८ शिरीषस्य पनिष्ठायां पुष्पमादाय चंचयेत् करे वा धातकी पुष्पभोजनात्स्त्रीवशंकरं रेवत्यां वटपुष्पं तदस्ते वदं
वशं नयेत् मूलेव वटीपुष्पं स्वातौ नागमावशंकरं स्वातीनारपुटीमूलं पिष्ट्वा पिष्ट्वा स्त्रियो वशाः पत्नेसर्वे प्रयोगा

पृथ्वं गमंत्राभिमंत्रयेत् ९ अष्टोत्तरशतेनजप्तेसर्वसिद्धाभवंतिते मार्गशीर्षेतत्पूर्णिमायांचिविमूलंसमुद्धरेत् ता॰
न्मंत्रेणापयेत्स्त्रीणांभोजनेवस्त्रपकारणे स्वेनगुंजास्वमंत्रेणमूलेपंचमलान्वितं ९ कन्येपानेप्रदानकंरम्याणामा
वशीकरं षड्ढोणविंतयेद्योन्यांध्यात्वाह्रींकारमुज्वलं ९ कामनेत्रेनिमीसाध्यनेत्रामावशीनयेत् वामाकांश
तत्पथ्यार्केग्रहंसमाभिमंत्रितं यस्यैदत्तंतत्सामाधेसातदैववशाभवेत् ॐनमः क्लिमिक्लिमिक्लिक्लिमिस्वाहा प्रा
तम्प्रव्वितन्प्रदत्तास्यसमवाराभिमंत्रितं यस्यनाम्नापिवेत्तोयंसावश्यामवतिध्रुवं ॐनमः क्लिन्नकामिनीअमुकीमे
वशमानयस्वाहा अन्योन्यमेलयेन्नेत्रेयानारीवीक्षतेचिरं ९ ह्रूंकारेणजपेत्तावत्तानारीवशगाभवेत् नागपुष्पी
प्रियंगुवनगरंपद्मकेसरं ववामांसीसमंनिवेचूर्णयेन्मंत्रविन्नमः स्वांतंतुपूरयेत्तेनभमंत्रेकामतः स्त्रियः ९
ॐमूलिमूलिमहामूलिरहारत्नसर्वसत्वेभ्यःपापदेवेभ्यःस्वाहा लिंगामलंकर्णमलंनासाकर्णमलंतथा
स्तपानेनप्रदातव्यंवशीकरणमुत्तमं ॐनमःपार्वतेभ्योनमः सर्वाभरणायवअमुकीमेवशमानय २ स्वाहा श्व॰ १५

पामार्गस्यमध्यंतुचतुरंगुलकीलकं समाभिमंत्रितंग्राहेलिपेदेशपागृहेवशं ११ ॐहमिलेस्वाहा वाचाटदेवमं
त्रेणपुष्पंसमाभिमंत्रितं फलंवादापयेद्यस्यसमस्यवशंकरंभवेत् १२ ॐनमोभगवतेरायतन्यष्टाह्रिह्रिह्रावयाहि
द्रावह्रिस्वाहा १४ उलूकनेत्रमांसंचनरमज्जावरोचनं कुंकुमंमत्स्यतैलंवदेहाभ्यंगेयशास्त्रियः ॐक्लींक्लींक्लेंक्ले
फट्नमः विधिनाकृकलासस्यपादंसंगृह्यदक्षिणं वेष्टयेद्धितिकार्यार्तमुत्वस्यनायकास्त्रियः ॐक्रांक्रींक्रों
कालीकमलिनीस्वाहा तस्यैवकामनेत्रंचमधुतैलेनचांजयेत् यांपश्यतिनरोरामांतत्क्षणात्सावशाभवेत्
ॐभ्रंनंगत्रसलत्रसलस्वाहा तस्यैवदक्षिणंनेत्रंसौवीरंमधुनासह प्रंजितादस्यसावश्यंयास्त्रीरूपनिगर्विता
१९ ॐपुंजितायस्वाहा त्रिसंध्यंतजपेन्मंत्रंमन्मथस्यध्यानेयानं समंतीकामिनीमासान्मोहयत्येवदर्शनात् २॰
ॐनमःकामदेवायसकल २ दर्शनसहस्वधर्मसहस्र २ क्लेंभुवनजनंममदर्शनेउत्कंठितंकुरुरत्नकोटंउपर॰
कुसुमवाणेनहन २ स्वाहा कामाक्रांतेनचित्तेनमासार्द्धंजपतोनिशि: प्रवश्यंकुरुतेवश्यंप्रसन्नोविश्वचेटकः

६ ॥ ॐ ह्रीं क्लीं क्रूं कामपिशाच अमुकीं कामग्राहय मम रूपेण नखैर्विदारय २ स्नेहेन बंधय २ श्रीं फट् अनेन मंत्रेण
१९ होमानि वश्यार्थं कारयेत्सुधीः एवं सेवाकृते जने सिद्धिः स्याद्वश्यकारिकी लवणं तिलसंयुक्तं क्षीरमध्वाज्यसंयुतं
समाहेन वशं याति रामा या रूपगर्विता जातीकुसुमलमध्वाज्यं तिलक्षीरसमं हुतं समाहाद्वश्यमायाति या स्त्री
रूपातिगर्विता ४३ राजिकालवणं क्षीरं मध्वाज्येमिश्रितं हुतं समाहे रूपहीनो पि वशीकुर्यात्त्रिलोकमां ब्रह्मोत्तरपात्रं
काष्टमेरंडं च तरंगुलं लवणं कटुतैलं च त्रिभिरेकत्र होमयेत् ब्रह्मोत्तरपात्रं हत्वा यत्राग्राम्ना सा वशा भवेत् महानिं
वस्यपत्राणि हुतेन सह होमयेत् ४७ सप्तरात्रा वशं यांति यदि रामा मनोरमा ॐ ह्रीं रक्तचामुंडे कुरु कुरु अमुकीं मे
वशमानय २ स्वाहा ४८ गोमूत्रतत्तीयेषु रुक्षीकृत्वा पाशानसंपूरके पात्रे शालितत्रलालां चूर्णयेत्तां वहिर्गतां ४९
पात्रस्थं च पृथक्चूर्णं रक्षयेच्च पृथक्पृथक् बहिर्गतं तत्र चूर्णं मूर्ध्नि क्षिप्ते वशाः स्त्रियः ५० अंतर्गतेन चूर्णेन क्षि
प्तेवश्यं निवर्त्तते सिद्धियोगोप्ययं ख्यातो विनामंत्रेण सिद्धिभाक् ५१ गर्दभस्य शिरोमज्जां पूरयेत्तत्र पात्रके भंग १९

राजस्येर्भांड्यावर्त्तिः कार्यासमंभवा ५२ सप्तवारं तसाम्बुकामध्यापात्रे प्रदीपते कज्जलं नरपात्रेण शनिवारे
समुद्धरेत् ५३ तेनांजितो नरो रामां वशीकुर्यात्त्रिलोकनात् शिलाताले स्वदीर्य्यं च अंकुलीतैलमिश्रितं ५४ राज
गेरुमदोन्मिश्रं तिलकं स्त्रीवशंकरं सिद्धार्थो रोचनं कुष्ठ वल कर्प्पूरमिश्रितं तिलको वश्यकृत्तेसां संयोगे स्त्रीसमा
गमे श्वेतार्कनवनीतं च भृंगाराक्तेन मिश्रितं अंजयेन्नेत्रयुगलं रामा वश्यकरं परं मनःशिला प्रियंगुश्च नागके
सरोचनं ५५ अंजिताक्षो नरो रामां वशीकुर्यान्मनोरमां प्रियंगुपंकजं पत्रं रोचनां जनचंदनं अंजिताक्षो नरो रा
मां दृष्ट्वा मोहयति ध्रुवं श्वेतापराजिता भृंगी सहदेवी च रोचनं ५६ विष्णुक्रांता कुमारी च तिलके स्त्रीवशंकरं
कुस्ताहमी वनर्दंशपापीतपत्रमूलकं ५७ सोमराजीयमूलं तत्मूलं श्वावकमर्दनं करिस्थं नरनार्भौ वा परस्य
रवशंकरं ५८ हेमताम्रपुटं कुष्ठ देवदारु समं समं चूर्णं स्त्रीणां शिरो क्षिप्तं पुंसां वा यद्वशंकरं ५९ जलेन सह चू
र्णान सधामलकमंजयोः तिलके वा कृते वश्यं कुर्यात्स्त्रीं नरं तत्क्षणात् ६० जलेन सह चूर्णान सधामलकम

ज्ययोः तिलकेवाहृतेवश्यं कुर्यात्स्त्रीमंडलं दाणात इंद्रवारुणिकामूलं पुष्येनउद्धरेत ५० कटुत्रयेण गवा
क्षीरैः पिष्टातद्गोलकीकृतं चंदनेनसमायुक्तं तिलकस्त्रीवशंकरं ५१ वभ्रुलपुष्पंकस्तूर्यांवद्दर्याः स्वेनुगाथयोः
ऊर्ध्वंधारयेद्दलेरुयकस्त्रीवशकारकं ५२ जलेनलांगलीकंदंपिष्टाद्दसंविलेपयेत दृस्तेनस्त्रीकरं धृत्वा
त्यग्नौहुतंयथा ५० सर्वेषांद्रावयोगानांमंत्रराजेशिवोदितं अष्टोत्तरशतंजप्त्वातत्योगस्यसिद्धये ५३ ॐनमोभ
गवतेरुद्रायमरेस्वरायद्रावयद्रावयस्त्रीणांमदंपातयस्वाहा ५४ इतिश्रीपार्वतीपुत्रश्रीनित्यनाथसिद्धविरचि
तेरसरत्नाकरेमंत्रखंडेस्त्रीवश्यादिद्रावणंतनामचतुर्थोपदेशः ४ प्रथपतिवश्यमाह लाक्षानगरकर्पूर
वाल्कंत्वग्जनःसमं संपेष्यभगलेपेनरतिकालेपतिर्वशः २ मनःशिलाविल्वगिरिकृलिम्पारोचनंसमं चू
र्णयेन्मूलमंत्रेणधारयेत्ताम्रभाजने १ समाहृतेततस्याच्यतितैलेनपक्वतः तलेपंकारयेद्योनौरतिकाले
पतिर्वशः ४ मालतीपुष्पसंयुक्तं कटुतैलंसुपाचितं पतत्लिप्तभगागामारत्नोमोहयतेपतिं ५ त्वंजरीटस्यमां

सेनमधुनासहलेपयेत अनेनयोनिलेपेनपतिर्दासोभवत्यलं ६ कर्पूरदेवदारूंचमत्तोरंएवंवत्फलं सैंधवेन
तिलाभाद्याःसमवारंपुनःपुनः ७ तत्पिष्टालेपयेद्योनिंरतिदासःपतिर्भवेत् सौवर्चलंवचाशिंपुर्मीनपित्तंवशा
हृतं ८ सौवीरंचसमंपिष्ट्वायोनिलेपात्पतिर्वशः पंचांगंदाडिमंपिष्टाम्येनसर्षपसंयुतं ९ योनिलेपेनदासं
करोत्यपिवहुभर्तृगा ॐनमोकामस्मालिनीठः ठः अस्ययोगानांमंत्राभिमंत्रितेसिद्धिः रोचनंमत्स्यपित्तंचपिष्टात्र
तिलकेकृते वामहस्तेकनिष्ठायांपतिर्दासोनसंशयः ११ रत्यौनौमस्तकालेतरोचनंनिक्षिपेत्पुनः स्वपुष्पंभा
वयेत्तेनतिलकंपतिवश्यकृत १२ पक्वरवीजचूर्णंतसमांशंभावयेन्मले सर्वोद्दारोभवेत्तेनत्वानेपानेपतिर्वशः
पुत्रंजारीचतिक्ताचमोहिनीगिरिकर्णिकाश्वेतापराजितामूलंसमांसंचूर्णमध्यतः १४ दीयतेपश्चिमेरात्रौ
मत्तेविवश्यकृत सप्तेतकंटकार्याथमूलंचगिरिकर्णिका १५ तांहृत्वेनष्टदानबंदासवत्कृतेपतिं
धाम्नावस्त्रेवधानिवेशयेत १६ स्वयोनौसतकालेतविहितंतेसमुद्धरेत नवनीतेविनिक्षिप्यतद्दू पा

वयेद्धृतं नद्धृतं भोजने देयं पतिर्दासो भवत्यलं ॥ १७ विड्ग्राह्यं कर्पासादेनैर्ग्राह्यं स्वयोनिगं सजीवमंडूक
स्यास्ये सकर्पासो विनिःक्षिपेत् १८ कन्याकर्तितसूत्रेण वेष्टयेत्पादाशिरोमानं खङ्गावेष्टयेत्तत्तं ततः पादा
स्ततः पुनः १९ तेन सूत्रेण मंडूकं बध्वा संहारकान्तरे रुध्यापनिखनेद्भूमौ पतिर्वश्यो भवत्यलं २० पत्राग्रात्स्वः स
मैत्रेण ब्रह्मत्वं गोमदनः वृद्धिः पश्चात्तयासह यत्र सूत्रयते भर्ता तत्र सद्धामपाणिना २१ पक्वाग्रात्स्वः समंत्रेण
पुष्पन्तात्यं च भिन्नत्वैः सर्वकुलालचक्रस्य विपरीतस्य वाहयेत् २२ आभ्यां हस्तं भंक्त्वा सूत्रेनासौ वशीतयेत्
द्वारदेशे स्थितं तं तथा दामर्ता तल्लंघयेत् २३ तदा निखन्यतत्रैव पतिर्वश्यो भवत्यलं नद्धूरेकामदेवो सोत्रन्यत्र
गच्छति नव्रजेत् २४ गोरोचनापद्मनं सूत्रयर्ज्मां पंचनवेश्च भ्रामाटोद्धां समदिणी ह्रीं ह्रीं स्त्रीं ह्रीं सयोगिकामिनिस्राविणि
वंघो मृत्युविनाशने पुत्रजार्द्धपरापथापि मनेनमंत्रेण स्त्रवस्थानेम तिकाग्रास्यासिद्धियोगो भवति २५ कार्पासापु
ष्पितात्रत्रनत्रशोषं समाहरेत तं कर्पासं स्वयं पुंके भावयेत्तं च सप्तकं २६ विवस्त्रकन्यकाहस्ताद्विपरीतेन कर्तितं

येन पन्नर्देनमपं कर्पासस्य त्रिगुणगुणः २८ पतेः पुंस्त्वं भवेन्नावद्यावदाशोपितं पुनः प्रवर्तीर्णगुणेर्थं छोना
पतेश्च वशो भवेत् २९ देवदारुसमं कृष्णपापयेद्दधायेत्पतिं ॐ नमो भगवते उच्छिष्टायेगेंद्रिरं यायस्वाहा अनेनमं
त्रेण सप्ताभिमंत्रितेसिद्धिः पतिपुरुकं च कर्पूरं च वटपत्रं सं तथा ३० गोरोचनं पिबेत्स्त्रीपतिमिच्छतितत्क्षणात्
सप्तान्नानि तपस्यानि स्त्रीरेणाज्येन पेषयेत् ३१ गृहिकां कामपापगुर्कांनारीयोनौ प्रवेशयेत् दशावशान्मसप्ताचकंन्या
वशायते पुनः ३२ वेतसान्मूलमादाय तत्त्ववं च विदिरं समं पेषयेत्क्षीरततो येन पीत्वासंकोचयेद्भगं ३३ कोकिलाह
स्पवीजानि सप्तादीरं च लांगली क्वाथयेल्लेपयेत्तेन योनिं द्रास्यत ततः पुनः ३४ नतेकर्पासमूलं तत्पिष्टा मद्युग्रिना
पचेत् अनेन त्वालनं कर्यां हिस्त्रीणां संकुचेद्भगः ३५ वृद्धानामपिनारीणां योनिसंकोचनं भवेत् इति श्रीपार्वतीपुत्र
नित्यनाथसिद्धविरचिते रसरत्नाकरे मंत्रखंडे पतिवश्यं नाम पंचमोपदेशः ५ अथाकर्षणं क्लींकारे मंत्रविंशत्या
क्रोंकारे वाकर्षणं तथा त्रिफलं वाममार्गपाशं दाहिणे न्यासितंऊर्ध्वं १ संध्यायेत्स्वकरे मंत्रीततो मंत्रमिदं जपेत्

ॐ ह्रीं रक्तचामुण्डे हुरु २ अमुकीमाकर्षय आकर्षय ह्रीं ४० अस्य पूर्वमेवायुतं जपेत्सिद्धिः अथ
वा निजमन्त्रेण तरुवज्ञात्समागतं पूर्वसेवां जपं कृत्वा तेनैवाकर्षणं भवेत् ४१ ध्यात्वा मां ध्यानमलिनमात्मानं देव
तानिमं ध्यायेत्साध्यगलेपाशान् शिरोज्वलदंकुशं ४२ त्रिसंध्यं तं जपेद्देवं दिनानामेकविंशतिः ध्यानेमन्त्रेण ध्यायं
त्रैलोक्याकर्षणं भवेत् रक्तवस्त्रे लिखेद्यन्त्रं लाक्षायावसवंदनैः पूजयेत्तं वनरोर्मूले निखनेदवनीतले ४४ त्रिसं
ध्यं स्रदासिंच्य प्रातर्स्नानं तं दुग्धोदकैः दूरादाकर्षयन्नारीयदिस्याच्छिरराच्छिता ४५ पूर्वोक्तै रोचनैर्यन्त्रं रक्तवस्त्रे
लिखेत्ततः वेष्टयेद्रक्तसूत्रेण जपेद्ध्यायेच्च पूर्ववत् ४६ तन्मंत्रं पूजयेन्मंत्री निगडे स्थान्तरे स्थितः बद्धमाकर्षयेदा
शु निगडैर्वा निपीडिता ४७ पूर्वोक्तै रोचनैर्यन्त्रं पूजयित्वा ततः क्षिपेत् नागाहूतं तैरेयत्वा जपेद्ध्यायेच्च पूर्ववत् ४८
त्रिसप्ताहदिने प्राप्ते सम्यगाकर्षणं भवेत् पूर्वोक्तै रोचनैर्यन्त्रं पूजयेन्मन्त्रसंयुतः वेष्टयेन्मधुसूत्रेण निक्षिपेत्क
लशान्तरे तत्रैव पूजयेत्त्रिसप्ताहादाकर्षणं भवेत् ५० पूर्ववद्ध्यानमन्त्रेण शम्भुदेवेन भाषितं अश्लेषायांसमादा ६९

यमूलं नस्यवत्पूर्वकं ५१ अजामूत्रेण संपेष्य सौगन्धिरसिनिः क्षिपेत् पुरुषस्य पञ्चनां वा क्षिपेदाकर्षणं भवे
त् ५२ जलौकां नीलसर्पं च पोषयित्वा दहेत्ततो तं वीरकाष्ठेस्तच्चूर्णं भूपणादाकर्षयेत्स्त्रियं ५३ साध्यवामपद
स्थानान्मृत्तिकामाहरेत्ततः कुकलासस्य रक्तेन प्रतिमां कारयेत्सुधीः ५४ साध्यनामाक्षरं तस्य तद्रक्तैर्विलिखेद्हृदि
मूत्रस्थानं च निखनेत्सदा तत्रैव मूत्रयेत् ५५ आकर्षयेत्तां तां नारीं शतयोजनसंस्थितां वनलं त्वमितेजसो गृह्य
कोन मचेटकः ५६ पत्रपुष्पफलादीनां करोत्याकर्षणं ध्रुवं उं श्रीरेणुत्यक आकर्षिकर्मक श्रां श्रां श्रां श्रं श्रं श्रं ह्रीं दे
ह्रां एषिः पत्रं अमुककरे हिंह्रीं ह्रीं क्लीं अमुकीं फं अमुकमाकर्षय २ रतिकर्मरतौ ग्राह्यो श्रां श्रां वदन आकर्षय श्रां श्रां श्रां
ह्रीं देवदत्तां ह्रीं ह्रीं देवदत्तश्री ह्रीं क्लूं अमुकीं धमरोयन्त्रतो भुपः मित्रीकृत्वा दहेत्सौजविता श्रां श्रां
आकर्षय आकर्ष कर्षय २ फं फं क्लूं अमुकीं आकाष्ठैस्तयोः पुनः ५८ वस्त्रेणावेष्टयेद्रसमेषयकृत्स्फोटलीहयं ।
य फं फं आकर्षय कर्षय आकर्षय तयोरेकमजाशृङ्गे रफं वधापरीत्वयेत् ५९ सयायानि च सामेषीसा

पृथग्जपेद्बुधः तद्रसस्थिरसि विप्रं दशादाकर्षयेत्स्त्रियं ८० अपरं रक्तयेद्धस्ते नोवेन्नायाति कामिनी ॐ ह्रस्स
ह्रस्स वज्रीवर्नये स्वाहा अयं मंत्रः पूर्वसेवायुतं जप्तात तोयः उक्तयोगः अभिमंत्र्य सिद्धिर्भवति अन्यथानाह ॐ क्लीं वि
त्तिवित्तिक्लिंधि २ हन दह नहन दहन पचपच शोषय २ सर्वविद्याधिपतये नमः ८१ अनेन मंत्रेण स्फटिकीलं अष्टअ
ष्टशताभिमंत्रितं कृत्वा तत्प्रतिरोपयेत् यस्य नाम्नां तमाकर्षयति ॐ श्रां दंद्रां भूचादाह्वं फट् लक्षमेकं जपेदस्य
पूर्वसेवा समाहितः ८४ दूरादाकर्षयेन्नारीं तत्रस्थो लोभयत्यपि ॐ सलमसनजपः ठठः अनेन कीलकं अष्टशा
ताभिमंत्रितं कृत्वा तत्प्रतिरोपयेत् कुंभकारस्य मृत्तिकया प्रतिमां कृत्वा मानुषास्थिकीलेन अष्टसहस्राणि मंत्रिते
न सहनिखनेत् ८८ रुधिरं स्रावयति अथवा तत्प्रतिमां कटुत्रिकेन लेप्य मधूच्छिष्टेन वेष्टयेत् तस्याः भगं स्फुवि
कया विध्य लज्जात रात्रौ मार्त्तरं स्वयमनामिकाया रुधिरे लिखेत् तां प्रतिमां खदिरांगार मध्ये स्थापयेत् ततो पूर्वं
मंत्रं जपेत् यावत् सिंधुकं गलति तावदाकर्षणं भवति इति श्रीरसरत्नाकरे मंत्रखंडे आकर्षणं नाम षष्टोपदे

शः ८ अथ स्तंभनमाह गतिरुत्थानवाग्बाणावह्नदिव्याग्निवारिव पातुसेन्यापानीनां च स्तंभनं प्रभुनोदितं ११ रज
न्या हरितालेर्वा भूर्जपत्रे समालिखेत् यंत्रं हरितसूत्रेण वेष्टयित्वा ततः पुनः १२ शिलायां बंधयेन्नेन गतिस्तंभकं
भवेत् चर्मकारस्य कुंडाच्चुरंजकस्य तथैव च १४ कुंडाम्लं समुद्धृत्य चंडालीअन्नवाससा बंधयेत्पोटलीं प्राज्ञः य
स्यायेनदिनि लिपेत् १५ तत्रस्थाने भवेत्स्तंभः सिद्धियोग मुदाहृतं उष्ट्रस्यास्थि च तद्दिक्षुनिखनेद्भूतो ध्रुवं १६ गोम
हिषीमेषीवाजीस्तंभयेत्कारिणीमपि प्रातर्गुंजाफलं वाम्यं नपात्रे पीतस्तत्स्यह १७ निशि हस्तवतर्दर्पं त्रिदिनं त
द्जागरेत् नित्यं सिंचजलेनैव मंत्रपूजां च कारयेत् १८ तस्य शाखो लता शाखा भक्ष्य दंते समं त्रिता द्विपेश्यासने
तव स्तंभयत्येव तं फलं १९ ॐ गुरुभ्यो नमः ॐ वज्रकूपाय वज्रकारिणे पिबेरदा २ भवेसमाधि अमुकस्वाहा ८० अथ
जामंत्रः हरिद्राकारितं पद्मं तालपत्रे समर्जितं चन्वेरस्याप्यमंत्रांकं मुखस्तंभकरं रिपोः ८१ ॐ ब्रह्म खड्गी शाय अमुक
स्य मुखं स्तंभय २ स्वाहा आकारः अन्नगाकारः साध्यकं देवि विन्निसितं कोलिवदनस्तंभं चित्रदेवगुरोरपि ८२ अश्रीकंठ

यस्वाहा घातंनयेत्कीलेनखादिरेणास्ववंधनं ८४ जायतेवैरिणांवक्रेउग्रीग्रेकीलतेध्रुवं इतिमूर्तिरुद्रायस्वाहा
ॐऊमालिखितंपद्मंभूर्येनामांकितंरिपोः वेष्टितंनीलसूत्रेण...स्तंभकरंपरम् ८८ ब्रथमनीसायस्वाहा लि
खित्वाप्रेतवस्त्रेणसाध्यनामाघटीकृतं ८७ वेष्टयेत्रीलसूत्रेणश्मशानेप्रविनेभवेत् ८ खवेतापंश्रमुकस्यवाक
स्तंभय २ स्वाहा यस्याभिधानमुद्दाय्यंसमाहृंजपतेरिपोः हूंश्नोवाणानिस्तंभश्चेटकःऊरुतेध्रुवं ८९ ॐनमोहूं
उन्मत्तमुकस्यमुखंगतिंस्तंभय २ स्वाहा ज्वालागर्दभाग्निसर्वाधिकावंध २ स्तंभय २ ऊरु २ यमेरीस्फितानिरः
ठः हूंफट्स्वाहा ९० हरिद्रयालिखेद्यंत्रंभूर्जपत्रेसमाहितः वेष्टयेत्पीतसूत्रेणपीतपुष्पैश्चपूजयेत ९१ स्थापये
क्लिलपात्रमध्येवाक्स्तंभंजायतेध्रुवं भृंगराजश्चपामार्गसिद्धार्थसहदेविकाः ९२ तस्य २ वचाश्वेतादयमेषांसमा
हरेत् सोहपात्रेविनिःक्षिप्यहिदिनांतेसमुद्धरेत् ९३ तिलकेसर्वशत्रूणांवुद्धिस्तंभकरंपरं ॐनमोभगवतेविष्णा
मित्रायनमःस्वाहा ९४ सर्वमुखभ्योविश्वामित्रायविश्वामित्रोत्यपद्यतिश्लाक्साग्रागछतुस्वाहा अनेनमंत्रेणनंदी

प्रविश्य श्वष्टमानांजलिंतर्पयेत् शत्रूणांमुखस्तंभोभवति ९५ ॐनमोब्रह्मवेसर रक्त २ ठःठः अनेनमंत्रेणस॰
प्तपाषाणानगृहीत्वा शीणिकसांवधाश्चपरंमृष्टिर्ध्मापाधारयेत वैरिणांगतिस्तंभोभवति श्वेतकुलत्थलक्षणं
षासर्पाक्षीशिखिचूलिका ९६ विष्णुक्रांताजटानीलीपीठाश्वेतापराजिता पाटलासहदेवेवमूलंवैकाकजंघ
जं ९७ पुष्यार्केणसमुद्धृत्यभुजाशिरसिसंस्थितं एकैकंवारयत्येवशस्त्रसंवरणे श्मशानेई उऊऋॠलृॡप
त्रणा ५० वत्संपुत्याद्भूपालचौरशत्रुभयंजयेत श्वेतगुंजीयमूलंतजदेउत्तरभा... देवदत्तंस्तंभय २
द्रूपे ८ उत्तराभिमुखंश्वासवाणस्तंभकंरमुखे मूले पुष्करयोदर्पणाश्चक्रपिलकन्ययोः २ वलामूलंतथा॰
श्रालंपिष्टातद्गोलकीकृतं धार्यमूर्द्धिकरेवाहोसर्वशस्त्रनिवारणं ३ गोजिह्वाकदलीद्राक्षावटःश्वेतापराजिता
विष्णुक्रांताहस्तिकर्णीसश्वेतार्कंटकारिका ४ मूलान्यादायपुष्यार्केरंभासूत्रेणवेष्टयेत स्वहस्तेकंकणंधार्यंश
स्त्रस्तंभकारणं ५ पाठारुद्रजटावापश्वेतावाशिरवंशिखिका श्वेतगुंजाथवाम्लंपुष्यार्केणसमुद्धरेत ६ प्रत्येकंमु

खमध्यस्थं शास्त्रस्तंभकरं रणे कुमारीवावलाकं भीषणार्के णसमुद्धरेत ७ मूलं तंडुलतोयेन पिष्ट्वा पीत्वा दि-
नत्रयं पुत्रैकं वारयत्येव शस्त्रसंवरणोत्तरणं ८ केतकीमस्तके नेत्रे तालमूलं शुक्लेस्थितं खर्जूरीवरणोहस्ते खङ्गू
स्तंभः प्रजायते ९ एतानि त्रीणि मूलानि चूर्णितानि हुतैः पिबेत ११ यावद्दिनानि तत्पीतं तावत्खड्गैर्न बाध्यते तन्मू
लं तन्गले वंधेत खड्गो मे षोन भिद्यते १२ पुंषीपुष्पाहृतं सूत्रं तवाग्राउटरे दिपेत नेवराटं करे यस्य फलमध्ये विनिःक्षि
पेत ११ तत्फलं मुखमध्यस्थं शास्त्रस्तंभकरं परं शुक्लरवौ समुद्धृत्य यारपुर्षासमुद्धृता १४ वकेपोधारयेन्मोनीसत
खड्गेन वाध्यते समूलपत्रशाखायां विसकांताविचूर्णयेत् १५ तेलपकं ततः कुर्यात्तेनैवांगं विमर्दयेत् खड्गादि
सर्वशस्त्राणां भवेफहेनिवारणं १६ ॐ कुरु कुरु वेतालि स्वाहा कुकलासस्य वामांक्षि हरितालेन वेष्टयेत १७ नाम्रप
त्रेपुनर्वेष्ट्यमुखस्य सर्वशत्रुजित् ॐ चामुंडे भयवारिणी स्वाहा १८ वज्रदेमापुकं ताम्यकांतं सूतं समं समं मर्द
नं वीरजे द्रीवेदिनं खल्वे ततः पुनः १९ ब्रह्मदण्डस्य बीजानि कर्पासास्थी निशानिका वध्या वयव चिर्भापिपिष्ट्वान

न्मध्यगं कुरु २० हयोन्मर्दितं गोलं कृष्णमसपटे पचेत् ततो गजपुटं दद्यात्स्वांगं धायेमेद्भुवात् २१ तद्गुटीधारये
द्वक्रे शास्त्रस्तंभकरं परं हंति रोगं जरां मृत्युं गुटिका सुरसुंदरी २२ सर्वेषामुक्तयोगानां कुंभकर्णस्मरेच्छुदि ब्रुवंतस
मुखं शास्त्रसमूहं समनिवारयेत २३ ॐ ह्रीं कुंभकर्णमहाराक्षस कैकसीगर्भसंभूत परसैन्यभंजन महाभगवान्
रुद्रो ज्ञापयति स्वाहा २४ सर्वेषां योगनामनेन मंत्रेण ब्रह्मोत्तरसहस्रजपेन सिद्धिः ब्रह्मस्वात्पांसर्वमूलानि उत्पाटये
त २५ उत्तराभिमुखोभूत्वा ततः सिद्धिः हनूमंतो दिनेमंत्रे खड्गूधाराभिमंत्रिता २६ नक्षिनत्ति तथा सर्व सर्वभूतानि-
भिर्वोदितं ॐ ह्रां रुवं ठंवारुवं पुंगतास नेदनमंतवं पुरुकेवाकमोदिसिद्धिः ॐकारश्रमस्तीभयोरन्त
मंत्रकीलालसूणीवंधधारवंपुंचरमातामृत्यपितावितकर्ता ममनरसकं टतिवाउलदीककीनलति वाइह
नुमंतकीशक्ति फुर २७ एवं केकेनमंत्रेणमन्त्रिकांसमाभिमंत्रितां हत्वा खड्गूस्य धारां लिंपयेत सिद्धिर्भवति
२८ त्रिपर्णीवीजतैलेन लिप्ता धारा न छिद्यते यत्किंचित्तीक्ष्णसंचारं एवं मंत्रप्रभावतः ३१ शिरीषमूलमादाय रवि-

वोरतश्वेंगं ३दकेनसहाहृष्ठालललाटेतिलकेकृते ३१ तस्यदिव्येनथासर्पकृतदोषोविमुच्यते ३अरगभिमुखंमले
मेवनादस्यमूलकं भक्षयेद्धारयेद्दसेदिव्यस्तंभकरंपरम् श्वेतगुंजोपमूलंतमुतेऽअरमादये ३४ ३अराभिमु
खंगासंदिव्यस्तंभकरंमुखे गृहीत्वाशुष्यनवत्रेकाकजेवाजटांततः ३५ तथासर्वांगलेपेनतस्यदिव्येजयोभ
वेत स्पाहाराहशिषामूलंत्वीरेणसहपेपितं ३६ स्तंभयेतंदुलेदिव्यंश्रपराक्रैभवेद्यदि चूर्णयेद्रोचनंभंगीइंदिका
वीसमंसमं ३७ प्रातरास्येनतत्पीतंदिव्यस्तंभनमुत्तमं संजातमात्रगोवत्सविष्ठाग्रास्यांतरिक्तः ३८ भक्षयि
त्वाविषंषारेद्दिषदिव्येजयोभवेत पुत्रजीवफलान्मज्जानिक्षुमात्रेनभक्षयेत ३९ प्रातस्तेनाविषंबादेद्दिषदिव्येजयो
भवेत स्त्रीरजोवालमोटावपिष्टाद्दसंविलेपयेत ४० ललाटेतिलकंकृत्वातस्यदिव्येजयोभवेत मरीचिमागधी
चेलांचर्वयित्वागिलितेसति ४१ रवितंदुलजेदिव्यकृतदोषोविमुच्यति मंडूकवशयापिष्टंलज्जामूलेरलक्तितैः
४२ भ्राम्यंशार्करयापीत्वाचर्वणवानानागरावव तस्यलोहंतिरेन्यश्चाकृतदोषोविमुच्यति ४३ निंबपाणिर्नरःस

त्यंतस्यदिव्येविमुच्यति ॐग्रग्रिदहंतिकोधरइसोमहंतदेकलापुताधनातावाकृपोकेधरदिव्येपतीथवेर्स्वर
महासालिपतेपंडुनसि महादेवीकीग्राज्ञा ४६ श्रयंमंत्रतमहृततैलेनदिव्यशुद्धिर्भवति ॐलोहज्वलेनपुज्वले
कोईलाके भारुदोवरुकोकापरिलोहाधाररुपारु श्रयंलोहस्तंभनमंत्रः श्रथाग्निस्तंभनमाह ४७ तस्मानरो
कटीदेवीतांवामरिषमर्दनी स्वांगारराशिमध्येतुविहोनैवदह्यते ४९ ॐ३कटीटक्षण्णेसकटीजंढणिय
सिघ्रतिशानलायमुदिजेवेश्वेनकीजरमक्रीं्क्रीफट् ॐक्रींमहिषवाहिनिमहाविद्येनभयमोहयछेदय श्र
ग्निस्तंभय २ ठःठः ५१ एवंमंत्रहयंहर्वसेवापुत्रंजपेत्सिद्धिः श्रात्मामंत्रमहेशास्पदन्नमंतस्यवापुनः ५२ना
रायणस्यसर्वस्यजपेहाजालाणस्पव श्रपुतंसर्वसेवापांततोंगारैर्न्नदह्यते ५३ ३बनोडत्वामुंगारीहेमपंथक्र
मारीमुहिसिद्धिपीवोलीसलंसः गौरीमहादेवकीग्राज्ञा ५४ ॐनमोकपलकोवलनिकुंमीकाहीजलेवले
चरेश्रीमहादेवकीएजावांवेपापटालर ५५ ॐग्रग्रिबलंतीकोधरडपरीथरमरंगलहथिवापुमायाजेनकी

यासोकीयाइदनुमंतजलेप्रज्वलेपुदजेघुउजावेईश्वरमहादेवकीपूजाठांठेयाप्टालइ ५८ अग्निजलंतीम
इंधरीजलल्हदीसिरिदिक्रुश्हाघुमश्वैश्वानरथंभीयउदेउनागयणसाद्वि ५० नागयणअग्निउपाईमैदोकरिमैवं
हुवजाई नैकुष्ठतीवहीवुपाईजलश्प्रज्वलईरंकामेलघातताप्रजापाप्टालेश्रीसूर्यकीघाना प्रद्रोसूर्यघाण
दाविदिफोमप्रविजाहेंदक्राधेनोमोधीहत्यातक ५९ गेंअग्निकुंडबलांश्जालउंपरिघाणेंपाणीरोलेघाणि
देवुवैश्वानरतापमेरीदिहथारायाकेप्रममपोजिमहमडंदंगुहगातिशाटीवस्फामहमडगतिहं पवंश्मंत्रा
णांएवंसेवाप्रदोनरधानजपंकुर्यात् सिद्धिर्भवति ९१ ततोभिमंत्रितश्चेरंदंदेनमुंगारराशिंवटपित्वाअग्निस्तंभ
नमंत्रमेकंपठेत ९२ ततोनिर्भयोभूत्वाअंगारराशिंविचरेत् इतिसिद्धिप्रयोगः कुमारीसूत्रणपिष्टालिप्तहस्तोनरो
भवेत् दीप्तांगारेसयालोहैर्मंत्रप्रक्षेर्नदह्यते ९४ पाठामूलंहृतंतैलंलोहपिंडसमाश्रितं लिप्तमात्रेनदह्येतमंत्र
राजप्रभावतः ९५ ततोकामेदमंडूकवसामादायलेपयेत् अनयालिप्तगात्रस्तुनाग्निनादह्यतेनरः ९६ ॐनमो

भगवतेवंहकांतेशुभेव्याघ्रचर्मनिवासिनिवलनमालिनिस्वाहा ९७ अयंमंत्रः एवंसेवासहस्रमेकंजप्त्वा
ततःसर्वोकप्रयोगत्रयेसिद्धिर्भवति ९८ तेनवह्निमध्येनदह्यते स्त्रीरजोभाविनामाषाकोकिलाक्षस्य
कंटकं मंडूकवसायायुक्तंवह्निस्तंभकरंपरं कुमार्याःकोलहृतस्यरसोमेषवशान्वितः १० लिप्तगात्रोन
रस्तेनवह्निनादह्यतेनरः ॐनमोभगवतेरुद्रायरेश्वराय दानय २ आमय २ वलेवलहरहरसिद्धेस्वाहा
११ इत्ययोगद्वयंमंत्रः मंडूकवसायापिष्टंनिवहृतत्ववंततः लिप्तगात्रोनरोवह्निस्तंभयत्येवनहुवं १२ स्त्री
पुष्परजस्तंत्रंचपचेद्रेकवसाघृतं तेनैवलिप्तहस्तस्तुतैलाभ्यंगात्रदह्यते १३ विकसनाहनकाष्ठेनकीलको
विहगोथवा निरालंवस्थितोवह्निर्नदह्येदितिकौतुकं १४ कुमारीतैललिप्तंतहस्तंतैलेननदह्यते ततोकापाटली
मूलंपिष्टावालकसमंसमं १५ मंडूकवसयापिष्टंलिप्तगात्रोनदह्यते ॐअग्निवलंतीमइंधरावरीयासानस
मुद्रमेवैश्वानरथंभीयउगौरीमहेसरसाक्षि १६ इत्ययोगानामयंमंत्रः मंडूकपित्तमादायमेषस्यवशयास

२४

द जलौकायाः प्रलेपेन वह्निः स्तंभनमुत्तमं ७७ ॐ नमो भगवते चंद्रकांते मितव्याघ्रचर्मपरिधावन वस्त्रे वलन
मालये स्वाहा ७८ अङ्कोलपत्रनिर्मोत्स्यमेरंडपारिभद्रकं मंडूकवसायासार्द्धं पिष्टमस्तहथिनापचेत ७९ तेन पादौ
प्रलेपेन भ्रमेदंगारपर्वते पवकांडसमायुक्तमंडूकवसायामद ८० गुटिकांकारयेत्तेन लिपेद्धकौतततो भ्रमेत्
ॐ नमो भगवते चंद्ररूपे विकलाविहसितक्रम २ स्तंभय २ दह २ चंद्ररूपेण पृथ्वि पत्रवरंसरवकटः कीटः ठः ३
क्रमयोगत्रयेप्पयंमंत्रः ८२ वामपादं वामहस्तेन कलामस्यहर्ववत संगलासिक्थकेवेष्टवह्निस्तंभो मुखेस्थितः
८३ तस्यैव वामहस्तेन पारदेन विमर्दयेत वेष्टयेन्नागपत्रेण वह्निस्तंभो मुखेस्थिते ८४ ॐ भ्रमलतायरमा पिंगलेखा
हा क्रकलासप्रयोगानामयंमं ८५ भंगराटकदलीकंदं मंडूकवसायापचेत मस्तहथिनाततो लेपात्पादयोर्वह्नि
संचरेत भ्रंगारराशिमध्येतभ्रममाणोनदह्यते ८६ श्वेतगुंजारसेनैव सर्वांगलेपमाचरेत ॐ वज्रकिरणेभ्रमतेक्रू
२ स्वाहा ३ क्रमयोगानांसर्वेषामयंमंत्रः ८८ सप्तधावह्निवन्मंत्रेनस्नातोयेननाद्रयेत वह्निः शाम्यति रोहोपिदह्य २५

मानेगृहेसति ८९ ॐ ह्रिमालयस्योत्तरेपार्श्वेमरीचोनामराक्षसी तस्यामूत्रपुरीषाभ्यांहुताशानस्तंभयामिस्वा
हा ९० गोवालजलयोकाकमंडूकवसायात्रिभिः लिप्तवस्त्रोपुतोवह्निर्नदहेद्दस्तमुत्तमम ९१ रक्तमेरंडपत्रस्यपि
ष्टस्यचपत्रकं ताभ्यांविलेपयेच्छीर्षेनरस्तैलाक्तकंचलं ९२ लिप्त्वाप्रज्वालितंपार्श्वस्थिरस्याग्निर्नदह्यते तिलतै
लाक्तसूत्रेणविलिप्तकांस्यभाजने ९३ पुनः प्रज्वालयेदग्निंसर्वंपयसापचेत नसूत्रंदह्यतेवित्रंपायसंकांस्यताप
हृ ९४ भूर्जपत्रपुटेतैलंकजलस्यपुटेयथा लिप्त्वावासोलिपेत्तेलंवह्नित्रंभांडमुखेपुनः ९५ स्वस्याप्यलेपयेत्सर्पि
गोमयेनततःपुनः स्थितंवृत्यामयोवह्निंप्रज्वाल्यपुटकंपचेत ९६ लोहपात्रेरवाश्चर्यंपुटीनतत्रनदह्यते वार्त्ताकंकां
जिकेलिप्तंवेष्टंतैलाक्तंतन्तुभिः ९७ तत्पुनःपक्वेनवह्नौनसूत्रंदह्यतेद्भुतं सप्तधाभावयेत्सूत्रंकन्ययाभावयेद्गुवैः
९८ योगापहुंलिपेत्तेनतिम्नावह्नौनदह्यते सूत्रंपाषाणकंतेनलिप्तंकुर्यात्ततःपुनः ९९ यज्ञोपवीतकंतस्यसिक्तंव
ह्नौनदह्यते सूत्रंपाषाणकंतेनलिप्तंकुर्यात्ततःपुनः — दग्धाहोनतुलसीकाष्ठपात्मलीवापसिंचयेत् १०० छागमू

१
२५

त्रैतद्गारं न्वलचूर्णं निवेशयेत् काष्ठभारशतेनापि अन्नपाको न जायते १ मूलं तस्यैत गुंजायां वक्रो मूत्रयुतं ति
पेत् तस्योपरि स्थितं वान्नं मासेनैकेन पच्यते २ पिप्पलीमरिचं शुंठी चर्वयित्वा ततः पुनः दीप्तांगारोभुक्त्वा चर्वकं द
लनेकृचित ४ ॐ नमो महामायेवक्रिं र २ स्वाहा ३ क्रियोगानां त्रयोऽस्य: अथ जलस्तंभनं पद्मकं नाम यंद्रव्यं मत्स्य
चूर्णं नकारयेत् वापीकूपतडागेषु निक्षिपेद्वध्यते जलं ५ ॐ नमो भगवते रुद्राय जलं स्तंभय २ ठः ठः अयं मंत्रः ॥
सर्वजलेषु सिद्धिः अगस्तिपुष्पनिर्यासं महिषीपयसा पिबेत् त्वोदकं नवनीतं वक्त्रे लेपेनावसीदति ७ ॐ नमो भग
वते रुद्राय चल २ यदि रव कलरव प्रियेकलरं रसप्रियेयदि २ स्वाहा ८ त्रिलोहवेष्टितं दन्तं कलासमष्टविणं स
मंत्रं धारयेद्वक्त्रे स्वेच्छया संचरेज्जले ९ समुद्रेपि न संदेहो नरस्तोयेन वध्यते ॐ अग्नयेऽदस्वाहा १० मकरस्य शृ
गालस्य नकुलस्य वसा तथा जलसर्पशिरः सर्वं तैले वै भीतकेपचेत् ११ तस्याभ्यंगकृतेनॄणां जलस्तंभः प्रजाय
ते ॐ नमो भगवते रुद्राय व्याघ्रचर्मपरीधानाय जलं स्तंभय २ ठः ठः १२ अयं मंत्रः पंकभक्षं कृत्वा शिवपूजां

कृत्वा नित्यं सहस्रं तु यं जपेत् दिन चतुष्टये सिद्धिर्भवति मूलं तस्यैत गुंजायाः कृतं भरसपेषितं १४ तेनैव रजये
द्धस्तं हस्तं गतं तु वेष्टितं गंभीरजलमध्येन यावदिच्छति तिष्ठति १५ जलस्तंभमिदं ख्यातं गुंजामात्रेण सिध्यति ।
अलाबुफलचूर्णं तु पक्वश्लेष्मातकं फलं १६ पिष्टतैलं तैलं शिलावनं दंग समाबतः तत्कुष्ठं निःक्षिपेत्तोयं तडागे
वा नदीकूटे १७ तस्योपरि स्थितो यो सौ न कदाचिन्निमज्जति श्लेष्मातोलं तु पिष्टेन कृतं तं पादुकाद्वयं १८ गोधाच
र्ममयं वद्धं कृत्वा मूर्ध्नं चरेज्जले श्लेष्मातफल चूर्णं तवापीकूपतडागयोः १९ क्षिपेदात्रौ भवेद्दृढं अल्पं लवणं क्षि
पेत् श्लेष्मातफलचूर्णं तु तैलमध्ये तु मस्तके २० वनमंग समावृत्य पाषाणेभ्यः स्थापयेज्जलं तावत्भियते कुंभो जलव
र्जं तु तिष्ठति २१ ॐ नमो भगवते रुद्राय जलं स्तंभय २ ठः ठः ठः ठः त्रिभिर्योगानामयमेव मंत्रः मकरस्य शृगाल
स्य नकुलस्य वसायुतं जलसर्पशिरोपेतं अश्वत्थे तेलेन भावितं तेन तं पंकर्णलेपं कृत्वा संस्तंभयेज्जलं २३ ॐ नमो भ
गवते रुद्राय व्याघ्रचर्मपरीधानाय जलं स्तंभय ठः ठः २४ चतुर्दिनं नक्तभोजी लिंगपूजां कृत्वा तेन जपेत् अयुतैकेन ज

२५

ग्रं
१२

मेनसिद्धितामवति ध्रुवम् २५ इतिश्रीरसरत्नाकरेमंत्रखण्डेनलक्ष्मभंजनसमसोपदेशः २ ॐसिद्धिः अथमेनाम
भवमार तवमेकंजपेन्मंत्रंपलाशतरूनेथनैः मधान्यसंयुतंहोमंकालकर्णीप्रसीदति २२ सेन्यधारावखड्गांग
गतिस्तंभकरीभवेत् सततंस्मरणान्मंत्रीविविधाश्चर्यकारिणी २३ ॐ ह्रूं ह्रूं कालकर्णीके ठः ठः ह्रिं रं रं रं मध्य
स्थंपरसैन्यंविचिंतयेत् २४ तत्क्षणाद्दुर्गमायातिस्तंभितंवावतिष्ठति स्तंभं ह्रिं रं डायस्वाहा रक्तपुत्र रम्लेवा
कंदंवालांगलीभवं कदलीकंदसंयुक्तंविताभस्मवपेषयेत् २० समांसमर्कटीपत्रंमर्दलग्रामसमध्यगं क्रुधीन्र
हायमानेनञ्कत्वासेनापलायते २१ स्थानमज्ञामपुपिष्टातलनारजसंयुतं समरेलिप्तगात्रस्तुश्रवष्योदेवनैरपि
३२ रक्षैश्चदैत्रपालैश्चविषसर्पैर्नवाध्यते ॐ नमो भगवते रुद्रायशंखचक्रगदाधरायचिलि २ गिलि २ स्वाहा ३३
वराहपित्तमादायदेवदालीसमन्वितम् ललनारनसंयुक्तंसमंगात्राणिलेपयेत् ३४ युद्धेशोभिमुखंयातिपतंतिश
नवत्तिनो ॐ नमो भगवते रुद्रायचंद्रवेत्रालिनिरौद्रकरालिनि हद हद हे हे स्वाहा सारिकारवणांपित्तंनिर्गुडीपा

शपित्तकं कपिंचमधुनापिष्टंसर्वगात्राणिलेपयेत् ३६ सन्मुखोयोभवेच्छत्रुः पतत्येवमहीतले ॐ नमो भग
वते चंद्रशिरसे वंद्रमकुटे हर हर स्वाहा ३७ वर्षमात्रमतायास्तुकन्यायाः कुसुमंसमं वामहस्तकनिष्ठांचस
मादायपृथक्पृथक् ३८ सिंदूरंतत्रतांतरवत्तन कुसमंसेन संस्पृशेत् स्वयंस्वनाभितर्जन्योः शत्रुः पश्चेत्तत्फलं
३९ तस्याः कनिष्ठिकानाभौस्पर्शात्दृष्टातमाश्रयात् लांगलीमूलगोधावबक्षिपभावतशिरः ४० चूर्णयेत्सर्षपैः सार्द्ध
स्वगात्रं तेन लेपयेत् तंदृष्ट्वात्वल्पकं शत्रुर्धूयमानापतत्यलं ४१ ॐ नमो भगवते रुद्राय नमः पिच्छिले करालायज्वल
ज्वालाकुलके स्वाहा ४२ अनेनमंत्रेण ३ कद्रूयं साधयेत् सारिकाहारितालं च नरयुक्तांतुकाश्रयोः ४३ हतेनपेष
येत् तं स्वगात्रं तेन लेपयेत् संग्रामे संकटे घोरे शत्रुसैन्ये जयो भवेत् ४४ सन्मुखो यो भवेच्छत्रुः पतत्येव महीतले ॐ न
मो भगवते रुद्राय मरेश्वराय भगवते चंद्रयोगहरणे चरक कमिटं गच्छ २ स्वाहा ४५ कुसुमस्नानसंयुक्तं तत्कुसुमार्जनं च
क्रकं हयभस्यापिस्कंधं तत्र रक्तमादायपेषयेत् ४६ आनेतस्ये दीपनेन स्वस्थो भवतितत्क्षणात् पक्षरस्पर्शमेति

क्रौंचनिर्दीपस्य गंधतः ४२ गुटिकाकारयत्नेन तिलकं कारयत्यतः कृतांजलिपुटो यस्य कृते सो पतति लितो ४०
नरः पतत्य सौ शीघ्रं तस्यात्सौ वीरतः स्वावी यावच्छ्रंजयेद्धर्मी न लोकाच्चूर्णपूरिता ४९ करस्यामस्थि मांदौ मांद
ष्टापातयति ध्रुवं ॐ नमो भगवते उड्डामरेश्वराय भ्रामय २ पातय २ ठः ठः स्वाहा ५० प्रथमा सप्त द्रवाणि पुरु
षकृत समर्पणाद् दर्शितं पंचतन्त्विरः क्लिन्नास्य पिस्य रक्तेन पात्राणां च प्रलेपनं ५१ नर्याक्ते सैलूपः स्पष्टः सयोग्या
नियमालयं हालाहलं वत्सनागं लांगली विषमूलकं ५२ मत्तिकास्वर्णनाभं तत्समछेत्ताम्र रक्तगोधिका तन्निष्ठा लेप
शस्त्राणि सर्वत्र जायते फलं ५३ नीलिकारस ज्जात्य मर्कटी गरगोधिका कुक्कुटी समभागं क्षेपिष्टा शस्त्राणि ते
पयेत ५४ शस्त्रस्य छिद्यमानो पिस्र यतेनात्र संशयः ॐ नमो भगवते उड्डामरेश्वराय दह २ पच २ ताडय २ छिंदि २ स्वा
हा पात्र रूपाण त्रयेण प्रथमे वमंत्रः घट्टिं रमत्तिकानीली चूर्णास्त्रनेत्रमूलिका ५५ लेपयेत् सर्व शस्त्राणि तद्घातैः कु
ष्ठिकर्मवेत कृमिरोगात् म्रयत्याशु विस्रनार्थ दिशेदितः ५६ नलौकामत्तिकानीलीघट्टि रंजांप्रलेपयेत तत्र स्व

ल्केटमात्रेण भ्रियते स्वम तो पिसः ५७ ॐ नमो भगवते उड्डामरेश्वराय दह २ भिन्न २ गच्छ २ स्वाहा ठः ठः ५८ उक्त
योगद्वयेषु यंत्रः हालाहलं वत्सनागं वृश्चिकोगरगोधिका कुक्कुटीनलौका चमंडूकं चूर्णयेत्समं ५९ लेपये
यत्सर्व शस्त्राणां कृतः स्यात्सर्वं तत्फलं कुक्कुटीकृष्णसर्प गरगोधाशिरांसिच ६० घट्टिरकरटी गोमयदंतस्य फलं ते
विषं पतानि सर्वं चूर्णानि ग्रहीत्वा रेणा पेषयेत ६१ एवं कांडप्रलेपन्न राजा पातु विनाशकृत् कृष्णसर्पशिरांस्येतानि
च वेकक्रपस्य च ६२ कुक्कुटीतथा चाष्टेनात्वत्यागरगोधिकाः सर्वपक्वाव पात्रस्थाने तेषां रक्तेन पेषयेत् ६४ व
त्सनागपलान्यष्टौ तत्रस्यविषमूलकं हालाहलं पलानि पंच हरितालं च तत्र पले ६५ त्रिफलाफलषड्भूतपालापानतयो
ङ्गा लांगली करवीरं वत्सनागके सरकं तथा ६६ प्रत्येकं त्रिफलं चूर्णं रक्तेन व शेषा सह पक्वीकृत्य प्रलेपोयं सर्वशस्त्रे
प्रयोजयेत ६७ परसैन्यादि वर्गेषु स्पर्शोस्यान्मरणं ध्रुवं वापीकूपतडागानां जलमेतेन दूषितं ६८ पिबंति ये जनास्तत्र ते
भ्रियंते शिवोदितं ॐ नमो भगवते उड्डामरेश्वराय दह २ पच २ मथ २ मारय २ ठः ठः स्वाहा ६९ कृकलासस्य रक्तेन मा

३ १५ सेनवपायासह लेपयेत्सर्वगात्राणि पूर्ववन्मारयेद्रिपुः १० ओं नमो भगवते रुद्राय चातय २ ठः ठः एतत्पूर्वमकोऽस्य
पंचलक्षमिदं जपेत ११ ब्रह्मचारी निजक्रोधः पशुसंपर्कवर्जितः कृत्वाचाररतो वीरः पश्चिमाशाप्रदीक्षितः १२ द्विजं
तेन कम्भकश्रद्धो भूमिशायी जितेन्द्रियः प्रतिनातर्पयेत्सर्वं जपेद्रुद्रात्मा तथा १३ पंचलक्षकृते नापि होमं कुर्याद्दशां
शतः शिवशक्तिसमुद्भूतात्वह्नौ घृणमेव लाञ्छितं १४ हस्तमात्रप्रमाणेन मानेन तर्पयेद्दलं महास्थमहिकर्णवंदसू
यांत्रिलोचनं १५ दंष्ट्रालं समहाजिह्वामर्द्धवक्त्रं विचिंतयेत हुनात्कंठविगदाय स्नगमुख्योयमुद्दया १६ भैरवाख्येम
हाघोरे नुद्रूयान्मंत्रसिद्धये पवं संत्यदेवेषां मंत्रं मंत्रैव कथ्यते १७ अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरेभ्यः सर्वसर्वसर्वशर्वे
रुद्ररूपेभ्योऽनमस्ते १८ इति मंत्रः पश्चाद्विद्या घोरस्य सर्वपापे गुणोपिताः पुरस्कृत्य पश्चिमाशाद्येपंचप्रणवसंपु
ते १९ संस्कृत्य शंभुदेवेन मरुतं त्रैप्रकाशिना एतन्नाम पनाद्धोमात्सत्सिद्धिमवाप्नुयात् ८० यथा संप्राप्यते वीरस्त
द्दिदानीं निगद्यते विलेप्य सर्पिषा मंत्री चलपुष्पाणि होमयेत ८१ अष्टोत्तरसहस्रं तन्संख्या सर्वत्र सिद्धिदा ब्राह्मीमं ३.

तोषमायाति ब्रह्मा संप्रयच्छति ८२ कल्पान्ते क्रुद्धकालाग्निसदृशं क्रूरमध्यतः ३ निष्कलं समन्तु ग्रहे वास
रभयंकरं ८३ गृहीत्वा पाणिना खड्गं सर्वैश्वर्यमवाप्नुयात् ओं अघोररूपे श्री ब्रह्माणि प्रवतर २ ब्रह्मास्त्रं देहि
मे देहि स्वाहा ८४ मेघरक्तेन संलेप्य लागलीपुष्पं होमयेत अष्टोत्तरसहस्रेण कालानलसमप्रभं ८५ पास्तं यच्छ
ति माहेश्वरी कुसहं निर्जयेद्रिपुं तदाहायकरे मंत्री साधयेद्धि विधां स्त्रियं ८६ ओं अघोररूपे श्री माहेश्वरी प्रवतर २
पावकास्त्रं देहि २ स्वाहा अयं मंत्रः पावकास्त्रस्य ८७ मरिचोत्थेन रक्तेन संयुतां कुंकुमाहुतिः अष्टोत्तरसहस्र
तु कौमारी शक्तिदा भवेत् ८८ तयाकरस्थया मंत्री साधयेदवनीतलं सर्वं राजकमाक्रम्य महेंद्रश्चवशं नते ८९
ओं अघोररूपे श्री कुमारी प्रवतर २ शक्तिमस्त्रं देहि मे देहि स्वाहा ९० अयमेव शक्तिमंत्रः उत्कपोणिताभ्य
क्तविभीतपत्रहोमतः अष्टोत्तरसहस्रं तन्हुत्वा तद्यतिभैरवी ९१ चंद्रहासं तस्मात्तेनैकस्थं चक्रवर्तितं
भवत्यसौ महावीरो राजतेजावशाणाः यथा ९२ ओं अघोररूपे श्री वैष्णवी प्रवतर २ चंद्रहासखड्गं देहि मे देहि स्वा

३ हा ९३ मीनलेनसमायुक्तवरुणं पनहोमतः अष्टोत्तरसहस्रेण वारुणं लभेत्वरः ९४ मंत्रीपाणिगतं द
१० ष्ट्वा नदस्वच्छयातनं ज्ञावयेत्तिनतैवेणमेवादारुणगर्जिताः ९५ ॐ ग्रवोरद्रूपे श्रीवाराही प्रवतर २ वरुणा
तं देहि मे देहि स्वाहा ९६ वन्हीपलवत्रयाभ्यां होमात्दैंदीप्रसीदति अष्टोत्तरसहस्रेण कुंभमध्ये हुताशनः
९७ रहीत्वा पाणिना मंत्री मारयेद्दृष्टभूभुजः तदीपं राज्यमासाद्य कुर्याद्दुर्गमनेकधा ९८ ॐ ग्रवोरद्रूपे श्रीऐंद्रा
णी प्रवतर २ वज्रं देहि मे देहि स्वाहा ९९ अष्टोत्तरसहस्रेण साज्यश्रीफलहोमतः त्रिशूलं कुंभमध्यस्थं मर्दन
त्नीः प्रयच्छति १० उर्जयो देवस्थानां कैलासमनुगच्छति ॐ ग्रवोरद्रूपे श्रीमहालक्ष्मी प्रवतर २ त्रिशूलं देहि मे
देहि स्वाहा १ अश्वरक्तेन संलिप्य देवदारुविंपने हुते वतर्दपासहस्राणि विपरीतप्रयोगतः २ देहि मे रथमुच्चा
र्थमंत्रांते साधको नमः लभतेनं दर्पंखोरथं ब्राह्मीप्रसादतः ३ श्वेतांशुकिंकिणीजालमंडितं श्वेतकेत
नं नमारुह्य महावीरो विचरेद्भुवनत्रये ४ ॐ ग्रवोरद्रूपे श्रीब्राह्मी प्रवतर २ रथं देहि मे देहि स्वाहा ५ प्र श्री

णं चक्रे ग्रवोरस्य प्रसाद्यं सिद्धिदायिनी षट्कुंभे गृहे कुर्यात् इत्यापूर्वं शिवोदितं ६ प्राश्नस्थं खदिरोत्थं च
देवदारुविभीतजं श्रीदुंबरोत्थं चित्रोत्थं वटोत्थं विल्वसंभवं ७ कीलकं पूर्वमारुह्य रुद्रांते निखनेत्क्रमा
त् सकीलकां हस्तमात्रां वलाद्यमन्त्रमंत्रितां ८ कृत्वैवं मस्तनास्तावरक्तकुसुंभवस्त्रवि कोशान्तेवा पदमेस्थ
पार्थ्य यज्ञोपवीतकं ९ पंचमुद्रापरो वीरो मृगचर्मकृतासनः वरेभद्रं प्रकुर्वीत पंचभिः प्रणवैः क्रमात् १०।
दक्षिरस्थलिकावक्रेनेत्रमेकैकयोगतः पंचभिः प्रणवैः श्रास्तं स्वस्वनामाकितं न्यसेत् ११ पैं क्लीं श्रीं ह्रैं ह्रौं निपं
चप्रणवाः सेवनामयुक्तस्वरं कुर्मं वंदनं तथा १२ पतैर्मंत्रलमालिख्य वनरस्तं समंषूभं तन्मध्ये षट्दलं
पद्ममध्ये प्रात्रवकारयेत् १३ मंशक्तिपरमेशानां जपेन्मंत्रश्च्यते तद्यथा ग्रवोरद्रूपे प्रब्राह्मी प्रवतर २
नमः १४ पूर्वग्रवोरे क्लीं कमाहेश्वरिक प्रवतर २ नमः आग्नेये घोरे घोरे च कौमारी प्रवतर २ नमः १५
दक्षिणे श्री ६ वैष्णवी ६ प्रवतर २ नमः नैरृत्ये सर्वतः शुत वाराही प्रवतर २ नमः १६ पश्चिमे सर्वे २ फें फ

उ
११

पेंद्राणीभ्रवतर २ नमः वायव्येरुद्ररूपेभ्यः चामुंडेये भ्रवतर २ नमः ९ उत्तरे स्मोनमास्तशामद्रालक्ष्मीपाभ्रव
तर २ नमः ईशाने मध्यमे मूलविद्यया देवं पूजयेत १० पेंश्रीकंवादिरुद्रेभ्योनमः अथ क्षेत्रपालपूजा गंक्षां
क्षींक्षूंक्षैंक्षौंक्षः क्षेत्रपालायनमः बलिंगृह्ण २ स्वाहा अथ मुद्रां वक्ष्ये अंगुष्ठौ गर्भगौ कृत्वा कमलेकाणि
काश्च अंगुल्याष्टकपत्राष्टौ पद्ममुद्रा स्वयं भवेत २० मुष्टिद्वयकनिष्ठाभ्यां विदार्य दृढकाणिद्वयं कपालीयं
भवेन्मुद्रा हाहा निङ्काप्रचालनात २१ कनिष्ठाग्रस्थितानामाकृष्टादंगुष्ठयोर्द्वयं मध्यमाभ्यां समाकृष्य तर्जन्यौ
मिलितौ मृतौ २२ नीत्वापराङ्मुखौ नासां दृष्ट्वा लोलं विचिंतयेत हाहां हुं फट् कृतौ काया चालनाद्भैरवी मता २३ मुख
स्य विकृताकारकरणाद्धि कृतानना मुद्रा भवति सामर्थ्यदायिका पांकरोदिता २४ पद्मा पूज्य समाख्याता कर्तव्या
मंत्रसिद्धये अथा श्मशानस्तंभनं कथ्यते रविवारे मृतायायोः कीले सप्त कृतन्यते चतुरंगुलघनः कीलान् गृही
त्वा विकृयेत्स्वयं २६ रतये मान्त्रयत्नेन रुद्रमंत्रेणमंत्रयेत चतुर्द्वारापये दुर्लेपेषावतिस्तवेगतः २७ पूर्वदिक्

१२

166

पूर्वं कं कीलं दक्षिणे दक्षिणं तथा पश्चिमे पश्चिमं कीलं उत्तरे उत्तरं न्यसेत २८ अथा रूपो सुवेगेन पद्म्यां वायुसवेग
नः श्मशानी पालभामेचायायान्विवर्णोपलाः स्वयं २९ यावद्वै छ्वंति ते दूरं तावद्दहोन विद्यते गत्वांते संस्थितास्तत्र याममात्रं
न पेत्सत ३० कीलकान्निखनेत्तत्र पुत्वागच्छेत्स्वमंदिरं कीलकान्यातदा पश्वात्पेत्स्वगृहे सदा ३१ विघ्नसानोन
त्रासित ग्रामे नगरे पिवा पवं यदाय दा चायानदा कार्यं पुनरुत्तमं ३२ ॐ नमो भगवते रुद्राय ग्रामरेषणाय सर्वदुष्टा
मेथ्यापानीनां ज्रंभय २ नाशय २ स्वाहा ठः ठः ३३ इति श्रीपार्वतीपुत्रनित्यनाथसिद्धविरचिते रसरत्नाकरे मंत्रखं
डे स्मेनास्तंभनं नामाष्टमोपदेशः अथ मोहनं मदिषीनीलसर्पस्य रक्तचूर्णेन भावयेत पंचांग कृष्णपञ्चरितङ्मोमो
हकौस्त्वयंं १५ गुरुंकरं नवीनं च समं चूर्णेन संयुतं समंपाने प्रयोगोमोहनं कुरुते नृणां १६ हस्तिनीमदिषीरक्तं
पश्चरफणिनो मलं मयूरस्य पलेसार्द्धं प्रयोगो त्यं तमोहकृत इश्चिकोद्भव चूर्णेन प्रयोगो मोहयते नृणां गालं पूर्णं
पंचांगं मदिषीपोणितं कण्ण १८ निशायां कुरुते मोहं प्रयोगो गुलसंयुतः कुङ्कुं दोरकं वेश्मनि हस्तिनीतालकं वचा

उ॰
१२

कन्यकाग्निपुत्रो धूपो ह्यस्य स्मादृशाकारकः नृणां वशं लोकानां विद्वावानगरोद्भवा ४० नवनीतं धूपितारात्रौ
मुह्यंति प्राणिनो ध्रुवं इति नीविषधत्तूरं पीतविविधासमन्वितं ४१ सम भागेन तथा धूपो मोहयेज्जनसंशयः विषाला
ग्निपित्वा चूर्णं लांगली शितिविनोमलं ४२ महिषाज्यं चतत्स्यांगं धूपो मोहयते नरं तालकोन्मत्तबीजानि पानान्मो
हयते नरं ४३ समदीरपित्ताकोलपानात्स्यस्यो भवेन्नरः कृष्णकुंदरीसर्पमुण्डं वृश्चिकस्य तु कंटकं ४४ हरितालस
मो धूपो मोहवश्यकरो नृणां चूर्णं विषनिंबमोहिनीश्वेतकं कणा ४५ विषाला स्वर्णबीजानि सर्षपा मदनं
फलं रक्तमारचूर्णं तु सम भागेन भावयेत् ४६ आदित्यफल तैलस्य तेन वर्त्तिं विधायकं कृत्वा भ्रमंति भूमिगा ध्रुवमा
याविजेन वेष्टितं ४७ सम पाकनकदावैर्भावयेच्छोषयेत्ततः कृष्णभोनलसर्पाणां वर्णानस्य समाहरेत् ४८ व
शालिमाहृत्य वर्त्तिं पञ्चास्यधारयेद्गृहे येपश्यंतिगृहं तानां तेमुह्यंतिपतंतिच ४९ मदनोदुंबरं बिंवा बिंबं गृह्यामः
लीफलं वटरीचपलान्येतांश्चतिसमसमाहरेत् ५० ध्यार्के नरसूत्रेण क्रमात्पापरसेनवा संपेष्य गुटिका कार्या

तिलकोमोहकारकः ५१ ॐ ज्यां नमोवायैनमः ॐ स्रीं स्तंभायैनमः ॐ स्कीं मोहायैनमः ॐ ल्वीं पोषायैनमः
५२ ॐ क्लीं महाभैरवायनमः श्रीभैरवानंदवीरश्चात्तावीरभद्रश्चात्ता एवं जंभादिमंत्रैः सर्वमोहादिप्रयोगाः
प्रष्टोत्तरशताभिमंत्र्य प्रयोज्या श्रयत्यवनेवक्षियतेमोहंविनश्यति ५४ यातपुष्पाहृतंली रस्तेताकंच
भवेत्तावीगोसर्पि गुरुधूपेनमोहात्स्वस्यजायते ५५ श्रयहृदशाचूर्णानिवाटनमाद यथातथ्यं प्रवदामि
पातूर्णां इहचैतसां ५६ उच्चाटनानविद्वेषव्याधिमन्नादिकर्मणां पञ्चसप्तार्थनायं प्रवदामिसमासतः ५७ वे
हशास्त्रागमार्थैश्च सुलविलमहर्षिभिः कथितंसर्वदासर्वं उच्चाटंरोविधीयते ५८ येनाहतेधनंदाराह्वेवंग्रामं
गृहंपशुं मानं चवैर्शितं येनतस्योच्चाटो विधीयते ५९ उद्भ्रांशयोनजानंतिमरुष्टः किं करिष्यति तस्मात्सर्वप्रयत्ने
नउच्चाटो विधीयते ६० योनदत्वतिचकेनमोतिपोकेनमीदति यंचांगलंविरकस्यकीलंग्रास्त्वपुनर्वशो ६१
समाभिमंत्रितंगेहेनिघनोच्चाटनं भवेत् ॐ लोहितमुखेस्वाहा ६२ स्नात्वामौदुंबरं कीलंमभिमंत्रितं चनरंगुलं तेयस्य

लि
श्र
३३

निखनेद्गेहे तस्यैवोच्चाटनं भवेत् ९३ ॐ गिलि २ स्वाहा भरण्यां मंत्रयेत् कंतु उलूकास्थिजं कीलकं सप्ताभिमंत्रि
तं यस्य निखनेच्चाटनं भवेत् ९४ ॐ दह २ हन २ स्वाहा काकोलूकस्य पक्षाभ्यां हुत्वा सहस्राधिकं शतं यत्नाद्ग्राम
त्रयोगेन समस्तोच्चाटनं भवेत् ९५ ॐ नमो भगवते रुद्राय दंष्ट्राकरालाय कपिलरूपाय अमुकं सपुत्रबांधवैः
सह हन २ दह २ पच शीघ्रमुच्चाटय २ हुं फट् स्वाहा ठः ठः ९६ पादरजं शिवेन्मासं पातुनाम्नात गृहे क्षिपेदुच्चा
टनकं रेकोन्मंत्रं समुच्चरेत् ९७ नरास्थिकीलकं द्वारे निखनेच्चतुरंगुलं मंत्रपूतं मरेत्रामास यदुच्चाटनं भवेत्
९८ ॐ नमो भगवते रुद्राय अमुकं गच्छ २ पच २ ज्वर २ नाशय २ पशुपतिराज्ञापयति ठः ठः ठः ९९ उक्त
योगस्यायं मंत्रः लेपयेत्काकपित्तेन कीलमंत्रसंभवं निखनेद्यस्य तं द्वारे तस्यैवोच्चाटनं भवेत् १० ॐ ह्रीं दं
शिन २ नमोस्तु ते ठः ठः मध्याह्ने लिखिते भूमौ गर्दभेन त्रयं लिका ११ उदक्षुर व उदीच्यां वगच्छे यहा माघा
ना यद्गृहे क्षिपते पुलिनस्यैवोच्चाटनं भवेत् १२ काकस्य मस्तकं धान्यं तिलतैलेन पाचयेत् ततैलाभ्यंगमात्रेण

३५

पात्रे उच्चाटनं भवेत् १३ ॐ नमो भगवते रुद्राय ज्वालामालिने सर्वदंष्ट्राविद्रावणाय स्वाहा उक्तयोगद्वये अयमेव
मंत्रः १४ श्मशानस्य कीलमष्टिस्यां निखनेत्साभिमंत्रितं पाणि गच्छेद् गृहे तस्य शीघ्रमुच्चाटकारकं १५ ॐ नमो खेखेः
खेखेः खारिणि स्वाहा त्रिकाण्डं सर्पजं कीलं निखनेत्सप्तमंत्रितं १६ यस्य गेहे तु सर्वेषां क्षिप्रमुच्चाटनं भवेत् ॐ नमो
भगवति रुरु २ स्वाहा निंबकीलकमाष्टांगं निखनेत्सप्तमंत्रितं यस्य गेहे सर्वतोसौ शीघ्रमुच्चाटितो भवेत् ॐ नमो भ
गवति कामरूपिणि स्वाहा शिवालयाद्धीमकारेण वापयवतरिक्षिका श्वेतकं प्रतिकोणांत निखनेत्सुभ्रमंदिरे निखने
तद्गृहे ज्वरेण यः पृथ्वी सचंदनं १० सप्तरात्रात्र संदेहो महदुच्चाटनं भवेत् ॐ नमो भगवते अमुमरेण्डराय वायुरूपाय
ज्वल ज्वल ठः ठः ११ ॐ जामूलं गृहद्वारे निखन्योच्चाटनं भवेत् तस्यैव मूलनं वनेत्स्नानं खदिरप्रपकं १२ धात्रीफल
स्य संहृष्णं ग्रंजलतैलभावितं उच्चाटक अस्य सेम्नहि स्त्रा तो गोची रमनः सखी १३ ब्रह्मदंडं चिताभस्म चिता स्थानात्म
माहरेत् समं कृकरमांसं च ककुभस्याधिरसया १४ नकपाले विनिक्षिप्य निखनेद्वापि मंदिरं सकृद्वंश मूलं च सद्य

उ
१४

उच्चाटयेत्तत्क्षणात् ८४ नरवानरमार्जारस्य चर्मास्थीनि विषसमं गोमायुमहिषीपादं निखनेच्च तद्वेश्मनि ८५ किं
बालुकपत्राणि मदनोच्चाटनं भवेत् ब्रह्मदंडी चिताभस्म चित्रकं रुधिरं विषं ८७ शूकरस्य तु रोमाणि चिरतिक्तं सनिं
बकं ८८ समाहृत्य तु नाम्ना च हत्वा वोच्चाटनं भवेत् ॐ नमो भगवते रुद्राय मरेश्वराय उच्चाटय २ अमुकं उच्चाटय २ हन २
ठः ठः ८९ गुंजामूलादि उक्तयोगानामयमेव मंत्रः कृष्णपक्षे शनिभौमः मरणपादो थकृतिका चिताकाष्ठमादाय
कीलकं चतुरंगुलं ९० वेष्टयेच्च तत्केशेष्वस्त्र अग्रे यावद्धि षिमंत्रयेत् अमेन श्मशानेऽजस्थास्वयं दृष्ट्वा निरोधितः ९१ तं यस्य
निधने द्वारे शीघ्रमुच्चाटनं भवेत् ॐ क्लीं थम २ उलूककपाले विफनिके अमुकं उच्चाटय २ हुं फट् स्वाहा ९२ शृंगारकं
विधिनानी चिताग्नौ ऐः संदेकतः नामयुक्तं लिखेन्मंत्रं काककपाले निरोधितः ९३ तं यस्य निधने द्वारे शीघ्रमुच्चाटनं
भवेत् श्मशाने निखनेन्मंत्रं वदेशार उच्चाटयेद्रिपुं ९४ ह्रां ह्रीं ह्रों म्रों ह्रौं उच्चाटय २ ह्रीं उष्ट्रारूढं रिपुं ध्यात्वा हन्यादेनं मंत्रतः
दक्षिणादिक् विसमाहृत्य देशाद् उच्चाटयेद्रिपुं ९५ ॐ क्लीं गं थम २ उलूककपाले विफनिके अमुकमुच्चाटय २ हुं फट्

स्वाहा ९६ काकपक्षं रवो ग्राह्यं वेष्टयेद्दरिकं च तत्कं क्रमं भवस्त्वं तद्वास्य वेष्टितम्मं ततः पुनः ९७ निंबपत्रे रिपोर्नाम
लिखित्वा तच्च तद्धृदिः चितिभस्मना तद्भूतं मत्तवस्त्रेण वेष्टयेत् ९८ तं यस्य निधने द्वारे तस्य वो उच्चाटनं भवेत् श्मशोध
धीमृगमांसी चितिभस्मसमन्वितैः ९९ कृष्णमंडूकं पात्रस्थं निखनेच्च तद्वेश्मनि उच्चाटितो भवेच्छत्रुः सप्तरात्रात्सं
शयः १०० ॐ नमो भगवते रुद्राय महेश्वराय उच्चाटय २ द्वेषय २ हन २ ठः ठः उक्तयोगद्वयस्याप्ययमेव मंत्रः १ रवौ ग्र
आलयं ग्राह्य पुनः काकालयं रवौ चितिकाष्ठं रवौ ग्राह्यं सर्वत्र यत्र वोदरेत् २ ग्रामाद्दक्षिणतो भस्म स्थापयेन्निःक्षिपे
द्रिपोः मूर्द्धि उच्चाटितो गच्छेग्रामयस्मान्नतः सवी ३ कृकलासस्य रक्तादौ स्थापयेत्पूजयेत्पुनः श्वेतवस्त्रेण संवेष्ट्य किं
चित्कुर्याच्च शोदनं ४ ततः काकालयं ग्राह्य चांडालानां गृहांतिके श्मशाने खर्परे तो चतुष्टनीयो च ततः पश्चे ५ नद्दस्त
भस्मना वद्धं द्विपेयस्य गृहेषु पि उच्चाटनं भवेत्तस्य स्त्रीपुत्रपरिवारकैः ६ निंबाक्काकालयं ग्राह्यं ब्रह्मदंडी च भस्म
कं श्लेष्मं चांडाल विप्राणां त्रयाणां चितिभस्म च ७ मधूच्छिष्टं च संपुष्टं कंगुटिकां कारयेद्बुधः ततो शिरसि तां दद्यात्

६
१५

लिपेदुच्चाटयेद्रिपुं ६ ॐनमोभगवतेरुद्रायउग्रायभैरवायदंष्ट्राकरालायकपिलरूपायअमुकंसपुत्रबांधवंहन २
दह २ पच २ मथ २ शीघ्रमुच्चाटय २ हूंफट्ठः ठः ३कयोगानामयमेवमंत्रः १० चतुर्दिक्समुत्तिकाग्राह्याग्रामस्यन
गरस्यवा वृषभस्यमलैःसार्द्धंपंचपुत्तलिकाःकृताः ११ तद्ग्रामस्यचतुर्दिक्षुरेकेकंनिखनेत्ततःपंचमीग्राममध्येतक्रूरे
वानिखनेद्भुवि १२ कनेदष्टसहस्रंततत्रैवकनकानने तद्रसमुष्टिमादायमस्यवाराभिर्मंत्रितं १३ तस्मिन्ग्रामे
विनिःक्षिप्यग्रामस्योच्चाटनंभवेत् ॐनमोभगवतेमहाकालायदह २ जंभय २ मोहय २ मारय २ निग्रह्ठःठःकुं
फट्स्वाहा अयंमंत्रः पूर्वोक्तयोगे व्रलदंजीविताभस्मशिवलिंगस्यलेपनं गर्भास्थिवमनुष्यास्थिकेशावांगलविप्र
यो १४ सूत्रेणवद्धिशीवधादेशस्योच्चाटनंभवेत् ॐनमःकालरात्रीत्रिशूलहस्तेमहामहिषवाहिनीरुद्रतालकृत
प्रोषरे आगच्छ २ भगवति प्रज्वलवीर्यकर्माणिमेवशंकुरु २ महेश्वरीज्ञापयति श्रींश्रींश्रींफट्स्वाहा ० पूर्वयोगेप
ष्ठमंत्रः इतिश्रीरसरत्नाकरेमंत्रखंडेमोहनोच्चाटनंनामनवमोपदेशः अथरुष्टपात्रूणांमारणमाह अष्टास्थिकी

लमस्थिस्यांगच्छीयाबुतरंगुलं निखनेत्तंगृहेयस्यभवेत्तस्यकुलक्षयः २० ॐक्रुंक्रुंक्रुंफट्स्वाहा अश्वस्थिकीलमष्टि
स्थांनिखनेच्चतुरंगुलं यात्रोर्गृहेनिरंत्याशुकट्वंवंवैरिणांकुले २१ ॐखुरखुरस्वाहा सर्पास्थ्यंगुलमात्रेनअश्लेषायांरिपोर्गृ
हे निखनेत्सप्तधाजप्तंमारयेद्रिपुसंततिं २२ ॐशोषणीस्वाहा काणमर्दभवंकीलंनदत्तेश्रवणगृहे निखनेद्वैरिणांगे
हे मारयेन्मंत्रयोगतः २३ ॐजयंतीजयंतीस्वाहा चूताक्काकालपंग्राह्यंतटग्रोदहस्तेतुषैः कुलकेनतनद्रसशत्रुमू
र्द्धविनिःक्षिपेत् २४ मणतेनात्रसंदेहोगृहेक्षिप्तेकुलक्षयः ॐनमोभगवतेरुद्राय मारय २ स्वाहा २५ घट्टिंउह्स्थिकोग्रस्ते
विषंत्वग्वानरीफलं एतच्चूर्णंप्रदातव्यंपात्रुपाण्यासनादिषु २६ जायंतेस्फोटकाःक्षिप्रंदहाशोन्मरणंध्रुवं मात
लुंगस्यबीजानिकीटंषट्हिंडुमेवच २० कपिकच्छुकरोमाणिहिंगुवैभीतकंफलं एतानिसमचूर्णानितत्पामंरलक्कारि
का २८ पूर्ववत्क्षिप्यतेशत्रुर्दह्यतेवेदनान्वितः नीलोत्पलंसकमृदंसमांसंसंस्नावंदनं २९ पिण्याककूटपिष्टेनलेपने
नस्वावरं पाशकेशांतसंगस्यतदास्यपात्रुनंमलं ३० तिस्नातदकमस्त्रेणवेष्टयित्वाततःपुनः भल्लातककरंडस्य

१५

रुधानंमारयेद्रिपुं ३१ पृक्षालनाच्छनैरङ्गिमन्नीवातस्यनीविते स्नानभूर्मूत्रभूर्मूत्रभूर्महाद्दूर्वक्रेविनिःक्षिपेत् ३२
वेष्टयेत्कृसमस्तेणमार्गमध्येप्रयोमृतं निखनेत्स्पृशेतपात्रस्तस्योत्थानेसाक्षीभवेत् ३३ गर्दभस्यास्थिमादायपिरः
कुसोरुगस्यच निघनेतस्यद्वारेचमारणोच्चाटनंभवेत् ३४ ॐनमोभगवतेरुद्रायउग्रमरेश्वरायभ्रमकंमारय २ ठः
ठः ३५ उक्तयोगानामयमेवमंत्रः शाल्मलीकृस्यचतर्दशपंचशाखांभूतनतोस्तनः सतकस्यस्तदिनस्नातत्काष्ठेनशिवंद
हेत् ३६ तच्छाखांगारमादायमंत्रंशिवपटेलिखेत् भूतहृद्वेष्टवांगारैर्लिखेन्मंत्रंमृतोभवेत् ॐनमोभगवतेउग्रा
मरेश्वरायभ्रमकंहरहरहूलकपालरूपिणेस्वाहा ३८ वामदंतकृतीरस्यप्रयोभागात्समाहरेत् पाराग्रेःफलकंकृ
र्याढनस्यविनिर्जयने ३९ गर्वाशिरागणांकृत्वापात्रंकृत्वावमरामयं तेरन्यातेनवालेनश्रियनेतत्वणाद्रिपुः ४०
ॐनमोभगवतेरुद्राययमरूपिणोकाल २ शमयावर्तिसंहारेभ्रमकपात्रंदन २ धन २ पाचय २ चालय २ हूंफट् ठः ठः
४१ गोपालांगलिकामलंकृकलासपिरस्तथा इंद्रगोपंचसपिरवाप्रस्थिमूत्रंगजस्यच ४२ हालाहलंत्रमूत्रेणसमभा

गंतपेषयेत् तेनस्पर्शनमात्रेणस्फोटकैर्मध्यतेरिपुः ४३ करणीनामंचपट्टिंडः समांसंकृत्यहृष्मिकं यस्यांगेनिक्षि
पेच्चूर्णंसमाहात्स्फोटकैर्मृतिः ४४ मयूरपिच्छैर्नीलाद्भैःपिष्टातैपात्कशवोवरं रिपुविष्टांहृष्मिकंचखेनित्वाभुविनिः
क्षिपेत् ४५ शाकाणाश्रवकेनाथतत्स्थानमिकंक्षिपेत् स्थानेमलरोधेनउद्धृतेसाक्षीभवेत् ४६ योमृतोभरणीभौमे
तद्भस्मादायरक्षयेत् रिपुविष्ठासमायुक्तंसगावेसंपुटोदरे ४७ मृतकेपीस्तशावेष्टन्यागारेपुलवयेत् यावच्छ
क्तिमाविष्ठातावच्छत्रुमृतोभवेत् ४८ मुंडमादायगोमांसंतद्धृक्रेसर्षपान्क्षिपेत् मृदालिप्यपचेदृक्षांगरदीत्वासर्षपा
स्ततः ४९ यस्यांगेक्षिपेत्तस्यस्फोटकैर्मध्यतेनसः ॐनमोभगवतेरुद्रायउग्रमरेश्वराय २ भ्रमकंकालरूपिणीठः
ठः स्वाहा ५० उक्तयोगानामयमेवमंत्रः श्वेतापराजिताकृष्णलवंगमणुरुंविषं ५१ शशवाराहमायूरगोधानांपित्तर
क्तकैः महानिंबस्यपत्राणिसमंसमर्दितंहनेत् ५२ मारयेदङ्गुलंशत्रुंपदिसाक्षात्महेश्वरः ॐनमोउग्रमरेश्वराय
पात्रंगरलागरलस्वाहा ५३ स्नानभूस्यलिंगस्यमृद्धिंपंचसमानिखेत् सपिष्टश्मशानाग्निनचितांगारविषेणच ५४

९
३
१०

तिखित्वारोचविनेनतच्छेपलेपयेत्करौ अश्ववर्मासनेस्थित्वाततोमंत्रमिमंजपेत् ५५ ॐनमोभगवतेश्रलकर्णचल
भुंजेरुद्रकेशविरूतानानेकालरात्रिमातृगणावृतारुधिरभोजनेश्मशानकस्याश्रीत्रकालस्यमृत्युप्रदेहन २ दह २
मांसरुधिरंपिब २ पच २ हुंफट् ५८ अमुंमंत्रंजपेद्रात्रौरोचवितोरिपुंस्मरेत् अंगुष्ठाभ्यांतर्जनीभ्यांमर्दयेल्लिंगमस्त
कं अष्टधंत्रंमस्तकस्यंतद्द्वारान्नश्यतेरिपोः दृष्टप्रत्ययएवायंसिद्धयोगउदाहृतः ५८ रक्तासमारभ्यांवाणिश्मशान
पार्श्वास्थिजंपुनः मृतकेशेगुणंकृत्वा उग्रदारदलिरणमुत्तं ५९ टकारस्यदशाकुर्यात्सिंदूरैःसमंडलात् ऊर्ध्वंदेश
त्रुनाश्रात्तसम्मेमंडलेस्थिते ६० प्रत्येकंमंडलेमृत्स्यंपत्नवीणाख्यमंत्रतः क्रमात्सव्यंमंडलंप्राप्तेनततोहन्याच्चकुक्कुटं
मंत्रेणानश्यतेसोपिदूरस्थोपिरिपुःक्षणात् ॐ ह्रूं त्वं वर्गमुरवकमलगरुड्यायलात्तस्ग्रावेतानिमारडेहोनरनसिं
हवीरवायुनरसिंहवीरवायुनरसिंहवीरपवंडकीपाकिलेतेलेतेलेजिसलावेतिसलगिजिसछंडवेनिसक्ते
ति ६१ इतिश्रीरसरत्नाकरेमंत्रखंडेमारणानामदशमोपदेशः १० अथविद्वेषणंकथ्यते काकोलूकस्यपक्षा

द्वायस्यनाम्नातहोमयेत् उभयोव्वश्यतिप्रीतिः कुरुपांडवयोरिव काकोलूकपक्षास्थानांवतर्णांशा हृदयेक्षिरः
६२ निखनेद्धारदेशेतुतद्गृहेकलहंसदा वल्लंदंसाललूतानिकाकमस्तकमेवच ६३ नातीपुष्परसेभाव्यंसमवारंपु
नःपुनः ततोमार्जारमूत्रेणसप्ताहंभावयेद्बुधः ६४ अयंधूपःसभामध्येसभाविद्वेषकारकः हुतमग्नौलधूपेनशां
तिःसंजायतेपुनः ६५ विद्वेषकारकोधूपोपितविपिक्कादिकंचुकी सर्वांगनिंबपत्राणिपहंपारावतस्यच ६६ गजि
कासहधूपेनविद्वेषंतपरस्परं श्मशानतन्नमादायपितविपिक्कादिकंचुकः ६७ मूषमार्जाररोमाणिविप्रस्यश्वपन
स्यच पक्षविद्वेषकृद्धूपःपितृपत्न्योःसुतस्यच ६८ उलूकजिह्वामादायदार्वारसेविभावयेत् सोदराणमयंधूपोभवे
द्विद्वेषकारकः ६९ अथोयष्टीसोमवारेसुत्रेणावेष्टमंत्रयेत् भौमवारेसमुद्धृत्यपातयेत्तांविधासमं ७० यस्यना
म्नालिपेत्तयांसास्त्रीसत्पतिंत्यजेत् काकोलूकस्यपत्रस्यमार्जारस्यनखानिच ७१ पादपांशुस्तयोर्गोलाकट्टतेलेन
होमयेत् एकविंशत्यहेतेषांविद्वेषोजायतेध्रुवं ७२ श्मशानंविप्रमार्जारमूषकस्यपनस्यच केशरोमाणिसंगृह्य

१८

समं चूर्णं प्रकल्पयेत् ७८ तल्लिप्तदर्पणालोकात् विद्विषं तिपरस्परं महिषीमेषजंमेदो हृतदीपं सकज्जलं ७९ भ्रमि
तालोनरः पश्येद्विद्विषं तिपरस्परं उलूकवायसपक्षकाष्ठमेकं समाहरेत् ८० तद्भिपाल्लकचैनैवतच्चूर्णं चांतरि
तान् गृहीत्वा तद्द्वयोर्मध्ये निक्षिपेद्द्वेषकृत्तयोः ८१ बिलामार्जारवानरशेमाणिमूषकस्य च अनेन धूपमात्रेण विद्वि
षं तिपरस्परं ८२ अथोपच्छीकाकमुंडं भाव्यं मार्जारमूत्रतः जातीपुष्परसेवाथ भाव्यं सप्तदिनावधि ८३ अनेन धूप
मात्रेण विद्विषं तिपरस्परं ॐ नमो भगवते रुद्राय उग्रामरेश्वराय अमुकस्य अमुकेन सह विद्वेषं कुरु २ हूं फट् स्वा
हा ठः ठः ८४ उक्तयोगेषु प्रथमंत्रः हरिद्रावचनं चैव उलूकरुधिरे लिखेत् ८५ प्रतिमां भूर्जपत्रे
णानाममंत्रसमन्वितं ततस्तं प्रतिमां भूमौ निखायमंत्रापुतं जपेत् ८६ अथ धारणयंत्र कोणे
षु मध्ये ह्रीं फट् देवदत्त फट् मारय हूं फट् चतुर्दिक्षु योगेश्वरवशगाय योगिनीवशगाय
पंचदशवशगाय रावणवशगाय इदं यंत्रं हस्ते एतं सर्वाग्रके पाययेत् धातरी वपि पुत्रो वा वि-

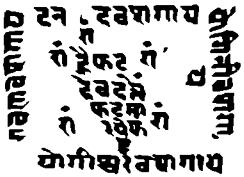

१८

द्वेषं तिपरस्परं ॐ नमो महाकपालिनि हृत्कोदरे दंष्ट्रपाणि अमुकस्य अमुकेन सह विद्वेषं कुरु स्वाहा ठः ठः हूं फट्
पत्रकरसंग्राह्यं चितांगारेण तेनो लिखेत् ९० नाममंत्रयुतं यंत्रो स्थापयेन्नौ [illegible] कच्छक नदास्तीरस्य निखनेनिखने
द्वृत्तमूलयोः ९१ यत्राप्राप्ति विनायंत्रात्तयोर्द्वेषः प्रजायते चतुरस्र द्वयोर्मध्ये यंत्रद्वयेपि नामकं ९२ निर्मितं मंत्रसंयुक्तं
सिद्धं भवति नान्यथा ९३ एकहस्तिकाकपक्षं उलूकस्यापरे करे ९४ दर्भकेनाथ [illegible] तेन लिखेत् रक्तासव
रपुष्पे कं मंत्रयुक्तं जलेन लिखे ९५ नित्यं नयोपदानं [illegible] सहस्रकैः ९६ परस्परं भवेद्वेषः सिद्धिः स्यात् [illegible]
ते ॐ प्रमोदकी प्रमोदकी गौरी गौरी अमुकस्य अमुकेन सह कालोलूकादि कुरु २ स्वाहा अथास्य [illegible]
करणमाह विषमुष्टिद्वैः काष्ठैः करंडं कारयेद्बुधः ९७ पिचुमंदोद्भवैः काष्ठैः पिधानं कारयेद्दृढं तन्मध्ये निक्षिपेद्गंध
नानं जीवितान्वितं ९८ वांतिमक्षिकसिक्थाङ्गा [illegible] सोदरे निक्षिपेत् कीलयेत्कंटकेनैव निखनेत्संपुटं क्षिपेत् ९९
[illegible] भवेद्धस्त्रं [illegible] भल्लातकरसं गृह्य [illegible]

द्वे विनिःक्षिपेत् समाहाजायतेकुष्टीततः स्यात्तीव्रवेदना १० निंबपार्करयापानं दद्यात्तस्य सुखावहं भल्लातकारसं
गुंजाउगीनाभिः सचूर्णितं क्षिपेद्गात्रे भवेत्कुष्टं सितादीरं पिवेत्सादी २ वानरीफलरोमाणि विषं भल्लातचित्रकं
गुंजायुतं क्षिपेद्गात्रे स्यात्स्फोटो वेदनान्वितं ३ उशीरं चंदनं चैव प्रियंगु रक्तचंदनं नागरं पेषयेत्तोये लेपात्तापविनाशनं
४ कृष्णसर्पशिरो ग्राह्यं तद्वत्कृष्णसर्षपान्क्षिपेत् भल्लाततैलेनाभ्यज्य कृष्णसूत्रेण वेष्टयेत् ५ वल्मीकमृत्तिकालिप्तः श्म
शानेतं विपाचयेत् सपक्वसर्षपं ग्राह्यं वानरीरोमसंयुतं ६ शारंगीक्षवसं तेन गात्रे वा मूर्द्धनि क्षिपेत् प्रस्वेदादेव जायं
ते स्फोटाः शतशो मर्दनान्विताः ७ प्रियंगु पार्करा कुष्टं रक्तपंकजकेसरैः शिरीषकणिकारं वै सारिवादीरैः प्रलेपयेत् ८ समा
हाजायते स्वस्थः कृपावेदनयेदिदं ॐ नमो भगवते उड्डामरेश्वराय उहतेज्यन्ते स्वाहा अनेनयोगेन जपेन्मंत्रः बहुरूप
रोपलतन्चूर्णकृष्णकलाससंज रक्तसर्षपर्णां च निक्षेकं भोजने क्षिपेत् १० गलत्कुष्टी भवेच्छत्रुः न स्वस्थो जायते क्वचि
त् कृकलासं ग्रामविष्ठी पाकं रक्तं च सर्षपं ११ पिष्टा तद्भक्षणे देयं सर्वस्फोटकरं परं श्वेतापराजिता गुंजा श्वेताचैव

जयंतिका १२ पिष्टा तत्पानमात्रेण समंत्रेण निवर्त्तते तालाप्तगरपुष्पेण ते पाप्य स्वावोवदः १३ ॐ नमो भगवते उ
ड्डामरेश्वराय अमुकं पुनेमं मुंच २ उग्रशाकस्य च कृकलासोद्भवं चर्म रिपुपत्रेण पूरयेत् मुखं बध्वा स्ववालेन भूमौ च
न्यादधोमुखं १५ मूत्ररोधो भवेत्तस्य उद्धृत्य तालयेत्स्रवी तांबूलं तेन योगेन तद्धृत्यान्मुखरोगकृत् १६ वल्लीवद
ने क्षिप्तं तांबूलं वैरिणां मुखात् तद्विष्टं च वातेषां रोगोनाशावदनोक्षिपेत् श्वासरोगो भवेत्पिंड उष्ठानां दंष्ट्रमीष्टं शं
तस्याना ... शत्रूणां मूत्रमृत्तिका १७ वेष्टयेत्कृष्णसूत्रेण ...... तस्मात्सत्तं तांबूलं सर्पवक्त्रे तद्वद्
रेत् श्वेतस्य करवीरस्य पुष्पमूलं च चूर्णयेत् विनिमज्जापुतं भवेद्दत्त्वेनस्याच्छर्दिकृद्रिपोः १८ करंजे स्वारिकाष्टेन
कर्त्तव्यं प्रपिधानकः द्वेपे रिपुवक्त्रस्य तांबूलैर्मुखरोगकृत् १९ सर्वेषां मुखरोगानां सद्भूतेन स्वावोवदं भावये
तूणं निवन्नीतीरेणसमधा २० तांबूलेपस्य नरं दत्त्वेत स्वोष्ठे श्वेतकुष्टकृत संपत्कृ ... २१
रक्तपैत्तैलपाने नलेपेन श्वेतकुष्टकृत तांबूले ... पंचदत्वास्य श्वेतकुष्टकृत २२ प्रत्यायनं यथापूर्वं भक्ष्यावा

६ ५०

सोमराजिका ॐनमोभगवतेउड्डामरेश्वरायअमुकंरोगेणगृह्ण २ पच २ ताडय २ स्फोटय २ हूंफट्ठःठः
उक्तयोगानामयमेवमन्त्रः सामुद्रलवणंवज्रिकेवलंवासमुद्रजं वल्मन्याउदरेन्यस्तंसर्वमन्तःपुटेदहेत् १५
करवीरजकाष्ठेनतदादायसचूर्णयेत् पानेपानेददेयस्तुतस्यवत्सःप्रणश्यति १६ उलूकमस्तकंग्राह्यंलव
णेनप्रपूरयेत् समाहृत्ताम्रपात्रस्थंप्रतकाष्ठेनवांजयेत् १७ दृष्टिस्तंभकरंतस्मान्मरिचात्फलंतथा मंगुलंव
नुगाथायामंकृत्तीमूत्रमादरेत् वत्रोगकरंगेहेनिघ्नेदृहेरिणांपुवं ॐप्रपेरहू २ स्वाहा इतिमंत्रः पत्तूरकाष्ठेदं।
ग्यादौभ्रमरंमधुहरितं जलकुंभेक्षिपेत्तंतत्स्नानाद्धिरोरिपुः १० नानीपुष्पजलंपीत्वास्वस्थोभवतितत्क्षणात्।
स्फटीलांरंयवद्दारंउद्धृतंपादपीष्टकं ११ सममेतत्प्रलेपेनपाउःखंडोभवत्यलं ॐनमोभगवतेउड्डामरेश्वरायख
ङ्गेनसंकन्नेठःठःठःस्वाहा १२ तंडुलीपिप्पलीशिग्रुमारनालेनपेषयेत् लेपेपानेभवेत्स्वस्थोनोचेत्तंडोरिपुःसदा
१३ हसमर्पस्यरक्तंनीलामहीकपोतविट् पिष्ट्वाविलेपयेद्यस्तुकुष्ठीभवतितत्क्षणात् १४ तिलतैलंवत्सापुगंम ८०

पिष्ट्वापीत्वासुखीभवेत् भेकशीर्षशिलातालंरौप्यतैलेनपाचयेत् १५ प्रभंगेनांगसंकोचःस्वस्थास्तैलात्कार
नजात् ॐनमोभगवतेरुद्रायवंदरोखरायउड्डामरेश्वरायचलनेमालिनीस्वाहा उक्तयोगेष्वयंमंत्रः रक्तेनकृकलास
स्यसर्षपस्यहरितस्यवा रंजितेलंचितेसूत्रेयोनिरक्तंस्रवत्यलं १७ उद्वेतितेपुनःस्वस्थाजायतेवरयोषिता स्त्रीमूत्र
भूमौसाद्धयोनिखनेत्कुसहश्चिकं १८ वांगेनाघ्रेहःखंउद्धृतेवसुखीभवेत् जंबीरवृंदस्नार्केदत्नेस्त्रीडभंगा
भवेत् १९ ॐनमोभगवतेउड्डामरेश्वरायअमुकंगृह्ण २ ठःठःस्वाहा उक्तयोगेष्वयंमंत्रः ४० भंगीमूलंसमुद्ध
त्यकृत्साप्यस्यांविचूर्णयेत् भक्तेपानेक्षिपेन्मूर्द्धिन्वरातीसारकृद्भवेत् ४१ वनिकर्णीपमूलेनस्वास्थ्यमत्यथनेपु
नः कंडुंमांसंमलूकस्यसमंचखरकाकयोः ४२ संगृह्यपादयोर्हूयेदतिलाम्रनिंमत्रिघो पाडुनामसमुच्चार्यसो
पवासोजपेदमं ४३ ज्वरेणगृह्यतेशत्रुरदौरात्रेणकृजये श्रुविभूत्वासमाविष्टःसन्ध्याविस्नानमाचरेत् ४४ प्रात्तर
स्स्वयंचैवदेवाग्रेजपतेसदा ॐनमोभगवतेरुद्रायकापिलपिंगलजटाधरायकरालदंष्ट्रायशत्रून्ज्वरेणगृ

रु ह्लीं २ पच २ हन २ कुरु २ हूं फट् स्वाहा ठः ठः ३ क्रयोगे प्रयोगमंत्रः अलकीलमूलं क्षते निखनेद्यस्य वेश्मनि ४७ क्रूरः
५१ प्रेतज्वरः पीडयेत्तोर्द्धे उद्भवायते ॐ गिलि २ स्वाहा गोधावक्त्रे लिप्ते कुंजास्य मार्गे तेसमं हरेत् महेपेदेया भवेत्कुष्ठं स्या-
स्थं कांजिकपानतः ४५ कृकलासवशास्थीनि मुंकोलेन युतं करे स्वकेलिग्वा स्पृशेद्यं वेगस्तने सम दाग्रदः ५० गुं
जासंपेष्यगोदीरंतत्लिमेश्रावसंपुटे विहायस्य त्लिपेत स्पतस्य स्फोटं प्रजायते ५१ सर्षपाः सर्पवक्त्रे तेत्लिप्तां तैलयक
र्दमैः शंखं नष्टदरीकाद्यैः पाच्यमादाय सर्षपाः ५२ यापनेतत्लिप्ये यस्य तस्य स्फोटं प्रजायते स्फोटं कर्दमलेपेन स्वास्थ्य
माप्नोति नान्यथा ५३ ॐ नमो ड्डामरेश्वराय प्रमुकं गृह्ण २ फट् स्वाहा ठः ठः ३ क्रयोगानामयमेव मंत्रः ५४ इति श्री
रसरत्नाकरे मंत्रखंडे व्याधिकरणानाम पंचदशोपदेशः ॥ अथोन्मनीकरणं तालकं धूर्तबीजं च चूर्णं चूर्णितं
भावयेत् दत्तोन्मत्तो भवेत्क्षुत्तः सितातीरैः पुनः स्वस्थी ५५ तालकं लशुनं धूर्तं मर्द्दितं लिप्तं पिशाचकृत् कोरमांस
सितातीरैर्भक्ष्यदानात्स्वास्थ्योवहः तिलतैलाज्यमधुना लिप्तामस्तं प्रदीपयेत् तत्कज्जलं सरावापाने

अथ विद्वेषणं काकोलूकस्य पक्षांस्तयोर्न्यासानहोमयेत् ३ भयोर्नृपतिश्रीनिरूपांश्वयोरिव काकोलूक
स्यास्थान्नावर्णाग्रारस्येच्छिरः निखने द्वारदेशे तत्तत्कृद्देकलहं सदा ब्रह्मदंडास्यमूलानि काकमस्तकमेव च ।
जातीपुष्परसैर्भाव्यं समभागं ततः पुनः विद्वेषकारको धूपः शिखिपिच्छादिकं युक्तं मूत्रमार्जाररोमाणि विप्रस्य
त्रिवियस्य च एष विद्वेषको धूपः पत्रैः पिशास्ततस्य च उलूकजिह्वामादाय रसैर्दाढ्यं भावयेत् सोदराणामयं
धूपो भवेद्विद्वेषकारकः अथः पुष्पी सोमवारे सत्रेणावेष्टं मंत्रयेत् भौमवारे समुद्धृत्य पादयेज्ञांघ्रियासमं यस्या
नाम्ना लिपेत्तयां सा स्त्री सत्यं पतिं त्यजेत् काकोलूकस्य पक्षांस्तमार्जारस्य नखानि च पादपांकुनयोर्ग्रासं कटुतैले
न होमयेत् एकविंशदिने तेषां विद्वेषो जायते ध्रुवं श्वाद्रीयां विप्रमार्जारमूषिकालपणस्य च केशरोमाणि संग्रा
ह्य सम्यक् चूर्णं प्रकल्पयेत् तल्लिमदर्पणलेपात्तु द्विषंति परस्परं महिषीच्छागयोर्मेदो हुतदीपस्य कज्जलैः अंजि
ताक्षो नरः पश्येत्ते द्विषंति परस्परं वंध्यहृदस्य शुक्लस्य काष्ठमेकं समाहरेत् नदियात्कक्कचेनैव तच्चूर्णं चांतरितं

तः गृहीत्वा तद्द्वयोर्मध्ये निक्षिपेद्द्वेषकृत्ततः बिल्वामार्जारवाराहरोमाणि मूषकस्य च अनेन धूपमात्रेण वि
द्विषंति परस्परं ॐ नमो महाकपालिनि हकोदरे दंष्ट्राधरे अमुकस्य अमुकेन सह विद्वेषं कुरु कुरु स्वाहा अने
न करमेति लिखावितं गारं ततो लिखित नाममंत्रयुतो यंत्रो स्थापयेत्तो एष एक नद्यामुभयतीरस्थे निखनेद्दू
त्यामूलके यत्राग्रालिखितो यंत्रोनयोर्द्वेषः प्रजायते उच्चाटनं मध्ये मंत्रगर्भितं नाम लिखित एकहस्त का
कपालमुल्लकस्याधरे कर्ते दर्भवहा रयेयत्ना त्रिसमाहृंजलांजलिं नित्यं दद्यात्सदातस्य महोत्तरसदृशकं परस्प
रं भवेद्द्वेषः सिद्धयोगउदाहृतः ॐ ग्रामोदकि मोविभ्रमुकस्य अमुकेन सह काकोलूकादिवत् कुरु कुरु स्फीस्वा
हा धूपव्यापिजननं विषमुष्टद्रवैः काष्ठैः करंजकारयेद्धुधः पिचुमंदोद्भवैः काष्ठैः पिधानं कारयेद्दृढं तन्नम
ध्ये क्षिपेद्दृगमनुज्ञानं जीवितान्वितं वांतमुछिष्टसिक्तं वत्रे स्तस्योदरे क्षिपेत् कीलयेत्कंटकेनैव निखनेत्संपुट
स्थितो व्याधिस्तस्य भवेच्छत्रोःपुनस्तत्पालनात्सुखं भल्लातकरसो गुंजा कर्णनाभिं तच्चूर्णितं क्षिपेद्गात्रे भवेत्कु

ष्टं सितादीरं पिबेन्नारी वानरीफलरोमाणि विषं भल्लातचित्रकं गुंजा युतं क्षिपेद्गात्रे स्याल्लूतावदनान्वितः
उशीरं चंदनं चैव प्रियंगुरक्तचंदनं लग्नं पेषये त्तोयैर्लेपाल्लूता विनाशयेत् कृष्णसर्पशिरो ग्राह्यं तद्रक्ते सर्षपान्
क्षिपेत् भल्लातके तैलेनाभ्यक्तं कृष्णसूत्रेण वेष्टयेत् वल्मीकमृत्तिकालिप्तं श्मशाने च विपाचयेत् सपकं सर्षपं श्या
लं वानरीरोमसंयुतं पारक्रीष्म वसंते च गात्रे वा मूर्ध्नि निक्षिपेत् प्रस्वेदा जायते लूतास्नायुर्णा वेदनान्विता क्षि
प्रं गुग्गुलं कर्कटं हं रक्तपंकजकेसरैः गिरिकर्णिनिपर्णानि वमज्जा सीरेणलेपयेत् सप्ताहाज्जायते स्वस्थः कृपावेद
त्सुचेरिदं ॐ नमो भगवते उग्रामरेश्वराय भूवाहने उन्मने स्वाहा अक्षयोगानाम यमेव मंत्रः वद्रूपयपरोपस्त
मंहल्यकृकलासकं रक्तसर्षपशालिं च निष्ठेकं भेजने क्षिपेत् गलत्कुष्ठी भवेच्छत्रुर्नस्वस्थो जायते क्वचित्
कृकलासग्रामविली शाकं रक्तं च सर्षपं पिष्टा तद्दलेनोदेयं अंगस्फोटकारिपोः श्वेतापराजितां गुंजा श्वेता
वजयंतिका पिष्ट्वा तत्पानमात्रेण समंत्रेणो निवर्तते वालकं चंदनं देवलेपोय्यत्र स्नानवहः ॐ नमो भगवते

उ
५२

उड्डामरेश्वराय कंपने पुनेनेन मंत्रजप्तैः कुकलीसिद्धवं वर्मरिपुमन्त्रेण पूरयेत् सर्वं वधास्त्रवालेन भूनिख
न्याद्दंभत्वं मूत्ररोधो भवेत्तस्य उद्धृत्य त्वालनात्सत्वं नाहूले नैवयोगेन तद्दृश्या मुखरोगकृत् उल्लूकमस्तकं
गर्दभलवनेन प्रपूरयेत् समाहृता प्रपात्रस्य मलकालेन वांजयेत् दृष्टिसंभद्दंरंतस्यान्मार्ग्यात फलंतथा
मंगलेत्वन्राधायां मंकलीमूलमाहरे चत्वरेष्णकरंगेहेनिखनेद्वैरिणीभवं गेंग्रंपेरदः ग्रंपेरदः ग्रंपेरदः स्वा
हा पुन्नरकोष्ठे द्रव्याद्दौ भ्रमरंमपुष्ठरितं जलकुंभे क्षिपेत्तंत तत्पानाद्बधिरो रिपुः ज्वातीपुष्परसंपीत्वा स्वस्थो
भवतितत्क्षणात् स्नुहीक्षीरं यववत्तारं मुहूर्तं पादयोः पकं समस्तेतात्मलेपेन पाखुर्वेजो भवत्यलं ॐनमो भगव
ते उड्डामरेश्वराय खिंजनेसंकोचने ठः ठः तंडुली पिप्पली शिग्रुमार्कनालेन पेषयेत् लेपपाने खंजनाशः पांगूनांनाच
संशयः कृष्णसर्पस्य रक्तेन नीलमक्षिकयोनविट् पिष्ट्वाविलेपयेद्यस्तु षंजो भवति तत्क्षणात् तिलतैलेर्वलीपु
रंमपिष्ट्वा लिप्तास्तवी भवेत् श्वेतापीठ्ठशिलातालें रौद्रतैलेन पाचयेत् अभ्यंगेनांगसंकोचं स्वस्थे तैलात्कारंजना

त् ॐनमो भगवते रुद्रक्षोभणाय उड्डामरेश्वराय चलमालिने स्वाहा रक्तेन कृकलासस्य सर्पस्य हरितस्य वा रंजि
तेलंचितेमूत्रेयोषिदकंस्तवत्यलं उत्लेखने पुनः स्वस्था जायते वरयोषितः स्त्रीमूत्रभूमो मार्दीयानिखनेत्कसह
श्चिकं वांगेजायते उः खमुद्धृते पुनः स्नात्वं जंवीरपुंद्रसर्वेदतेस्त्रीर्भगा भवेत् ॐनमो भगवते उड्डामरेश्वा
य पुष्पकं ग्र ह्रां फ्लां ठः ठः अक्षानामयमंत्रः भंगी मूलं समुद्धृत्य कृस्नाष्टम्यां वचूर्णयेत् भक्ष्येपाने क्षिपेन्मूर्ह्ठि
त्वा तीसारकृद् भवेत् वानिकार्णिपमूलेन स्वस्थमुत्पद्यते पुनः मेष्मांसमल्लूकस्य समं चावरकाकयोः संशाल
दासमष्टार्धसोपसीजपेद्दमुं ज्वरेणगृह्यते शत्रुरहोरात्रे कृते जपे शविभूत्वा समाविष्टिः संमुखं स्नानमाचरे
त् स्नातः स्वस्थपं वैव देवाये जायते सुखी वल्लीवदने लिप्तं तांतूलं वैरिणां मुखात् दंतकाष्ठं च वातेषां गोम
मावदनोलिपेत् श्वासरोधो भवेत्तस्य उच्चानांदं कुं रुप्राः कृष्णसर्पमुखेन्यस्ता शत्रूणां मूत्रमृत्तिका वेष्टयेत्कृष्ण
सूत्रेण मूत्ररोगेण बाध्यते श्वेतस्य करवीरस्य मूलं पुष्पं च चूर्णयेत् विलम्बमज्ञात तं भक्षे रक्तं स्यात्करदिकृतिपेः

ई
५५

कांरोकरकाष्टेनकर्तव्यःसविधानकः प्रत्येदिशवक्रस्यताम्रलेलेमृत्तिरोगहरात सर्वेषामपिरोगाणामपहृते
वस्त्रलोवदं भावयेत्सर्गात्वेंशनिबध्नीलेरेणसमथा तांम्रलेयस्यपट्टतनस्योष्टेश्वेतकप्टहरात तांम्रलेखंहृगा
पंचदत्वास्येश्वेतकप्टहरात प्रत्यायनंपथ्यापूर्वंभक्तावामोत्तराजिका ॐनमोभगवतेरुद्रायोग्रामरेश्वरायअमृ
कंरोगेणागह्लांगह्लांपचपचतात्रयतात्रय छेदय २ हुंफट्ठःठः अस्यानामयंमंत्रवीरजातोहृतधूपेनसर्व
संजायतेध्रुवं पुष्करवीजैरत्रयवंपागवतमसंसमं ग्रहावेशाकरोधूपोरामाणांनात्रसंशयः ॐगह्लां २ वाराद्दः
सभगेठःठः अस्ययोगानामयंमंत्रः लिखित्वामांकितंमंत्रंप्रमशानोहृतकर्पटे यस्यनाम्नाजपेन्मंत्रंपिशाचैर्ग
ह्यतेतमः ॐनमोभगवतेसितरूपायसर्वभूताधिपतयेपिशाचायनित्यक्रूरायदंष्ट्रिणेकरालेनिग्रहाग्रह्णाट
नविनाशकरअमुकंदहनदहनदहदहग्लांपचहुंफट्ठःठः त्रिपञ्चोपोषितोभूत्वारात्रौकृष्णचतुर्दशी धूपंदत्वाम
हेश्वरस्याग्रेतनस्सदस्यकं पूर्वोक्तेनैवमंत्रेणततःस्वस्थोभवेद्ध्रुवं कृष्णजीरकचूर्णेनभुंजितोस्त्रीनपश्यति न ५८

तक्रेणलालयेद्बुद्धः स्वस्थोभवतिचोटकः ग्राणेकुक्कुंदरीचूर्णंदत्तेपततिचोटकः पक्षस्यपक्षंदत्तपानेनतस्याद्धा
ष्यनसंशयः श्वष्ठाकीलमश्विन्यांकर्णोत्समाग्रतंततः निखनेदस्मशालायांमारयत्येवचोटकान् ॐपचपचस्वा
हा अस्ययोगेष्वयंमंत्रः पुनर्वसौवाल्वकीलंलिखनेत्समंत्रितं गवांस्थानेनसन्देहोऽग्न्यनाशाकरंपरम् मंत्रितं
शततारायांवराहास्थ्नाद्विकीलकं पंचांगुलंतन्निखनेद्गृहेद्वंतिवनच्छदान् ॐनमोभगवतेरुद्रायपचपचस्वाहा
भौमेमकृत्तिकेश्राध्यंसमन्ततवितिभस्मच श्रावण्यांदिशितंदद्यान्निखनेच्छत्रुवेश्मनि गरदपातोभवत्याशुश्राद्धे
दाश्विकीदिशं कृत्तिकायांकटंवस्यकीलमंगुलसंभवं मंत्रितंनिखनेद्देहेतद्गृहंदह्यतेध्रुवं ॐनमोभगवतेरु
द्रायगृहंदहदहदहस्वाहा अश्लेषायांतसर्पास्थिकीलकंचांगुलोन्मितं मंत्रितंनिखनेद्यस्यगृहेसर्पाभवंतिहि।
ॐछनछनस्वाहा श्रवणस्याहृत्तमारुत्वपूर्वमेवाष्टुतंजपेत् करवीरकपुष्पैश्चदशांशंहोममाचरेत् तद्धोमभस्म
यद्गेहेदिक्षेतस्यपतिध्रुवं पण्यागारेक्षिपेद्यस्यपण्यनाशोविनश्यति ॐनमोभगवतेरुद्रायउग्रामरेश्वरायनमः।

ई
४५

कालाग्नीत्वपालायबंरवेणिनिटटटहंहूंफट्स्वाहा निंवाक्काकालयोग्राह्यश्चित्यग्रोदस्तेनसः शत्रो
र्गेहोपरिन्यस्तंतद्वस्मोगुलिकाहृये गृहपतेर्भवत्याश्वविरस्फुटाटहुहुवेत ॐविद्वेषणो २ अमुकं विद्वेषय
२ उच्चाटय २ प्रतिवीर्य २ श्रं उन्मादय उन्मादय स्वाहा भरण्यांसदामंत्रेण विनिकाष्टस्य कीलकं अष्टांगुलं
तन्निखनेन्म च शालाविनश्यति ॐनमो भगवते रुद्राय स्वान स्वाहा पुनर्वसौ चित्रकाष्टं कीलकं द्व्यंगुलाय
नेन शताभिमंत्रितं तेन तस्य सस्यं विनश्यति ॐलोहितमुखे स्वाहा पूर्वाफाल्गुनिनक्षत्रे जातिकाष्टस्य कील
कं अष्टांगुलप्रमाणं तन्निखने द्राजके गृहे शताभिमंत्रितेन तस्य वस्त्राणि नाशयेत ॐक्रूं स्वाहा ग्रामस्य
त्तरफाल्गुन्यां वदरीकाष्टं कीलकं अष्टांगुलं तन्निखनेन्नाशयेः जीवरे गृहे ॐज्वले स्वाहा हस्तर्क्षे अंगुलं कीलं
करवीरककाष्टजं निखनेत्कुंभकारस्य शालायां भांडनाशकृत ॐत्रुंमेषपंगं च वीजं वा कोकिलाक्षजं भू
करस्य मलं वाथ मूलं वा सेतगुंजजं पाकस्थाने तभांडानि छिन्नं स्फोटयते ध्रुवं लताकरंजवीजं वार्कमूलेन ४५

वाकनं कृत्वा भांडं स्फुटत्येव उक्तानां मंत्रउच्यते ॐमदनं मदन स्वाहा मधूककाष्टकीलं तद्विंशांगुलं
निखनेत्तैलशालायां तैलं तत्र विनश्यति कोकिलाक्षस्य वीजानि तैलयंत्रस्य मध्यतः निःक्षिपेत्तैलद्रव्ये वा तैलं
तत्र न निःसरेत ॐटहटहस्वाहा रजकस्यानस्कृत्वा वस्त्राकारं तु कारयेत पण्यागारे श्वा देवे क्षिप्तं तत्र विना
शयेत ॐनमो भगवते वज्रिणे पातय वज्रं सर्वपतिराज्ञापयति हुंफट् स्वाहा यत्रैदवापस्तिष्ठे तद्वाल्मीकस्य मृ
त्तिकां ग्राहयकारयेहन्नेष्टद्रोणं हृदमुत्रमं तेत्र मध्ये क्षिपेत्तानः सस्यनाशो भवेद्ध्रुवं सराभांडे विनिःक्षिपत
डुंरंच विनश्यति ॐनमो भगवते वज्रकिरणो वज्रं पातपातय प्रत्येहि भगवन सर्वपतिस्वाहा ॐपकं चूर्णितं ते
ष्वंजलकृत्यात तेन वै नश्यंते सर्वशाकानि सेकाद्यवनानि च चालकाष्टेन सिद्धार्थान्प्रक्षिपेत क्षेत्रमध्यतः
शलभाः सारसाः कीटा वराहा मृगमूषिकाः शशाकाः स्तत्र नेश्यंति मंत्रविद्याप्रभावतः ॐनमो सरे हो वलजः नः प
क्षिपक्षि शिलिशिलि स्वाहा ॐनमो सरासराणां नमस्कृत्य इति विद्यां प्रयोजयेत विधिप्रयोजयीमीयं विद्यामेसि

ये तेपि वा जलूकानां मूषिकानां सर्पाणां वृश्चिकानां पाशकानामन्येषां प्राणिनां मुखबन्धं करोमि श्राद्दीपाणि
कृतं न्यस्तेन पापेन लिप्यते यदि मंत्रोऽनमतिक्रममेति स्वाहा एतन्मंत्रहृदयेन वालुकाभिः सहस्रेत सर्षपान्त्समवा
रमभिमंत्र्य क्षेत्रमध्ये निक्षिपेत् सर्वोपद्रवा नश्यंति मूषकजंबुककीटानां क्रूरसत्वबंधनं विद्यामंत्रलतायस्य
मंत्रवाभैरवस्य च ॐ नमो जगन्नाथाय तद्यथा हर हर रक्षि रक्षि सर्वेषां त्वं प्राणिनां तद्रवबंधं कुरु मूषककीटपतंगा
दिप्राणिनां तद्रवबंधं कुरु कुरु हूं फट् स्वाहा ॐ ह्रुयनी नमो भैरव बोले महादेवु हराहर फल फल भो वहन मंत
मातीसुलीसुल अनेन मंत्रेण पवं समाभिमंत्रितं वाटिकामध्ये निक्षिप्य पुष्पफलं समस्तं निरुपद्रवं भवति अथ वं
फीकरणं नगोमत्र यत्नेन नक्तं दत्तं वृश्चिकं पानापानप्रयोगेन षंढत्वं जायते नृणां तिलगोक्षुरयोश्चूर्णं छागीक्षी
रेण पाचितं शीतलं मधुना युक्तं पिबेन्नर अत्यंतापे मलोकदग्धचूर्णं नवनीतेन भक्षितं यावज्जीवं न संदेहो
पुत्रोत्पत्तिकारकं दन्तरयध्यभक्षणेन पुनः संपद्यते सुखम् अपामार्गस्य वाग्र्यालिकरं जस्य मूलकं सगरे ५६

181

भक्षणात्सद्यः षंढत्वं जायते नृणां घर्मा हृषाणां संग्राह्य मंत्रविलेपनेन मथ्यं साध्यस्य प्रतिमीतेन कृत्वा ड़
तस्य विदर्भयेत् नवदलेन जायते षंढो मंत्रेणानेन निश्चितं ॐ नमो भगवते रुद्राय मदनेश्वराय कामप्रवंशाहन वैनते
यशिवेन षंढय षंढय स्वाहा अयं मंत्रः सर्ववशीकरणे प्रयोज्यः नरस्त्रेत् नुराधायां लांगलीमूलमुद्धरेत् निशा
मूत्रस्य लेपं पुंसो निश्च नो षंढतां व्रजेत् समसूत्रस्य पुनः स्वास्थ्यं पूर्वमंत्रेण योजयेत् अथ भगवंधनं सदाररक्षणा
र्थं भगवता विश्वामित्रेण कृतं तद्यथा पूर्वोक्तं लांगलीमूलं वामपादस्य पांशुकं द्वाभ्यां भक्ति संयुतं युद्धे पेद्
गवंधः स्यात्तकैः दारस्य विमुक्तये श्मशानचेलमादाय वामपादस्य पांशुकं संध्यायां वंधयेत्तेन पाटलीभगवंध
नीम् ॐ अमुकीभगं वध्नामि विस्फुरदंभ प्रशोषितं मया कृतं भगवंधस्य नास्ति तस्य चिकित्सकः पतिर्वा पतिपु
त्रो वा येचान्ये भगमर्दकाः सर्वे वेत हि षंढतां तिवर्जयेत्काम्यकैस्तथा ॐ विटि विटि विटि ख विटि ख विटि टः टः ठः अकयो
गहृद्ये प्रथमे च मंत्र उच्यते समाभिमंत्रितं तोयं शुद्धं प्रातः पिवेन्नरः तस्य शत्रुकृतो दोषः शत्रुरेव भविष्यति ।

५६

ॐ वज्रमुष्टिवज्रपाशवज्रवंधोदृशमेहाकूवज्रपाणिपीयोवाएश्वरनीडाकिनीनुछवधुसगेमंत्रजपोधातु
भवोडाकिनीवावेतागेजीव भातेकरेतीवाणकरेपाणिकरेभूश्राकरे पनेकरेहामेकरेटीटणीपनली
श्रालीयोखवरीकरेपतेविज्ञानमुद्दिनलेगेगजेमुद्दिकरे वाहूटीतिसकेतस्लकूवटेहूंमेसिद्धिः गुरुपादुः
श्रीमहादेवकीश्राज्ञा ॐरकनटरकपानहनविनीरकथारन श्रष्टमानुचारूसिद्दविडंतीश्रीगोरखह्या
पादेवश्रश्रश्रयश्रहृयविज्ञानीविज्ञानीविज्ञानकरेपतेविज्ञानकरेपतेविज्ञानमुविनलेगगजिमुद्दिक
रेवाहूटितिसकमस्लकपाडेटमेसिद्धगुरुपानुश्रीगोरखकीश्राज्ञा हलहलपाणीमलहलयैसेवनदंश
भुवनेभेरुविनःशोहूंहूंफट्सावित्रहानसडाकिनीमंत्रविनष्टाश्रादिनकेरीमंडमेरीतवखलसात हंवंधो
वंधोटधामहाकूपिनूपालकीपासविवंधोपकरमैकीनहिवेसानहूंसिद्दविनूपालकीश्राज्ञा ॐरकजटारक
घटारकघरसोनुउलटतीहेडवाहूचोडलेतिनेमुद्दिकरतिवहूटितिस्केमस्तकुमंडतिहूंमेसिद्धवादकीश्रा

ज्ञा घरेमेसिद्धगुश्रार्पथीउरकजटरकपटरकहेरुनविडहूर्वदोलिचंडिश्राघुः मुखवोलीचाखुनहिजोमु
जकरेवेडतिस्केउलटवेटहूंसीदेवकीश्राज्ञा ॐवसमतीश्रापिसे श्रमावास्यामंगलवारेजाइलेहोवापोर
पकुचाधो श्रापाहरवतीसपंटीकोलीकरेमेडहखवनूसपमेरखतैमेसिद्धिवसमतीमाडश्राज्ञा ॐपाडर
खेपाडलकीदेवीजंवारखेमहीस्वरीरुदयरखेकालिकाधायोगिनीऊनूरखेवामंडरावलविलमहेस्वरति
निमिलिदितीनदीकंटीतिणि भुवमखघुगघुतवनकूटेगरश्रोभैरवीश्राज्ञा इतिपिाखावंधनमंत्रः पतेष्ठेके
नमंत्रेणप्रातः शुद्धजलंपिवेत कुपंकेनसपतिविषंश्रियमाणोपिजीवति श्रष्मरदक्षेपानिवारणं तकपि
छेनतालेनलिंपेतनिलकांकृतं नामाश्रयग्रहाणांतिमदिकानात्रसंशयः गुडार्कडुग्धकल्माषतिलचूर्ण
समन्वितं श्रर्कपत्रे धृविन्यस्तंमूषकानहरतेगरे धत्तूरवीजचूर्णवाविषंवापेषितंतिले नैरेवविषपानीयं
मीननैलेनपेषितं वटिकास्यापयेद्देहजलेराडोनिरूंधयेत भक्षणात्तेनपंथातिनघातंमूषकाध्रुवं तालकं

५८

च्छागविण्मूत्रं पल्लीरसः सह पेषितं प्रलिप्य मूषकं तेन सजीवं तु विसर्जयेत् तं दृष्ट्वैव गृहं त्यक्त्वा पलायंते हि मू-
षकाः मार्जारस्य मलं ताले पिष्ट्वा मूषकमालिपेत् तमादाय गृहं त्यक्त्वा सर्वे निर्यान्ति मूषकाः गंधकं हरितालं
वज्रालीत्रिकटुकं समं रवौ नरमूत्रेण तत्पिष्ट्वा लिप्ते मूषे तु पूर्ववत् मवायोंवधकं दत्ते स्थापयेन्मधुकोद्भवं पाति-
णां मूषकानां च जायते मुखबंधनं मूषिकाकर्षकं जीव सावरीगुडतैलतः कलीरवसया चूर्णीकृतं तस्यैव कर्प-
रे दीप्ये मत्कुणसंघातं राजैवाकर्षयेद्ध्रुवं स्थलकुंभीजटी वध्वा धापनाद्यांति मत्कुणाः रोहीसतृणधूपाणि
वह्निमध्ये निवेशयेत् नदीपदर्शनादेव विलयं यांति मत्कुणाः अर्जुनस्य फलं पुष्पं लाक्षा श्रीवासगुग्गुलः श्वेताप-
राजितामूलं भल्लातकविडंगकं धूपः सर्जरसोपेतः प्रदेयो गृहमध्यतः सर्पाश्च मत्कुणा मूषा गंधायांति दिशो दश
गुडश्रीवासभल्लातविडंगत्रिफलायुतं लाक्षारसोर्कपुष्पं च धूपः सर्पाश्च मत्कुणात् नाशायेनाव संदेहः सर्पमू-
षकवृश्चिकान् भल्लासिद्धार्थभल्लातकपिककुफलं गुडं चूर्णीभानुरसोपेतं दहेत्स जारमाम्बितं मत्कुणाम्

५८

श्चाकाः सर्पमूषकावृश्चिककीटकाः पलायंति गृहं त्यक्त्वा यथा युद्धे भुकातराः राजवृक्षफलं वध्वा वृद्धार्यां मत्कु-
णापहं लाक्षासर्जरसो सीरसर्षपापत्रकंधुरं भल्लातकविडंकानि रेणुकं पुष्करं तथा अर्जुनस्य च पुष्पाणि स-
मचूर्णं प्रलेपयेत् सर्पकीटकभूतानि पलायंति न संशयः चंद्रलोमशाकं दंति धूपाद्वा गृहधारणात् इति श्रीसि-
द्धनागार्जुनविरचिते कक्षपुटे उन्मनीकरणादिद्वादशः पटलः अथ कौतुकं नाना रंभ दर्पलिप्ता गोष्ठे नेनत।
तो मुखे लिपेद्धिंवा फलं यस्य कृपयोगेन दृश्यते नगरां निननेत्रो वात गरेणाद्य भूपितः एवं रत्नाविधिं कृत्वा प-
श्चात्कौतुकमाचरेत् विना रत्नाविधानेन यः करोति स सीदति प्रमथानतं तत्र भूलेन कीटोत्था ताडुलीयकं प्र-
तनिर्मात्स्य संपुटं रक्तसूत्रेण वेष्टयेत् तेन निःशेषलोकस्य जायते दृष्टिबंधनं चूर्णतालकपंचांगकनकेन यु-
ताथवा मृत्तिकासर्वलोकस्य पाणिस्या दृष्टिबंधकृत् स्वपादे धारयेदेतां पश्चात्स्यति कौतुकं भीमपुष्पेन
संग्राह्य कृकलासं मनोहरं स्थापयेत्तव भांडे तरक्तपुष्पैश्च पूजयेत् धूपदीपादिनैवेद्यैर्मंत्रसंपुतैः वामर-

५८

६
५५

लकनिशायाः स्वस्वरक्तेन सेचयेत् समार्द्रं पूजयेद्देवं शाल्मः स्यात्सर्वकर्मसु ॐ क्रीं क्रां क्रीं स्वाहा ॐ अनेन मंत्रेण
पूजाकालेषु शतमष्टोत्तरं जपेत् तेन सर्वसिद्धिकरं भवति तं सूतं छायायां शुष्कं चूर्णयित्वा कटिं लिपेत् सर्वस्व
मर्पितं लोकः शतमष्टोत्तरं जपेत् तेन सर्वसिद्धिकरं भवति सर्वस्वमर्पितं लोका नग्नमलोकयंति हि वल्मी
कस्थतचूर्णकर्परे मणिं वंधने काकवद्दृश्यते लोके सत्यं नात्र संशयः तच्चूर्णं तालपत्रं तैलेपितं स
र्पपद्भवेत् नागवल्लीदलं लिप्तं भूमौ विमं समुत्पतेत् तच्चूर्णको मृदंकं दं नागवल्लीदलान्वितं पेषयित्वा लिपे
द्वौ द्वौ तद्वौ द्वेन विषोजलं मधुरं तत्पिलातालं भोजयेद्दिनसप्तकं तद्दिष्टालिसरसस्थरक्षंपशाकोपिनेत्तते स
प्ताहं तिलतैलेन भावयेद्दिनपंचके अंकोलवीजचूर्णं तथा पेषं पुनः पुनः तत्तैलं शरये यत्नात्तैलकार
स्य यंत्रतः अथवा कास्यपात्रे हे तैनकल्केन लेपयेत् उष्याप्यस्थापयेद्धर्मे संमुखं च परस्परं तयोरधः कांस्य
पात्रे पतितं तैलमाहरेत् रक्षेदेवांकुलतैलं सर्वयोगेषु योजयेत् लिप्तमंकुलतैलेन मुंडितं तत्क्षणात् छिरः ५५

एवं वस्त्र्यं ते कयोः सत्यमेव न संशयः तत्तैल समाश्रौरे रोपितं भुवि तत्क्षणात् सफलो जायते दृष्टवल्लक्ष्म
णात्रात्र संशयः वीजं नीलोत्पलोद्भूतं सिक्तमंकुलतैलतः जलेन्स्यलं महाश्चर्यं जायते पुष्पसंभवः यानिकानि
च वीजानि जलजस्थलजानि च अंकुलीतैललिप्तानि तत्क्षणात्संभवंति वै यस्य कस्यापि वीजस्य पेषं तत्तैलले
पितं वलिष्ठ स्यंजले लिप्तं जीवस्यात्सस मुहूर्तः यत्किंचित्धान्यमूलानि पत्रपुष्पफलादिकां अंकुलीतैललि
प्तं तदन्यद्रूपं भवेद्ध्रुवं ऊज्राकमंकुलतैलेस्तु वचत्रशाशजंमलं भालकं काष्ठविस्फोटं पिचिपिन्नेन संयुतं र
वौ कन्यकसापिष्ठं छायाशुष्कं वटीकृतं तयाकमृदनालस्य स्पर्शात्सर्पाकृतिर्भवेत् वटिकास्पर्शमात्रेणम
त्रिकाकोद्रवायते ताम्रभाजनिसर्वाणि तथा लिप्तानि हेमवत् दृश्यंते तस्मतोयेन क्षालितानि तताम्रवत् दृश्यं
ते रक्तगुंजाश्वश्वेता तत्लेपतो ऽफवं शुक्लपत्रं तथा लिप्तं दृश्यते कास्यभाजनं स्फटीपत्रं तथा लिप्तं शुक्लवद्दृश्यते
जले शंखपवद्धल्लपत्रेकापित्वलभुवत्फलं रक्तंद्रवनालिकेरमाश्चर्यं दृश्यते जने तथा लिप्तेन कर्णिका

६
५

यपतेच्छिन्नशीर्षवत् रवीरश्वदणंभानितयालिप्तेनदर्पणे अंगुलीवतयालिप्ताहियासंदष्टपते फणं भारकार
स्यलाङ्गसकंमकारस्यलाद्दरेत् तद्वसकपिकासार्द्धंमुष्टिवंधंभुविक्षिपेत् समुद्रोदृश्यतेलोकैःसत्यंविचित्रमि
वोदितं आश्चर्यगुटिकास्कंकदलीरकानकंजंचूर्णरकंभवेत्फलं वस्त्रेणवेष्टितापाशदलरसेवरंदसा छिद्य
तेकेपासंचातंनवस्तमतिकौतुकं गुंजाफलंशुक्रपिष्टंलेपयेत्काष्ठपादुकां विनावंधनयोगकेत्कोशमेकंनसंश
यः लघुदारुमयंपीठंगुंजापिष्टेनलेपयेत् शुक्रमेतजलैःसार्द्धंउपविष्टेनमज्जति गुंजावीजंनवचोमूकंचूर्णंभा
व्यन्मूत्रकैः सप्तवारंततःकांस्येलिप्तमंकलवद्भवेत् तैलमादायतल्लिप्तंपूर्ववत्पादुकागतिः कोरंडकस्य
वीजानिनिंवनिर्यासमंयुतं पिष्ट्वाप्रलेपयेत्पादौपूर्ववत्पादुकागतिः वल्मीकगंधेनसंभिन्नातैलार्द्रावर्तिका
जले प्रज्वाल्यादीपवत्तिष्ठेद्यावद्वर्त्तिर्नसंशयः वर्त्तिंसर्ज्जरसैःचूर्णंतैललिप्तांजलेक्षिपेत् ज्वालितादीपव ५
त्तिष्ठेद्यावद्वर्त्तिर्नसंशयः स्त्रीजरायुप्रयोगेनभित्तिचित्रप्ररोदिति गुग्गुलेनपुनःस्वास्थ्यमित्याश्चर्यपरंपरा ।

सिक्थकंवज्रतैलालाक्षाभिःपुत्तलिकाकृता स्त्रीजरायुप्रयोगेनरुदतीतिमहाद्भुतं शिलातालकसिंदूरगोरोचनं
जनरंजनं कर्मभक्ष्यमिदंपश्चात्हिंगुलंलेपयेत्करे नटान्त्यादिवर्त्ततेदर्शनामुष्टिबंधनात् नवंकर्मतत्समा
दंतालकंभोजयेत्कुंभं तन्मतैलेलेपयेत्पाणिंमुष्टिवधान्नरांतरे निवर्त्ततेनटाःसर्वेसभान्तःपतिकौतुकं उलूक
स्यकपालेनहतेतेनाप्यलक्तकजले तेननेत्रेगितेविचित्राणोपश्यतिपुलकं उलूकंहृदयंपिष्ट्वाकाकपित्तंवशीणि
तं पतद्दर्शनेनेत्राविचरेदृविमेयथा रजनीचरजीवानांविषरक्तादिचूर्णकं मुनितत्तानरस्तेनकुसराज्ञोत
पपति करस्थान्येववस्तूनियथास्पृष्टौरयेत्तया शिक्षिपाशवनधांलंबजरीटपुरीषजा गुटिकास्पर्शमात्रेण
तालयंत्रंभिनत्त्यलं सलत्ताग्निशिलाएकेशरावेणनिरोधयेत् गोमयेरोपयेत्सिद्धिंवर्णार्द्धेनततःपुनः उत्तिष्ठ
तिशिलाश्चर्यंसमाकृष्टेपारावके भल्लूकव्याघ्रमहिषवाघगंधविलोचने स्त्रांतेंजनपुतंवाज्यंदिवावत्पश्य
तेनिशि ॐनमोभगवतेरुद्रायज्योतिर्षांशिवायप्रयेदानकंस्पतेवीजंमेदेवदेहिस्वाहा अनेनमंत्रेणसर्वा

६
५।

न्यंजनानि शिवाग्रे दापयेत् पादामूलं गले बध्वा तीरभां रस्य तरुणि जायते तत्क्षणादेव सत्यमेतन्न संशयः ग
थकोल्येन धूपेन धूप्याणामन्यर्वर्त्मना कालं स्थाने मन्तेरवेद्यावत्किमिकुलाकुलं श्वेतस्योपोषितस्यैव कुकुट
स्य तु यानं तु मीन यद्येहं भवति दद्यादिर्गांतस्य समाहरेत् तथा ललाटे तिलकं कृत्वा त्रैवी दृश्यते तथा तद् दत्वं कृ
मिवल्लोकैर्भक्ष्यमाणो विलोक्यते पलायंति वनं दृष्ट्वा मूर्छंति च पतंति च कटुतुम्ब्यास्तैलेन पारावतचटोद्भवं
मलं च शिखिमूलं च पेषितं गर्दभास्थि च ललाटे तिलकं तेन कृत्वा सौ दृश्यते जनैः दशास्यो नात्र संदेहो यथा
लोके स्वरोन्नयः शिग्रुवीजोत्थितैलेन भावितपूरीषकं वाराहस्य वशा युक्तं शिखिमूलसमंसमं ललाटे तिलकं
तेन यः करोति सर्वैर्जनैः पंचास्यो दृश्यते लोकैर्यथा साक्षात्सदाशिवः सर्पोदरस्य वीरस्य शाल्मलीचौरस्य वा शिरः
तद्रक्तेन कृष्णसपत्नं रवीजं वा पंस्मर तिकं रात्रौ कृष्णचतुर्दश्यां मासाद्येभिरवं यजेत् नानावस्त्रप्रचारेण धूप्य धूपा
लतादिभिः शिरःस्थेनेत कृष्णभूमौ भक्तो छिद्रेन सेचयेत् दीपं रात्रौ सदा दद्यात् दकं वर्षात्रयं सयुतं सफलं त ५।

186

भवेद्यावत्तावद्दीप्तं प्रज्वालयेत् शालंकृष्णवत्तर्दर्शपा वलिं दद्यात् कुकुटं पंचांगं पेषयेत्सार्द्धवटिकां कारयेद्
धां ललाटे तिलकं कुर्यात् नरो दृश्यते जनैः नाटकथातस्य दैत्यस्तु रूपैः न नात्र संशयः तज्जात भृंगी संयाल्या
तया कुर्यात् चरन्तकां तद्दद्रक्वाणिः पुरुषो मयूरो दृश्यते जनैः तद्योगे कृष्णमार्जारमुखे विवैरंडबीजकं तज्जातेरं।
डवीजानामेकं वक्त्रे निधापयेत् तं प्रपश्यंति मार्जारं मनुष्या नात्र संशयः शृगालस्य नमेषाज वदने वापये
त् एषक मयूरास्यं प्रजा भृंगी जातासि हस्त नारकी मृतायां स्वपचीनारी तस्या योनौ तु खादिरं कीलकं निक्षिपे
त्पश्चादग्यायां तत्स्प्रुहरेत् तेनैव तिलकं कृत्वा स्वपचारूपप्रभवेत् रक्तंगुंजाफलं वापि नरकपाले च सेचये
त् जातं फलं क्षिपेद्दृक्के स्त्रीरूपो दृश्यते नरः विषस्पृष्टि तैलैः सर्पपिंडरोचना सकृत् तिलकं यस्य तं पश्यंति
मयूरवत् विषमुष्ट्यस्य तैलस्य पाणिलेपेन कुंजरः भल्लूकः पादलेपेन जिह्वालेपेन वंदमः गणेशः कलिलेपे।
न स्त्रीवत्सर्वकिलेपनः कपोतो मखलेपेन दृश्यते नात्र संशयः राजावर्तकुलतैलेन लिप्तांगो दृश्यते नरः दी

६ ५२

र्वदंष्ट्रोद्दरोमाच्चूर्णगौरं च देन्नरः नवभांडे विनिःक्षिप्य क्लिन्ननामांतमूषिकां सनांसं कृकलासं च पृथक्
भांडे विनिक्षिपेत् उपवासेन योजातेन योर्दद्यात्तु भोजनं मलं तयोः पृथग्ग्राह्यं तेन नामांप्रलेपयेत् क्लिन्ननामः स्मृ
प्रोपेतः क्षीरलेपान्निवर्तते पयस्विनीयं मंत्रं वालं गृहीत्वा तस्योदरे हरिद्रां चैव उष्णाः कृत्वा लिपेद्यावन्त पूर्यते
तेराज्ञोनिक्षेनेद्धूमो मंत्रेणानेन स्नपयेत् पंचाहाते समुद्भूत्य रजनी शोष्यपेष्य च ॐ ग्रुक ॐ रः अनेन मंत्रेण वा
लकादि सर्वयोगांते कुर्यात्कर्मणि श्वेतदूर्वारनालेश्च हरिद्रां तां प्रलेपयेत् तालिप्तदेहः पुरुषः पंचधा
स्नपयेन्नरः तानिशां सर्षपं श्वेतं पिष्ट्वा चांकुसतैलतः तलिप्तांगं नरं सर्वे विचित्रपश्यंति सम्यथा गोमूत्रेण पुनः
स्नानादेकपक्ष प्रसश्यते मूलकं तां निशां पिष्ट्वा देहसंधिं प्रलेपयेत् शिश्नः स्रस्यते तस्य पूर्वस्नानान्निवर्त
ते हरिद्राकोलतैलाभ्यां लिप्तांगो दृश्यते नरः गलसोतिमहारोद्रो स्यस्नानान्निवर्तते नगादि सर्वजीवानां
ग्रासं समंदहनं शिरः तत्र दलसचतुर्दर्पणं शाणवीजान्वितं चयेत् भंगीपत्र वालारिंजानां वेष्टसंयुतं निक्षि ५२

187

नेत्कूमभूस्यं तवंलिप्तनामसमन्वितं सेचयेत्फलपर्यंतं तत्र द्रीजानि वा दरे तत्र द्रीजे गतेवक्रे तत्र रूपो भवत्फलं
रत्स्येवं कौतुकं लोके नानारूपस्य दर्शनं मृके वीजे भवेत्तस्यो नात्र कार्या विचारणा कृकलासस्य रक्तेन मृ
द्वलिप्तं तद्दर्पणं संस्थापयेद्भिरेमूर्द्धिग्रहणां दृश्यते जनैः भौमवारे मृतायास्तु नवितां गारमादरेत् मुष्टिहृयेन
तद्धानि मन्यतनमथ्यतः कुर्दहस्तिणवाहुः स्यादृश्यते यैर्नसिद्ध्यते तत्फलं चापरं सिकं दृश्य ग्रहे तत्र पल्लतः मु
कांवा रक्तता रेखा दीर्घ भांडस्य पूर्वतः विंशच्छ तिततलिप्तमांद्री गारेण तस्य नः अग्रतो रेखया पूर्णभवत्येवा
तिकौतुकं चौरस्य नासिकां दंतचूर्णपाणौप्रलेपयेत् हस्तस्पर्शात्स्फुटत्येव नालिकेरा निनिक्षिपेत् भल्लुकास्थि
भवेत्सैलैः सर्वान्संधीन्प्रलेपयेत् हस्तस्पर्शात्स्फुटत्येव नालिकेरानिनिक्षिपेत् भल्लुकास्थि भवेत्सैलैः सर्वान्संधीन्प्र
लेपयेत् संधौ संधौ नालिकेरं धारयेद्यस्तु कौतुकी स्फुटंति पीडनादेव नालिकेरानि कौतुकं तद्येवां कोलतै
लेन स्फुटंत्येव न संशयः कृष्णसर्परवोग्राह्य स्तृहक्के कृष्णमृत्तिकां क्षिप्त्वा पुच्छवाप्येत्तत्र कृष्णपत्र रवी जनकं तथा

६
५१

मत्स्यमुखे मध्ये तद्दीजं वप्तवापयेत् पृथक् पृथक् क्षिपेद्भूमौ तयोः शाखां समाहरेत् सर्पस्य शाखया मत्स्य
स्पर्शे सर्पो भवेद्ध्रुवं मत्स्यस्य शाखया स्पर्शेन मत्स्यो भवति वै सफवाणकले नैव धौतवस्त्रं विलोलयेत् प्रातः प्रातः
प्रयत्नेन दिनानामेकविंशतिः ततस्तद्वस्त्रखंडं तज्जलेः सिक्त्वा प्रपीडयेत् मृत्तिकायां ततो धान्यं वापयेत्प्ररोह
ति तद्वस्त्राच्छादितं शीघ्रं सर्वधान्यानि कौतुकं निक्षिपेत्सर्वधान्यानि सार्द्रगर्दभचर्मणि सिक्त्वा कुकुटरक्तेन
त्रिसप्ताहं तन्नित्यशः नानांकुराणि संरक्तेत्रि वापे जायते क्षणात् तद्वान्यफलपर्यंतं लोके भवति कौतुकं
स्नुक्स्नुस्यवटानां वल्ली रमो पुंवरस्य च काकोडुंबरिकाक्षीरं लोहचूर्णं गंधकं इष्टिकां वेसर्जरसं नित्य तैलं च
सिक्तकं क्रमेण रगुणं मर्दं कुर्यात्तेन कठारकं कुरिके पफलं कृत्वा तं वज्रनारचरैवितः कठारेण शमहत्त्वादि
स्फोटयेच्छेदयेदपि भेदयेत्कुंतकां शभ्यां यत्किंचित्खटकादिकं भिद्यते नात्र संदेहः सिक्तकाग्रेण कौतुकं
हरितालशिलाचूर्णं कृत्वाणी तैलभावितं तल्लिम्पवस्त्रशिरसि स्थितं प्रपंपिनिवक्रिवत् सिंदूरं गंधकं तालं समंपि ५३

छागमनःशिलां तल्लिम्पवस्त्रकेनागो गरात्रौ संरक्षपते ग्रिवत् दूरस्थितस्य लोकस्य जायते कौतुकं महत् खद्यो।
तालानचूर्णेन ललाटे तिलके कृते रात्रौ संरक्षपते ज्योतिस्तस्मिन्स्थाने तु कौतुकं सूपणं वर्धयेदादौ तत्कल्केन
रसमूत्रकं पकीकृत्य लेपे ह्रीघावर्तितत्रैव धारयेत् ज्वलतो नदहत्येव केशमात्रं न संशयः वदने कृष्णसर्पस्य च
बीजानि वापयेत् फालिनेतानि बीजानि समादाय सरक्षयेत् क्षिपेत्सर्पकरंडे तन्नदैकं नास्य सो फणी सक्तो सो
दृश्यते सर्पो रतिकिंनमहाद्भुतं पाषाणभेदमूलेन चर्वितेन तिभक्षयेत् पाषाणान्वदनांशभाक्षणकानि वकौ
तुकं तं विनीफल पिष्टेन क्षिरं कृत्वा नपारदं निक्षिपेत्रिकमात्रं तत्र वर्तिं गंधकपूरितां ज्वलती निःक्षिपेच्छिद्रे
रुद्धे तं वीक्षमत्स्यनेत प्रस्स्ट ९ रुषाधाम्लनार्धाः प्रथमजं रजः वस्त्रेण गाहयित्वा तत्र तोग च्छेच्चदीत्तटं मत्स्यग्रा
सी यदा पत्नी मत्स्यमादात मग्रमः तदा भूमौ ततद्रुस्ते रूपयेत्सवरूप्यते तत्पक्षिणं समस्तं तगृहीत्वा दत्तीये
स्रषक पत्रिचूर्णेन संस्पृष्ट वस्त्र पट्टा वमत्स्येन मत्स्यं रष्ट्वा समायाति करमध्ये तु कौतुकं प्रतोस्त्रीयोनि

कु
५४

मध्यस्थं सौवीरं दिनसप्तकं तेनहत्वा पावके चित्रं स्वार्द्रमेव प्रदर्श्यते विषं सीतासमायुक्तं भक्षाम कोष्टतो भ
वेत् तच्चूर्णं जलकूपादौ स्रोतःकसीशः प्रदृश्यते मातुलुंगस्य बीजानि गृह्य सौवीरमंजनं एकीकृत्यैव तत्कृयापा
त्राकाशान्वितेनले संदृश्यते हृद्गणो लंबमाने सिते पटे मनिष्ठ्यस्य रसैः पुष्पेद्दृष्ट्वा स्रोतोंजनं ततः श्रोणिता
लोनरः प्रश्येन्मध्याह्ने तारकागणान् मातुलुंगस्य बीजोत्थं तैलं ताम्रस्य भाजने स्थापयेदातपे मध्याह्ने सरथं रवि
स्त्रपत्ररसैः सिद्धं गुंजामूलं मनीनिकं शोणिता लोनरः पश्येत्त्रिशाखा नानाति कौतकं भृंगारश्चित्रिपितेन पिष्टा
वाग्दले लिखेत् पावकं तन्तु विध्वा वर्त्तिं नीलां सम्प्रदृश्यते पत्रूरतैलसंयुक्ता विषचूर्णेन लोलिता वर्त्तिः सान्वा
लितालोके पुष्पवद्दृश्यते फलं राजेविहगपक्षेन विष्णुक्रान्तिविदीपिका उल्कामिव प्रपश्यंति संचरंतीनभस्यले
शलंकृतं गवयविष्णां गोलकं कृमिनारतो स्थापयेत्क्षनस्याधो वलिंगं भवेद्रगे पक्केतस्मिन्नवेन्म क्षिप्ति
वंद्यासमिद्भुतं शास्त्राणि चक्षुनोष्मंता द्रोमाणिरनिवद्धयोः स्थापयेत्क्षपनस्थानः पूर्ववद्दृश्यते फलं भलात ५५

कोद्रवं तैलं मत्तमत्स्य पूले पचेत् तेनीवं तिजले लिमाः मयः मयोदनाश्व मंडूकमशामादीन्मरणेत्वालयेत्रि
षि चतुर्दिक्ष चतन्मध्ये सागरो दृश्यते जनैः लघुवज्रे रववेयोत भूलाश्वेतमध्रकं पेशायेत्क्षिरिपितं वमहृस्य
वधानं तं निषि गृहोपरि विनिक्षिप्ते दृश्यते ज्वलदग्निवत् पारिकाबीजपिष्टेन पिंडं कृत्वा प्रयत्नतः वहुकालं प्र
दीपस्तु प्रज्वले दतिकौतकं पमणानादशिमादाय चतं रंगारसंमितं शार्करावर्तनस्तस्या ह्रोनासावसपालिपेत्
सीलगद्ये विनिक्षिप्य कहमध्ये विनिक्षिपेत् आदित्यरश्मिसंपर्कात्त्वलत्येव न संशयः तत्काष्टं कौतकं लोके मायते
क्षिवभाषितं इन्मनस्य वकाष्टानि कोटवमनणनिव संदग्धवं धपेट लेसमकुंडे विनिः क्षिपेत् अग्निः प्रज्वलते
नित्यं काष्टादि मे न संशयः श्वेतगुंजारसेस्याद्दो सितसूत्रं विभावयेत् तत्सूत्रवर्तिकादीपं प्रज्वाल्य श्रावकजले
तेनां जनेनो नरश्चित्रं दिवापश्यति तारकं रक्ताजेनस्य मूलेन तिलकेमल चर्चिते कृतेनपुत नहा जो सोदृश्यते गत
साकृतिः कृकलास्य संग्राह्य पुच्छं दक्षिणपार्श्वतः त्रिलोहवेष्टितं वक्रे धृतं वानं तरूपधृक ॐ सं कोचय स्वाहा

६ अनेन मंत्रेणाष्टोत्तरसहस्रं जपेत् सिद्धिः सिंदूरवर्णं भूनागवर्त्तिदीपस्य तेजसा यदा स्तद्दृश्यते तन्नतद्धस्तस्वर्णव
५५ द्भवेत् कार्पासवीजं सर्पस्य वक्रे दत्त्वा खनेद्भुवि तज्जातवर्त्तिकादीपः सर्पतैलेन दीपितः गृहे पश्यति पद्मातैतत्र।
न्सर्पोपमं भवेत् पांडुतैलजं दीपं शामिषु ख्यातिकं भुकं सकार्पासं भवेद्वर्त्तिस्त्रिवृत्पश्यति पूर्ववत् श्वेतार्कतूल
जां वर्त्तिं सर्पतैलपुतां निशि प्रज्वाल्य सर्पवत्सर्वं गृहं पश्येत्सकौतुकं मंडूकवशयादीपे सर्वं पश्यति सर्पवत् वा।
शपस्थाने तथा प्रोक्तारंडवारुणिकावटी तथा तिलकं कृत्वा दृष्टे त्रेकटूता भवेत् हस्ताके सिंदूवारस्य मूलं चो
द्गतं हरेत् स्पर्शनेवं पविद्धेदं कुरुते पीत्वमद्भुतं मांसं रक्तोत्पलेतस्य कृत्वा संतभोजयेत् तन्मलैर्गुटिका
कार्पासमालयंत्रं भिनत्यलं सपक्ता मिष्टकाकृत्या वंत्रीपा हस्तयोगिनः सूत्वचूर्णीतंता कृत्वा तिलतैलेन लेपि
तं तच्चूर्णं लोलितां कृत्वा प्रथलोदं भिनत्यलं हिहस्तलोहनाराचरात्रौ वस्तंमहिषशृंगजात् प्रवेशायन्संहोवि
त्रमहनं केननो वलं अदृश्यकरणप्रकरणे यः अनकः कथ्यते तस्यात्र प्रयोगः तन्मांसं साधितं ग्राह्यं तन्मंत्रेण

भिमंत्रितं भूदारपदपुच्छैस्तुवेष्टयित्वा स्थितं करे स्पृष्टमात्रे महाश्चर्यं तालयंत्रं भिनत्यलं तन्मांसं वटपत्रेण वेष्टि
तं हस्तमध्यगं वृत्वांडे पिस्थितः पक्षी दृश्यते पतितो ध्रुवं तन्मांसं वटपत्रेण वेष्टितं हस्तमध्यगं तन्मांसं राजवृक्ष
स्य पुष्पस्थं हस्तगं यदा तदा प्रदातावनगतान् विचित्रं पश्यति मानवः तन्मांयद्यहस्तमध्यस्थं जनानां जायते रणे सि
रिषपुष्पैः तन्मांसं वेष्टितं हस्तधारितं स्पृष्टमात्रे ततो यांति नारीणामतिकौतुकं कच्छपस्य शिरोग्राह्यं तज्जरीसिं
दूरोपकं काकजंघातमान्कीटं तच्छाशतपदी कृमिः पंचभिर्वटिका कार्यानामिकामध्यगा तद्र्पीनात्तलतं दृति
स्पृष्टं वाथ महाद्भुतं कनिष्ठानामिकामध्ये दर्पादायाति तस्त्रनः तयागुटिकया लेपात्लिंगसंकोचनं भवेत् निर्ति
गोदृश्यते मर्त्यः स्पालिते न पुनर्भवेत् मातवादकृमे श्चूर्णकर्मा हीतैलपाचितं तेनालिप्तस्तनुर्गच्छेत्त्वलणाद्वार।
योषितं मकरस्य वपालिप्तं दत्तहस्तं प्रदर्शयेत् भक्षिवंपस्तनं याति सूक्ष्मेस्ताग्निप्रजायते पीतासंकृ कमांसंव
मलिष्ठमधुवल्कलं तेनालिप्तस्तनो भूयः प्रत्यागच्छति कौतुकं मयूरोस्थेन पित्तेन दर्पणाईतलेपयेत् प्रदृर्ण

५८ ट्टश्यते चित्रं तस्मिन् दृष्टे तत्कौतुकम् ॥ अंकोलस्य तु तैलेन लिप्तहस्तेन मर्दयेत् निर्गुंडीपत्रकं भूमौ लिंगं भव-
ति वृश्चिकः ॥ इत्येवं सर्वयोगानां मंत्रराजं शिवोदितं पूर्वसेवाप्रयुक्तं जप्त्वा ततः सिद्ध्यति कौतुकं ॐ नमो भगव-
ते रुद्राय उग्रामरेश्वराय बहुरूपाय नानारूपधराय हसमसन्त्य नानाकौतुके इंद्रजालदर्शनाय हूं फट् ठ
ठः स्वाहा ॥ अनेन मंत्रेण सर्वयोगानभिमंत्रयेत् ॥ इति श्रीसिद्धनागार्जुनविरचिते कक्षपुटे इंद्रजालविधा-
नं नाम त्रयोदशः पटलः ॥ अथ यक्षिणीमंत्रसाधनं सर्वासां यक्षिणीनां तथा नैऋत्यां समाहितः ॥ भगिनी
मातृपुत्री स्त्रीरूपतस्त्यांप्रत्येष्ट्रितां लक्षमेकं जपेन्मंत्रं वटवृक्षतले शुचिः ॥ बंधूककुसुमैः पश्चान्मध्वाज्यक्षीरमिश्रि-
तैः दशांशं शयोनिकुंडे तु हुत्वा देवी प्रसीदति विचित्रा साधकस्यैव प्रयच्छति समीहितं ॐ विचित्रे चित्ररूपिणि सि-
द्धिं कुरु कुरु स्वाहा ॥ त्रिपथस्थो जपेन्मंत्रं लक्षमेकं दशांशतः हुताशे गुग्गुलैर्होमो भीषणी चिंतितप्रदा ॐ म-
हामदे भीषणे ह्रां ह्रूं स्वाहा ॥ गत्वा यत्र गृहं मंत्री नग्नो भूत्वा जपेन्मनुं दिनैकविंशतिं यावत्कुर्यात्स्नानं ततो नि- ५९

आवर्तयेत्ततो मंत्रमेकचित्तेन साधकः निशार्द्धे वांछितं कामं देव्यागत्य प्रयच्छति ॐ ह्रीं नखकेशिकन-
खवति स्वाहा ॥ लक्षत्रयं जपेन्मंत्रं दशांशं गुग्गुलैर्हुनेत् लाक्षा उत्पलकं चाथ ध्यात्वा सर्वांगलोचनं पदे पदे वा-
सलेख्य होमांते चिंतितप्रदा ॐ ऊर्ध्वलपेहि लिल कुरु कुरु सिद्धिं सिद्धेश्वरि ह्रीं स्वाहा ॥ जपेल्लक्षद्वयं मंत्री श्मशाने
निर्भयो मुनिः दशांशं गुग्गुलैः साज्यैर्हुत्वा तुष्यति विभ्रमा पंचाशन्मानुषाणां सदनेऽसौ भोजनं सदा ॐ ह्रीं वि-
भ्रमरूपे विभ्रमे कुरु कुरु एह्येहि भगवति स्वाहा ॥ शाकाहारपयः शाकभिक्षाशी लोकतमशानः देवतां पूज-
येत्रिसंध्यं जपेल्लक्षत्रयोदश पायसं होमयेत्पश्चात्सहस्रैकेन सिध्यति नित्यं लोकसहस्रस्य भोजनं सा प्रयच्छ-
ति लक्षपुष्टिं च वर्षाणां दत्ते साधं करोति हितं ॐ जलपाणि पीन्वल पीन्वल हूं ह्रूं मत्स्यमांसलशाकाश्यं हुत्वा
मंत्रमिमं जपेत् लक्ष्यैकादशमावर्त्य हुत्वा मध्ये श्मशानगृहे ॥ अथ कामातली पुष्पैर्हुत्वा मानुषसहस्रकं मानु-
षकोऽभवेद्यावत् स्वर्णं ते सिध्यति ध्रुवं सहस्रपुरुषाणां दत्ते सहस्राणां च भोजनं ॐ प्रभूते सलोचने ह्लं ह्लूं ०

शांबलिमेपदेदेवी गौरवर्णां प्रणेतास्तले मर्त्यलोककारिणी दिव्यांसमालिख्यार्चयेत्ततः जातिपुष्पैः सोपचारैः
सहस्रैकं ततो जपेत् त्रिसंध्यं सप्तरात्रेण ततो रात्रौ पुष्पविर्जपेत् अर्द्धरात्रे गते देवी समागत्य प्रयच्छति पंचविंशा-
ति दीनाराणां प्रत्यहं परितोषिता ॐ ह्रीं रतिप्रिये स्वाहा एकविंशा दिनं यावद्दयास्तमयं जपेत् नित्यं सायं ज
पेत् नित्यं सायं समाहार पिंडं दर्भोपरि विलिपेत् त्रिसमाहेन सा दृष्टा शय्यां गत्वा पिशाचिका पंचविंशति
दीनारान् ददाति प्रतिवासरं कौलं कथयति लिंपयदि कृत्वा सौ क्रमात् ॐ वः वः कं वलिके गृह्ण पिंडं पिशाचि
के स्वाहा गृहे वा शयनपर्यंते तल्लमेकं जपेन्मन्त्रं पूर्वं धूपं चरुं पूजां नित्यं कृत्वा स्थातव्यं ततः पंचाम्रैर्देशांगेन
हुते देवी प्रसीदति दीनाराणां सहस्रैकं प्रत्यहं तोषिता सती ॐ गुलुचन्द्रास्तमति सप्रवनाति हलहलचंद्रे
चंद्र गिरे स्वाहा एकलिंगे महादेवं त्रिसंध्यं पूजयेत्सदा अपं दत्वा जपेन्मंत्री हृदि सा तु प्रयच्छति देवि दारि
द्र्यदुःखोऽस्मि तन्मे नाशकरी भव ततो ददाति सा दृष्टा विनापुष्पि चिरजीवितं ॐ ह्रीं आगच्छ २ स्वंदरि स्वाहा ॐ क

मेनसमालिख्य भूरिदेशे सलक्षणं प्रतिपत्तिथिमारभ्य पूजां कृत्वा जपेत्ततः त्रिसंध्यं त्रिसहस्रं तु मासान्ते पूज
येत्रिषि संजप्तं अर्द्धरात्रे तु समायाय प्रयच्छति दीनाराणां सहस्रैकं प्रत्यहं परितोषिता ॐ ह्रीं अनुरागिणि मैथुन
प्रिये स्वाहा नदीतीरे शुभे देशे चंदनेन तु मंडले विधाय पूजयेद्देवीं ततो मंत्रं प्रजपेत् त्रिसहस्रं जपेद्देवं प्रसं
न्नाविनरेत्सदा दीनाराणां सहस्रैकं व्ययं कुर्याद्दिने दिने विना व्ययेन सा क्रुद्धा न ददाति कदाचन ॐ ह्रीं सर्वका
मदे मनोहरे स्वाहा मंत्रा प्रतं जपेन्मंत्री प्रातः सूर्योदये सति मासमेकं जपेदेवं पूजां कुर्याद्दिने दिने पांचसंलि
प्रपदे तत्र भं प्रत्येः सपायसैः दशांशं होमयेत्तास्ते विं यन्नैः करवीरजैः ददाति शांविनी दृष्टा नित्यं गौप्यकं
तकं ॐ शां खचारिणी शां खाभरणे ह्रां ह्रीं ह्रूं श्रैं श्रीं श्रीं स्वाहा सहस्राष्टमिमं मंत्रं जपेत्सप्तदिनावधि प्रत्यहं मणि
भद्राख्ये प्रयच्छत्येक रूप्यकं ॐ नमो मणिभद्राय नमो पूर्णभद्राय नमो महायक्षसेनाधिपतये मोटमोटपरा
ह स्वाहा चतलितमिमं मंत्रं जपेत्यागी प्रसीदति ददाति विंनितान र्थान्स्यागभोगाय मे त्रिणः ॐ प्रहोत्यागि

६ ५८

महात्मागीत्मागार्थदेहिमेविजंवीरसंविजंस्वाहा रात्रौरात्रौ जपेन्मंत्रं सागरस्पतटेशुचिः लक्षजापेकृतेसिद्धा
दंत्रेमागरचेटकः तत्वत्रयंतदामौल्यंयस्मिन्मंत्रीस्त्वीभवेत् ॐनमोभगवन्तुद्रदेहिरत्नानिजलरापोस्तीज
मोस्तुतेस्वाहा एकासनेशुचौदेशेत्रिसंध्यंत्रिसहस्रकं मासमेकंजपेन्मंत्री ततःपूजांसमारभेत् पुष्प
धूपदिनैवेद्यैःप्रदीपैर्हतप्रिवैतैः राजावभ्यर्चयेत्सम्यक्स्थिरःसुप्रसंनधीः अर्द्धरात्रेगतेदेवीसमागत्यप्र
यच्छति रसंरसायनंदिव्यंवस्त्रालंकारभूषणं ॐह्रींश्रागच्छश्रागच्छ स्वामीश्वरिस्वाहा त्रिपथस्थोवटाध-
स्थोरात्रौमंत्रंजपेत्सदा लक्षत्रयंततःसिद्धादेवीस्याद्वटयक्षिणी वस्त्रालंकारणंदिव्यंरससिद्धिरसायनं दि-
व्यांजनंचसात्तष्टासाधकायप्रयच्छति ॐश्रीवटवासिनीयक्षकुलप्रसूतेवटयक्षिणिएह्येहिस्वाहा वटवृ
क्षंसमारुह्यलक्षमेकंजपेन्मनुं ततःसमाभिमंत्रेणकांजिकैःक्षालयेन्मुखं यामद्वयंजपेद्रात्रौवरंयच्छति
यक्षिणी रसंरसायनंदिव्यंलक्षकर्माप्यनेकधा सिद्धानिसर्वकार्याणिनान्यथाशंकरोदितं ॐनमश्चंद्रस्वा ५८

वेकर्णकर्णकारणेस्वाहा ॐनमोभगवतेरुद्रायचंद्रयोगिनिस्वाहा मंत्रद्वयस्यैकैवसिद्धिः विवाहलक्षतले
मंत्रंलक्षमावर्तयेत्सुधीः विशालाविवरेलक्षरसंदिव्यंरसायनं ऐंविशालेधोरांद्रूंह्रींएह्येहिस्वाहा नराश्थि
निर्मितांमुद्रांग लेपाणौचकर्णयोः धारयेत्प्रमासांचताहृषीतश्मशानतः लक्षमेकंजपेन्मंत्रंसाधकोनिर्भयः
स्वयी ततोमहाभयासिद्धाददात्येवरसायनं तेनभक्षितमात्रेणपर्वतानपिचालयेत् वलीपालितनिर्मुक्तश्चिर
जीवीभवेन्नरः ॐह्रींमहाभयेह्रूंस्वाहा शुक्लपक्षेजपेत्तावद्यावद्रूपेपचंद्रमाः प्रतिपत्पूर्वपूर्णांतंतावल्लक्षमितं
जपेत् भस्मतंचंद्रिकादत्वेपौष्णाप्रदमरोभवेत् ॐह्रींचंद्रिकेहंसस्वाहा पाकचापोटयेसत्वंनिर्गुंडीतत्समप्रतः
जपेन्मंत्रंततस्तुष्टादेवीमानातसिद्धिदा ऐंह्रींऐंश्रिमदेदेशिकुल २ कुल २ हंसस्वाहा लक्षंध्यात्वाजपेद्रात्रौहंस
वद्धंसचेटकः योगंददातिसंतुष्टोजरामृत्युविनाशनं ॐहंसःसर्वलोकलोचनानिवंधवंधदेवीश्रात्मापयतिस्वा
हा लिंगमृत्तिकरंवामंदत्वालक्षंजपेन्मनुं वाक्सिद्धिंमंत्रिणेलिंगीचेटकंतप्रयच्छति ॐनमोलिंगोद्भवरुद्रदेहि

सि॰ ५५

सेवायां सिद्धिं विना नै पार्वतीपते फ्रां फ्रीं फ्रूं फ्रैं फ्रौं फ्रः जपेन्मासत्रयेण कर्कं वलः सुप्रसीदति मृतकोत्थापनं अर्च्या
प्रतिमाचलनं तथा स्फेरक कंवलमहादेवि हृतकमुत्थापय २ प्रतिमां चालय २ पर्वतं कंपय २ लीलयं विलस २
विलस हूं फट् अष्टोत्तरशतं जप्त्वा यत्किंचित्खाद्यभोजनं तत्रैव चावरं दत्ते नित्यं सान्निध्यकारकं अतीतानागतं
कर्म स्वस्थ्यं स्वस्थ्यं ब्रवीति सा प्रतिमाः पर्वतान्सर्वान् चालयत्येव नत्त्वाणात् ॐ कं रं कं सु विविफ लि कों ॐ फट् चेट
के जः स्वाहा पूर्वसेवा प्रतं जप्त्वा दशांशं होमं दशांशतः हुत्वा कोरजनीकूपैः प्राणांते च पुनर्जपेत् प्राणदानं तिलैर्हु
त्वा त्रो मंत्रं समुच्चरेत यावत्रिदावशं यातिस्व भैव दति सा गता वांछितं यत्कर्म किंचित् स्यात्सिद्धिं वापि सिध्यति ॐ क्रीं
श्रीं सः नमः श्मशानवासिनि चंद्रवेगिनि स्वाहा ॐ नमो भगवति कर्णपिशाचिनि स्वाहा मंत्रद्वयेप कमेव साधनं
फले कं रं जहू हस्मारुह्य जपेद् ग्रासहस्रकं तस्य चांगे हुताश्यकैर्दशांशं होमम् आचरेत् तस्य चांगेन ग्रासदानं विले
पयेत् जपांते पूर्ववत् स्वप्ने कथयेत् शुभाशुभं ॐ नमो भगवते रुद्राय ॐ नमो भगवते श्मशानवासिने चंद्रयोगि

ने स्वाहा ॐ नमश्चंद्रश्मा विणी कर्णीकर्णाकारिणी स्वाहा उभयोः एवैव सिद्धिः एवं सेवाप्रतं जप्त्वा कुष्टकल्काभिमं
त्रितं समपादपुलेपेन स्वप्ने वाक्शुभाशुभम् त्रैलोक्ययादर्शावासीताद शीकथयत्यलं ॐ क्रीं आगच्छ २ चामुंडे
क्रीं स्वाहा गोरोचनाकुंकुमैः क्षीरैः पद्ममष्टदलं लिखेत् नीरजक्षे भूर्जपत्रे मायाबीजं दले दले लिखित्वा धारयेन्मूर्ध्नि
मंमंत्रं ततो जपेत् एवं सदा तत्समाहमेवं कर्णोत्स्थपतनः अतीतानागतं सर्वं स्वप्ने वदति देवता ॐ क्रीं विविविनी पिशा
चिनी स्वाहा अलाबुमूलिका पुष्पे तथा सर्पाक्षिमूलिका संशाल्यामं त्रितापसारकं सूत्रेणवेष्टयेत् मंत्रेण मूर्ध्नि
हूं तव दत्स्वे वद शुभाशुभं ॐ नमो भगवते रुद्राय कर्णपिशाचाय स्वाहा इति सिद्धनागार्जुनविरचिते कक्षपुटे यक्षि
णीसाधनं नाम चतुर्दशः पटलः अथांजनं अंजनानां च सर्वेषां मंत्रसाध्यमघोरकं विना घोरेण सिद्धाः अंजनानां प्रयंति
पदे पदे दक्षिणामूर्तिमासाद्य जपेदष्टसहस्रकं ततः सर्वनिधानानि सर्वसाध्यानि चाहरेत् ॐ बहुरूपाय विद्या
धरं महेश्वरं जपाम्यहं महादेवं सर्वसिद्धिप्रदायकं रुद्राय नमो रुद्ररूपाय नमो बहुरूपाय नमो विश्वरूपाय नमो वि

स्वायनमोविश्वरूपायनमस्तत्पुरुषायनमोपद्मरूपायनमएकायनमएकपद्मायनमएकशेमायनमएकम॰
णायनमोगदापद्मनमस्सुत्तायनमोनृदनृदस्वाहा सोपवासोजितेंद्रियोभूत्वामहेश्वरस्यपुरुतोहुत्वाऽमंमंत्रंजपे
तसिद्धिर्भवति कज्जलानांनिपातायग्रासोयन्नेनपावकः दीप्तिनस्यगृहात्कुंडेचिन्तायास्तविशेषतः रजकस्य
गृहाद्वा ज्वलितफतिदेहायस्वाहा॥ ग्रथग्रहणमंत्रः॥ ॐनमोभगवतेवासुदेवायधगधगवंधवंधस्वाहा अनेन
मंत्रेणवर्तिमभिमंत्रयेत् ॐनमोभगवतेसिद्धर्षावराय ज्वलज्वलपातयपातयवंधसंहर २ दर्शमनिधिंनमः अ
नेनदीपंप्रज्वालयेत् ॐसर्वसिद्धेभ्योनमोविश्वेस्वाहा अनेनकज्जलंग्राह्यं ॐकलि २ खलदमंदजनंनमोविश्वे
स्वाहा अनेनयत्किंचिद्दंजनद्रव्यमभिमंत्रयेत् ॐह्रींसर्वेसर्वहितेह्रींक्लींसर्वेसर्वहितेसर्वौषधिप्राणहितनिरते
नमोनमःस्वाहा अनेनांजनपात्रयमृत्तिकामभिमंत्रयेत् आदौकेवलयाहेमशलाकयानेत्रमंजयित्वाततस्तयैव
शलाकयाअंजनद्रव्यमंजयेत् अंजयित्वांजनंपश्चात्तस्मवाश्वत्थपत्रकं वंधयेत्सुतिनेत्रेतत्प्रक्षिदंतद्योमुखं नस्यः

परिसितंवस्त्रपट्टजंवाग्रवंधयेत् नास्यादधिकहीनांगश्चदर्शकाग्निदग्धकं संपूर्णांगशुचिस्नातंद्विदिनंनक्तभोज
नम् दीरघास्यत्रभोक्तारंद्विदिनांतेततोजयः अंजिनस्यपिवावेवंधकर्तव्यंमंत्रउच्यते ॐनमोभगवतेरुद्राय ॐन
मोलदेह्रूल २ ह्ररह्रयदरदलप्रजितेयदक्रमार्गोमलोचनेस्वाहा दक्षिणामूर्तिमाश्रित्यगृदयास्तमयंजपेत् ए
वंसेवासमाख्यातापिवावंधेपिवोदिता ग्रथंसर्वांजनानांविधिर्लपः पावकंकुंकुमंपांवेवालमोदातचंदनं य
नावर्तकुमारीवसोवीरांजनपारदं कटुफलंकांचनीचैवसितपद्मस्यकेसरं पावकंसर्जदीरंसमभागंसुपेपये
त् श्मशानेतैलमादायएवंपिष्टेनलेपयेत् तद्दर्तिहतसंपुकांप्रज्वाल्यकज्जलंहरेत् सर्वांजनमिदंख्यातंपाताल
निधिदर्शनं पारक्कालेतसंग्रामाभूलताकृवर्णिका सिंदूरसहितांकृत्वारवितूलेनवेष्टयेत् अतिकुसतिलाते
लेनाद्रयेद्दलयेत्सुधीः तैलवर्त्याप्रयोगेणकज्जलंचोत्तमायणो आद्रयित्वांजयेच्चक्षुर्निधिंपश्यतिसर्वत्र सम
धायनस्तत्राणिभावयेदिव्यमैरसैः सर्वांजनमिदंसिद्धंशंभुदेवेनभाषितं दीपप्रज्वालनेपात्रंकर्तव्यंनरमुंडकं

ई ९१

सर्वेषां कज्जलानां तथा सम्यक् स्याद्विभाषितं सोत्तेजनमस्तूकस्य ग्राहयेदष्टवारिणा तस्यैवांशे विनिःक्षिप्य ।
यावत्सप्तदिनावधि अनेनांजितनेत्रस्तु निर्विघ्नं पश्यते निधिं परिमाणं च जातानि रत्नानि च यथास्वकं प्रतिह
सस्य काकस्य जिह्वा तो मांसमाहरेत् पेषयेद्विल्वतैलेन वर्तिं तेनैव कारयेत् अजाहृतेन दीपं तु प्रज्वाल्य ग्राहयेत् कज्ज
लं अंजिताल्लोचनाद्रस्तेन निधिं पश्यति पूर्ववत् सोत्तेजनमस्तूकांशे तस्य निक्षिप्तं क्षिपेत् समाहृतामेसमहूत्यअंज
नादीत्तनेनिधिं अझोषधीनां तत्क्रमसाहरेत् तद्धीनेन कंचुकं दग्ध्वा सोत्तेजननोन्मिश्रमंजयेन्निधिदर्शकं नक्रलस्य
वभेकस्य लोचनानि समाहरेत् सोत्तेजनसमायुक्तं मेषितैलेन पेषयेत् अंजिताल्लोचनाद्रस्तेन निधिं पश्यति पूर्ववत्
उलूकवल्गुलादायकं क्रमेरोचनं शापी समांसमयुनापिष्टं ख्यातं सर्वांजनं परं राजवर्तेव कर्पूरं रक्तचंदनमूलि
का रोचनं समयुसंयुक्तं भवेत्सर्वांजनं परं ष्ण्यार्के श्वेतगुंजाया विधिना मूलमाहरेत् उलूकाक्षेण मधुना सर्वा
जनमिदं भवेत् सोत्तेजनं समस्वद्योतमस्तूकांशे विनिःक्षिपेत् समाहृतेसमहूत्मपानालमधुनांजयेत् दि।

वानरत्रविन्नानि करस्थानीव पश्यति हरितालं वचा लोध्रं रेणुकां चांजनं तथा कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां चूर्णीकृत्य वि
निःक्षिपेत् संपुटे ताम्रजे तं च मुचोरेणाभिमंत्रयेत् अंजिताल्लोचनाद्रस्तेन नानाविधं भुवि रक्तागस्त्यस्य तैलेन भू
नागीमूलं पेषितं कर्पूरेण युतं चांजनं सिद्धं सर्वांजनं परं कुंकुमं श्वेतकांचनस्यैव पयः स्वेतवज्जपायुष्यं तथा च
तं समं मधु सर्वांजनमिदं ख्यातं पातालनिधिदर्शनं रक्तेन कृकलासस्य भावयित्वा मनःशिलां तेनैवांजितने
त्रस्तु निधिं पश्यति भूमिगं पारदं काकमाच्यस्य फलं कर्पूरकं मधु सूर्यावर्तं समायुक्तं सिद्धं सर्वांजनं भवेत् हंस
पादीजटामांसी कर्पूरं च मनःशिला सूतं दारुनिशा चैव समभागानि पेषयेत् दिव्यांजनमिदं ख्यातं सर्वभूतव
शंकरं सद्योहतमनुष्यस्य पित्तमादाय रक्षयेत् राशिनागे वयमपाकेन पेषयेत् अश्वदंतेन तैलेन हेमजनं निधि
दर्शकं उलूकवल्गुलोचनेन भावयेत् पूर्वकं तद्दर्शीको तैलेन चदीहृतकज्जलं सर्वांजनमिदं सांज्ययाताः
तनिधिदर्शनं श्वेतगुंजारसैः सूत्रं दिनमेकं तु भावयेत् दृष्टावरादजं चूर्णं सूत्रमध्ये निवेशयेत् दीपं कुलते

तैलेन तद्दर्शोहृतकज्जलं सिद्धं सर्वांजनं महोत्तमं निधिदर्शकं कृष्णाजपितं वमहूरपित्तमलोकमूलं गतमनं
त्राणां प्राश्नांकगोरोचनं तद्दर्शोहृतकज्जले सिद्धमालिकं च सर्वांजनं नाम शिवोपदिष्टं एते सर्वांजनाः ख्याताः प्र
सिद्धाः शिवभाषिताः अगस्त्यपुष्पं जो कुर्यात्पादुकानिधिदर्शिका पादुकांजनयोगेन सिद्धियोगा भवंति ते ॐ नमो
भगवते रुद्राय उग्र महेश्वराय शिल २ अमुनेनाल वेतलिनी स्वाहा अनेन पादुकामभिमंत्रयेत् ॥ अथ कुमारांज
नं पुष्यनक्षत्रयोगेन पिंडीतगरमूलकं षडंगुलमितां कुर्यात् कन्याकारं लेपयेत्ततः स्थापयेच्च शिलापीठे कुमार
वा कुमारिकां तच्छिलास्नानतोयेन रोचनं हेमगैरिकं निष्टं मं जपेन्मंत्रे मंत्र पूर्वकं च पूर्ववत् रक्तितापाशिला
कांचैनपेयां न्यानिधिं लभेत् तिलपर्णीद्रवं मूलं हस्तार्के विधिनाहृतं पातालमधुनायुक्तं निर्लेहहं निदं जपेत् ।
निधिं पश्यत्यसंख्यातं मजनेनात्र संशयः पुष्यार्के गस्त्यवृक्षस्य मूलं संहृत्य वारिणा पिष्टापातालमधुना संयु
तं निधिदर्शनं पिंडीतगरजं मूलं सहदेवीगस्त्य मुद्धरेत् चंद्रसूर्योपरागे तत्पातालमधुसंयुतं पेषयित्वा जपेत्

त्रैसमध्वपपतिभूनिधिं अथ पादजातांजनैः ॥ तुलसीमूलिकां पुष्ये पानिवारे समुद्धरेत् निहृष्यकांजिकेनाथम
धुनायुतमंजयेत् पादजातं कुमारं वा कन्यकां वा ततो निधिः दृश्यते नात्र संदेहो पातालांतरगस्तथा पार्श्वपिप्पलं
पुष्यार्के विधिनाहृतं पातालमधुनायुक्तं पादजामंजनं भवेत् तिलपर्णीद्रवं मूलं हस्तपदे रवेर्दिने ब्रह्मदंडीपं
समादाय जलेन सह घर्षयेत् पातालमधुनायुक्तं पादजातांजनं भवेत् मधुपुष्पं च वा तो दंदरका गस्त्यं वनलेवा
गुंजा च तिलपर्णी च पादजातांजनं भवेत् सखेनकरवीरस्य पुष्यार्के च समुद्धरेत् पातालमधुनायुक्तं पादजातांज
नं भवेत् अथ लेपांजनं गोक्षीरेणानुसंपेष्य तिलकोद्रवानिकाः वर्णावीनं च संपेष्य निशायां वति विस्थानं अष्टोले
पो भवेच्चत्र प्रातस्तत्र निधिं दिशेत् अनकवस्य पवस्य खदिरस्य च बलहवस्य पत्राणि कांजिके नैव पेषयेत् नि
पायां लेपयेद्भूमिं तत्तन्मंत्रेण मंत्रयेत् प्रातर्लोपो न यत्रास्ति तत्रैव निधिमादिशेत् इत्यादिमात्रसंयुक्तं किरणांत
प्र पूजयेत् तत्र होमः प्रकर्तव्यो निशायां हतगुग्गुलैः प्रभाते नद्धिवर्णी च विधिस्तत्र तनिश्चितः ॐ नमो भगवते रु

सि ९२

हायकल्कलेपांजनं दर्शय २ स्वाहा अनेनकल्कलेपांजनमभिमंत्रयेत् प्रथमंचांजनं प्रवेशोनगरस्यामूलदु
मेकंजपेन्मंत्रं पलसूत्रैर्हुतोपेतैःकृतेहोमेदशांशतः प्रयच्छत्यंजनंदेवीयेनपश्यतिभूनिधिं ॐनमोहंसिद्दसजा
तेक्लींस्वाहा मधुकस्यतलेमंत्रंचतुर्दशदिनंजपेत् नक्तभोजीभवेन्नित्यंगुह्यायकृतियाचला अंजनंविप्रनिर्मु
क्तयेनपश्यतिभूनिधिं ॐनमोमदनमेखलेठःठःस्वाहा एकलिंगसमभ्यर्च्यषडंगेनातिभावितः पूर्वसंध्या
समारभ्यकृष्णपक्षादितोजपेत् सहस्राष्टमिदंनित्यंमासांतेपूजयेत्ततः सहस्रादेवतालिंगेरात्रौमंत्रंपुनर्जपे
त् अर्द्धरात्रेगतेदेवीदत्तेदिव्यांजनंशुभं वस्त्रालंकरणंचैवप्रणमासाद्देहिसिद्धिदं ॐचर्कचर्कप्रान्मलस्वर्णस्वे
स्वाहा इतिमंत्रजपः ॐक्रांहृदयायनमः ॐक्रींशिरसे॰ ॐक्रूंशिखा॰ ॐक्रैंकवचा॰ ॐक्रैःकवचं ॐक्रौंनेत्रं ॐक्रःअ
स्त्रायफट् इतिषडंगानि अर्द्धरात्रेसमभ्यायसहस्रैकंजपेन्मंत्रं मासमेकंततोदेवीप्रयच्छत्यंजनमुत्तमं ॐ॰
क्लींयक्षिणिओमिणिस्वाहा समुगंधगृहेस्थानेचंदनेनसमंडलं कृत्वाहस्तप्रमाणेनपूजयेन्मंत्रपक्षिणी ऋ

९३

पंसगुग्गुलंकृत्वाजपेन्मंत्रसहस्रकं मासमेकंततःपूजांकृत्वारात्रौपुनर्जपेत् अर्द्धरात्रेगतेदेवीदत्तेदिव्यांजनं॰
शुभं ॐक्लांयक्षिणिस्वाहा वटवृक्षतलेकृत्वाचंदनेनसमंडलं यक्षिणींपूजयेन्मंत्रनैवेद्यमुपदर्शयेत् शाखामांसैवैः
पश्चान्मंत्रमावर्त्तयेत्सुधीः दिनेदिनेसहस्रैकंयावन्मासंप्रपूजयेत् ततोदेवीसमागत्यदत्तेदिव्यांजनंपरं ॐभ्राग॰
च्छकनकवतिस्वाहा शृगालस्यादिकर्णेनत्वंजनयेल्लोचनद्वयं भूतंपश्यत्यसौतस्मात्संप्राप्नोतिमहानिधिं देव
दालीरसैश्चलंजयित्वापितत्फलं ॐचामुंडायैनमः भूतंदर्शय २ स्वाहा उक्तयोगद्वयस्यायमेवमंत्रः इतिश्रीसि
द्धनागार्जुनविरचितेकक्षपुटेसर्वांजनादिसाधननामपंचदशःपटलः अथततनंनिधानस्यग्रहणं ब्रह्मचारिसद्
स्त्रैणशिलामूलशतेनच रुद्राक्षाणांसहस्रेणशिखावंधंविधीयते रक्ष २ चिचेस्वाहा अनेनमंत्रेणसर्वसराणां।
शिखावंधनंकुर्यात् धारयेद्रूपंमंत्रीसर्वार्थसिद्धये गृणिनीयाम्रतानारीनत्केश्योरूपवीतकं कृत्वातच्चाप्पि
ज्ञायामामनोहूलयेत्तनं नमंदर्शयतपःशिवविपिंडैःसन्तुवितः इत्येवंरूपवशीरःएतांकुर्यान्निधिस्थले वजर

स्वंचनहोरंतन्मध्येष्टदलांबुजं कृत्वैवंमंत्रविन्मंत्रीकुंकुमागुरुचंदनैः तन्मध्येपूजयेत्कुंभंजलकुंभंशिवान्वितं ॐ
ईशानायविद्याधिपतये आगच्छ २ बलिंगृह्णगृह्णनमोविघ्नेस्वाहा अनेनार्चयेत् अथाष्टदलेकमलेत्वाल्पाष्टकं
पूजयेत् ॐनमोब्रह्मणेआगच्छ २ बलिं एवंसर्वासांरूपाणांतनन्नामयुतेनैवमंत्रेणपूजांकुर्यात् ॐशक्रायआग
च्छ २ बलिं एवंसर्वद्वारपालाःपूज्याः नंदिनं एवंसरेणप्रपूजयेत् कीर्तिंवमहाकालदक्षिणेपश्चिमेपुनः ग
णेशंवकुमारंवभृंगिदंरिवउत्तरे इत्येपूजनंकृत्वाप्रतिवस्तुपहारकैः बलिंप्रदर्शयेन्मंत्रीसहायांश्चाभिषेचयेत् सं
बलिंस्तवलितच्यंतुसिद्धिमादिशंतु ॐनमोविघ्नेस्वाहा इतिबलिमंत्रः मंडलंदर्शयेन्मंत्रीसहायायसमर्पितं शि
वकुंभांभसासर्वानमंत्रेणेवअभिषेचयेत् ॐनमोभगवतेआरभटेपिंगलोदपिंगलोदविधर २ पापंनाशय २ उ
च्चाटय २ अभिषेकितानारक्ष २ अभिषेकपदंउपधारय २ रुरुरुरुसमयभीषणेनमोविघ्नेघोषह्र ॥ अथ
मभिषेकमंत्रः अभिषेकानंतरंसमयंदर्शयेत् कौपीनेयांप्रदानंसमयंशिक्षयेदमं यत्रकापिनिधिर्लब्धो ८४

गुरवेतंनिवेदयेत् यद्ददातिगुरुस्तष्टोगृह्णीयात्त्वमंसमं लब्धेनवंचनंकार्यंयदिसाहान्महान्पः गुरवेवा
सहायेभ्योयोवादातुंनचेच्छति मंत्रमंत्रनसिद्धंवहरंतिकिलदेवताः इतिसमयप्रदर्शनं निधेःखननकालेतज्ज
प्तिष्ठेद्दवोरकं ध्यायेद्ब्रह्मावंरूपंसर्वभूतभवावहं मयूरंपिच्छसंकृत्यंनानाहेनभूषितं दंतरोर्ध्वमतिश्यामरं
क्तोत्पलनिभेक्षणं किरातमीश्वरंध्यात्वासर्वभूतफलप्रदं ॐह्रींह्रींह्रुंअघोरघोरतर प्रस्फुर २ प्रकट २
कह २ धम २ ज्वालज्वालदह २ पातय २ ॐह्रैंह्रौंअघोरायस्वाहाफट् इममघोरमंत्रंजपेत्पूर्वसेवाप्रतं दशांशेने
वहोमस्तुहुतैःसिद्धोभवति खन्यमानेनिधौसर्पाःसिंहरंतिभयानकाः औषधेनविनातेभ्योभयंस्यान्मंत्रिणामपि
तस्मादौषधयोगेनपादलेपेनतत्वपः अर्कस्यकरवीरस्यधनसस्यचमूलिकाः पिष्ट्वापादप्रलेपान्नहरेगच्छंति
पन्नगाः मलिकागिरिकर्णीचश्वेतार्कःकंटकारिका वचाचमूलिकाश्चैषां पिष्ट्वापादंप्रलेपयेत् सर्पाद्याप्तगणाः
क्रूरायेचान्येविघ्नकारिणः पलायंतेनिधिंत्यक्त्वायथापूर्वेंद्रकातराः बह्निःकोशातकीवन्नीश्वेतार्कोगिरिक

६
८५

गिका चचापारा च निर्गुंडी कटुतुंब्याश्च मूलकं निंबके सरवीजानि गोमूत्रैः पेषयेत्समं अनेन पादलेपेन।
विद्यायांति दिशो दश एतन्नारायणयोगेन अतिपातालगंधने गच्छतिनात्र संदेहः स्वयंप्रोक्तं कपर्दिना कृष्णा
डेरंडधत्तूरवीजानि पनसस्य च जातिदाडिममूलानि गोमूत्रैः पेषयेत्समं अनेन पादलेपेन सर्पाः यक्षाः पिशाच
काः पलायंतेन संदेहो निधिं संग्राहयेद्ध्रुवं अष्टरक्ति निधिर्मंत्री कीलकैः कीलयेत्ततं अत्र पातालपालोघोरम्यक
दंवनिंवजैस्तथा शाम्भुं वरकाश्चत्थजैः कीलैः पंचसंयुतैः अनंतमादेवजनाः अनंतमनवोधिया अनंतविश्वा
भूतानि जातवेदः पुनीहि मां इति कीलकमंत्रः ॐ सर्वभूताधिपतये नमः अनेन मंत्रेण मध्यमांसाभ्यां भूतवलिं द
द्यात् ॐ ह्रीं हूं फट् अनेन मंत्रेण निधानस्यासंमपुष्पं दद्यात् ॐ नमो भगवते तमालिने गरुडेश्वभे ॐ ह्रीं कपालि
नि ह्रुह्रु २ महाणिनिधिं स्वाहा अनेन केतमालिनि मंत्रेण निधिमुद्धरेत् चत्वारो निधयस्तत्र शंभुदेवेन कीर्तिताः
कच्छपो मकरः शंखः पद्मस्त्वभिधानतः कच्छपो मकरः श्रेष्ठः स्थिरविज्ञो स्वभावतः स्वखसाध्योयथापूर्वं। ८५

विधानेन समाद्धरेत् शाहेन तु मनुष्याणां शंखपद्मौ रसातलं गच्छंतौ न तद्दर्शयंते तत्र मंत्रहृदयं स्मरेत् पौरं च वैस्वं
च वततः सिद्धो भवेद्ध्रुवं ॐ नमो भगवते रुद्राय ॐ निधिमुत्तिष्ठ माचल स्वाहा ॐ नमो भगवते वासुदेवाय धर २ बं
ध २ श्रीपर्वते ऊर्ध्वपर्वते वसमते निधानमुद्धर २ स्वाहा इति मंत्रहृदयं जपेत् ॐ नमो भगवते सीवरत्नाय ॐ हूं फ
ट् स्वाहा अनेन सिद्धशावरमंत्रेण साध्य निधिं साधयेत् सत्काष्टलोहभांडेषु स्थितं द्रव्यं तत्कालिका श्रीवालेवा
समाश्रित्य तिष्ठेत् नेच विशोधयेत् कांजिकैर्लवणं पिष्टा तस्मिन्द्रव्ये विनिःक्षिपेत् यावल्लवणतस्यं दिपाचयेन्मरुद वह्नि
ना स्वर्णं च सर्वरत्नानि निर्मलानि भवंति वै अर्जुनस्य विभीतस्य चित्रकस्य च पल्लवान् पिष्ट्वा लवणसंतप्ताना रान
लेन लेपयेत् तलिसंद्रविणं स्वर्णेनापयेन्मलघातये ॥ इति श्रीनिधिप्रदर्शनाम षोडशः पटलः १८ अथात्र संप्रव
त्नमेकं राजद्वारेषु विस्थितः सद्वीरैर्मासतीपुष्टैर्दुत्तैः सिद्ध्यति यक्षिणी दशांतिपटिकां सातमलस्यारदृपकारि
णी पंमोदने मदन विरविने आत्मीयसंगं देहि श्री स्वाहा चतलें जपेन्मंत्रं श्मशाने निधतः शुचिः नग्नव्रतस्तकत्तु

छायएंयक्षतियक्षिणी तेनाहतोनरोरूपोविचरेदस्तुधातले निधिंपश्यतिरत्नानिनविघ्नैःपरिभूयते ॐ क्रांक्रीं
क्रैं श्मशानवासिनिस्वाहा निशाचरनिधिंध्यात्वाजप्तंवामेनपाणिना अरूपकारिणीविद्यालक्षजापेनसिध्यति
ॐ नमोनिशाचरमहेश्वरममरूपंदत्तः उलूकस्यपक्षारेणकर्पादर्चनमुत्तमं ततोदीपांकुलीतैलेवर्तिःस्याद
सितंतन्तैः पृष्वास्यनरकपालेततस्माञ्जनकज्जलं अंजयेन्नेत्रयुगलंदेवैरपिनरूपपते अर्कशाल्मलिकार्पास
पट्टसूत्राहतंतैभिः पंचभिर्वर्तिकाभिश्चनरकपालेषुपंचसु नरतैलेनदीपाःस्युःकज्जलंचरकंदतैः आरूप्येत्वंचभि
र्मिन्नास्तुर्वचशिवालये पंचस्थानेषुयन्नातमेकीकृत्यायत्नतः मंत्रयित्वांजयेन्नेत्रेदेवैरपिनरूपपते ॐ हुंफ
ट्कालिकालिमहाकालिमांसशोणितभोजने रक्तकृष्णमुखेदेविमामेपश्यन्तुमानुषेतिहुंफट्स्वाहा अयंमं
त्रः अयुतजप्तेनसिद्धोभवति ततःसर्वमरूपकारणप्रयोगा अशेषतरपातमभिमंत्र्य अनेनैवकुर्यात्सिद्धोभव
ति अंकलीतैलसंसिक्तावचासप्तदिनावधि त्रिलोहवेष्टितासाचगुटिकांकारयेद्बुधः अरूपकरणीख्याता ९९

मुखस्थानात्रसंशयः तत्तैलैःसर्षपाःश्वेतास्त्रिलोहेनचवेष्टयेत् गुटिकामुखमध्यस्थाख्यातारूपत्वकारिणी
काकोलूकस्यपक्षांश्चशाल्मकेशालक्ष्येवच अंतर्धूमगतंदग्ध्वासूक्ष्मचूर्णंतुकारयेत् अंकोलतैलाक्तटिकांकृत्वा
शिरसिधारयेत् अरूपोजायतेलिप्तंदेवैरपिनरूपपते तालकंकुसुमदिग्धीवीरमंकुलतैलकं तल्लिप्तांगोनरोरू
पोजायतेशंकरोदितं अंकोलतैलसंमिश्रंमलंपारावतोद्भवं ललाटेतिलकंतेनकृत्वारूपोभवेन्नरः ॐ कक्ष
वोलालामूलंहनेसोनेजानेक्रींक्रींसिद्धेस्वाहा उक्तयोगानामयमेवमंत्रः श्वेतापराजितामूलंशालचंदनयुक्सति
वलादोरेणसंयुक्तांगुटिकांमूर्ध्निधारयेत् वक्त्रेहस्तेचसाध्याऽस्यादेवैरपिनरूपपते पत्रंजीवोस्थितंतैलंवर्तिक
त्वानतंतजां गोचनासहदेवीभांवीरमुंडेषुलेपयेत् दीपंप्रज्वाल्यचैकस्मिन्नपरेशाल्मलकज्जलं तदंजनांजितोमर्त्यो
विश्वस्यापिनरूपपते जगत्यंश्वेतमार्जार्याःकृष्णायावाथचूर्णयेत् त्रिलोहवेष्टितंकृत्वाद्वक्रस्थारूपकारिणी
पूर्वस्यंग्रहणेभानोनयावत्तस्यमूलकं गृहीत्वातेस्त्रियःस्तन्येहस्थानवटिकीकृतं त्रिलोहवेष्टितंकृत्वात्मुखस्था

ई ८१

द्रूपकारकं भोजयेत्कृसकाकं ठमहिषीनवनीतकं तद्विष्टारविगलेनवेष्टितावर्त्तिकाकृता दीपमंकृत्वा तै
लेनन्टकपालेचपूर्ववत् यमशानेकज्जलंग्राह्यंनहन्स्यात्फलमुत्तमं पागवतस्यकुंदिस्थपक्कंस्रोतोंजनंवि
तौ कृसमार्जाररक्तेनसिक्तमंजादरूपकृत कृसमार्जाररक्तेनभावितैरक्ततंतुभिः वर्तिस्तुकपिलाज्येनन
कपालेचपूर्ववत् ग्राहयेकज्जलंदिव्यमरूपकरणेहितं दरदोदेवदारुश्चविज्ञोमांसन स्यच स्रोतोंज
नयुतंकुर्यादंजनारूपकारकं उलूकस्यश्रृगालस्यमूकरस्याहिरक्तकं नीलांजनयुतंपिष्टारूधाश्चाव
घुटेदहेत् नेत्रांजितोनरूपोवैजायतेनात्रसंशयः खंजरीटंसजीवंतगृहीत्वाफाल्गुणेदिपेत् पंजरेरक्षये
त्तावद्यावद्वाडमदंभवेत् तदासपंजरोरूपोजायतेनात्रसंशयः खंजरीटशिखाग्राह्यारक्तस्यरूपकारि
णी विलोहवेष्टितंरक्तेद्धारयेन्मूर्द्धिसर्वदा दशाहेमहिषदृत्ताग्रंगृह्यघोरशाभागिकं पथासंख्यान्वितोहस्य
त्तानव्यःसर्वकर्मणि कृमेणावेष्टयेद्यत्नाङ्गुटिकानाममंविधिः ॐनमोभगवतेऽस्मरेश्वरायनमोरुद्राय

८२

विलि २ ब्राह्नचर्मपरिधानायमकुल २ कुरुलवदप्रचंडकिलिकिलिस्वाहा उक्तयोगानामप्येवमंत्रः अनमो
दस्यमूलंततरंगीगर्भपाच्छया महतालकसंपिष्टतिलकोरूपकारकं राज्ञोकृसवतर्दर्पणालंगलीमूलमु
द्धरेत् श्वेतकुम्भालिकागर्भमशाव्यंधानरंतेलकं पकीकृत्यांजयेन्नेत्रेभ्रूरूपःखेचरोभवेत् ॐभ्रःसखेभ्रःसक
र्णोभ्ररिडर्वलिभ्रद्वंकेपोदाफाकरालेफक्कारवेषिक्कारिणिखङ्गलंडेवांउलिनिस्वाहा उक्तयोगद्वयेऽप्य
मेवमंत्रः अमावास्याथवापूर्णापंचमीवात्रयोदशी श्वेतपुष्पैर्गंधधूपैर्बलिदीपोपहारकैः राज्ञोपूज्यातनोऽश्र
त्सादेवदालीसमंत्रिता ॐअमृतगणपरिहतेरुद्रगणायॐनमःस्वाहा अयंमंत्रः ॐनमोभगवतेरुद्रायठःठःठः
अनेनग्राह्या तद्रसैःपारदंमर्द्यदिनमेकंततोंजयेत् अरूपोजायतेसत्यंस्वयंप्रोक्तंकपर्दिना तद्रसंदेवदालस्थं
कीतकीसत्वसंयुतं अंजयेन्नेत्रयुगलमंतर्धानकरंपरं राज्ञोकृसवतर्दर्पणांचतभिःसहसाथकैः पकांतेवाश्म
शानेवाखङ्गहस्तैर्महाबलैः कृसमार्जवलिंदद्यात्तस्यमेदःसमाहरेत् उपोषितायतस्मैतमेदोदेयंत्वभक्षणे

ई त्वचं तैलं मार्जारं गृहीत्वा पश्चिमे पदे वलनाहामयेद्वारे जलपूर्णे समर्चिते तद्दीनं दापयेद्गोरोचनं तेनैव।
९८ दापयेत् वर्तिः स्नाविशानं तत्स्थाज्वालयेत्कपालके तत्पात्रे कज्जलं ग्राह्यं नेत्रे देवी च एवं जयेत् परस्पराश्लिष्ट
कराभ्रन्वाहः स्वद्रूपाणयः दीपमाहृत्य रत्ने पुः पंचमस्त जपेत्तदा महाकालीयमंत्रेणैव पूर्वयोगउदाहृतः त
वत्सं कज्जलं पत्नात्पेचमिश्रं दद्येत्सर्व सर्वदर्पकारकं चाञ्जं सिद्धयोगउदाहृतः पुनकस्यातिकुसुमस्य गलेस
त्रैविंधयेत् गंनमस्राकांतिन परमकांतिन कट्पहुकट्कटिमेन मनेन मंत्रेण कुसुमस्थानस्य दक्षिणे पादे
प्रामूलमांसं ग्राह्यं पंचोपचारैः पूजयित्वा समाहरेत् त्रिलोहवेष्टितं कृत्वा वक्त्रस्थो दर्पकारकः मयूरवाजरास्थी
निपावयेन्माद्विषैर्हतैः पिष्टानदं जयेत्तेनेत्रं दर्पोजायतेनरः उपवासत्रयं कृत्वा ततः पुष्पाणि वापयेत् नक
पालेयवान्कुसानकुसुमस्य रवितेर्निशि निशार्धे सर्जितं सपक्वान ग्राहयेन्निशि तैर्वा मैत्त्वकृता मालाधारः
स्याद्दर्पकारिणी पारेण निहिते मर्ध्ये दग्धे तलोहमाहरेत् काकोलूकस्य नीतस्य गृहीत क्षेचलोचने तन्नोचनं । ९८

जपेद्वलारदर्पो भवति ध्रुवं भनेर्दतमंतीकं न्योग्रमशाने मैथुनेनत तत्कृष्णशोणितं ग्राह्यं शिलालकविमि
श्रितं ललाटे तिलकं तेन कृत्वा दर्पो भवेन्नरः संग्रामे ग्रहे मेमासि यदि गर्भपतत्स्थयः तस्यैवेत्रं चकर्णौ च सिक्षा
स्यन्मां मनासिकाः गुदमेकं उपादां स्रसंध्यायांतत्रपेषयेत् महाकालीयमंत्रेण यावन्मोलं भवेद्गदे गुटिकां
धारयेद्धस्ते सर्वदर्पो जायते नरः नकपाले तपालानासीसकोद्भवमृत्तिका चंगलीलस्यसंमिश्रा दत्तस्याद्दर्प
कारिणी वापयेत्तुलसी बीजं कुसुमकाकस्य पृष्ठतः रात्रौ कुसुमवतदर्पो मन्त्रानि परिशोधयेत् तुलसीकाकपृष्ठे
नरपपते न सक्केन चित् तदर्थे चापिताकालेन तुलसीजायते तदा तदाकाकोड्वाग्राह्यावलिं दत्वा तं कृकुटं स
पक्वं समथास्यं वटपत्रेवलिं निषेवत् समूलां तुलसीं मंत्रात सर्वदर्पोजायते नरः कुसाधाप्यवतर्दर्पो कुसु
मनूरवीजकं वापयेन्नरमंत्रेतनासारं प्रेमसमं सके निवेनेत्कुसमभूमिं ततः स्वोक्षिप्तेसे चयेत्तदा संक्रांति दर्श
पूर्णिमादीपं दद्यात् तेनत वर्तिः स्वरकसूत्राया वत्सफलोदयः कुसुमप्रापकं ग्राह्यं वलिं दत्वा तत्कृ

९५

टे तद्बीजैर्गुटिकाकार्या मुखस्था दृश्यकारिणी कुसुम्भस्नुहीतैलेनैवाप्याः कुसुमं जातं मंडूके यत्नेन कुसु
म्भ तद्दृश्यामलविल्वपत्राम्बकैः नित्यं कुर्याद्बलिं पूजां जलैः सिंचयेत्तदा निशि यावत्फलति संजाता ततः कुसुमजं
वलिं कृत्वा योगीश्वरान्संभोजयेद्बलिपूर्वकं ततश्चाप्युत्तरस्यां तथा संगृह्य फलं क्रमात् स्थाप्य तत्प्रोतयेत्सूत्रे
सामाला दृश्यकारिणी धारयेन्मूर्ध्नि कर्णे वा तद्बल्लादृष्टा दृश्यते स कुसुम्भदीप्तिदीप्तैः पाचयेत्कुसुम्भजीरकं तद्
दलेन तदृश्यः स्याद्यावज्जीर्णे न संशयः इदं कृकलासस्य शस्त्रे हृदि पूर्वकं गोरोचनासमं पिष्ट्वा तारपत्रेण
वेष्टयेत् समं तत्र गुटिका सा च मुखस्था दृश्यकारिणी ॐ इलापिलापिंगलाय स्वाहा कटुतुंबीदेवदालीपटो
लीवंदावारुणी तिक्तकोशातकीनां सांशु कृत्वीजानि चूर्णयेत् काकमंत्र्यपामार्गस्य कषायेण विलोलयेत्
आलिप्य कांस्यपात्रे च धारयेदातपे खरे तमंत्र सक्तु वस्त्रेण पीडयेत्तैलमाहरेत् तेन तैलेन संहृष्टं देवदारु च
चंदनं तेनैव तिलकं कुर्याल्ललाटे दृश्यकारकं अपामार्गकषायेण पूर्ववत्तैलमाहरेत् निषमुष्टत्यवीजानां ९५

204

सर्वत्र योजयेत् अंकोलतैलं निर्गुंडी रजनी कुंकुमं निशि रोचना सह देवी च समभागानि पेषयेत् विषमु
ष्टस्य तैलेन तिलको दृश्यकारकः कार्पासबीजचूर्णानि दिनमेकं विभावयेत् समूलामरवारुण्याः कषायेण
प्रयत्नतः पूर्ववत्क्राहयेत्तैलं सर्वयोगेषु योजयेत् आम्रांडबीजचूर्णानि दृष्टांशं वितृमूलकं नालिकेरांबुना पि
ष्ट्वा पूर्ववत्तैलमाहरेत् एतत्तैलद्वयेनैव लिप्त्वा वर्तिं विसोद्भवां ज्वलितां धारयेद्धस्ते सोप्यदृश्यो भवेन्नरः पुत्र
जीवास्य बीजानि तैलमाभांडवद्भवेत् दृश्यं ते चांजिताः सर्वे गोमूत्रैः क्षालनात्पुनः ॥ इति श्रीकक्षपुटे अदृश्यक
रणं नाम सप्तदशः पटलः अथ पादुकासाधनं अश्वलालां कुलत्थतैलैः पेषयेत्तेन सर्षपान् तल्लिप्तहस्तपादस्तु
योजनानां शतं व्रजेत् अंकोलतैलसंपिष्टैर्श्वेतसर्षपलेपितां पादुकामुद्भवेर्मासं समारुह्य शतं व्रजेत् काक
जंघा ताम्रचूडस्य वसा तथा अश्वकर्णी समायुक्ता मृष्टी तीरेण पेषयेत् अनेन लिप्तपादस्तु योजनानां
शतं व्रजेत् ॐ नमो भगवते रुद्राय भूतवेतालत्रासनाय खं खं चक्रगदाधराय हल २ चंद्रवेताय हुं फट् स्वाहा अ

६ नेनपादलेपत्रयमभिमंत्रयेत् सिद्धिर्भवति श्वानमार्जारनकुलपित्तं ग्राह्यंसमंसमं काकमांसवसाजंवाः
१० पिष्ट्वापादौप्रलेपयेत् योजनानांशतंगत्वापुनरावर्त्ततेक्षणात् ॐनमोभगवतेरुद्रायमांसंसंमालकंलेगलेखि
यंवपुचरमरमरस्वाहा कीटमारणिसिंदूरंहरिद्राद्वयेतसं अजामालिनयारास्तामपिक्षीरेणभावन् पिष्ट्वापाद
प्रलेपेनसगच्छेद्योजनाघुतं सुभगःसर्वनारीणांवल्लभस्त्वोभवेन्नरः ॐनमोभगवतेरुद्रायनमोव्रह्मणेनमः
सूर्यायनमः चंद्रायशांतिनेन्नगदाधरायदिलि २ स्वाहा सुरभीकांचनीमूलंअजमारीचचंद्रकं दरदंपारदं
चैवउभीक्षीरेणपेषयेत् अनेनपादलेपेननानारूपधरोनरः योजनानांसहस्रैकंगत्वाप्रतिनिवर्त्तते का
मयेत्स्त्रीसहस्राणिरूढलस्त्वोभवेन्नरः ॐनमोभगवतेरुद्रायनमोदंष्ट्रिकपालायमिलिनेकटंकटश्मशान।
प्रियायवदधेश्रीशूलिनेभगवतेत्रिनेत्रायवलहलस्वाहा पारिकायावशानेत्रमंत्राणिरुधिरंतथा का
कपित्तंतथानेत्रंहरिद्रांद्वंतचेतसं अनेोमनावशातस्यमुष्टीक्षीरेणभावयेत् पादलेपःप्रकर्तव्योनम। १०

205

स्कृत्यशिवंततः योजनंलक्षमेकंतुनिमेषेननसंशयः घोषरेनमः शूलिनेनमः पादप्रचारिणेवेगिनेहूंफट्
स्वाहा प्रतीचीदिग्गतंमूलंप्रातर्हाश्वाःसमाहरेत् तत्पिष्टंकोलतैलेनपादलेपाच्छतंव्रजेत् श्रार्कं३स्यतमू
लानितिलतैलेनपाचयेत् पादौसन्नानुपर्यंतंलिप्त्वादूरागोभवेत् ॐक्लींनमश्चंडिकायेगगनंगमय २ वेग
वाहिनि २ क्लींस्वाहा उक्तयोगद्वयस्यायंमंत्रः काकस्यहृदयंनेत्रंजिह्वाचैवमनःशिला गैरिकंसिंदुरंचैवम
जमारीचमालती समंरुद्रजटाचैवपिंडार्थांसद्रपेषयेत् तल्लिप्तपादःसहसासहस्रंयोजनंव्रजेत् वलीपलि
तनिर्मुक्तोयावदाक्रतसंप्लवं ॐनमोभगवतेरुद्रायनमोरविनगदाधरायत्रासय २ भक्षय २ चालने २ स्वा
हा निर्गुंडीमूलमादायमलंपाराचनोद्भवं पालाशवीजसंयुक्तंरक्तपात्रफलानिच हृदयंचउलूकस्यपेष
येच्छीवारिणा अनेनपादलेपेनयोजनानांशतंव्रजेत् उलूकस्यतपादानिदग्ध्वानिचूर्णितानिच अंगुली
तैलपिष्टानिपादलेपेनियोजयेत् योजनांशतंगत्वापुनरागच्छतिध्रुवं ॐक्लींक्लींक्लिंक्लंक्लंफट्नमः उक्तयोग

३१

द्वयेश्रयंमंत्रः विधिनाक्षकलासस्य पक्कमादाय दक्षिणे त्रिलोहवेष्टितं वक्त्रे धार्यमिक्षागतिर्भवेत् ॐसंको
चायस्वाहा अथगुटिका साधकश्चित्तपंगत्वानित्यं तस्मै निवेदयेत् देवता अध्याति भक्त्या भक्षणार्थं किंचित्किं
चिदामसांसं षणवस्त्रस्तताभवति ततः पारदरसं सार्द्धं निष्कत्रयं कश्चिन्नालिकाद्वयेनिक्षिपेत् तस्मा इक्षिद्रसिक्थ
केनतद्वृरित्वालयंगत्वा चितांगद्वयस्योपरिनालिकाद्वयं निधाय लोहशलाकां नालिकमध्यमार्गेणतद्द्रुतलघु
हस्तेनवेधयित्वा शलाकामुद्धरेत तेनैव मार्गेण छिद्रमध्ये छिद्रमध्ये यथा रसो गच्छति तथा यत्नं कुर्यात् ततो श्छि
द्रं तद्विलवेष्टपालेपयेत् ततस्तद्द्वाघोनित्यमलिवस्त्रपहारेण स्नानं कुर्यात् यावत्स्वयमेवांगनिस्फोटपतिता
वनित्यमुपरिगत्वा वीलयेत् स्फुटितेसति गुटिकाद्वयं ग्राह्यं ततो हत्वाइर्नियमोयेन योवामिलति मनुष्यस्त
स्मैप्रकादातव्या अपरां स्वयं मुखे धारयेत् द्वादशयोजनं गत्वा पुनरेव निवर्त्तते इति प्रसिद्धयोगः ॐ ह्रीं फट् ७१
चिलाचक्रेश्वरिपरात्परेश्वरेपादुकागमनं देहि देहि स्वाहा अनेनमंत्रेण जपं पूजां च कुर्यात् लक्षत्रयं जपेत्स

श्रीध्यात्वातां रक्तवर्णकां कदंबवनमध्येतमदघूर्णितलोचनां कुंडलेमणिभिर्दिव्यैर्वस्त्रैरलंकारभूषितां
साम्रतं कलशं वामे दक्षिणे मणिहारकं दधतीं चिंतयेद्देवीं रक्तपद्मोपरिस्थितां प्रहसंतीं चित्रलेखां प्रसन्ना
नवयौवनां इदृशीं पूजयेन्नित्यं जपांते भोजयेत्ततः शर्करा छागमांसंतगोक्षीरं घृतसंयुतं दशांशेनततस्तु
ष्टाखेचरत्वं प्रयच्छति विमानं खेचरत्वंच ददात्यस्य तु भोजनं आयुर्लक्षाष्टतंचैव दाराकेष्टरमंडले नानाले
कानितैवपश्यन्मंत्रीसुखीभवेत् ॐ ह्रीं चित्रलेखे आगच्छ २ तत २ ह्रीं स्वाहा इति कक्षपुटेश्रष्टदशः पट
लः मृतसंजीविनीविद्यां प्रवक्ष्यामि समासतः लिंगमंकोलहस्ताधः स्थापयित्वा प्रपूजयेत् तवं वटं च तत्रैव
प्ररोपयेद्वटसन्निधौ हतेलिंगवटं चैव सूत्रेणावनवेष्टयेत् चतुर्भिः साधकैः सार्द्धं प्रतिपामक्रमेणतु पर्वदिवा
निशं कुर्याद्घोरेण समर्चनं पुष्पादिफलपक्वान्नं साधनंकारयेत्सुधीः फलानि पक्वान्यादाय पूर्वोक्तं प्रा
येद्वटे तवटं पूजयेद्धीमान् गंधपुष्पाक्षतादिभिः तद्ववर्ज्जं ततः कृत्वा बीजानां वर्द्धयेन्मुखे तन्मुखे टंकणं

ई र्णकि विल्किं चिक्षलेपयेत् विस्तीर्णमुखभाण्डे ततः कुम्भकारांगणोद्भूते मृत्तिकालेपयेत् ततानि बीजानि रोप
२२ येत् कुम्भकारयोगेन यत्नाद्बुद्धिसाधनानि च तच्छक्तानां प्रपात्रार्द्धं भाजोदयमयो मुखं आतपे धारणान्मैलेयाद्
येन त्रयं वर्तयेत् माषार्द्धं चैव तन्मैलं माषार्द्धं तिलतैलकं न संदेयं मृतस्यैतत्तत्सम्यक् समुपस्थितेन तत्स्तत्त्वणा॥
जीवयेत्तस्य संगतो वापि यमालयं रोगादिमृत्युमर्मादिमृतो जीवति निश्चितं ॥ पुष्पकापारदं तस्य तैलेन तैलेन मर्द
येत् न संदेयं मृतस्यैव कालदष्टस्य वा दृणात् जीवमापाति नो चित्रं महादेवेन भाषितं ॥ भास्करयोगेन
गडूचीमूलमाहरेत् कर्षमुस्तोदकं पीतमपमृत्युहरं परं अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो रुद्ररूपेभ्यः ॥ कयोगद्वयस्या
यमेवमंत्रः अथ कालज्ञानं रोचनैः कुंकुमैला लाक्षामणिकारक संयुतैः द्वादशारं लिखेत्पद्मं तद्बहिश्चैव तत्स
मां षोडशारं ततो वा लिमूलवीजं दले लिखेत् प्रथमस्य दले वर्षमासांश्चैव बहिर्दले दिवसाः षोडशारे तस्मा
ध्यानामच कर्णिके पूजयेच्चक्रवर्त्तनं तेन निरीक्षयेत् यद्दले चाक्षरं लग्नं तद्दिने म्रियते ध्रुवं वर्षमासे॥ २२

207

दिने पश्येत्स्वस्य नाशं परस्य वा यदा वर्णेन लग्नं स्यात्तदा मृत्युर्न विद्यते वर्षद्वादशपर्यन्तं कालज्ञानं शिवोदि
तं ॥ अथ कालपुरुषो नमः संहाररूपेण कालानलकाय ततः कालप्रदर्शाय प्रधानकालप्रदर्शाय स्वाहा इमं मंत्रं प्र॥
छोतरसहस्रं तु जप्यापंचोपचारैः सप्तदिनपर्यन्तमनेनैव पूजयेत् तत्प्रत्ययं भवति मार्गशीर्षस्य कृष्णसाधांप
चम्पानीरजं शुभं भूर्जपत्रं समानीय लाक्षा कुंकुमरोचनैः स्वकीयानामिकारक्तैर्लिखित्वा ह्रियां शिवोदितां क्र
मपूजां विधायादौ पश्चाद्ध्रियां समर्चयेत् पागवपुकमध्यस्यां जातिपुष्पैः स्ववेष्टितां शुभे पीठे विभृत्याथ तां ह्रियां
पूजयेत्त्रिषि ध्यानः क्रमार्चनं भूयः कृत्वा पूजां क्रमाद्रिका साधकस्त्वेकचित्तेन पश्चाद्ध्रियां विलोकयेत् वर्णा॥
धिके भवेदाज्यं मात्राधिकेऽवसंपदः समत्वे सौख्यमारोग्यं हानि बिन्दुविलोपनात् मात्राहीने भवेद्व्याधिर्मरणं
बिन्दुनाशनेः ह्रीं क्रूं ह्रैं गहापतये रक्तरक्तमाम्नेतो द्वैवेम्ने क्रूं ह्रीं बिद्वे बिद्वे ॥ अनेनाभिमुखस्थायी यदि जानाति
तिदक्षिणे दिङ्कूटः स तदा तेपः सप्तमासान्जीवति ॥ शून्निर्मितं माहित्म्य विरंलयदिपश्यति नद्धर्मातेत्वं

यातिनान्यथाभेरवोदिते सितं कृष्णं दरितं वा सच्छलं भानुमंडलं यः पश्यति सदा सोपि वर्षार्द्धं न जीवति रविविं
बेन लेट्टष्ट्वे संपूर्णोनमतिः क्वचित् खंडे दितकमान्स्त्रयेकषट्द्वित्रिमासतः मध्यच्छिद्रे दशाहेन तद्दिने धूमसंकु
ले श्रुस्पतीः फवं सोमं छायायां वा महापथं योन पश्यति न स्तेजो वर्षांते म्रियते ध्रुवं साक्षिद्वारे पश्यते चंद्रस्तद्धा
द्वादर्पणे रविः दृश्यते निस्पृहो वापि यस्या सो म्रियते हतः यस्य वास्नानमात्रेण हृत्पदमथ दिक्ष्यति पंमोवाम
स्तकेन्नास्ति सप्तमासान्न जीवति अग्रतः पृष्ठतो वापि यस्य स्यात् खंडितं पदं कर्दमे पांशुपुंजे वा सप्तमासान्न जी
वति अग्रतः पृष्ठतो वापि यस्य स्यात् खंडितं पदं कर्दमे पांशुपुंजे वा सप्तमासान्न जीवति अग्रतः पृष्ठतो वापि यस्य
स्यात्खंडितं पदं कर्दमे पांशुपुंजे वा सप्तमासान्न जीवति हंसरक्तानि वस्त्राणि रक्तमाल्यानुलेपनं स्वप्ने योलभ
ते कस्मात्षण्मासांतेन जीवति भक्तिः प्रीतिः स्मृतिस्त्यागो बुद्धिर्बलमहेतुकं यस्यैतानि निवर्त्तंते षण्मासांतेन जी
वति रात्रेस्ने भूतवेतालैः श्वानसूकरगर्दभैः गृध्रैः काकैः रुरुकैः क्षमहिषैर्वा क्रमेलकैः स्वप्नेवेष्टितमात्मा

नं पश्येद्यान्न जीवति अशिरस्कं यदा पश्येदात्मच्छायामथापि वा सकृत्सास्तारकाः पश्येत् षण्मासांतेन जी
वति स्वप्ने देहं स्वकस्थूलं तैलाक्तं वाथ पश्यति भीतः क्रुद्धोथवा नित्यं मासार्द्धं न जीवति वदनी स्ववनोनि
त्यं न स्पृशोत्यपि निश्चितं दीपगंधं न जानाति पक्षार्द्धं न संशयः विनाशालिंगमेतेन पिपासं दिव्यमनं यदि प
श्यत्यसौ स्वप्ने दश मासान्न जीवति अंगुष्ठयोर्द्वयोर्मध्ये शुष्कं वा तालुदेशकं संपौ वा भग्नमापातौ षण्मासांतेन
जीवति कालज्ञानमिदं ज्ञात्वा तस्य कुर्वीत वंचनं योगाभ्यासेन मंत्रेण ध्यानेनाथ रसायनैः ब्रलविस्फुटद्भेदात
कालस्याशात्रयं क्रमात् वेयं नननमावर्तयेत्क्रमात् ब्रह्मकालेनाभिपद्मे विस्फकालेछदं ज्ञे कंठ्यजेरुद्रका
लेत ध्यात्वा कालस्य वंचनं कालसंकर्षणी विद्या ज्योतीरूपां जपेन्नतः कालो विस्फुरतां याति तत्र जापेन तेस
ति ॐ ह्रीं प्रें वैं फ्रें फां संमोहिनि वंउ कालसंकर्षिणी नमः एवं जपेत् अयं मंत्रः स्वकेन्द्रनेत् ऊर्द्धिकां समयां वा
थ जपेद्वाथ नवात्मिकां पश्चिमाम्नायपाठस्य प्रोक्तैयं कालवंचना नाभितो ब्रह्मरंध्रांतं सर्वाभां ज्योतिरूपिः

तीं प्रोलमंती नपेन्नित्यंमायांकालस्यवंचनी क्लीं इतिपार्थांस्वकीयं ग्रसते योसौ विन्नं कालकूलाकूलं ग्रासोते
नस्मरेत्किंविन्कालत्वस्यकरोतिकिं इतिश्रीकक्षपुटेएकोनविंशः पटलः अथाहारमनाहारं प्रवदामिसमा
सतः येननिःशेषलोकस्यजायतेकौतुकंमहत् वृषकेनाडकस्यपोतंकृत्वामनेस्थितः योसेभुंक्तेहतेःसा
ई भोजनंभीमसेनवत् गृहीत्वामंत्रितान्मंत्री विभीतकफलत्वान् आक्रम्यदत्तनेवायोविंशात्याहारभुग्भवे
त् उद्धृत्यपत्रमादायकपिलस्थानदंतकं कत्वामेतत्रयंबध्वा भुंक्तेसौवककवर्फवं संध्यायामथतद्वस्यकर्तव्य
मभिमंत्रणं प्रातः७प्राणिसंगृह्यमालापिशिरसिधारयेत् कौपीनंसंपरित्यज्यसभुंक्तेभीमसेनवत् ओंनमःसर्वो
पिपतयेग्रस २ घोषय २ भैरवीश्रात्तापयतिस्वाहा उक्तयोगानामयंमंत्रः अपरंहरकलासस्यनिवेश्याने
निवंधयेत् वापुत्रत्रवाप्यर्थसतभुंक्तेनपर्वतं ओंनांजीवेगेनउर्वशीस्वाहा अंजाणिककलासस्यमज्जाकार
जबीजजं पिष्टानंतकुलिकांकृत्वात्रिलोहेनतुवेष्टितां तांवक्त्रेधारयेद्योसौदात्पिपासानवाप्यते ओंशांसंशा

रीं अमृतमाकर्षयस्वाहा पद्मबीजंमहाशालिक्षागीरुग्येनपाचयेत् सात्र्यंतत्पायसंभक्त्वाद्वादशाहंतथा
पदं तद्वंकरजंबीरंशालिर्विवशिरीषजं बीजंसंचूर्णसात्र्यंतक्रत्वाप्यजलपापदं चक्रमर्दस्यमूलंतुहूर्वा
कुरकसेरुकं नीलोत्पलंपक्वमंकृत्वातैलभावितं भुक्त्वामासंजलंयावत्पिपासांनाशसंशयः अपामार्गस्यवी
जानितद्रवर्ण्यानिप्रपाचयेत् पायसंग्रानिकादीरेभुक्त्वंमासंजलपापदं इषसिकंफलपात्राःदिनेकंपेषयेत्ततः
सितान्मंसहितंपाकंमोदकंभक्षयेत्तत् दशरात्रंदत्वायातिपिपासांनात्रसंशयः उदुंबरशामीनंवबीजंनहशिरीषजं
वीजचूर्णंहतेर्भुक्त्वंमासार्द्धंनत्वथापदं क्रोधपंकरूपिणीनामद्विहस्तोस्यास्तकांडलः परंउसहपोःपत्रैःपुष्पैश्चापि
सलतयेत् तस्याःकंदंसमादायकृत्वावेडानिपाचयेत् यामेकंमद्विषेतीरैः क्वथयापोषयेत्ततः कर्षकंभक्षये
त्रितयंत्वत्पिपासाहरंपरं सिद्धयोगमिमंख्यातंपुरानागार्जुनोदितं ओंनमोभगवतेरुद्रायअमृताणिवमध्यसंस्थाय
मधारीरेअमृतंकुरु २ स्वाहा उक्तयोगानामयमेवमंत्रः अथसांगोपांगप्रकरणंकक्षपुटी भागानक्षोरथाभंग

मसद्देवाख्यलक्षणया त्रयोदशशिखाभागाः पुत्रजारी द्विभागिका इन्द्रजोटीसमभागागोरंभायाश्चतुर्दश
प्रकारदशरुद्रत्यासलवंध्याककर्कोटिकाष्टव दशभागारुद्रजटाविष्णुक्रांतातदर्धका श्वेतार्कस्यवतभागालज्जरीनवभा
गिका षड्भागलक्ष्मणेयाद्विषट्कामेषशृंगिका कंशालीभागपंचकस्यात्रिंशच्छावेंद्रवारुणी एतस्योड्शांकयो
गंसर्वसिद्धिकरंन्नृणां प्रतियोगंवतःकोष्टेचतत्त्रिंशतभागकः शारयेद्रक्तयोगेतयथापत्रयथोविताः एतेषांप
रिभाषानन्नसिद्देतोर्निगद्यते कलागुणस्यरागःपत्तसप्तद्राभुवनानिव रुद्रानागाश्चदिग्बाणयुग्मग्रहरसंरविः चं
द्रश्चएतेज्ञात्वाभागानिमंदरेत भूर्जपत्रेवटेवाथवतरस्त्रंसमालिखेत गोचनाकुंकुमाभ्यांतुकर्पास्योड्शाको
ष्टकं क्रांक्रींहूंदवतर्दिक्षुप्रकेकेकंबीजमालिखेत मंत्रेणहूंफट्तेनप्रणवाद्येनतत्क्रमात रूध्यापाशांकुशाभ्यां
तरेखाग्रेवज्रमालिखेत षोड्शानांतकोष्टानांमध्येष्टेकेकमोषधं स्थापयेत्तूजयेद्धीमानचरमंत्रेणभक्तितः
ईशान्यादिक्रमेणैवकुंडलाकारतोभवेत स्थापनंपूजनंचैवसर्वकामार्थसिद्धये ॐचामुंडेतरु २ ममसर्वसि

द्धिकुरु २ स्वाहा अयंमंत्रः एवंसेवापुतंजपान्सर्वसिद्धिकरोभवति कलागुणस्मरेहोभ्यामंगलेपेजगद्वशं
नैरेवपुष्करेयोगेभोजस्त्रीवशगाभवेत कलानवपुतेवीणेरंगलेपेजगद्वशं षोड्शाद्यास्त्वधूपेनवाहिद्दर्ज्ञ
नेनव वतरायजनेयोज्यपश्चाच्चस्नानकर्मणि मंत्रकलादिरुद्रातमेतत्सर्ववशंकरं स्नानेवाणदिभल्लांतम
र्वलोकवशंकरं षण्मवत्रिकलायोगान्निसकंसर्ववशप्रकृत मुख्यर्कस्मरपदेस्यायोनिलेपेपतिर्वशो रुद्रेइव
स्मृतिर्भागलेपेपतिर्वशः दिग्बाणतिथिवेदैश्चगुटिकावववशंकरी धारयेन्मस्तकेफालेभोजनेवापयोजयेत
गुणदिग्वसुकामैःस्याद्ततोलेपोभयंकरः वसुपक्षस्मरेरुद्रैर्म्लयोनोप्रसूतिकृत दिनइसमनवभिःपाणौलेपेकृतेस
ति सूतेविनयमाप्नोतियथाडूर्यापनोफवं मनुस्मरत्रिभिर्वेदैःसकृत्वागुटिकांकरे वाहौशिरसिकर्णेवाध्वत्वावैरेनं
वाध्यते गणदिक्स्मनवभिर्भगलेपंतुकारयेत इतस्नानारमेत्पत्यावंध्यापुत्रवतीभवेत निधिदिहिग्गुणषड्भिःस्त्रा
द्रुटिकावीर्यप्रस्नुवि अथवाहस्तलेपेनतमलोदैर्नवाध्यते स्मरसूर्येन्दुवसुभिश्चूर्णीकृत्वाप्रयोजयेत चंद्रवातेननतकी

त्रुपरसेन्यविदारकं तिथौ इवसदीमिलचूर्णीकृत्वाजलेलिपेत् तंपीत्वापारसेन्यं दर्पहीनं प्रजायते रुद्रे इषड्कलाष्ठु
कंजलेन्यस्तं चपूर्ववत् तिलकेवाह्नमूलेवाधारयेद्धायम्ईनि हिंसेन्यानिपलायंते नात्रकार्याविचारणा कलाग्रहयु
गेवांपिपिष्टापादं प्रलेपयेत् जेष्ठेष्टंजलमध्येतुगछत्येवन्यथास्थले चंद्रार्कसमभुवनैःपादलेपात्रुपूर्ववत् वेददिक्सु
निकामेष्ववक्रस्थेनाक्रमेद्रिपुः स्मरार्कसंगुणोपुक्तंतिलकंशत्रुनिद्रवेत् रुद्रार्कवाणञ्जतमिस्तिलकंचांगलेपनं क
त्वासर्वांगजैः क्रूरैर्वांग्रैर्डेर्दैर्वाध्यते समवसवञ्जदैः पुष्यर्दैमलैर्युतं दत्तंभक्षनरस्त्रीणांसर्वलोकवशंकरं युगेंदुम
नुतिथ्यंपोनांपोपिष्टैरवर्दिने पुष्पार्केस्तेपयेत्स्वांगंसर्वत्रविजयीभवेत् स्पृष्टमात्रेनसन्देहोवादिवादजयंकरः गुणाष
ट्तिथिदिग्भिस्तुयुक्तंपंचमलैःसह हस्तौपादौलिपेत्तेनस्पृष्टेस्त्रीन्दपवश्यकृत् रवीद्रस्मरनागैस्तुयुक्तंपंचमलैःसह
दत्तंगधूपैर्लेपोपंपानपानकरोगदे कलारुद्रैर्द्रञ्जतमिर्लेपनाद्धारणादपि पुरुषाणांदर्शनात्तत्थलोकवशंक
रं कलाषन्नवरुद्रैस्तुगव्यानैर्मादिषैर्युतैः भूतादेकजलीकृत्वांजनंचातिमोहकृत् रक्षिसंभंचक्ररुतेनराणांना

त्रसंघायः रवीद्रसमभुवनैतिलतैलसमायुतं धूपोरक्षिभ्रमकरोनराणांनात्रसंशयः नागेंद्रदिनदिग्भिस्तुगरुपुष्यदिने
कृतं तैलेनवरधूपेनजनानांमोहकृद्भवेत् स्मरार्कसंगुणोयुक्तंपूर्णदैवोगरन्मः कृत्वातिलकंभालेसर्ववश्यकरं
भवेत् हिसमहादशैःकामेतैनमोहनवश्यकृत् तिलकंनात्रसंदेहोनानावादंजयत्यपि दिवाणातिथिवेदैश्चपूर्णिमा
यांगुरोर्दिने चलमंत्रयुतंदित्वावापिकूपतडागके पिबंतितज्जलंयेतेतेतवशगाभवंतवै नवषट्तिथिवेदैश्चदर्शसोमः
दिनेकृतं देयंपंचमलोपेतंभोजनेसर्ववश्यकृत् दिनेतस्यंञ्जतभिगरुपुष्येनमेलितं दत्तार्केवाथपूर्णायांधूपोव
श्यकरोनराणां कलासमद्दिनवकैर्धत्तूररसपेषितैः स्वदेहेलेपनंकृत्वारतौरामांवशंनयेत् पंचगव्येनसंदिनेमंत्रसम
पुगग्रहैः क्रमुदैकमलैर्धूपोज्वरभूतविषापहः मनुरुद्रयुगैर्वाणैर्भानुपत्रद्रवान्वितैः विषंचतर्विपंहंतिनस्यपानयु
धूपतः कलागुणस्मरैर्हाभ्यांहरिद्राहुतपानतः विषंनानाविधंहंतिनस्यपानप्रधूपतः कलागुणस्मरैर्हाभ्यांहरिद्रा
हुतपानतः विषंनानाविधंहंतिकालदष्टोपिजीवति दिक्कलागुणवाणाश्चहूर्णीभवेत्प्रदापयेत् सर्वेषांपशुजीवा

नंनानावषपकरंपरं कलाकमणीतेहाभ्यांकृत्वा रत्नांविधारयेत मुच्यतेवंपनाक्तौतंकृतदोषोनपीभवेत कलागुणगुणे
रुद्रैसितमधाज्यपिष्टैः कर्षमात्रंसदाख्यानेपञमासैःपलितंगुणात वज्रकायोभवेद्वर्षजीवेद्दलदिनत्रयं कलाषष्ठनि
वाणाश्चपकवर्णागतीपयः पिष्टापिबेदन्तौवंध्यासम्यकगर्भप्रसूयति वस्ररुद्रैस्सरेहाभ्यांपूर्ववल्लभतेस्रुतं दिग्गु
णाहुस्सरैवर्णामस्तुन्नाटकंरत्विदं रुद्राष्टमारपदैस्त्रुसितामधाज्यसंयुतैः प्रतिमासेगविवादेत्तनपमाप्रातिनान्य
था तिथिपद्मगैःकामैःसकर्पूरैर्गुणोर्दिने नरनैतेलेनतद्दर्तिर्दिवापश्यतिभूनिधिं नवपद्मगरुद्रैश्चपुरितोनिधिनम
तः मैनेप्राविटपितोमोनीपिष्टावांफलतैलकैः हस्तोत्तिमाभवेलक्ष्मीःपादयोर्वीर्यधारणं प्रातयोजननामीवभव
त्यंजनसंशयः रुद्रैरमनुनागाभ्रनवनीतेनसंयुतं रविपत्रप्रलेपेन त्रयोरजनीनव प्रकपोतापतेतामापथ्यारंभाणु
णान्विता कलारुद्रगुणोर्वदैःपंपोषमधुमिश्रितः प्रपस्सारंनिर्हत्याप्तनावारमसहोत्कट गुणैःकामैःस्वरैरुद्रैरं
फलीतैलपेषितैः त्रिलोहवेष्टितैर्वज्रैधारितंपुष्यभास्करे प्रदृश्योनायतेसर्वदेवैरपिनरःशपते दिग्वेदमुनिका
मैश्चफलंफलीतैलपेषितैः पुष्यभास्करयोगेनत्रिलोहेनैववेष्टयेत मूर्द्धस्थैःखेचरत्वंस्याद्योजनानांपाताव

धि पतेसर्वेमहायोगाश्चंडामंत्रेणसिद्धिदाः इतिश्रीसिद्धनागार्जुनविरचितेकक्षपुटेविंशतिःपटलः २०
समाप्तोयंग्रन्थः ॥

Tārārahasya

नेत्रपाल

तारारहस्यम्

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॐ नमस्तारायै ॐ तारां तारतरां त्रिलोकजन·
नीं सर्वार्थसिद्धिप्रदाम् सर्वेषां शुभदां सदा शिवमयीं देवैः सदा वं
दिताम्। नत्वा राजेश्वरोजे सकलगुणमयीं तद्रहस्यं तनोमि ब्रह्मा
नन्दस्तु तवसतः साधकानां हिताय। ब्रह्मा विष्णुरुमापतिस्त्रिभु
वने सृष्टिंस्थितिंपालयम् तत्रोतीमां ध्यात्वा सकलगुणकरीं तारि
णीं मोक्षदात्रीम् . . . . भजति यदि जनः सैव गृह्णाति
चैतत् तत्कालेमायजनभजना दन्यकार्यं प्रयाति ज्ञात्वा चैतद्रह
स्यं भजति यदि जनः श्रीतारकां तारकां लभेत् सैषां सिद्धिं सारतर त्रे
लोकपते दुर्लभां तारकायाः नेव यस्य स्थाने सकललयकरं याति
नित्यं दुरन्तम् सदा दुःखशोकं न च गतिरपि प्राप्ता श्रीराधवाया
तारासारं समालोच्य तारानिगममेव च महानीलं महाचीनं नी
लतंत्रं शिवप्रियम् ताराकल्पं शक्तिकल्पं शक्तिसारं तथैव च
रुद्रयामलकं चैव नीलसारस्वतं तथा लिंगतंत्रं योनितंत्रं षोढा
तंत्रं महामतम् तारायाः कुलसर्वस्वम् ऊर्ध्वाम्नायम् विशेषतः
नानाशास्त्राणि चालोक्य तारायामंत्रसिद्धये। वक्ष्ये रहस्यं तारायाः
ब्रह्मानंदो हिताय वै इति प्रथमं मंगलाचरणम् नानाशास्त्रार्थवि
लोकनपूर्वकं श्रीमत्तारादेव्या रहस्यं धर्मकामार्थमोक्षाणाम् ता
रामंत्रेण दायकम् सकलगुरुमतं प्रातः कृत्यादि क्रियाज्ञानार्थम्
देवतानिरूपणादिग्रन्थः साधकहिताय ब्रह्मानन्देन मया यत्नेन
क्रियते। प्रथमे निगमकल्पे रत्नद्वीपे सुरालये कृत्वा कालीमु
खोद्वाक्यं नचल्लेहेः सदाशिवः पुनः पुनः पृच्छमानं प्रश्नो चै

वाक्यरोच्छिदा यथा मूर्त्तिकरालास्यं शवगां नाशितं परा वराभय
करा देवी खङ्गमुण्डधरा तथा ललज्जिह्वा चोग्ररूपा काली सर्वैः सम्पू
जिता तदाचिन्ताच्चिन्ता देवा रुद्राद्यं सर्वदा प्रिये देवताभिः समं ब्रह्म
स्तुतिं कर्तुं समागताः दृष्ट्वा तान्मोक्षदा देवी कवित्वधनदायिनी
श्यामलता महादेवी दक्षिणी खड्गमादिश लज्जया नम्रवक्त्रा च तं
तस्मात् लम्बोदरी परा रुद्रादिगलितां वाचो ब्रह्मा चर्माम्बरं दधौ।
कांचीमुद्रां परिहृत्य कर्त्री कृत्वा यद् दक्षिणे भूमौ च मुकुटं दिशा
नत्र हृदं समानयेत् भूमौ निपत्य देवेशी पपात चरणान्तिके अद्भुतं
ह्याद्यं देवि पुस्तकं चावलोकितं कलां वक्त्रेण शक्नोहं वदयोगं
सुरेश्वरि मातर्मे कालिके देवि प्रसीद भक्तवत्सले श्रुत्वा वाक्यं शि
वस्यापि हसित्वा वाच मातारिणी तद्रूपाः पुरुषाः सर्वे मद्रूपाः सकलाः
स्त्रियः इदं योगं महादेव भावयस्व दिने दिने पदे पदे ततो नीलप
द्मदत्तं मनोहरं गृहीत्वा वामहस्तेन तत्तोयैरभिषिच्य च रुद्रदत्तं पान
पात्रं विधृत्वा वामपाणिना एतेन तारामाज्ञाता शीर्षे देवि भुजंगमः
महाकालः स एव स्यात् ताराद्रूपं जगत्त्रये यस्या स्मरणमात्रेण भोगमो
क्षः करस्थितः एवं स्तुता महादेवी ब्रह्माण्डरूपमध्यगा सृष्टिकरी
महादेवी ताराद्रूप त्रयान्विता द्वितीये स्थाने च ऐश्वर्य सविराट्रूपधा
रिणी तृतीये च महास्थाने तडित्कोटिसमप्रभा निराकारा निराधारा
तारा सर्वार्थसाधिका चतुर्थस्थानमाश्रित्य विष्णुः पालयते ध्रुवं
तस्मात् ज्ञानस्वतन्त्रः सृष्टिं वितनुते ध्रुवम् पंचमस्थाने महादेवी शिव
रूपा त्रिलोचना लयं नयति ब्रह्माण्डं महाकालेन लालिता पुनर्ब्र·
ह्माण्डसिद्ध्यर्थं महाविद्या च तारिणी सर्वलोककालिकां मूर्तिं सप्त
वर्णं प्रनर्थयौ षष्ठे स्थाने समयं ब्रह्म विश्वं विश्वेश्वरं तथा महामहा

शाङ्करी कालिकाद्वीजं तारका पंचकूटे स्थिता तारा सर्वाने कालिका
तारार स्थिता । इतिश्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य ब्रह्मानंदगिरि तीर्थ्या व्यू
हस्य· तविरचिते ताराहस्ये सर्वरहस्योत्तमोत्तमे हरगौरीसंवादे प्रथमपट
२ ले सृष्टिप्रकरणपटलः । साधको ब्राह्ममुहूर्ते उत्थाय योगादर्शनं
कृत्वा चोत्तरास्यः स्वनाभौ दक्षिणहस्तोपरि वामहस्तं दत्त्वा शिरसि द्वा
दशार्णसम्पूर्णकर्णिकोदर सहस्रदलकमलावस्थितं श्वेतवर्णं नानालंका
रभूषितम् रक्तशक्तिवामभागं त्रिनयनं विम्बाधरं शक्तिवदनारविं
दं समालोकयन् । तुष्टमानसं स्वसिंहासनस्थं विभाव्य मानसोप
चारैराराध्य ॐमितिग्रह्य तत्पश्चात्तन्नाम्ना समर्च्य प्रणमेत् ॐअखंडमंड
लाकारं व्याप्तंयेनचराचरम् तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॐअज्ञ
ानतिमिरान्धस्य ज्ञानांजनशलाकया चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै
श्रीगुरवे नमः उत्थाय पश्चिमे यामे भावयेद्हृत्सरोरुहे भावयेत्तत्र गुरुम्
ततः इतिपाठांतरम् रक्तशक्तिसमायुक्तं गुरुरूपं महेश्वरं सहस्रा
रे महापद्मे कर्पूरधवलं गुरुम् उत्थाय पश्चिमे यामे तत्कृतं समाचरेत्
सर्वविद्यासु सर्वत्र प्रातः कृत्यादिकर्मसु ध्यानयोगो वामहस्ते दक्षिणोपरि
ताता: धारयेत् इति शास्त्रानुकूल प्रातः कृत्यादि वचनात् ताराविषये वैपरीत्यं इ
ति तारागमे स्वनाभौ दक्षिणहस्ते वामहस्तं प्रदापयेत् भावयत्सहस्र
सारे श्रीगुरुं शक्तियुक्तकम् महानीलेऽपि ताराविद्यासु सर्वासु भाव
नायां व्यतिक्रमः स्वनाभौ पाण्योर्योगस्य मूलपद्मादिके शिव सहस्रारे
महापद्मे इन्दुकुन्दसमप्रभं रक्तशक्तिसमायुक्तं भावयेन्नाथ कारुणीः ।
तारानिर्णयात्तदेरपि । प्रातः शिरसि शुक्लाब्जे द्विनेत्रं द्विभुजं गुरुम् वराभ
यकरं शान्तं देव्याश्च वदनाम्बुजे दृष्टान्तं हिं ब्रह्ममयं परब्रह्मस्वरूपिणं
नानालंकारसंयुक्तं भावयेत्स्वसिंहासने सर्वज्ञानप्रदं देवं ज्ञानानन्द

स्वरूपिणं तथा च वाग्भवबीजं सर्वज्ञानविशुद्धये तज्ञ्मावाग्भवबी
जं तारिणीयस्तु भावयेत् तसिद्धिस्तस्य देवेशि विघ्नस्तस्य क्रिया सच प्रातः
शिरसि शुक्लाब्जे उक्तं संभाव्य यत्नतः तत्माद्वा ग्भवबीजं सर्वज्ञानवि स्म,
शुद्धये तज्ञ्माद्वाग्भवबीजं प्रणमेत्तु पुनः पुनः सर्वसाधारणं ब्रह्म यो
नोक्तमं त्रेणवारद्वयम् प्रणमेत् तत्र प्राणायामं च तदा उपस्थानमूलकं तं
मंत्रहृदयेनयुक्तेन प्रणमेत् श्रीगुरुं सदा तारामंत्रविशेषेण कुलोक्ते
नहृदयेन च ततः स्वसिंहासनस्थः इष्टीमतलां सार्द्धत्रिवलयावस
न्नितां रविकोटिसमप्रभां चंद्रकोटिसुशीतलां स्वयंभूलिंगवेष्टि
ताम् निराकारस्वरूपां परब्रह्ममयीं कुण्डलिनीम् ज्ञानानन्दमुदित
मानसाम् महायोगस्वरूपिणीं मेरुदण्डप्रकाशस्य पुरतः स्वयस्तकल
कवर्णशीर्षतः पद्मवनं उद्धृता वलतरपुणवाक्षे मेक हृत्स्मह विभा
गमयी तत्त्वस्वरूपां इडापिंगलयोर्मध्ये सुषुम्नामध्यमध्यतः चित्रिणी
ब्रह्मनाडीं प्रवेशयेत् द्वितीयपद्मं वामतोविभाव्य मृदुमन्दगतिम
यीं लोलीकृतां हृत्पद्मे विश्राम्य गुरुयोर्विभाव्य मानसैः पूजयेत् किम्भ
वयेत् सदा भक्त्या सर्वांग्याः भुजगाकृतिं भूपद्मे लिंगमावेष्ट्य राजते ब्र
ह्मरूपिणी । शक्तिसारे तारासाररुद्रयामलादौ स्वशक्तिं नास्तियोने
व लिंगेन भावयेच्छिवे प्रातः कोटिजपेदेवि तस्य सिद्धिर्न चैव हि पुरतो
मेरुदण्डस्य त्रिगुणं गुणशालिनीम् इडपिंगलयोर्मध्ये सुषुम्नाम
ध्यमध्यतः चालयन्पद्ममलां शुद्धं ज्ञानसन्दीपिनीपरां तत्र को·
टिप्रभायुक्तां विद्युदनन्तनीयसीम् मध्यतो ब्रह्मनाडी च रविकोटि
समप्रभा द्वितीये वामतो वुद्ध्या गुरोरंतिकमानयेत् तत्रानीयपरां शु
द्धां ज्ञानसंदीपिनी शिवां तडित्कोटिप्रभायुक्तां ब्रह्म विलम्बिता लि
कां परां कुण्डलिनी शक्तिं साकारां परिभावयेत् तस्य मध्ये समानी
य रक्तवर्णं विभावयेत् तदा सिद्धिमवाप्नोति नात्र कल्पकोटि ·

तारार
हस्य.
३

भिः ज्ञानानन्दमयीमालात् सर्वानंदप्रदायिनीम् नानालंकारभूषाढ्यां
भावयेद्गुरुसन्निधौ मानसैः पूजयित्वाच मूलमंत्रम्भं जपेत् कृतांजलि
पुटोभूत्वा चिंतयेत्परदेवताम् बालात्रिपुरसुन्दर्या रूपंतत्रनियोजये
त् उपज्ञानसहस्राभं द्विभुजं शिवसुन्दरीं प्रातःकृत्यविधायाथ मूल
मंत्रंजपेच्च तस्यसिद्धिर्महादेवि हृदयेयोगिनीगणैः ततोनगुरुसन्नि
धौ कुंडलिनीं साकारां विभाव्य मानसैः संपूज्य मूलमष्टोत्तरशतंजप्त्वा
समाप्य प्रणमेत् ततोभूमिंप्रणम्य कुमारीबालिकांश्च दृष्ट्वापठेत् ॐ
अहंदेविनचान्योस्मि ब्रह्मैवास्मिनशोकभाक् सच्चिदानन्दरूपोहं
नित्यमुक्तस्वभाववान् ब्रह्मानंदसदानंद परंज्ञानविधारकः तार·
कामकृष्णानन्द पूर्णानंदसदाशिवः भैरवोहंस्तथा घोरोहं तत्त्वोहं
कुलपिंडः गुरुप्रसादवानस्मि शक्तिसाधकसेवकः लतानन्दः कु
लानन्दः कुमारीदासएवच कुमारीवणिकोहञ्च ताराचरणनायकः
इतितारानिगमोक्तंपठित्वा बहिर्गच्छेत् प्रातःकृत्यविनादेवि न
सिद्धिर्जायतेशिवे नपूजाफलमाप्नोति मंत्रजापस्तुनिष्फलं सर्वा·
क्रियानिष्फलास्यात् वैदिकीतांत्रिकीक्रिया प्रातःकृत्यविहीनस्य शेष
चहीनायथाक्रिया ॥ इतिश्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य ब्रह्मानंद
गिरितीर्थस्वामिकुलावधूतसंरचिते तारारहस्ये सर्वरहस्योत्तमोत्तमे
हरगौरीसंवादे प्रथमपटले प्रातःकृत्यादिपटलः। ततः प्रातःकृत्या
नन्तरं स्नानं साधकानांवैदिकतांत्रिकं प्रातःकालावधि महानिशा
पर्य्यंतं क्रियावर्ज्या शिवपूजातुवैदिकतांत्रिकयोरैक्यत्वात् तस्मात्स्
नानञ्च अतोनद्यादौ गत्वा मज्जनंकृत्वा ओंअद्येत्यादि श्रीमत्तारादे
व्याप्रीतये अस्मिंजले स्नानमहंकरिष्ये इतिसंकल्प जले त्रिकोणं
विलिखेत्। ताराविधाने। देव्याश्चप्रीत्यै स्नानं कर्त्तव्यं तंत्रवेदिभिः
तीर्थमावाह्यतोयेच जप्त्वामज्जनपूर्वतः तत्रैवरुद्रयामलेच यत्रयत्र

महाविद्या ········ उपासिता तत्रतत्रत्रिकोणञ्च अग्रेसंलिखेद्दी
रितं देवत्रिकोणेकर्त्तव्यं उद्धारम्परिकीर्तितं तत्रगंगेचयमुने चै
व गोदावरिसरस्वति नर्मदे सिंधुकावेरि जलेस्मिंसन्निधिंकुरु
इत्यंकुशमुद्रयासूर्यमं[illegible]डलात्तीर्थमावाह्य प्राणायामं कृ
त्वा षडंगेविन्यस्य देवीरूपं विचिंत्य आत्मानंतारारूपंविभाव्य मूले
नशीर्षेदशधा हृदिदशधा जलेदशधा जप्त्वा त्रिकोणहृत्तवत्तु
रस्रेविलिख्य धेनुयोनिमत्स्यांकुशमुद्राः सूर्य्याभिमुखेच्छाद
शधावारिनिक्षिप्य मूलेन मूर्द्धानेसप्तधाभिषिंचेत् ततइष्टदे
वताचरणाग्निःसृतजले उदङ्मुखः स्नापयेत् तारार्णवादौ
तीर्थमावाह्य तोयेच प्राणायामषडंगकौ देवीरूपं जलेध्यात्वा
दात्मानं तारिणीमयं शीर्षेहृदि जलेजप्त्वा दशधामूलमंत्रकं
जलेत्रिकोणहृत्तञ्च चतुरस्रंलिखेद्बुधः अंकुशेनमुद्राद्वयो
निमत्स्यप्रदर्शयेत् रवौरविजलंदत्त्वा मूर्द्धानेसप्तधासिंचेत्·
इतिस्नानम् मत्स्यचीनमहातारार्णवादौ पञ्चरूपीवैदिकस्ना
नं तांत्रिकंतदनंतरं संध्याञ्चवैदिकीं कृत्वा तांत्रिकीस्वयमाचरे
त् जलेत्रिकोणंसंलिख्य तीर्थमावाहयेत्तथा ततोनाचमनंकृ
त्वा वह्निजायान्तमंत्रितः कुशैस्तुमूलेनदकं दद्यात् शीर्षे
चसाधकः ततश्चभूमौदातव्यं सप्तधासाधकाग्रणीः वामह
स्तेजलंनीत्वा चाच्छाद्य दक्षिणेनच मंत्रवारत्रयंजप्त्वा पंचव
र्णंजपेत्तथा स्नानंचेदसमाप्नुक्तं सप्तवर्णाद्यमेवच वह्निबी
जं पृथिव्याश्च वारुणंतदनंतरं हूँयँ रूँलँवँ इत्येकजटामंत्रे
स्त्वघमर्षणमंत्रकम् उदयास्नापयेत् शीर्षे गलितोदकबिंदु
भिः मूर्द्धानंतत्वमूर्ध्वास्यां संध्यायांकुलतर्पणे तज्जलंदत्त
हस्तेन वामनासांप्ररोपयन् अस्त्रबीजेन मंत्रेण पुनःपा
षाणवज्रके तारयेत्साधकः सर्वं सिद्धयेत्तानसिद्धये कृत्स

तारार
हस्य·
५

वर्णिजलं ध्यात्वा पापेन पुरुषेण च नाडीनां क्षालनं कृत्वा देहस्य क्षालनं
तथा ततस्तर्पयेद्देवीम् अमृतानन्दरूपिणीं देवान् ऋषीन् पितॄंश्च गु
रुम् परगुरुं तथा परमगुरुं ततः इति त्रिपादः परापरगुरुं चैव परमेष्ठि
गुरुं तथा ततः मूलं समुच्चार्य देवीं तारां ततः परं श्रीमदेकजटां प
श्चात् तर्पयामि ततः परं प्रकाशशक्तियुक्ताय इदमर्घ्यमहं ददे मार्त
ण्डमण्डले ध्यात्वा तारां चैकजटां तथा गायत्र्यर्घ्यं प्रदद्याद्वै त्र्यक्षरसम
संपुटं गायत्रीं जपतो ध्यायेद्धृदये शशिसन्निभं जले यन्त्रं त्रि
कोणं विलिख्य ॐ गंगे चेत्यादिना तीर्थमावाह्य योनिमुद्रां प्रदर्श्य ॐ
आत्मतत्त्वाय स्वाहा ॐ विद्यातत्त्वाय स्वाहा ॐ शिवतत्त्वाय स्वाहा इत्या
चम्य मूलेन कुशेन सप्तधा शीर्षे भूमौ सप्तधा दत्त्वा वामहस्ते जलं नी
त्वा दक्षहस्तेन जलमाच्छाद्य तेजोरूपं जलं ध्यात्वा मूलं त्रिवारं तत्र जप्त्वा हं
यं वं लं रं इति त्रिरभिमन्त्र्य गलितोदकबिन्दुभिः तत्त्वमुद्रया मूर्धानम्
सप्तधाभ्युक्ष्य शेषजलं दक्षहस्तेनादाय इडयाकृष्य देहान्तः पापं प्रक्षा पं.
ल्य तज्जलं कृष्णवर्णं ध्यात्वा वामनासिकया पापपुरुषेण सह पुरः कल्पि
तवज्रशिलायां फडिति ताडयेत् ततो यन्त्रं प्रक्षाल्य तारां स्मृत्वा एके
कांजलिना ॐ देवांस्तर्पयामि ॐ ऋषींस्तर्पयामि ॐ पितॄंस्तर्पयामि ॐ
गुरुं तर्पयामि ॐ परमगुरुं तर्पयामि ॐ परापरगुरुं तर्पयामि ॐ पर
मेष्ठिगुरुं तर्पयामि· मूलमुच्चार्य देवीं तारां श्रीमदेकजटां तर्पयामि
स्वाहा इति त्रिः ततो रक्तचन्दनरक्तपुष्पसहितार्घ्यं गृहीत्वा ॐ ह्रीं हंसः
श्रीसूर्याय प्रकाशशक्तिसहिताय इदमर्घ्यं ददे इति सूर्यायार्घ्यं दत्त्वा सू
र्यमण्डले देवीं ध्यात्वा गायत्रीमुच्चार्य सूर्यमण्डलस्थायै तारादेव्यै श्री ल॰
मदेकजटायै इदमर्घ्यं नमः इति त्रिः ततः कृताञ्जलिः ततः प्रातरा
ह॰ धारकमले तत्र मण्डलोपरि वाग्बीजरूपां विद्यां तां विद्युत्कोट
लभास्वरां पुस्तकं वामे दक्षे कोदण्डपाशाङ्कुशलसत्कराम् स्वेच्छाधारी
तद्वपुं गुरुविद्याकरात्मिकां मध्याह्ने हृदयस्थां कर्णिकास्थां सूर्य

मण्डले कामबीजात्मिकां देवीं अलक्तकरसारुणाम् प्रसूनबाणपु
ण्ड्रेक्षुचापपाशाङ्कुशान्वितां परिसृतां च मुद्राभिः षड्विंशन्मसेवि
तां सायंमण्डलस्थां तेजस्विन्दुवदनसमप्रुतिः शक्तिबीजात्मिकां चाप·
बाणपाशाङ्कुशान्वितां चिन्तयित्वा भगवतीं नित्याभिः परिवारितां
पुनर्नित्यादयाकारां चन्द्रिकावरसन्निभां तारां स्मारमतं ध्यायेत्
गायत्रीं तारकामन्त्रैः त्रिपुरायां विशेषेण देव्यां चैकजटे मनौ इति
तारसारोक्तप्रवणात् त्रिपुरासुन्दरीविषये च गायत्र्या इदं ध्या
नं तथा नीलसरस्वतीतारयोः ताराख्यैव परं प्रोच्य विद्महे तदनन्त
रं महोग्रायै ततो दद्यात् धीमहीति ततः परं तन्नो देवी निचोच्चार्य त
तो दद्यात् प्रचोदयात् इति तारानिगमादिनानाग्रन्थसम्मता गायत्री
जप्तव्या तत्र सामान्यतो जप्तव्या दशधा साधकोत्तमः विशेषिकां
जपेद्धीमान् गायत्रीं सर्वसिद्धिदां शतं वा विंशतिं वापि यो जपेत्साध
कायणीः सर्वपापविनिर्मुक्तः स्वयं तारापुरे वसेत् गोघ्नश्चैव कृ
तघ्नश्च ब्रह्मस्त्रीबालघ्नो नरः गुरुतल्परतो वापि स्वभार्यागतो
वापि इतः पापैर्विमुच्येत सत्यं सत्यं सदाशिव कुमारीगमनाद्दोषो
न भूतो न भविष्यति ततश्च मुच्यते लोको गायत्रीस्मरणादपि गा
यत्र्या आगमोक्तायाः शतमात्राजपादपि पुनैः पापैर्विमुच्येत स
त्यं सत्यं सुरेश्वर पुनैः पापैर्विमुक्तोऽस्य विशेषस्मरणादपि तस्मात्त्रि
गदिता विद्या जप्तव्या सिद्धिमिच्छता कूर्चबीजं समुद्धृत्य भगवत्यै
कजटे तथा विद्महे चोग्रदंष्ट्रे च धीमहीति ततः परं तन्नस्तारे ततो
जप्त्वा ततो गायं प्रचोदयात् हूं भगवत्यैकजटे विद्महे चोग्रदंष्ट्रे धी
महि तन्नस्तारे प्रचोदयात् इति शतं विंशतिं वा जप्त्वा समाप्य मूल
मष्टोत्तरशतं जपेत् गायत्रीं परिजप्याथ मूलमन्त्रं जपेत्तथा स स
न्ध्यां निष्फलां सेयां ह्यभिचारायकल्पते प्रातः संध्याविहीनश्च·

नचस्नानफलंलभेत् मध्याह्नसन्ध्याहीनश्च नद्रजाफलमाप्नुयात् सायं
ता॰रा॰ सन्ध्याविहीनस्य जपविघ्नः सदाभवेत् तस्मात्संदरितव्यतः सन्ध्यात्रयम्
ह॰ सं॰ पाचरेत् प्रातर्नतर्पणंकार्यं नचसायंविशेषतः मध्याह्नेतर्पणंकृत्वा
५ यथोक्तफलवान्भवेत् अर्घ्यहीनातथासंध्या शोकदुःखप्रदामता अ
र्घ्यत्रिसन्ध्यंदेयञ्च अन्यथानिष्फलोजपः समग्रापिचगायत्री सत्यंसत्यं
वरानने ततः संहारमुद्रयातत्तेजः स्वहृदयेनयेत् प्राणस्यचमूलाच
रेत् इत्येवंसन्ध्याश्रीमदेकजटाविषयेइति अथोग्रतारासन्ध्या मूलेनत्रि
र्जलंदेवतायैदत्वा वामहस्तेजलं पूर्ववदाच्छादनम् जपाचमर्षणं
च ततस्तथाचमनं ततोमूलमुच्चार्य श्रीमदुग्रतारां देवींतर्पया
मिनमः इतित्रिः ततःॐह्रींहंसः इदमर्घ्यं श्रीसूर्यायनमः इतिगा
यत्र्या सूर्यमण्डलस्थायै श्रीमदुग्रतारायै इदमर्घ्यंनमः इतित्रिः ततो
गायत्रींध्यायेत् मूलेनत्रिर्जलंदत्वा देवतायैवरानने ततोदेव्याप्रक
र्तव्यं अघमर्षणमुत्तमं ततस्त्वाचमनंकुर्यात् ततःस्वादिष्टतर्पणं
अर्घ्यंदत्वाचगायत्र्या ध्यानंकुर्याच्चसाधकः देवतातर्पणंचैव स्वधाः
स्वर्गरूपंक्रयः शरीरे स्थास्ततोदेव्याः स्वनिशास्वतराजसाः सर्व
साधारणं चात्र ध्यानंसर्वजयावहं सर्वदेवमयीयस्मा त्तारिणीत्रिगु
णात्मिका। प्रातः उद्यद्भानुसहस्राभा प्रलंकंचालराम्बुजा कृत्वा
ञ्जि नाम्वंगत्नाली ध्यायेत्तारकिताम्बरे। मध्याह्ने प्रणामवर्णांचतुर्वा
हुं शंखचक्रलसत्करां गदापद्मधरांदेवीम् सूर्यासनकृताश्रयाम्
सायाह्नेवरदांदेवीं गायत्रींसंस्मरेत्ततः शुक्लांशुक्लाम्बरधरां वृषास
नकृताश्रयां त्रिनेत्रांवरदां पाशं शूलंचनृकरोटिकाम् सूर्यमंड
लमध्यस्थां ध्यायन्देवीसमभ्यसेत् लज्जाबीजंसमुच्चार्य उग्रतारापदंत
तः सम्बोधनांतंदेवेशि विद्महेतदनंतरं प्रमशानवासिनिपदं धीम
हीतिततःपरं तन्नस्तारेसमुच्चार्य प्रचोदयात्पदंततः सम्बोधनान्तंदे

वेशि ततःस्यात्प्रचोदयात् ह्रीं उग्रतारे विद्महे श्मशानवासिनिधी
महि तन्नस्तारे प्रचोदयात् ततःसामान्यगायत्री दशधाजप्त्वा समाप्य
विशेषगायत्रीअष्टोत्तरशतंजपेत् ततः संहारमुद्रया तत्तेजः स्वहृदये
नयेत् इत्युग्रतारासन्ध्या मूलेनजलंसंशोध्य सूर्याभिमुखंपंचधाजप्त्वा
जलं तु पंचदत्वा ॐ ह्रीं स्वाहा इत्याचम्य कृतांजलिः ॐ प्रमशानालय
मध्यस्था चतुर्वर्गप्रदायिनी महामेघप्रभांदेवी नीलपद्मविराजिताम्
सर्वाभरणशोभाढ्यां लोचनेहरनेत्रतः इतिपठित्वा जलेषट्कोणंविलि
ख्य तीर्थमावाह्य तत्वाचमनंकृत्वा मूलेनत्रिर्जलंभूमौदत्वा इत्यघमर्ष
णपर्यंतं ततश्चैकजटावत्तर्पणं अर्घ्यंच जलंमूलेन संशोध्यपंचधामूल
मंत्रकं पंचवारंजलंदत्वा पूजावच्चाचमनंचरेत् सूर्यसमण्डलेदेवीध्या
त्वानत्वाचमनंचरेत् ततश्चैकजटावच्च सन्ध्यांकुर्यात्तुसाधकः अर्घ्ये
नगायत्र्या सूर्यमण्डलस्थायै तारादेव्यै श्रीनीलसरस्वत्यै इदमर्घ्यंस्वाहा
इतित्रिः ततोध्यानं प्रातः सूर्यमण्डलसंलग्नां मुक्ताहारविशोभितां
द्विनेत्रांद्विभुजांदेवीं चतुर्वक्त्रांसरोजजां मध्याह्ने विश्वरूपांच चतुर्हस्तां
चभैरवीं मुक्तामाणिक्यमुक्ताभि र्नानाहारादिशोभितां मंत्रसिद्धिप्र
दांदेवीं गायत्रीसाधकाग्रणीः सायाह्ने सूर्यसंस्थांच पंचवक्त्रांत्रिलो
चनां माहेश्वरींजगद्धात्रीं जगज्जननपालिकां ॐ नीलसरस्वतीधीम
हिव्यारदायैविद्महे तन्नःशिवप्रचोदयात् तारेपूर्वसमुद्धृत्य नीलस
रस्वतीपदम् धीमहिप्रथमंयोज्य सर्वदायैचविद्महे तन्नःशिवप्रदं
चोक्ता ततोदध्यात्प्रचोदयात् ततःसर्वमेकजटावत् तारिणीचमहा
चीनविशेषः स्त्रीणांचापिचशूद्राणां ब्राह्मणानांपृथक्पृथक् ब्राह्म
णेनप्रकर्तव्यं षडक्षरंहिपुस्तके अन्यथानिष्फलंविद्यात् सर्वापूजादि
काक्रिया प्रातःकृत्यंतथास्नानं तथासंध्यात्रयंशिवः स्त्रीशूद्राणांतु
रमेचेलज्जाबीजंप्रकीर्तितं वह्निजायामतस्तत्र नमस्तत्रप्रकीर्तितं

तारार सर्वत्र पूजा होमादौ ववियोगास्तथाविधिः इति नीलसरस्वती मंत्रा तते
हस्य· देवा मन्त्रं वदे तारायाश्च सदाशिवे यस्य विज्ञानमात्रेण जीवन्मुक्तो भवे
८ न्नरः अथ बीजकोषे महानीलतारा निगमादौ ब्रह्मपृथ्वी वामनेत्रं चं
द्रबिन्दु समन्वितं कामबीजं समाख्यातं त्रैलोक्यजयदायकं शान्तोरेफस
मायुक्तं वामनेत्रं सचन्द्रकं लज्जाबीजमिति ख्यातं सर्वसिद्धिप्रदायकम्
षष्ठस्वरसमोपेतं हकारं चन्द्रखण्डकं कूर्चबीजमिति ख्यातं त्रिपुलो
केषु विश्रुतं पवर्गस्य द्वितीयस्य टवर्गस्याद्यमेव च सर्वरत्नाकरं मंत्रं अ
स्त्रबीजं प्रकीर्तितं चन्द्रखण्डसमोपेतं द्वादशस्वरमीरितं वाग्भवं तद्वि
विज्ञेयं वाचः सिद्धिप्रदायकं त्रयोदशस्वरं देवि चन्द्रखण्डविभूषितं ता
रं प्रणवमित्युक्तं ब्रह्मविष्णुशिवात्मक म् पंचमस्वरसंयुक्तं हकारं
वर्मबीजकं ज्वलाग्निबिंदुसंयुक्तं चतुर्दशस्वरान्वितं अंकुशं बीजमा
ख्यातं त्रैलोक्यक्षोभकारकम् नादिभान्तं विसर्गान्तं स्त्रीबीजं परिकीर्ति
तं ह्रांतं यस्य चतुर्थेन्द्र द्वितीयस्वरसंयुतं तदात्पुष्पश्च हकारश्च वह्निजा
या प्रकीर्तिता ब्रह्माग्निर्वामनेत्रान्तं द्विजराजसमन्वितं वधूबीजमिति
ख्यातं वधूरिव वशालिनी बालस्यं चन्द्रमस्तश्च दासत्वं गुरुरेव च मा
तानशोपयेदाक्षं वालेक्षमः कदाचन तस्मात्तत्स्त्रत्तेनाथ यत्नतः
देव दुर्लभं तारामंत्रं महादेव सर्वसिद्धिप्रदायकं काली तारा महावि
द्या षोडशी भुवनेश्वरी भैरवी छिन्नमस्ता च मातंगी कमलात्मिका
धूमावती च बगला महाविद्याः प्रकीर्तिताः ॥ एतासां श्रवणादेव स
र्वसिद्धीश्वरो भवेत् विष्णुविद्या देवविद्या शिवविद्या विभेदतः शक्ति
विद्याप्रकारेण नो विद्या बहवः स्मृताः तस्यादौ त्रिपुरा तस्य विद्या जा
गर्तिपवच कलौ जागर्ति काली च कलौ जागर्ति पञ्चमी कलौ काली
कलौ ठसः कलौ गोपालकालिका काली तारा महाविद्या महासि
द्धिप्रदायिनी महाविद्यासु सर्वासु कलौ सिद्धिरनुत्तमा सर्वविद्या

मयी देवि कलौ सिद्धिरनुत्तमा कालिका तारका विद्या सदा साधन·
मस्तुता तयोर्यजनमात्रेण सिद्धः साक्षात्सदाशिवः यथा काली
तथा तारा तथा नीलसरस्वती सर्वाभीष्टफलप्रदा तथा त्रिपुर
सुन्दरी अभेदमतमास्थाय यः कश्चित्साधयेन्नरः त्रिलोके सत
संपूज्यः साक्षात्सर्वतएव सः भेदं कृत्वा यदा मंत्री साधयेदत्र सा
धनं तत्र सिद्धिर्देवि निरयं यान्ति ते हि सः एतासां साधनेनैव
प्रायश्चित्तं नास्ति नित्यशः केवलां भक्तिमास्थाय चतुर्वर्गं लभेत्कलौ
त्रिपुरा च महाविद्या वर्णसाधनसिद्धिदा यस्याः प्रसादमात्रेण
भोगमोक्षश्च जायते ॥७॥ कालिका तारका विद्या कलौ सिद्धिस
रुद्धिदा दुःखविनाप्रसीदेत्तौ कलौ जागरणं तिका तवाप्रयोग
वाहल्ये मासजालादिकं न च नत्रप्रयत्नाचारः स्यात्तस्यां तत्साधनं श्री
शुभं कालिकासाधने देवि मन्त्रे कालिकार्चने राजतेतनडित
त्रैव प्रथमसाधनेन तेन अस्यामूर्तिर्द्वितीयाया रुद्रमूलेश्चवस्थि
ता साधनञ्चरतस्याश्च सर्वसिद्धिप्रदायकं यतो धर्मं शुभं सततम्
जायां भोगं मोक्षं तथैव च अविवाहमतेवार्णी यस्याः श्रवणमा
त्रतः नाधीत्यच्छन्दःशास्त्राणि विना लापं केवरपि गद्यपद्यम
यी वाणी वक्त्रतस्य प्रजायते अणिमा लघिमाव्याप्तिः प्राकाम्यं
महिमा तथा अदर्शनं सौल्पकं वह्निस्तंभं जलस्य च चन्द्रसूर्या
भिभूतानां स्तम्भकाविभ्रेवसः मंत्रसिद्धिस्तथा सिद्धिः पुराण
गमसिद्धिभाक् उपचारविशेषेण राजमन्त्री वशं नयेत् चतुःप
ष्टिप्रकारेण सिद्धिराकाशगामिनी पंचसूत्रे स्थिता तारा सर्वोल्लका
लिकास्थिता सिद्धयः सन्ति यत्रापि तदानीयप्रदीयते यदि साध·
यितं देवि शाक्ते तारकाकुले तदा सिद्धिमवाप्नोति सर्वदा कुलं

तारार
हस्य·
७

त्कुले कुलाचारविहीनस्य नसिद्धिर्नेव सद्गतिः ब्रह्मत्वस्नुहतनन्वा
गुरुयोषागतस्य यः कस्मात्तः सुरापस्तु ब्राह्मणीगामिनीः ततः
हिंसावास्सर्वजंतूनां ब्राह्मणानां विशेषतः पृथिव्यो रेतसां स्नातः शि
वपूजावहिर्मुखः भ्रूणवत्स महादेव महापातकिनो यथा पते
त्पापमुच्यते देव तारामंत्रकृतो यदि सर्वपापैर्विनिर्मुक्तः सर्वपाप
युतोपि सः कुलदीक्षाविहीनस्य नासिद्धिर्नेच सद्गतिः तस्मात्सर्व
प्रयत्नेन तारायाः देशिकोनरः कुलाचारविहीनश्चेत् सर्वपापै
र्वाप्यते कुलाचाररतो यस्तु तर्पयेत्कुलदेवतां नित्यं श्रीतार·
कां देवीं तस्य सिद्धिः करे स्थिता आचारज्ञानवान् यश्च क्रियते न कु
लक्रिया पच्यते नरके घोरे कल्पकोटिशतैरपि परदाररतो यश्च
चक्रमध्ये भवेन्नरः स्वनीविद्या कमिर्भूत्वा तिष्ठेत्कल्पशतं भुवि सा
धनं च समासाद्य प्ररयो घारतो भवेत् मातुर्योनिं परित्यज्य विहरे
त्सर्वयोनिषु निर्विकारो निर्विकल्पो भवेत्साधकसत्तमः मात्परं
समधात्परम्॥ इति सद्गुरु सिद्धानन्दगिरिर्ज्ञानवान् तारानिग
मादिदर्शनात् ॥ शक्तिं यस्तु वेदान्तं स्वयोषां भक्तवत्सलां तदा·
योषांसमानीय स्वेनैतां साधयेद्ध्रुवम् सपवसाधकश्रेष्ठो निर्विक
ल्पाय निश्चयं साधकेभ्यः प्रदीयेत तदा संपरिगृह्यते तदांतं शक्ति
र्यस्तु स्वयोषां देववत्सलः तद्दीं सतां समानीय साधयेत् शक्तिसा
धनं स्वयोषां देयते यस्तु चक्रमध्ये तु साधकः गुरुभ्यः साधकेभ्यश्च
तस्य श्रीर्धर्वसाम्यहं सर्वसिद्धिस्तस्य देव चतुर्धा तस्य गोचरा ॥
इत्यादि तारानिगमादिविलासम् अथ विद्या वक्ष्यते तारकत्वात्स
दा तारा तस्य भेदं त्रिभेदतः आद्याकल्पे मुक्तकेशी रुद्रस्त्वेकजटा
स्वयं अस्मात्त्वेकजटा प्रोक्ता मन्त्रज्ञास्तानिरूप्यते वसिष्ठाराधि
ता विद्या नत्वर्गीच फलाप्रतः अतस्तेनापि पूजिता शापोद्धृतः

स्वदाहृणः ततः प्रभृति विद्येयं फलदात्री न कस्यचित् तत्रयद्वा
रितं येन शिवेन गुरुणा स्वयं लज्जाबीजं वधूबीजं कूर्चबीजम
तः परं अस्त्रान्त मन्त्रनाथानां पंचरश्मिस्वरूपकं इति चैकजटा
विद्या सर्वशास्त्रेषु गोपिता सर्वशास्त्रे गोचराच कामिनी सि·
द्धिदायिनी महापातकलक्षेश्च लिप्तो यदि च मानवः पतस्या
वणादेव जीवन्मुक्तो भवेद्ध्रुवं श्रीतारानैवदातव्या भूमिस्वर्गर
सातले यदि प्रदीयते देवी निरये पच्यते ध्रुवं ज्येष्ठपुत्राय शं
ताय स्वरूपज्ञानशालिने स्वश्रेयापि यदि मोहेन आराधयति
श्रीयुक्तं तारकायां महाविद्यां पतनं तस्य निश्चितं स्त्रीणाम्भ
पि वरारोहे निषिद्धं सर्वदैव हि आद्येस्यैकजटा उद्धारिता ततः
श्रीतारानोक्ता सर्वत्र दोषश्रवणात् स्वीयमर्मितावच श्रीवी
जाद्यायदा विद्या तदा श्रीसर्वतोमुखी वाग्भवाद्या [illegible] विद्या
वागीश्वत्वप्रदायिनी पंकरश्मिर्महाविद्या लभ्यते यदि भाग्य
तः तस्य भोगश्च मोक्षश्च करस्थ एव शंकर इत्येकजटोद्धाः
शक्तिसिद्धिमन्त्रम् ॥ लज्जाद्या चापरा वासौ भोगमोक्षप्रदा
यिका सर्वं पंचाक्षरं मंत्रं महासिद्धिप्रदायकं पतस्या गायत्री
तारायै विद्महे मोक्षदायै धीमहि तन्नो नीले प्रचोदयात् इति
तारामंत्रगायत्री। कामाख्या चापरा विद्या कामतारा प्र·
कीर्तिता भोगमोक्षप्रदा देवी सर्वशास्त्रेषु पूजिता इतिकाम
तारामंत्रः अस्या गायत्री तत्रैव कामाख्यायै विद्महे कुलको
लिन्यै धीमहि तन्नः सुप्रभे प्रचोदयात् इति एकजटाभेदः
अथोग्रतारा कूर्चाद्या पंचरश्मिमयी विद्याख्याता महीतले
उग्रताराम समाख्याता स्वर्गमर्त्यरसातले अस्याः स्मरणात्सद्यः
सर्वपापैः प्रमुच्यते भोगमोक्षप्रदा देवी सर्वतन्त्रेषु पूजिता ॥

तारार
हस्य॰
८

अस्या गायत्री तत्रैव उग्रतारायै धीमहि सिद्धिसारे विद्महे तन्नो नी
ले प्रचोदयात् इत्युग्रतारागायत्री तत्रैव मंत्रः वधूलज्जा ततः
कूर्चं अस्त्रांतोयं महामनुः शंभुपत्नीसमाख्याता सर्वतंत्रेषु
गोपिता अस्या गायत्री तत्रैव ॐ शंभुपत्न्यै विद्महे महोग्रायै
धीमहि तन्नस्तारे प्रचोदयात्। आदौ कूर्चं ततो लज्जा वधू
बीजमतः परं फट्ंतश्च महामंत्रः सर्वतंत्रेषु भावहः महाका
लप्रियादेवी भोगमोक्षप्रदायिनी। हूं ह्रीं स्त्रीं फट् एतस्या गा
यत्री ॐ तारकायै विद्महे महाकालप्रियायै धीमहि तन्नः श
क्तिः प्रचोदयात् इति महाकालप्रियागायत्री मंत्रः अथ नील
सरस्वत्याः प्रकरणम् ताराचैकजटो मंत्रो नीलवाण्याः प्र
कीर्तितः यस्याः स्मरणमात्रेण वागीशत्वं लभेद्ध्रुवं। अ
स्या गायत्री ॐ नीलसरस्वत्यै धीमहि श्रीतारायै विद्महे तन्नो दे
वि प्रचोदयात्। वाग्भवाद्या चैकजटा महानीलसरस्वती·
अस्याश्च स्मरणात्सद्यो सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् अस्या गायत्री।
तृतीयस्याग्रे लिखिता उग्रताराख्यायां गायत्री स्मृता अ
थ कुल्लुकाप्रकरणं सा कुल्लुका विद्या मंत्रस्य सर्वत्र प्रयोग
पद्मावतीच लज्जावधूकूर्चबीजप्रयोगः सिद्धिदायकः
कुल्लुकेयं समाख्याता सर्वतंत्रेषु गोपिता प्रणवं पूर्वमुद्ध
त्य पद्मे पद्मे पदं ततः महापद्मे पदं चोक्त्वा पद्मावती पदं ततः
माये स्वाहा महामंत्रः प्रयोगः सिद्धिदायकः अत्र प्रोक्ता मा
ये इति श्रवणाल्लज्जाद्वयं अत्रैव संबोधनांत मायाशब्दे वदं
ति तंत्रज्ञाः तारानिगमे पद्मावतीप्रकरणे तारं पद्मे च
पद्मे च महापद्मे ततः परं पद्मावती ततो लज्जा द्वयं स्वाहा त·
तो मनुः तारकत्वात्सदा तारा याकाली सैव निश्चिता वद

वोऽस्याश्च मंत्राः स्युः सर्वतंत्रागमादिषु शक्तिसिद्धा महाविद्याः स्मृ
तास्तारतराः स्मृताः अष्टौ विद्यासमो नास्ति भूतले सिद्धिदा मनुः
एतासां सर्वमंत्राणां देवतास्तिस्रः स्मृताः आद्या चैकजटा प्रो
क्ता द्वितीया चोग्रतारका तृतीया नीलवाणी स्याद् ह्यागमोक्तप्र
दा मता तत्र एकजटामंत्रो ह्याद्ये कलहं लिखितं संक्षेपतः
उग्रायास्त्रीणि पद्यानुग्रतारा प्रकीर्तिता नीलयाकाप्रदाय
या तस्मान्नीलसरस्वती अत्र लकारपाठस्तु न तदा नीलसर
स्वतीति भवति नीलानीलावारक्रमेण साकदाश्चर्यं अतोऽन्य
थांऽता वदंति एतासामष्टमंत्राणां ऋषिच्छंदांसि साधक शृ
णु चात्र प्रवक्ष्यामि रहस्यं मम सम्मते शिलावाणादिकं द्वाप्ष
रश्चरणमेव च प्रत्येकं च प्रवक्ष्यामि अष्टमंत्रश्च तारके अक्षोभ्य
स्य प्रवक्ष्यामि ऋषिः प्रोक्ता बृहती छंद एव च बीजं लज्जा मनुः
प्रोक्तं शक्तिः कूर्चमितीरितं कीलकं निजबीजश्च वधूबीजं स्वशि
ष्टकं लक्षमंत्रः जपेन्मंत्रं फलमूलेवनेरतः नक्तं ताम्बूलपूर्ण
स्य शक्तिसंलाकुलेरतः एतद्व नामस्मरणाद् येपिवंति तन्त्रस्य
शिवेन ब्रह्मानन्दतरं प्रपंचितं नीलपद्मैश्च जलया स्मपूर्वेण·
त्रयेण च आद्यामंत्रे तदाभेदेन च सर्ववर्णद्वयं विधिः उग्रताराम
न्त्रोवत्स विधिरेव न संशयः लक्षद्वयस्य उद्देदे पुरश्चरणकर्म
सु नीलवाणी नीलकल्पे मंत्रभेदसमन्विता लक्षद्वयं जपेन्मंत्रं
तदा सिद्धिरनुत्तमा सर्वतारास्त विद्यासु पुरश्चरणकर्मसु जुला
यन्नीलपद्मैश्च बिल्वपत्रैरभावतः ऋषिच्छंदस्तथा बीजं श
क्ति कीलकमेव च सर्वत्रैव स्वयं विद्धि आद्योमंत्रविभेदतः एता
सां निगमागमसाधारणं ग्रथ्यमते एतदेव मया निरूपितम्।
तत्र ब्रह्मानंदवचः जपमंत्रे च ताराया: साधने शक्तिजं कुलम्।

तारार
हस्य·
५

वीरभावरहस्याकं मन्त्रमाकारमाप्नुयात् श्रद्धालिकमलाकृतांजलि
पराक्षीणपरामाया तारावाक्यमनुसम्बद्धितमात्र कामावचःकार
णम्॥ इति ब्रह्मानन्दविधौ कृतौ सर्वसाधनविधौ तारारहस्ये शुभे
षष्ठोदशपटलः॥ तारानिगमादौ कामाख्यापूलेच कालीतारामंत्र
दाने चक्रचिन्तां करोति यः आयुर्विद्यामोक्षनाशः सूतीविद्याकुमि
र्भवेत् यदिभाग्यवशात्राथ ताराविद्याप्रलभ्यते इच्छासिद्धिर्भवेत्त
स्य किंमोक्षस्याहृसिद्धये यदिमंत्रेगुरुःसाक्षात् सर्वतंत्रेस्वयंहरः
नदद्यात्तारकांविद्यां दातेनैव वदेत्क्वचित् यदिभाग्यवशाद्हंस को
टिजन्मतपोबलात् प्रलभ्यतारकांविद्यां सभवेत्कल्पपादपः गोप
नीयागोपनीया तारामंत्रः सदाशिव यंत्रंमंत्रंचपटलं तंत्रंकवचमे
वच रहस्यंगुरुपीठान्त्र तारानिगममेवच गोपनीयंप्रयत्नेन तारना
मप्रकाशयेत् कुलकर्मरतोयस्तु सत्वभावविवर्जितः मंत्रेतंत्रेगुरौ
विप्रेलतायांवीरभावतः एतादृशायकौलाय शठायनकदाचन
योददातिवरंतस्मै दातारन्त्वशिवात्तया अर्थलोभीकामलोभीक
र्मलोभीनवःक्वचित् ददातियदिदेवेशि निरयेपततिध्रुवं शिव
हात्रिषुलोकेषु शक्तिहाब्रह्महाभवेत् सएवभ्रष्टःकौलेषु कोप्यध
होमहीतले कुलीनायमहेच्छाय महाभक्तिपरायच कौलसेवा
युतायापि शक्तिसेवारतायच तारभक्ताय शिष्टाय सदानन्दाय
मूलपूक एतेभ्यश्चप्रदातव्यं स्वस्वधामत्वमाप्नुयात् सद्गुणकं
लक्षणक्रांतं स्वयंलक्षणसंयुतः प्राप्यदीक्षाप्रकर्तव्या स्वस्था
निष्फलाक्रिया विल्वमूलेश्मशानेवापर्वतेवानदीतटे गुहगे
हेमहापीठे सिद्धिपीठे शिवालये एकलिंगेतडागेवा वृषभस्यशि
वालये दीक्षांकुर्यात्सदामंत्री जपध्यानादिसमाचरेत् पंचक्रोशांतरे
यत्र नलिंगांतरमीक्षते तच्चैकलिंगमाख्यातं मंत्रसिद्धिप्रदायकं

यदिभाग्यवशाद्देवि गंगातीरंप्रलभ्यते तत्रैवक्रियतेदीक्षाकोटि
कोटिगुणायते मातृदीक्षापितृदीक्षा दीक्षामातामहस्यच सोदर
स्यकनिष्ठस्य वैरिपक्षाश्रितस्यच दीक्षान्तेतीयदिवसे कृत्वाद्योनादि
कंशुभं हविष्यंतद्दिनेकार्य्य मुपवासंपरेहनि उरोगतांसमाधाय
स्वयंपुष्पादिकंचरेत् पंचघटांश्चसंस्थाप्य तत्रदेवांश्चपूजयेत् प्र
थमेगणनाथंच द्वितीयेचसदाशिवम् तृतीयेमन्दरीदेवी चतुर्थे
परदेवता पंचमेसर्वदेवांश्च सर्वविघ्नहरस्ततः स्वस्तिवाच्यततः
कुर्यात् सङ्कल्पंविधिपूर्वकम् गोमेदोवज्रविद्रामः सूर्यकान्तो·
विद्रुजः पद्मरागंमरकतं नीलश्चेतिनवोविदुः ततोमूलेनसह
स्रंच प्रजपेत्सद्गुरुःस्वयं कण्ठन्यासंततःकृत्वा तत्वन्यासंततःपरं
पुष्पाद्यालंकृतंशिष्यं चन्दनेनप्रलेपयेत् ततोरत्नघटंभस्योस्तो
यैःशिष्यंप्रसिच्यच शिष्यशीर्षेततोहस्तं दत्वाचाष्टोत्तरंशतं ज
पेन्मंत्रंगुरुःपुष्टः कपोलेमूलमुच्चरन् ऋषिछन्दःकीलकंच
शक्तिबीजमतःपरं एकदादक्षिणेकर्णे गायत्रींचत्रिधाजपेत्
ततोमंत्रंप्रवक्तव्यं स्त्रीदीक्षावामतःसदा एषविधिर्हिजानीतां
स्त्रीशूद्राणांचवामतः ततःपरिणमेद्देवीं श्रीगुरुंसर्वलक्षणम्
स्वयंजप्यततोमंत्रं दक्षिणादीन्समाचरेत् तारामंत्रेषुसर्वेषुप
र्वादीक्षाप्रकीर्तिता शिवस्यपूजनंकार्य्यं पार्थिवस्यनचान्यथा
सामान्यार्घ्यंप्रकर्तव्यं आसनादीन्विशेषतः योनिपीठादिसपी
ठं लिंगाग्रान्तस्यमूलकम् योन्यधःशेषपर्यन्तं त्रिसूत्रीकरण
स्विदम् नपूजयेत्पार्थिवंयः शिवलिंगंसुरेश्वरि नासपूजाफ
लंतस्य आगालंप्रजायते देवध्यानंततःकृत्वा प्रणवंशीर्षप्र
दापयेत् प्रणवस्यचपाशस्य कलासंलक्ष्यजापतः विघ्नदेहेशो

तारार. हू स. १.

पयित्वा भूतशुद्धिं समाचरेत् स्वनाभौ दक्षिणं पाणिं वामे पाणौ वि
न्यस्य च चतुर्विंशतितत्त्वेन सार्द्धं जीवस्तोलनं प्रदीपकलिकाका
रं सर्वतेजोमयं विभुं विभेद्य मारिवलं वक्रं परं ब्रह्मणि योजयेत् मू
लाधाराग्निशिखया सर्वदेहं विदाहयेत् सर्वरूपं शरीरं च पापेन पु
रुषेण च दक्षनासापुटं धृत्वा कलासंख्यां जपेद्वायुं पूरयित्वा ततो
वायुं चतुःषष्टिजपेन च कुंभयेत्परमं वायुं ततो द्वात्रिंशतं ज
पेत् रेचयेद्वाममतो वायुं लिंगदेहं विनाशयेत् वह्निबीजं जपा
देवि पूर्वसंख्याविभेदतः सर्वं भस्ममयं ध्यात्वा ततो भस्म विरेचनं
पृथ्वीबीजं ततो जप्त्वा कलया प्लावयेत्ततं महाविसृःस्वयं सा ता
दित्येवं तानसंकुलं पुनश्चन्द्रबीजेन चतुःषष्टिजपेन च स्थिरी
कृत्वा निजं देहं कुंभयेद्वायुमण्डलं वरुणं द्वात्रिंशज्जपेन श्रम
तेन विरेचयेत् साधयेत्परया भक्त्या दिव्यरूपं मनोहरं ललाटे च
कुं संभाव्य विभूतिं परिधारयेत् वामहस्ते समानीय पयश्च स्वकम
लकं यत्भस्मसमायोगं पृष्ठभस्म निकारयेत् प्रजपेत्तत्र मंत्रं च
शिवस्यापि षडक्षरं रुद्रः पंचाक्षरं जप्त्वा षोडशं संख्यकं प्रिये प
ठेत्तत्र महादेवि मंत्रमेतद्दृढं पुनः ॐ अग्निरिति भस्म जलमि
ति भस्मा सर्वाहराइदं भस्ममूर्त्त्यं बीजक्रियाणि तस्मातिद्भुता
न् शान्तं च पशुपाशविमोक्षणाय ॐ भस्मरूपं ब्रह्म परशक्ति
रिति रिता परं ज्ञानमेव भस्म ज्ञानं तत्स्वरूपिणं परमानन्दं
भस्मस्नानकल्पे व्यवस्थितं विदारयामि तद्रुद्रस्य स्मरणं पाशवि
मुक्तये ततश्च ब्रह्मणोगर्भं मंत्रं तस्य षडक्षरं रुद्रः पंचाक्षरं मं
त्रं पठित्वा धारयेत्सदा स्नानमुद्रां समासाद्य ललाटे विभुयात्कु
मं मूलेन प्रणवेनापि प्राणायामं समाचरेत् कनिष्ठानामि

कांगुष्ठे यन्नासापुटधारणम् प्राणायामः सविज्ञेयः पूरककुंभ
करेचकैः कलाचतुष्टयं तस्य द्विगुणेन विरेचयेत् क्रमात्क्रमा
त्रयं कृत्वा मानसेनापि पूजयेत् ज्ञानिनामपि सिद्धिः स्यान्न्यास
मेतत्समाचरेत् पशुपतये नमः इति शीर्षे मुखे च हरये नमः
कण्ठे श्रीनीलकण्ठाय रुद्राय उरसि न्यसेत् कंकाले पृष्ठे
य मूले श्रीशंभवे नमः पादयोर्भैरवाय दक्षिणाय दक्षबाहु
नः कलाय वामबाहौ च पृष्ठे तानाय पदव क्रोधाय सर्वगात्रेषु
विन्यसेच्छिवपूजने षड्दीर्घभाजाबीजेन हृदयादिषडंगकं
करांगन्यासमस्य दशादिग्बन्धनं चरेत् हृदये च उच्चार्य म
दं चैवाहरेत्तति महेश्वरचतुर्थ्यंतं नमो हस्तं गाटन न्वरेत् स्थल
पाणेरिहोच्चार्य सुप्रतिष्ठा भव स्वयं प्रतिष्ठाप्य ततः सिद्धे दत्वा वा
ह्यपूर्वंते पाद्यमर्घ्यं च गंधं च पुष्पं धूपं च दीपकं नैवेद्यादीनि द
त्वा च पूजयेत्परमेश्वरं मोक्षफलं समृद्धं तं च शिवलिंगे ददाति
यः पुराष्टितायुग्मपाणौ दक्षिणामिप्रयतात्मनः पुरःस्थितामू
लमंत्रं जपेद्दशसहस्रकं पशुपतये नमः इति लिंगं संस्थापयेत्
बुधः विल्वपत्रस्य माहात्म्यं वक्ष्यामि कः पुष्पं चरितं विल्वपत्रैर्वि
ना देवि लिंगपूजा तु निष्फला पूजयेत्परया भक्त्या चाष्टमूर्त्तिं शिव
स्य च आग्नेय्यां प्रपूज्याथ वेद्यां लिंगे शिवं यजेत् लिंगवेदी
भवेद्देवि लिंगं साक्षान्महेश्वरः तयोश्च पूजनात्साक्षात् देवी देवो
सुपूजितो ॐ शर्वाय क्षितिमूर्तये नमः ॐ भवाय जलमूर्तये नमः
ॐ रुद्राय अग्निमूर्तये नमः ॐ उग्राय वायुमूर्तये नमः ॐ भीमाय आ
काशमूर्तये नमः ॐ पशुपतये यजमानमूर्तये नमः ॐ महादेवा
य सोममूर्तये नमः ॐ ईशानाय सूर्यमूर्तये नमः पुष्पांजलित्र
यं देवि शंकराय निवेदयेत् सा पूजाफलमाप्नोति नान्यथा

तारार
हस्य·
॥

लवपूजनात् ततो मूलं प्रजपमत्र्यं देवि चाष्टोत्तरं शतं सजलैर्बिल
पत्रैश्च जपं लिंगे समर्पयेत् ॐ गुह्यातिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाण
स्मत्कृतं जपं सिद्धिर्भवतु मे देव त्वत्प्रसादान्महेश्वर त्वयि स्थिते
इति कवित्पाठः स्तोत्रं च लिंगार्चनचन्द्रिकादावनुसन्धेयः क
वचं च ततो मुखवाद्यादिकं चरेत् संपूज्य पार्थिवं लिंगं मुखवाद्यं
चरेत् बुधः शिवसायुज्यमाप्नोति तथाकरतलध्वनिं अर्द्धप्रद·
क्षिणं कृत्वा प्रणमेत्पार्वतीश्वरं यामेव गच्छेत्सोमेशीम् पुन
स्तत्रागतिं चरेत् पृष्ठे हस्तं समादाय सव्याजानुद्वयं तथा पृथि
व्यां संदत्वा अर्द्धचन्द्राकृतिर्भवेत् योदद्यात्संविदापात्रं शंक
राय महेश्वरि अश्वमेधकृतं पुण्यं पात्रेणैकेन जायते द्वादश्यांश
करो देवो लिंगं दृष्ट्वा तु पार्थिवं संविदापात्रमादाय सर्वं दद्यात्कृ
ताञ्जलिः नार्चयेच्छंकरस्यापि लिंगं यस्तु नरः क्वचित् नविप्र
भक्तः शूद्रो वा नशैवः स नराधमः नृत्यगीतवाद्यानामोच्चार
णेन शिवं संतोष्य संहारमुद्रया क्षमस्वेति विसृज्य स्थानं संकु
र्यात् हरस्य पार्थिवं लिंगं पूजयित्वा नरो यदि जले संस्थापयेद्दे
वि सदा सिद्धो भवेद्ध्रुवं पूजयित्वा तु यो लिंगं पार्वतीप्रियमुत्तमं
स्थापयेद्दुर्बिरौद्रेण दत्त्वा शूकं प्रयाति सः शिवलिंगं पूजयित्वा भू
मौ संस्थापयेत्किल अथवा स्थापयेत्तोये दत्त्वा शूकं [illegible] त्र च य
त्र यत्र नरकं छति सत् स धीमिर्नैकार्य्यं दरिद्राभिभवं च कार्य्यं
किंतु महालिंगेश्वरतंत्रे उभयत्र दोषश्रवणात् दत्त्वा शूकं व्रजे
त्र्चेति श्रवणाच्च भूमौ स्थापनमेव कार्यं तदभावे जले वा क्षिपे
त् शस्तं भागीरथीजलं विना न जले पूजयेत् न जले पूजयेच्छ
स्तं भागीरथीजलं विना इति यामले त्रिपुरानन्देन मद्गुरुणा·
प्याख्यातं पूजने गंगाजले बिल्वपत्रादिभिर्विनापि नच सामा

न्यजले जले सामान्यजले न स्थापयेत् मुद्रादर्शनादिभिर्न पूज
येदित्यर्थः तथा तारातिगमे महालिंगेश्वरतंत्रे च पार्थिवं नार्च
यित्वा तु कालीं तारां च सुन्दरीं अर्चयेद्यस्त्रिलोकस्थः सगच्छे
द्यमयातनां एतेनादौ महाविद्यां पूजयित्वा शिवपूजां वदन्ति
तत्र लिंगार्चनचंद्रिकायां महाविद्यां पूजयित्वा शिवपूजां समा
चरेत् अन्यथा करणे देवि नपूजाफलमाप्नुयात् इति महावि
द्यानां प्रशंसार्थं शिववाक्यं तथा च त्रिपुराकल्पे यावन्न पूजये
ल्लिंगं पार्थिवं साधकाधमः तस्य पूजां न गृह्णाति सुंदरी तारका
सिता इति ब्रह्मानन्दपरमहंसपरिव्राजकाचार्यतीर्थावधूतवि
रचिते तारारहस्ये शिवलिंगपूजनम् ॥ शक्तिसारे प्रातःकृत्यं
चरेदादौ प्रातःसंध्यां ततः परं ततः स्नानं विधायाथ संध्यामथा
ह्निकीं तथा शिवपूजां ततः कुर्यात्तथा तर्पणं जनं शिव ततः पू
जां विधाय तत्त्वा ततो होमं समाचरेत् बलिं दद्यात्ततो देव्यै षोढा
कुर्यात्ततः परं भोगं दत्वा महादेव्यै सायंसंध्यां समाचरेत् ततो
योगो विधातव्यस्ततः साधनमुत्तमं एवंप्रकारमासाद्य तारकां
साधयेद्यदि तदा सिद्धिमवाप्नोति नान्यथा कल्पकोटिभिः स्त
वं च कवचं चापि सहस्रान्तं पठेत्ततः अपठेत्साधकश्रेष्ठ सिद्धिसं
ध्यां कार्यसिद्धये एतेन शिवपूजास्तर्पण तत्समकर्त्तव्यत्वं तदेव
लिख्यते तारासारे निगमे च नपूजाफलमाप्नोति विना स्तर्पणेन
नेशिव तस्मादर्ह ततः पूर्वं मन्तर्यागं समाचरेत् तथा चैकजटा
मते स्वकीयहृदये ध्यायेत् सुधासागरमुत्तमं तन्मध्ये रत्नद्वीपं
च सुवर्णवालुकामयं पारिजातवनं तत्र रत्नानां चापि मन्दिरम्
धमण्डपं तत्र संचिंत्य तत्र कल्पद्रुमं स्मरेत् तन्मध्ये मणिपीठं च ना
नामणिविभूषितं चतुर्दिक्षु शवा मुण्डाः चितांगाराऽस्थिभूषणम्

तारार हस्य ११

विभाव्य यत्नेन मंत्री तन्नहीपेवसेत्स्वयं ब्रह्मरंध्रे सहस्राख्ये महादेवं
जगद्गुरुम् तस्य वामस्थितां देवीं तारां तारस्वरूपिणीं विभाव्य प्रण-
मेद्दिव्यां प्रातःकृत्यमितीरिता ब्रह्मरंध्रे बिंदुरूपं श्रीकंठं तीर्थमुत्तमं
प्रकृत्य साधकस्तत्र स्नानं सर्वमलापहं वर्णबीजस्वरूपेण शिव
तीर्थं हृदि न्यसेत् मध्ये सुषुम्नानाड्यास्तु स्नायात्साधकसत्तमः
इति स्नानं स्वकीयहृदये ध्यायेत् सिंहासनमनन्यधीः तत्रस्थं
भावयेत्पश्चात् ज्ञानानन्दस्वरूपिणीं शिवं तत्र समाभाव्य सर्वा
लंकारभूषितं दिगंबरं महाकायं उन्मत्तं कामभावतः पश्चा
याम्रूर्द्ध्वलिंगं च भावयेत्साधकाग्रणीः भावयेच्च ततो देवीं आ
नन्दानन्दरूपिणीं तप्तकांचनवर्णाभां सर्वालंकारविभूषितां
पारिजातान्वितां देवीं कर्वरीं परिभावयेत् त्रिसन्ध्यं सन्ध्या
कर्तव्या मंत्रसिद्धिमभीप्सता महाकामेश्वरी देवी पिता कामे
श्वरः शिवः अष्टावानावयित्वा च अष्टसिद्धीश्वरो भवेत् इति
सन्ध्या सर्वतेजोमयीं देवीं शिवशक्त्यात्मिकाम् ज्वलत्सूर्य
शिखंडाभां तडित्कोटिसमप्रभां भावयेत्साधको यस्तु ध्यान
योगेश्वरश्च यः इति ध्यानं विधातव्यं साधकैर्मंत्रसिद्धये इति
ध्यानं ब्रह्मरंध्रे चन्द्रपात्रात् तर्पयेत्तारिणीपरां तत्रस्य सूर्यपात्रा
द्वै अर्घ्यं दद्यान्मनोहरं दद्यात्तानं ततः पाद्यं प्राप्तसिद्धियतिग्रहं
स्नानदानं प्रणम्य महिमा प्राप्य सत्तमं आचारपद्ममेनाथ स्व
यस्तु पद्मसत्तमं आनन्दपद्मं दातव्यं पद्मं च साधकार्चनं दश
पद्मं च प्रदद्यात् सगच्छेत्तारकापदम् त्रिलोकस्य भद्रद्वयेः पू
जयेत्साधकोत्तमः तत्र दद्यात्तारकायै मत्स्यमांससमन्वितं तदा
सिद्धिमवाप्नोति नात्र पात्र कुलार्चनात् इति पूजा ॥ ॥प्रज
पेद्वर्णमालाभिर्न्यासपूर्वं कुलेश्वरः हृत्पद्मे षोडशपत्रस्थे वि

न्यसेत्षोडश स्वरं पूर्वादितः समारभ्य वह्निकोणान्तपत्रतः आधा
रे विन्यसेद्दिव्यं ककारादिचतुष्टयं पश्चिमादिदलेन्यस्य उत्तरान्तं
स साधकः लिंगमूले न्यसेन्मध्ये षड्दले वा त्वरक्रमात् ङकारादि
डकारान्तं षड्वर्णं साधकोत्तमः नाभिमूले न्यसेद्वर्णं ढादिठान्तम
नोहरं दक्षिणादिक्रमान्न्यस्यान् वर्णरूपान्महामनून् विन्य
सेन्मालमूले च चतुर्दशदलान्विते ढकारादि सकारान्तं इत्थं व
र्णं न्यसेद्बुधः ललाटे च भ्रुवोर्मध्ये हक्षौ वर्णौ न्यसेत्सदा आदौ दक्षे
तथा वामे ऊर्ध्वपर्णे सुनिश्चितं द्वादशार्णे न्यसेद्धीमान् कादि
ठान्तान्सुसिद्धये उकारादि विसर्गान्तान्सहस्रारे न्यसेत्सदा एवं वा
स्तुसारं विना न्यासेन पार्वति अंतः पूजां चरेद्यस्तु सगच्छे
यमसादनं इति मातृकान्यासं कृत्वा वर्णमालया जपेत् सा
नं अकारादि लकारान्तं हृत्पद्मे क्षमध्यतः नादबिंदुसमायुक्तं
वर्णान्ते प्रजपेत्तन्तु अनुलोमविलोमेन जपेद्धीमान्यथा तं इकुचु
टु तु पु यु शु अष्टवर्गेषु अष्टसं जपेत् अ अवर्गः षोडशस्वरवर्णः
कु कवर्गः चु चवर्गः टु टवर्गः तु तवर्गः पु पवर्गः यु यवर्ग श
तवर्गः शु शवर्ग षड्वर्णः ताराणिवे नादबिंदुसमोपेतः सर्व
वर्णव्यवस्थितः स्त्रीसहयोरेतदेव नादबिंदुविवर्जितं नादबिंदु
समायुक्तं जपेन्न्यासे च मोक्षदं एतेन मोक्षश्रवणात्सर्ववर्णानाम
ईवं द्वादशभूषितवर्णं जपेन्न्यासे चाधिकारः स्त्रीशूद्रयोस्तु विसर्ग
नकारबिंदुलांनचंद्रवर्णवियोगः तथाचतारासारे निष्कंदन
वोढ्वर्णं जपेन्न्यासे च श्मलरक अन्यथा कारणान्मृत्यो नारकं या-
ति निश्चितं स्वकीयहृदये ध्यायेद्योनिमंडलमुत्तमं राजभिश्चस
मोपेतं त्रिकोणं सर्ववर्णकं कामाख्यायोनिसंभाव्य नीलपद्ममनु
स्मरन् हृन्तेषोडशावारं च कृत्वा लिंगोद्भवैर्धिया ततः प्रदक्षिणं कृ

तारार
हस्य
१३

ध्यानमानसेनपिवांत्रयं इत्यंतर्यजनंसूक्ष्मेहत्वापूजयेत्सदा नसू
जाफलमाप्नोति तारायाःकोटिजन्मतः इत्यंतर्यजनं॥ ॥
अथोग्रतारांतर्यागं अथ उग्रताराया अंतर्यागंवदाम्यहं स्वकीये
हृदये ध्यायेत्स्वधामसागरमुत्तमं हृत्पद्मेषोडशारे च तर्पयेदुग्रतारि
णीं दलेदले महादेवी मूलमंत्रमनुस्मरन् तस्याध्यानोक्तेनहस्तमं
त्रेणानेनसाम्प्रतं ॐनाभिचैतन्यरूपाग्नौ हविषा मनसा स्रुचा स
ुषुम्नावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तीर्जुहोम्यहं प्रकाशाकाशहस्ताभ्यांम
वलम्ब्योन्मनीस्रुचा धर्माधर्मकलास्नेहपूर्णवह्नौजुहोम्यहं
ततश्चवर्णमालाभिर्जपेदष्टोत्तरंशतं प्रदक्षिणीकृत्यततः प्रणिप
त्यसविचारेत् इत्युग्रतारांतर्यजनं॥ ॥स्वकीयहृदये
ध्यायेत्षोडशारांनीलरूपिणीं प्रत्यालीढपदांदेवीं व्याघ्रचर्मावृतां
कटौ हास्यवक्त्रांमहाघोरां यजेन्नीलसरस्वतीं विपरीतरताशक्तां
वाणीशक्तिप्रदायिनीं पाययित्वासुधाधारांमत्स्यमांससमन्वितां
चषकेनददेत्वक्त्रे आसवंमांससंयुतं महाहृदिपरंध्यायेन्नीलवा
णीसरस्वतीं आसवोन्मत्तहृदया शिववक्त्रे पुनःपुनः मधानवात
योगेन चुंबनंचकरोतिहि पादपद्मंमहादेवि विष्टत्यनिजहस्ततः
उत्थाय तारिणीवक्त्रात्त्वुंभति पुनःपुनः तस्यवक्त्रेप्रदद्याच्च मत्स्य
दक्षमहासवं दद्यमत्स्यंदद्यमांसंषोणितंमद्यदेहतः सूकरस्य
चमांसंचमत्तलिंगामृतंतथा दद्यान्नीलसरस्वत्यै उच्छिष्टंस्ववक्त्र
के पुनःपुनःपूजयित्वा पूजयेद्वर्णमालया इत्यंतर्यजनंप्रोक्तं नी
लवाण्यःसुशोभनं योर्चयेत्परयाभक्त्या हस्तेतस्यसदाभवेत् सर्व
सिद्धिर्महादेवि वक्त्रेवाणीवसेद्ध्रुवं दिवारात्रौकुलाचारे एवंयस्तु
विभावयेत् तस्यभोगश्चमोक्षश्च इच्छासिद्धिःकरेवसेत् इतिनील
सरस्वत्यांतर्यजनम् अथपकजटामंत्रोद्धारः आलेणतरवर्ण

नाष्टकोणंकर्णिकागतं आलेणनामसदालेख्यत्रिकोणंकर्णिका
गतं मध्येकूर्चंलिखेद्धीमान्हजनद्वयमतःपरं ततश्चाष्टदलंलेख्यंच
तुर्बीजसमन्वितं पूर्वेलज्जावधूदेवेउकारेफःप्रकीर्तितः पश्चिमेद
समाख्यातं कोणेचरेणकायुतं चतुरस्रंचतुर्द्वारंलिखेद्यंत्रंसुशो
भनं एवंयंत्रंपरिस्यज्यभित्त्वयंत्रेप्रपूजयेत् तस्मादस्याहृषाप्यपदे
वीयानिहरंप्रति अस्याभेदेनतारायाःत्रिकोणंचत्रिहृत्तंवलिखे
च्चापिचतुर्दलं ततश्चाष्टदलंलेख्यंद्विहृत्तंतदनन्तरं चतुरस्रंचत
द्वारंकामतारप्रपूजने॥ ॥ ॥एतासांधारणंयंत्रंयथा—
त्रिकोणंसाधकाख्यांच षट्कोणंतदनन्तरं लिखेदष्टदलंपद्मं
षोडशस्वरसंयुतं पद्मावत्याश्चमंत्रेणसप्तवर्णेनवेष्टयेत् चतुर
स्रंचतुर्द्वारंकोणेवज्रसमन्वितं इति॥ अथोग्रतारामंत्रं
नवकोणंलिखेदादौ पंचपत्रसमन्वितं द्विहृत्तंद्विगुणंपद्मंसर्वत्र
रेणभूषितं चतुरस्रंचतुर्द्वारं उग्रतारप्रपूजने षट्कोणंचचतुष्को
णंपंचवृत्तसमन्वितं लिखेदष्टदलंपद्मंचतुरस्रादिकंतथा वर्त
लंबिंदुसंयुक्तं षट्कोणंतदनंतरं लिखेदष्टदलंपद्मंभूगृहंतदनंत
रं॥ ॥ अथनीलतारिणीयंत्रं त्रित्रिकोणंसमंलेख्यम
ध्येबिंदुसमन्वितं द्विवृत्तंषट्दलंविद्धि त्रिवृत्तंद्वादशदलं पुनर्वृत्त
त्रयंलेख्यंचतुर्द्वारात्मकंगृहं द्वित्रिकोणंचषट्कोणंवृत्तंचाष्टदलं
तथा पुनर्वृत्तंकलापत्रंचतुर्द्वारात्मकंगृहं साधारणमेकजटाप्रक
रणोक्तंसर्वत्र इतिनरयंत्रोद्धारः अथमंत्रसंस्कारः तारातिगमे
ताम्रपात्रेकपालेवा श्मशानेकाष्ठनिर्मिते स्वर्णेवाप्यथवालोहेयं
त्रंकुर्याद्विधानतः संस्कारस्यनित्यतामाह तारासारे असंस्कृतेनये
यंत्रेपूजयंतिनराधमाः ज्ञानंपुण्यंनचैतेषां साधनेसिद्धयःकथं
यंत्रेलिखित्वायेपूजांनकुर्वंतिदिनेदिने तेषांपूजांनगृह्णंतिदेवा

यथास्थापयेत् तत्रैव यंत्रसंस्कारे त्वनेन शक्तः पुष्पयंत्रे प्रपूजयेत् अथ
गयांजवायां च द्रोणे च करवीरके गौरीपट्टे शिवस्यापि तत्पात्रे च
वा पुनः अभावे सर्वमंत्राणां शालिग्रामे जले र्चयेत् स्वमंत्री सर्वव
र्णेषु तयंत्रेच प्रपूजयेत् शालिग्रामे तथा यंत्रे शास्त्रेस्मिन् योषितः
गौरीपट्टे तु पूजायां पाषाणादौ न पार्थिवे तथा शक्तियामले — पा
र्थिवे योनिवेद्यास्तु पूजनेन श्रेण नाशाहतत् पद्यते नवके गौरेन मोदः
कोटिजन्मतः ॥ इति ॥ रक्तासनस्थितो वीरः कामाख्यामुखेष
वव लिखेदष्टदलं पद्मं कुंकुमेन स्वसिद्धये तत्र संस्थापयेद्यंत्रं पंच
गव्येन सेचयेत् वीजेन मूलमंत्रेण अस्त्रेण पुष्पताडनं मूलेनति
लिपिष्ट्वं लेपयेच्चन्दनेन च गंधपुष्पादिनैर्यंत्रं समभ्यर्च्य वि
लोकयेत् ॐ यंत्रराजाय विद्महे सर्वाधाराय धीमहि तन्नो यंत्रः
प्रचोदयात् एतया च गायत्र्या शतैस्तमभिमंत्रयेत् देवताभा
वमापाद्य मूलमंत्रशतं जपेत् प्रतिष्ठाक्रमेणापि प्रतिष्ठाप्य
निरीक्षयेत् गायत्र्या देवतायास्तु शतं तमभिमंत्रयेत् देवताभा
वमासाद्य मूलमंत्रशतं जपेत् देवीं तत्र समावाह्य दशमूलेन मं
त्रयेत् पुष्पांजलिमेकं दत्वा उपचारैश्च पूजयेत् कलाभिर्दशभि
र्वापि पंचभिर्वाप्यशक्तितः तर्पणं तु ततः कृत्वा शतमष्टोत्तरं हो
त् होमकर्मण्यशक्तश्चेत् द्विगुणं जपमाचरेत् प्राणप्रथार्थ्यं त
यंत्रे सदा सद्भावसिद्धये गुरुणा कारयेद्वापि स्वयं वापि विशोधये
त् ब्राह्मणानां क्षत्रियाणां वैश्यानां हरसुन्दरि योषितामपि शू
द्राणां चाधिकारोत्र सद्धियो सर्वत्र होमे पूजायां संस्कारे बालक
स्य च प्रयोगेयत्र संशुद्धो स्त्रजः संस्कारकर्मणि शवानां च चितानां
च लतानां चापि साधने लज्जास्थाने प्रणवस्थाने ह्रीं बीजं वह्निवल्लभा
स्तस्थाने कूर्चबीजं बोध्यं कामबीजकं स्वर्गमोक्षप्रदं विद्धि स

र्वत्र सूरयोषिताः ॥ इति श्रीब्रह्मानंदपरमहंसपरिव्राजकाचार्यवि
रचिते तारारहस्ये यंत्रसंस्कारः ॥ अथ मालाप्रकरणं तारानिगमे —
नृकपालस्वखण्डेन रचिता जपमालिका महाशंखमयी माला अक
स्मात्सिद्धिदा स्मृता दंतजैर्वा प्रकर्तव्या तथा वांगुलिपर्वभिः काली
तारा महाविद्या यंत्रेति संस्मृते द्विता अभावे स्फाटिकी माला महा
शंखस्य शंकर योजयित्वा जपेन्मंत्रं सर्वकामार्थसिद्धये महाशंख
जपाहस्त्रयकस्मात्सिद्धिभाग्भवेत् मंत्रसिद्धिः स्फाटिके स्याद्रुद्रा
क्षे सर्वसिद्धिभाक् कुशग्रंथि शांतिके स्यात्खरदंता च मारणे उच्चा
टने चाश्वदंता वश्ये प्रवालमालिका विद्यायां च धने चापि स्त्रिया
माकर्षणे तथा शत्रूणां सत्त्वेनापि मालारौप्यमयी तथा संस्का
रे नित्यतामाह — असंस्कृतमालाभि मंत्रं जपति यो नरः तस्येष्ट्वा
फलापम्पं देवी यातिहरं प्रति त्रिकोणं संलिखेद्भूमौ मालां तत्र निधा
पयेत् देवप्रतिष्ठामंत्रेण तत्र देवीं प्रतिष्ठयेत् संस्थाप्य तं ततो मैव
सहस्रविंदुकं क्षिपेत् सिंदूरकरवीराद्यैः पूजयेत् तारिणीपरां तत
श्रीगोमयाष्टकं गणाष्टकं च मालिकां गोपयेद्ध·· यत्नेन गोप्य
येत् दर्शयेत् अपमत्स्यगतस्यापि चास्थिविप्रेतरस्य च स्पर्शने
येदेव शीघ्रं चास्थि चादाय यत्नतः धमस्या ग्रथयेन्मालां रक्तसूत्रेण वा
पुनः इति महाशंखमाला अथ मासामालामाला मारणे पंचदशाक
मष्टादश सदोच्चाटे अष्टाविंशतिमालाभिर्वश्ये च आकर्षणे तथा
धान्यार्थं त्रिंशता जप्यं सिद्धो स्यात्पंचविंशतिः एकपंचाशन्मनु
भिः सर्वसिद्धिमवाप्नुयात् ब्राह्मणीकन्यकापात्र अनूपास्या
त्कलेवरं कुमसूत्रैश्च कर्तव्यं वर्ज्यं सर्वसरावहं शांतिके कर्पास
त्रं स्यात्सिद्धौ स्यादुक्तसूत्रकम् ज्ञानसूत्रं वर्णरूपे हरसूत्रं त
मारणे आकर्षणे नीलसूत्रं यमनी सर्वसिद्धिदा त्रिगुणं त्रिगुणी

कृत्वा दृढं रज्जुसमन्वितं साद्धद्वयावेष्टनेन ग्रंथिं कुर्यात् यथा दृढम्
ब्रह्मग्रंथियुतं कुर्यात् द्विपंचाशत्त्रिवेष्टितां अथवा ग्रंथिकं तत्र दृढ
रज्जुसमन्वितं पद्मसूत्रमयी माला सर्वसिद्धिप्रदा मता अथ शो
धनम् अश्वत्थपत्रनवकैः पंचाकारं तु कारयेत् तन्मध्ये स्थापयेत्
मालां मातृकामूलमुच्चरन् क्षालयेत् पंचगव्येन वामदेवेन चार्चये
त् वामदेवस्तु महाकालार्णवे ॐ वामदेवाय सर्वसिद्धिप्रदाय
सर्वपापहराय सर्वमालिकेश्वराय ॐ ह्रूं ॐ ऐं क्रूं फट् इत्यनेन चंद
नकुंकुमगोरोचनादिभिर्घर्षयेत् तत्वाज्ञेनैतन्नेनात्मा वामदेव
स्तु वैदिकः कुलाचारविहीनानां न वेदाः फलदायकाः ॐ ल
ज्जाते सभगा चैव वामभं कामपवर्ग एतेन वीक्षणं कुर्यात् तारा
मंत्रस्य सिद्धये इति वीक्षयेत् ततः प्राणाभिमंत्रितं मूलेन कुर्यात्
ततो मातृकावर्णैः प्रत्येकं विंदुं निक्षिपेत् प्रतिमासमूलेन दे
वीं तर्पयेत् मूलेन स्नापयेन्मालां कुंकुमेनानुलेपयेत् चर्वयेद्वि
धिवोधेन कामबीजेन पूजयेत् ततश्च मूलमंत्रेण मालोपरि शतं
जपेत् तत्र देवीप्रतिष्ठाविधिना प्रतिष्ठापयेत् ततश्चावाहनमु
द्राभिरावाहयेत् ततः षोडशोपचारैः पंचोपचारैर्वा पूजयेत् तत
श्चाष्टोत्तरशतं हुनेत् तदशक्तौ द्विगुणजपः ततः सप्रदक्षिणं कृ
त्वा प्राणायामं कृत्वा करांगषडंगन्यासौ विन्यस्य मालां शिरसि
संवेष्टगोपयेत् गुरुविमुखेन संयोज्य पुच्छं पुच्छे नियोजयेत् मु
खतः प्रजपन्मंत्री पुच्छेनानकदाचन पुच्छतः प्रजपित्वा तु शो
कदुःखभयादिकं कृतांजलिर्यस्य देवी तस्याधिनरकं किल
नमस्कृतिर्नैवसिद्धिविघ्नस्तस्य सदा भवेत् शतेजाते भवेद्रोगोध
नेन बहुदुःखदं हेलनात्सिद्धिहानिः स्यात्तस्मात् यत्नपरो भवेत्
इति मालासंस्कारः अथ होमः प्रागग्रंउदगग्राश्च तिस्रो रेखा विले

खयेत् तन्मध्ये चतुःकोणमुल्लेपम् कुर्याद्विपश्चात्ततः त्रिकोणमादौ लि
खेत् तन्मध्ये लज्जासमन्वितं हूं ततश्च षट्कोणं कोणवज्जवतुष्टयं
गजकुंभं वा स्वकोणे द्वारयोनिद्वयं द्वयं अष्टयोनियुतं वक्रं गजकुं
भचतुष्टयं एवं कृत्वा एणस्थंडिलं वा कृत्वा देवीं समभावयेत् अस्मै प्रपूज
येद्विलस्य पूषा स्मात्स्थलधारिणं वायव्यं चापि मल्लाणं नैऋत्यां इ
न्दुपवत लक्ष्मीसरस्वती पूर्वे द्वित्रिकोणे प्रपूजयेत् शचीकुस्यो
त्तरस्यां छायां गंगां च पश्चिमे दुर्गां देवीं च त्रिपुटां दक्षिणस्यां प्रपू
जयेत् आग्नेये च यजेद्देवान् सकंदेशपुरंदरान् यजेद्देवीं जगाधि
पु ब्रह्मविष्णुरुद्रकान् देवीं प्रपूजयेत्पश्चात् त्रिकोणेषु सदाशिव
दुर्गां कांचीं तथा कालीं त्रिपुरां भैरवीं तथा असितां पूजयेत्कोणेता
रिणीमोददायिनीं मध्ये प्रपूजयेत् हस्ययष्ट्या पंचोपचारकैः देव्या·
योनिं समभाव्याष्टभावयेद्रजोयुतां पुष्पांजलित्रयं दत्वा कांडं तत्र
निपातयेत् ततो वह्निं समानीय कांस्यपात्रे स्थितं शुभं ॐ क्रव्यादे
भ्यो हुं फट् स्वाहा इत्यनेन त्यजेद्बुधः पुनर्मूलेन चानीय योनिमध्ये
निधापयेत् योनिमुद्रां प्रदर्श्याथ मूलं तत्र जपेद्दश तत्र देवीं चिंत·
यित्वा रजस्वलायोनिमंडले गंधपुष्पेण संपूज्य देवीं सर्वार्थसाधिनीम्
ॐ चित्पिंगल हन २ पच पच मथ मथ विध्वंसय विध्वंसय मम
दुष्टान्पापान् सत्वान् शत्रून् ग्रस ग्रस पिब पिब अनेन होमेन
सर्वांस्तान् तापय मम सर्वकार्याणि साधय स्वाहा इति पठित्वा व
ह्निं ध्यापयेत् रजोगुणसमुद्भूतं रक्तवर्णं त्रिलोचनं द्विभुजं सर्वपा
पघ्नं समिद्धं विस्फुटोमुखं नानालंकारसंयुक्तं वह्निजिह्वासमन्वि
तं एवं ध्यात्वा अग्नेस्त्वं वरदनामासि इति नाम कृत्वा वरदनामाग्नि
रेहागच्छ गच्छ इह तिष्ठ तिष्ठ मम सर्वकर्माणि साधय स्वाहा

तारार
हस्य
१९

इत्यावाहयेत् ततो मूलेन नमस्कुर्यात् एवमन्यस्यापि अक्षवस्य च आ
ज्यपात्रस्य दक्षिणभागाद् आज्यं गृहीत्वा मूलेन अग्नेर्दक्षिणनेत्रे जुहुया
त् तथा वामभागाद् आज्यं गृहीत्वा वामनेत्रे मध्यतो मध्यनेत्रे ततो म
हाव्याहृतिभिः ॐ भूः स्वाहा ॐ भुवः स्वाहा ॐ स्वः स्वाहा ॐ भूर्भुवः
स्वः स्वाहा इति सोमसूर्ययोर्विना ततो मूलेन एकादशाहुतिं हुत्वा
श्रीताराद्याः पीठदेवताभ्यः स्वाहा ततः अक्षोभ्यक्षयं ततः
काम्यकर्मचेत्संकल्पतिथ्यं चेन्नतथा त्रिमध्यतितेन प्रकृतहोमं स
माप्य श्रीसद्वीतरो महाव्याहृतिभिर्हुत्वा आवरणदेवताभ्यः आ
ज्याहुतीर्हुत्वा वह्निं गन्धपुष्पमालातांबूलैरभ्यर्च्य श्रीसदाशि
वं पूर्वमावाहतिमग्नये दत्त्वा मूलेन पूर्णाहुतिं दत्त्वा वह्निं प्रदक्षिणी
कृत्य प्रणम्य कामोदक्षिणाभिः तिलकं तन्मूलेन संहारमुद्रया
क्षमस्वेति विसर्जयेत् इति होमः यत्रास्ति कमलाकृताजलिप
रादीक्षयन्तासारदा तारवाक्यमनुस्मरन्प्रियतमे वामावचः
कारणं ब्रह्मानन्दकृतो हस्साधनविधौ ताराहस्ये शुभे दीक्षा
दौ पटलो द्वितीयः शुभदः सत्यः स्वसिद्धिप्रदः ॥ ॥ ॥
अथ मंत्रविस्मरणप्रायश्चित्तं ताराविरामे तारार्णवे चन्द्रमसां भ
वस्थान्येव कालीतारास्तविद्यास्तु यदि स्यान्मंत्रविभ्रमः तारा
पूजां ततः कृत्वा चैकलिंगे शिवालये कृष्णासनस्थितो वीरो जपे
त्पद्मावतीमन्त्रं एकादशसहस्राणि ततो मंत्रस्मृतिर्भवेत् काली
तारास्तविद्यास्तु चक्रचिंता न विद्यते अरिदोषादिदोषैर्न लोको
लिप्यते क्वचित् यदि भाग्यवशाद्देवि तारामंत्रं प्रलभ्यते करणी
न्यधिकं चक्रं न च तत्र परीक्षयेत् ताराविद्याचक्रमध्ये न कदाचिद्व
नी भवेत् महाचीनक्रमं प्राप्य सर्वसैर्वज्ञो भवेत् तस्मादेवाश्च

स्मरणात् आगमोक्तेऽपि च साधकः साधने पूजने वापि महाचीनं त्यजेन्न
च महाचीनं महानीलं न साधयति यो नरः न तस्य साधने शक्तिः कल्पी
पाके महीयते वामाचारं परित्यज्य पूजनं न जपं चरेत् सर्वाचैकार्के
चोरं यावद्दिक्षु चतुर्दश वामाचारं विना देवि तारायाः परिपूजनम्
पुण्यकार्यं मरणघोरं पदे चरन्कार्यं च न पूजा तन्न योग्यस्य न संभवेत्
चरणं महाचीनक्रमं कृत्वा सर्वाचैकार्काणि पदं पंचतत्त्वं वि-
नादेवि ब्राह्मणः शूद्रतामियात् पंचतत्त्वयुतो देवि शूद्रोऽपि विप्र
तां व्रजेत् ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्राश्चैवान्त्यजास्तथा महा
चीनक्रमं कृत्वा शिवः साक्षाद्भवेत्स्वयं कौलं दृष्ट्वा यदा कौलं तस्य पू
जां न कारयेत् चक्रे स्थिता यथा मंत्री लतायोगं समाचरेत् मध्ये चक्रे
स्थितः कौलः शक्तिभ्यः साधकाय च दानं नैव मनश्चक्रे स्वयं नेतं प्रव
र्तते अथवा दिवसं प्राप्य कुलपूजां चरेन्न च साधकानपि शक्तिस्व
स्वेच्छाचारैर्न तोषयेत् प्रसन्नमनसा वापि सत्कौलाय प्रदीयते स
र्वसीयकुलैः सार्धं क्रियते चक्रतत्क्रिया तस्याश्च मालाच पूजाप
द्धतिरेव च धारणस्यापि कवचं हीयते योगिनीगणैः वह्निना दह्य
ते वापि जले वापि प्रलीयते चौर्याद्वा नीयते कश्चित् तत्सर्वं योगिनी
गणैः एवं चेज्जायते वत्स यंत्रादिहरणं शिवः पंच कौलान्समानीय
कुमारीं च विशेषतः गंधादैश्च संपूज्य वंदयेच्छिरसा ततः होमं
कुर्यात्सहस्रं तु चक्रमध्ये स साधकः अष्टोत्तरशतं कुर्यात् तर्पणं स्था
पकोऽनमः दशमी ताम्रेवेनापि सर्वदोषैर्न लिप्यते यंत्रादिनाशे वै
तत्र प्रायश्चित्तं शिवोक्तितः प्रजपेद्वर्णमालाभिः रक्षेत्शतमत
म् ॥ अथ पंचतत्त्वसंस्कारः लाक्षारुणगृहे वापि कामा।
त्मा वदेन नः सर्वं गारवेषां च कुर्यात्साधकसत्तमः सिन्दूरं
कुंकुमं वापि धारणं कुलचन्दनं वामभागे कृताशक्तिः सर्वाभरण

शोभना गंधपुष्पादिनैवेद्यैः पूजयित्वा तु साधकः षट्कोणं बिंदु
तारार युक्तं हृद्यं वापि त्रिकोणकं पुनरष्टदलं चतुष्कोणं कुंकुमेन विलेखयेत्
हस्य· रक्तचंदनसंलिप्तं रक्तवस्त्रेण वेष्टयेत् मूलमंत्रेण संवीक्ष्य योनिमुद्रां
१३ प्रदर्शयेत् देवतां तारयेत्तत्र परमानन्दरूपिणीं प्रणमेत्पंचमुद्राभिः
कारणाधारमुत्तमं ह्रीं नमो योनिमुद्रादौ फ्रं नमश्च हस्तांजलौ क्लूं
नमः कलमुद्रायां स्त्रौं नमो मत्स्यरूपके ह्सौं नमः संपुटाकारे पंचमु
द्राः समीरिताः प्रोक्षयेन्मूलमंत्रेण धूपयेत्तेन कारणं गंधपुष्पं ततो
दत्वा प्राणायामं समाचरेत् ऋष्यादिन्यासं कृत्वा तु करांगं षडं
गकं वर्णन्यासं ततः कृत्वा पंचमुद्राः प्रदर्शयेत् धेनुं योनिं च मत्स्यं च
शंखं खेचरीं ततः परं ह्स्लं दत्वा ततः पाशे पदे मंत्रमनुत्तमं ॐ एकमे
वपरं ब्रह्म स्थूलसूक्ष्ममयं ध्रुवं कचोद्भवां ब्रह्महत्यां तेन ते नाशया
म्यहं ॐ सूर्यमंडलसंभूते वरुणालयसंभवे अमाबीजमये देवि
शुक्रशापाद्विमुच्यतां ॐ देवानां प्रणवो बीजं ब्रह्मानंदमयं यदि तेन
नसत्येन देवि शिवब्रह्महत्यां व्यपोहतु ॐ वां वीं वूं वैं वौं वः ब्रह्मशा
पाद्विमोचितायै सुधादेव्यै नमः इति दशधा जपेत् ककारो रेफसं
युक्तः षष्ठी चैव चन्द्रसंपुटं सुधाकृष्णशापं मोचय मोचय अमृतं
श्रावय श्रावय स्वाहा इति दशधा जपेत् ॐ क्रौं क्रीं क्रूं क्रैं क्रौं
क्रः कृरिकाभवशोभितं सर्वपश्चजनमनस्त्वधीन्द्रियाणि स्तंभ
य स्तंभय नाशय नाशय चालय चालय इति त्रिः ॐ परमस्वामिनि
परमाकाशशून्यवाहिनि चंद्रसूर्याग्निभक्षिणि पात्रे विश विश
स्वाहा इति त्रिः तन्मध्ये भावयेद्देवीं अमृतानन्दनन्दिनीं सूर्यको
टिप्रतीकाशां चंद्रकोटिसुशीतलां रक्तवस्त्रपरीधानां सर्वालंका
रभूषितां रक्तकेयूरांगदाद्यैः शोभितां सर्वरूपिणीं इति ध्यानं विधा
तव्यं सुधामध्ये साधने च सुसाधकैः पूजयेद्बिल्वपत्राद्यैरमृतानंद

नंदिनीं तन्मध्ये भावयेद्देवं भैरवं भैरवीप्रियं अमृतार्णवमध्यं पंचवक्त्रं
त्रिलोचनं वृषारूढं नीलकण्ठं सर्वाभरणभूषितं अष्टादशभुजैर्यु
क्तं गदामुसलधारिणं खड्गखेटकपट्टीशमुद्गरं शूलदंतकं पाशां
कुशशरं चापं मुद्रां विद्यां च मालिकां मृगकपालं नागं च विश्वतःस
र्वरूपिणं जटामंडलमध्यस्थं सुधामध्ये विभावयेत् पूजयेद्गंध
पुष्पाद्यैर्देवदेवं महेश्वरं ॐ आनंदेश्वराय विद्महे सुधादेव्यै धीमहि
तन्नोऽर्द्धनारीश्वरः प्रचोदयात् इति दशधा जपेत् तदुपरि मूलं
एकविंशतिवारं वं इति सुधाबीजं एकविंशतिवारं जपेत् मूलेन
त्रिगंधपुष्पं क्षिपेत् सुधामध्ये लिखेद्योनिं योनिमध्ये हसौः ततः तन्म
ध्ये तारयेद्देवीं तारिणीं सिद्धिदायिनीं स्ववामे लेखयेद्धीमान् बिंदु
युक्तं मनोहरं त्रिकोणं वाष्टदलं च षट्कोणं वृत्तमेव च अष्टकोणं
लिखेद्विद्वान् मूलेन परिपूज्य च श्रीपात्रं तत्र संस्थाप्य सुधां किंचित्समा
नयेत् स्वल्पपात्रे ततो नीत्वा सुधां किंचित्समानयेत् पात्रांतरस्थ
हीतस्य शुद्धिं चापि निवेदयेत् ॐ सर्वपक्षिक देवता मम कल्याणं
कुर्वंतु ह्रीं क्रौं स्वाहा इति पठित्वा वहस्तात्रोपरि त्रिः परिभ्रामयि
त्वा श्रीपरिभ्रामयित्वा बिल्वमूले चतुष्पथे नयात् तडागे वेश्यागा
रे वा क्षिपेत् ततस्तत्र देवीं समावाह्य स्वकल्पोक्तविधिना परदेव
तां संपूज्य सामान्यार्घ्यविशेषार्घ्याद्यैः ततो भावयेत् सुधादेवीम
मृतानंदनंदिनीं सदा षोडशवर्षीयां प्रसन्नास्यां त्रिलोचनां रक्ता
भरणशोभाढ्यां नानालंकारभूषितां कामदेवेन चोन्मत्तां कम।
कारूपधारिणीं सदाशिवमयीं देवीं रत्नहारसमन्वितां महामो
हप्रदां देवीं भावयेत्साधकाग्रणीः ततः पुष्पांजलिं दत्वा तन्नैवे
द्याक्रस्वासादिकं कृत्वा कुंकुमकर्पूरगंधचन्दननानानन्दज
नकपरदेवतायां मंत्रेण भावयेत् द्रव्याणि दापयेत् ततः कृत्वा

जलिः ॐ नमस्ते मेरुयोदेव्यै तारकासिद्धिनित्यशः दोत्रपुष्पप्रदा
येच भुञ्जे मुञ्जे महेश्वरी भावयित्वा महादेव्यै कामेश्वर्यै विशेषतः
माता कामेश्वरी देवी पिता कामेश्वरः स्मृतः द्वयोर्योगं विभाव्याथ इ
नयेत्परदेवतां कालिकां तारकां वापि येनार्पयेत्तस्मै नमः महाची
नक्रमे तेन च प्रतेद वह्निशोधनं येच — — श्वरं तां त्यां तनत्सर्वं दृष्याह
ष्या इति तत्त्वसंस्कारः मांसं तत्र समानीय शोधयेन्मूलमंत्रतः साध
येत्परया भक्त्या इदं मंत्रं समुच्चरन् ॐ तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवांसः
समिन्धते विष्णोर्यत्परमं पदं ॐ कलामांसं महामांसं मांसं श्वाणादि
कस्य च योषावज्रं सर्वमांसं ताराया शुद्धिहेतवे परमानंददेवैव
मांसं परमकारणं ताराया प्रियं द्रव्यं सर्वदोषविहायच ॐ ह्रीं
ह्रैं मांसं महामांसं शोधय शोधय ॐ ह्रीं ह्रौं स्वाहा इति मांसशुद्धिः
यदा हिरण्यरूपं च श्रं उनं विश्वरूपिणं महाहिवलयं देवं मत्स्यरूपि
णमव्ययं महामहेति विख्यातं मीनं तारा प्रियं सदा ॐ ह्रीं क्रूं सौं
ह्रुं सः सः सः इमं मीनं शोधय शोधय स्वाहा इति मीनशुद्धिः ॥
योनिमुद्रां ततो दृष्ट्वा वहाच योनिमुद्रिकां प्रचेदिमं मन्त्रं वत्स सर्व
कर्मसु सिद्धये योनिविद्यां महाविद्यां कामाख्यां कामदायिनीम्
ततः सिद्धिप्रदां देवीं कामबीजादिकां परां ॐ क्लीं कामेश्वरी महामा
ये क्लीं कालिकायै नमः ॐ योनिविद्यां महाविद्यां चतुर्वर्गप्रदायि
नी कलाकलासु वितानं ताराना मतो मिते ॐ ह्सौं ब्लूं ह्सौं ह्रः यो
नि विद्ये योनि सिद्धे योनिकारणकारिके कामदा कामदा·· यात
त्वमध्ये महामहा ॐ सौं वाले वाले त्रिपुरसुंदरि योनिरूपे मम सर्व
सिद्धिं देहि देहि योनिमुद्रां ऊरु ऊरु स्वाहा इति मुद्राशुद्धिः ततः
शक्तिशोधनं ॐ ऐं क्लीं त्रिपुरादेवि सर्वशक्ति प्रवर्त्ते देहि देहि ॐ
ऐं इति तस्याः शीर्षे दशधा जप्त्वा तस्या दोष्णे मातृकान्यासं कृत्वा।

अक्षादिन्यासं करांगन्यासौ विन्यसेत् मूलेन हृदाय प्रांतं जपेत्
इति शक्तिसंस्कारः मूलं चोक्त्वा स्ववामे तु त्रिकोणं विलिखेद्बुधः
तन्मध्ये लिखेल्लज्जां कामतत्त्वस्वरूपिणीं तत्र पूजाविधानमार्गं
पञ्चभ्यो तैरपि साधकः स्वापशक्तीच प्रणम्य च पुनः पुनः लज्जा
पूर्वं जलं दत्वा आनीतां नीत्वा च साधकात् तर्पयामीति चोक्त्वा तत
पीयूषमानयेत् वामहस्तानामिकया पुण्यगृह्योगाश्रयेत् ह
स क्ष म ल व र यीम् आनन्दभैरवीं तर्पयामि स्वाहा इति शु
द्धपुष्पासारेण जलरूपे त्रिस्तर्पयेत् एवं गुरुं परमगुरुं पराप
रगुरुं परमेष्ठिगुरुं ह स क्ष म ल व र यं आनंदभैरवं स्वाहा
इति त्रिः ततो हृदये तद्रूपेण मूलमुच्चार्य श्रीमासेकजटां परम
दात्री तारां देवीं तर्पयामि स्वाहा एवं सर्वत्र देवीविषये तथा च ता
रानिगमे — तर्पयेद्यदा तारां तर्पयेत्कालिकां परां तर्पयेत्षोड
शीं देवीं छिन्नमस्तानिष्फलाक्रिया यतः काली परा प्रोक्ता सा तारा
परिसप्रभा सैव श्रीषोडशी देवी महात्रिपुरसुन्दरी अभेदं तार
योस्तु सएव श्रीसदाशिवः अत्र था भावयेद्यस्तु स मूढो भूतले
स्वर स्वर्गमर्त्ये च पाताले घस्याद्युगमाश्रयेत् सभवेत्कल्पपाद
पो महामोक्षस्त्रक्रूलकः यत्रास्ति भोगो न च तत्र मोक्षो यत्रा·
स्ति मोक्षो न च तत्र भोगः श्रीसुन्दरी तर्पणतत्पराणां भोगश्च
मोक्षश्च करस्थ एव ततः स्वदक्षिणकरतले त्रिकोणं विलिख्य
शुद्धिमुद्रां सर्वत्रिकोणमध्ये संस्थाप्य लज्जाबीजं दशधा जप्त्वा
ॐ ह्रीं हूं ह्रां ह्रीं अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं ऌं ॡं एं ऐं ओं औं अं अः
बीजतत्त्वं श्रद्धः कोणस्यपरमतत्त्वेन शोधयामि स्वाहा इति शुद्धि
खंडं वामहस्ते नीत्वा शृङ्खीयात् वामखंडं नीत्वा ॐ ह्रीं हूं ह्रां

तारार
हस्य.
१५

ह्रीं कें खें गं घं ङं चं छं जं झं ञं टं ठं डं ढं णं तं थं वामतत्वस्थ
परमतत्वेन शोधयामि स्वाहा इति पूर्ववत् ततो दक्षिणखंडं नीत्वा
ॐ ह्रीं हौं क्रों स्त्रीं दं धं नं पं फं बं भं मं यं रं लं वं शं षं सं
दक्षकोणस्थ तत्वेन शक्तितत्वं शोधयामि स्वाहा इति पूर्ववत्
ततो मध्यखंडं नीत्वा ॐ ह्रीं हौं क्रों ह्रीं लं क्षं माधातत्वेन माया
तत्वं शोधयामि शोधयामि स्वाहा इति पूर्ववत् ततश्च साधके
भ्यः शक्तिभ्यश्च पात्रे शुद्धिं च दद्यात् सर्वं यथाविधि कर्म कुर्वीत
ततः कुण्डलिनी मुखे पात्रं गृहीत्वा पात्रोपरि जपेन्मंत्रं समग्रधा
साधको नमः गुरुं स्मृत्वा पिबेत्तथ्यं सर्वकामार्थसिद्धिदं ततः
कुण्डलिनी मुखे मंत्रपूर्वकं जुहुयात् प्रथमपात्रं नीत्वा द्विती
यपात्रे पात्रोच्छिष्टं पिबेत्तथ्यं वीरोच्छिष्टं तु वर्वणं वीरोच्छिष्टं
प्रथकात्ने पशुपानं प्रकीर्तितं निन्दाश्रुतिः साधकानां हिंसा
तानं कुर्वीयतः निंदा वा शक्तिकौलानां साधकानां न पूजनं अ
निच्छया शक्तियोगं वक्रे वापि च मैथुनं कामतः शक्तियोगं वा
तथानंदैवतेन च जपहोमविहीनेन भक्तिहीनेन कुलार्चनं प्र
कटं साधकानां च अमंत्र एवं साधकः पशुधर्मयुतः कौलाधमः
कौलः प्रकीर्तितः पंचमं पूर्वतः कृत्वा चतुर्थं जलमाचरेत् जप
पूजां विना पानं पशुपानं प्रकीर्तितं ॥ ॥ अथ पात्र
वंदनमंत्राः श्रीमद्भैरवशेखरप्रविलसच्चन्द्रामृतस्लावितं क्षेत्रा
धिष्ठितयोगिभिर्जनगणैः सिद्धैः समाराधितं आनंदार्णवकं म
हात्मकमिदं साक्षात्त्रिखंडामृतं वन्दे श्रीप्रथमं कराम्बुजगतं पा
त्रं विशुद्धिप्रदं हेमं नीलकण्ठावितं सुमहिमा योगं महामांस
कं किंचिन्नेत्रविचंचलं रविवरच्छायापदं शाश्वतं आनंदादि

महार्णवे विगलितं ज्ञानं महामोक्षदं वन्दे पात्रमहं द्वितीयमधुना-
त्मात्मावबोधक्षमं महापद्मे करे पद्मे योतिमालोकयन्त्रिया दग्ध
मीनसमोपेतं वन्दे पात्रं तृतीयकं मुद्राख्यं योनिमुद्रां सिद्धिदां सि
द्धिरूपिणीं मज्जासिपरयामज्ञा चतुर्थं परयाम्यहं योनिनालिंग
मात्रेतं पंचमं परिकीर्तितं तद्भुतेनामृतेन कल्पयामीह पंचमं
सदानंदप्रदं दृढं महानंदप्रदायकं गुरुपादगतेदाने षष्ठं पात्रं नमा
म्यहं समुद्रसमसंभूतं समुद्रवारिजं शुभं समुद्रे निगमे ग्रामे गृह
णामि सममीस्वधां अष्टदुर्गाशक्तिरूपां सहिंसासरनाशिनी
प्रनातिस्त्राजगद्धात्री नवमी शंकरप्रिया महाविद्याद्यपात्रोक्ता
मरुती सिद्धिदायिनी महामोहविनाशं च मोहिनी दशमे करे प
कादशमहारुद्रावस्त सिद्धिप्रदायकाः चतुःषष्टिसिद्धिदा स्वा
न्वंदे चैकादशकरे द्वादशो द्वादशादिभ्यः सप्ततर्पणतत्पराः वा
मनेत्रस्वरूपेण द्वादशं वन्दयाम्यहं त्रयोदशो महाविद्या सारदाय
रिभूयते वाचां सिद्धिप्रदो देवी वन्दे पात्रत्रयोदश इतिवपोस्य
पात्रवंदनं सदासुखदं अन्यदष्टकारांतरं पात्रबंधनं गृह्णंतो दश
ते तत्कालीतारासुंदरीत्रिपुरीतरविषयं यावन्नचलते चतुर्थं
वक्रवलते मनः तावत्पानं प्रकर्तव्यं मंत्रसिद्धिप्रदायकं पीत्वापी
त्वा पुनः पीत्वा पुनः पतति भूतले उत्थाय च पुनः पीत्वा पुनर्जन्म
न विद्यते अथतासनिगमोक्तं केवलं श्रीताराविषये सर्वमात्र
वन्दनमंत्रश्चैकश्चैव ॐ नाहं कर्ता कारयिता न च मे कार्यं नाहं भो
क्ता भोजयिता वा न च भोज्यं अहं विदात्मा स्वयमेव तेजः स्वयं प्र
काशिस्वरहं स्वरूपः नान्यस्मरेन्न च भजे परित्राय वाञ्छा नास्यांत-
योन च गतिः परिहाय वांछां इति पाने सर्वत्र शुद्धिप्रकेन अथ

तारार
हस्य.
२०

मेयथाशक्ति पिबेत् ततः पंचतत्वक्रमः प्रथमं वामहस्ते त्रिको·
णाकारपानमुद्रयाद्यं नीत्वा दक्षिणहस्ते शुद्धिं नीत्वा मूलमुद्रा
यौ इदं शुद्धिपक्कासवं श्रीमन्नारायकजटामहादेव्यै नमः सर्वत्र
शुद्धसंस्कारे मूलमंत्रजपः वामहस्ते मांसं धृत्वा मूलेन यथाजन्मा
पद्मामांसशुद्धिः श्रीमन्नारायकजटादेव्यै नमः ततो मीनं वामह
स्ते नीत्वा पद्मामीनशुद्धिः श्रीमन्नारायकजटादेव्यै नमः ततः
शक्तिलिंगमुद्रां प्रदर्श्य पद्माशक्तिः श्रीमन्नारायकजटादेवी
महानंदकल्पनाथे रस रस पश्य पश्य प्रसीद प्रसीद अस्माक
नो मम सिद्धिं देहि देहि ॐ ॐ ॐ स्वाहा इति निवेद्य यथायोग
मानन्दं कृत्वा चक्रादितरस्थाने शक्तिं नीत्वा स्वपुरतः पुरीमुखे
संस्थाप्य तदुपरि विंदुर्विनिक्षिपेत् कृत्वा योनिलिंगमुद्रां प्र
दर्श्य अदीक्षिता वेत् कर्णे लज्जाबीजं मन्त्रा कृतांजलिः शा
क्तिरूपे महादेवी योनिसिद्धिस्वरूपिणि प्रसीद जगतां स्रष्टिका
रिणी बलरूपिणि योनिरूपा महाविद्या योनिसिद्धिप्रदायिनी
सृष्टिप्रजायते यस्मात्स्वत्वेनापि पाल्यते पुनः प्रलीयते यो
नौ सृष्टिस्थितिलयालये साधयामि महामंत्रेनेन सिद्धिं विधे
हि मे ॐ ह्रीं ह्रीं क्लीं कामेश्वरि महात्रिपुरे त्रिपुरालये ममैव सि
द्धिं देहि देहि स्वाहा इति पठित्वा लिंगेशाप मंत्रे समथाजन्मा दि
गंबरीभूत्वा तां दिगम्बरीं कृत्वा पश्यं दृष्ट्वा तथा विम्बं रविविम्बं
चामरं सफरीं चापि शिखरं तथा नाभौ प्राप्तं जपेत् योनिमध्ये
प्राप्तं जप्ता प्रवेशं कारयेद्बुधः महायोनिमयी देवी पार्वती परि
भावयेत् स्वयं शिवस्वरूपः स्यात् आत्मानं शिवरूपिणं भावयि
त्वा निर्विकारं स्वयं ब्रह्म विचारयेत् साधको भावयेद्यस्तु का

मुको वा प्रजायते पश्चात्तेन रके घोरे नमोक्षः कोटिजन्मतः तस्मा
त्सर्वप्रयत्नेन निर्विकारो भवेत्स्वयं अन्यथा सिद्धिहानिः स्या
त्ततेन रके स्वयं ॐ नाभि चैतन्यरूपाग्नौ हविषा मनसा स्रुचा
ज्ञानं प्रदीप्यते नित्यम् अक्षवृत्तीर्जुहोम्यहं ॐ धर्माधर्म हविर्दी
प्ता आत्माग्नौ मनसा स्रुचा सुषुम्नावर्त्मना नित्यम् अक्षवृत्तीर्जु
होम्यहं इति मंत्रेण ततः तत्रासने स्थिता सह स्वं जपेत् ततः
पात्रं प्रक्षाल्य ऊर्ध्ववदने मायाबीजं विलिख्य तत्स्थाने म
दा गोपयं स्पृशामि पादेन यो मां पश्यति वक्षसा सप्तवदाम
नां याति यदि शक्रसमो भवेत् इति ललाटे टीकां नीत्वा वि
हरेत् द्रव्यं वारुणीति तोलकमितं पात्रे सदा वेशयेत् साध
के भक्ष्य शक्तिभोक्ता पात्रं समानयेत् साधयेत् त्रिविधे भावैर्दि
व्यवीरपशुक्रमैः दिव्यास्तु देववत्प्रायः सदाचारपरायणाः
करुणाध्यानं तथा पाठं हिंसा छेद विशेषतः स्नानं संध्यां च पू
जां च दिवा कुर्यात् त्रयं त्रयं परस्त्री मातृवत् पश्यंत्यपि पुत्रवद्दिश
ते सदा सत्यं स्मृत्वा ब्रह्मचारी भवेद्ध्रुवं यो भावकं अर्
शापि कूर्चं वा साधकोत्तमः इष्टामंत्रं जपेल्लक्षं द्वादश लक्ष
णिम् अस्त्रेण तत् तर्पयेत् यथा देवी तारा तारक दायिनी साक्षा
दिव्यो भवेत् सोपि परदियोधा त्रिच स्पृशेत् योषा स्पर्शन मात्रेण
दिव्यभावो हि यो भवेत् यावत् न पशाकर्तव्या नाक्षोभो विवर्ज
येत् मत्स्यमांसं तथा तैलं क्षिप्यात्रं मोदकं तथा स्त्रीस्पर्दोने
वदहयो वा यथा पतनं भवेत् याते सिद्धवत्नपसि ऋतका
ले ब्रजेत् स्त्रियं पंचपर्व वर्जयित्वा न चेद्दोषो भविष्यति अत्रायं सं
क्षेपः भावसारावसा आख्यातं वीराचारं चापि संक्षेपतः का
मा त्योमले आख्यातं पश्वाचारस्तु विंतीत कामिनीं वापि

शवं वा न च साधयेत् कालीतारामविद्यास्तेनैवांतर्धनं चरेत्
पीठस्थानं भावयेत्तत्परयोषां न दर्शयेत् वीरभावक्रमो दिव्यस्त
स्माद्दिव्यः प्रशस्यते अत्राकृत्वा भवेद्वीरो न पश्वाख्यकलोकवित्
येनैतेन प्रकारेण पशुभावं विवर्जयेत् स्वेच्छायस्तवनेनैवासि
कासिद्धिस्तेन भारत अथ तारानिरामोक्तस्तोकमेकं शृणु तिस्तो
त्रं ॐ मा हित्वं करुणमयि प्रियतमं सत्साधकं रक्षतात् भ्रष्टात्मा
पापनाशाय प्रियतमा वक्त्रारविंदं मया निःसंदेहं साधुसर्वाव
यमयी सिद्धिः शिवे सिद्धिदम् तां मे मोक्षविधायकं कुरु शिवे सं
हारिणि पापघ्ने इति शान्तिस्तोत्रं पठित्वा पश्चाद्विहरेत् चक्र
मध्ये भवेद्या सा चक्रध्यानं च कुरुवित् कथ्यात्त भवेत्सापि ना
शायनरकायच चक्राकारं भवेच्चक्रं पंचमाकारमथापि वा प्र
विष्टे भैरवे चक्रे सर्ववर्णा द्विजोत्तमः निवृत्ते भैरवे चक्रे तथा
सर्वे पृथक् पृथक् गतं च चक्रात्समायातं नत्वा नत्वा पुनः पुनः अ
न्यथा मरणं तस्य गतिः स्याद्यमसादनं अस्य चक्रं च रहस्यं स
चक्रं वा सकृत्सकृत् सभवेत्तारकापुत्रो वसंसिद्धीश्वरो भवेत्
अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि च लक्षं वापि तडागानां
चक्रं दृष्ट्वा लभेत्फलं यो ददाति महादेव शक्तिभ्यः साधकाय
च कलामात्रेण देवेषु कोटिसंख्यमयं जपफलं उपवासं भूगोपात्त
संध्यासद्धनधारणं तीर्थपर्यटनं चैव कौलः पंचविवर्जयेत्
महापीठं व्रजेन्नित्यं न चेत्पीठमनन्तमम् तारापुरं महापीठं
गतमध्यतः सदा लक्षत्रयं जपेद्देवि सर्वसिद्धीश्वरो भवेत्
ईशाने चक्रनाथस्य वैष्णवनाथस्य पूर्वतः तारापुरं सिद्धमौतं
नगरं भविदुर्लभं तत्र यत्नेन गंतव्यं यत्र ताराशिवालयं इत्या
दिसंक्षेपः ॥ इति श्रीब्रह्मानंदपरमहंसपरिव्राजकाचार्यवि

रचिते तारारहस्ये तत्त्वादिरहस्यं ॥ अथ पूजा तथाचतारा
तिराणे तारासारे च आदौ जलेन संशोध्य क्षालनं हस्तपादयोः
मूलेन तिलकं कुर्यात् हि भस्मनां त्रिपुण्ड्रकं रक्तचंदनेनैकांवा
सिंदूरस्यापि वा पुनः ॐ मणिधरि वज्रिणि सर्ववशंकरि हूं फट्
स्वाहा इत्यनेन शिखां बध्वा ॐ ह्रीं स्वाहेति आचमनं गुरुः प्रथ
मं पूज्यो प्रहरद्वारमागत्य ॐ वज्रोदके हूं फट् स्वाहा ॐ इति जल
मधिष्ठाय ॐ विशुद्धधर्मगात्र सर्वपापाणि शमयाशेष वि
कल्पमपनीय हूं फट् स्वाहा इति हस्तौ पादौ च प्रक्षाल्य मूलेन
तिलकं विभूत्या त्रिपुण्ड्रं सिन्दूरगोरोचनास्यतमदीकां गृहीत्वा
ॐ मणिधरि वज्रिणि सर्ववशंकरि हूं फट् स्वाहा इति शिखां बद्ध्वा
ॐ ह्रीं स्वाहा इत्याचम्य ततः पीठं चिंतयेत्स्व कृतांजलिपरो भवे
त् आचमनं ततः कृत्वा सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् वैरोचनादीन्विस
स्य भूमिं संशोध्य यत्नतः ततश्च भूमिं शोधयेत् आसनायस्तिको
णं संशोध्य आसनं पश्चात् सर्वविघ्नान्विनाशयेत् ततः प्रयोगः
पुष्पस्थानं तत्र विन्यस्य तत्र कल्पद्रुमं स्मरेत् तन्मध्ये मणिपीठं च ना
नामणिविभूषितं नानालंकारसंयुक्तं मणिदेवैर्विभूषितं शि
वाभिर्बहुमांसास्थिमोदमानाः समंततः चतुर्दिक्षु श्मशानं तु
चितांगारास्थिसंयुतं तन्मध्ये भावयेद्देवी यथोक्तध्यानयोगतः
ततश्चाचमनं ॐ उग्रतारायै स्वाहा ॐ एकजटायै स्वाहा ॐ
नीलसरस्वत्यै स्वाहा इत्याचम्य ॐ ह्रीं स्वाहा इति करौ संशोध्य व
ह्निबीजेन कूर्चेन गृहोपरि शोधयेत् पुनर्दक्षिणहस्तेन चाल
येत् मुखे ॐ वैरोचनाय नमः नासायां ॐ शंखपांडराय नमः
ॐ पद्मनाभाय नमः चक्षुषोः ॐ असितांगाय नमः ॐ लामका
य नमः कर्णयोः ॐ मामकाय नमः ॐ पांडराय नमः ॐ तारका

तारार
हस्य.
२२

यनमः हृदि ॐ पमांतकायनमः शिरसि ॐ यमांतकायनमः
वामबाहौ ॐ विघ्नांतकायनमः दक्षबाहौ ॐ नरांतकायनमः
इत्यात्मरक्षामंत्रं ॐ पवित्रभूमये हूं फट् स्वाहा इति तोयेन सृद्या भू
मिमभिमंत्र्य ॐ रक्ष रक्ष मां हूं फट् स्वाहा इति जलमेकांबुमिश्रं
क्षेप्य मत्रासनाधस्त्रिकोणं विलिख्य ॐ आः सुरेखे वज्ररे
खे हूं फट् स्वाहा इत्यासनमभ्यर्च्य ॐ ह्रीं आधारशक्तिकमला
सनायनमः इत्यासनमभ्यर्च्य ॐ सर्वविघ्नानुत्सारय हूं फट्
स्वाहा इत्यासनमभ्यर्च्य आसनं तारार्णवे कोमलं विष्टरं वा
पितुरंकं मृदुकं तथा शृष्मासां तगीतस्यापतनं मृदुरूपते च
तर्वभोतरालेचदृढकंचविथीयते पंचाशन्मुंडपत्रनिर्मितं
भस्मवालुकाभिः शोधितं सार्तितमिति ततश्चांडालिनीगर्भ
जातंच ब्राह्मणोरसात् ब्राह्मणीगर्भजातं वा चंडालस्यापि चोर
सात् कमलासनमित्युक्तं मंत्रसिद्धिप्रदायकं इत्यादिकमला
सनं संशोध्य ॐ सर्वविघ्नानुत्सारय हूं स्वाहा इति प्रच्छादनतो दे
पैर्विघ्नान्नाशयेत् दिवादृष्ट्यवलोकनेन खेचरान् वामपादघा
तत्रयेण भौमान् विघ्नानपसार्य — गणेशादीन् प्रणम्याद्यदृ
दिव्यं धनं चरेत् करौ च गंधपुष्पाभ्यां शोधयेत् तदनंतरं फडि
ति गंधपुष्पाभ्यां करौ संशोध्य तालत्रयं दत्वा छोटिकाभिर्द
शदिग्बंधनं चरेत् वह्निप्राकारं चिंतयित्वा कायवाङ्मनोविशो
धयेत् पुष्पं च शोधयित्वा तत्त्वशुद्धिं समाचरेत् ततश्च कर्त
र्त्यं ध्यात्वा मूलं शीर्षे जपेद्दश एकादश प्रजपन्मंत्रं प्रतिष्ठामंत्र
रेव च मातृकान्यासकं कृत्वा मातृकायाः षडंगकं करांगन्या
सकावाश्चयोनिहादशाकं न्यसेत् प्राणायामं ततः कुर्याद
ष्टादिन्यासमेवच ॐ मणिधरिवज्रिणि महाप्रतिसरे रक्ष रक्ष

हूं फट् स्वाहा इति वस्त्रांतरे ग्रंथिं बद्ध्वा ॐ श्रां हूं फट् स्वाहा इति वाक् वि
ग्नं विशोधयेत् ॐ पुष्पकेतुराजाईते शतायसम्यक्संबुद्धाय ॐ पुष्पे
पुष्पे महापुष्पे सुपुष्पे पुष्पसंभवे पुष्पचयावकीर्णे हूं फट् स्वाहा
संशोध्य भूतशुद्धिं कुर्यात् स्वांकं उत्तानौ करौ कृत्वा हंसः इति कुं
डलिनीं जीवात्मानं चतुर्विंशति तत्वानि सुषुम्नावर्त्मना शिरो
वस्थितपरमात्मनि शिवे संयोज्य ह्रींकारं रक्तवर्णं नाभौ ध्यात्वा त
दुद्भूतेनाग्निना लिंगशरीरं संदह्य स्त्रींकारं पीतवर्णं हृदि विचिंत्य
तदुद्भूतेन वायुना भस्म प्रोत्सार्य हूंकारं श्वेतवर्णं शिरसि विचिं
त्य तदुद्भूतेनामृतेन तं भस्म प्लावितं कृत्वा तस्मिन् विश्वव्यापके
वारिणि आः काराद्रक्तपंकजं तदुपरि टीकारं श्वेतपंकजं तदुप
रि हूंकारं नीलसन्निभं तदुपरि स्त्रींभीजभूषितां मातृकां ध्यायेत् ॐ
प्रत्यालीढपदां घोरां मुंडमालाविभूषितां खड्गकर्त्रीसमायोगस
व्येतरभुजद्वयां कपालोत्पलसंयुक्तसव्यपाणियुगान्वितां पिंगो
ग्रैकजटां ध्यायेन्मौलावक्षोभ्यभूषितां अक्षोभ्यादरीमूर्द्धस्थि
मूर्त्तिं नागरूपधृक् चंद्रसूर्याग्निनयनां महापानप्रमत्तिकां इति
ध्यात्वा स्वशिरसि पुष्पं दत्वा नर्धचन प्रकारेण मानसोपचारैरा
ध्य नमस्कुर्यात् ततः स्वशिरसि ॐ श्रां ह्रीं क्लीं स्वाहा इत्येकादश
धा जप्त्वा इति प्रविहाय कृतांजलिः पंचाशल्लिपिभिर्विभक्त
मुखदोःपन्मध्यवक्षःस्थलां भास्वन्मौलिनिबद्धचंद्रशकलामा
पीनतुंगस्तनीं मुद्रामक्षगुणं सुधाढ्यकलशं विद्यां च हस्तांबु
जैर्बिभ्राणां विशदप्रभां त्रिनयनां वाग्देवतामाश्रये इति मातृ
कां ध्यात्वा मातृकान्यासं कुर्यात् अं नमो ललाटे आं नमो
मुखे इं नमो दक्षिणनेत्रे ईं नमो वामनेत्रे उं नमो दक्ष

तारार
हस्य·
२३

कर्णे ऊंनमोवामकर्णे ऋंनमोदक्षिनसि ॠंनमोवामनसि
ऌंनमोदक्षगंडे ॡंनमोवामगंडे एंनमोऊर्द्ध्वोष्ठे ऐंनमोअधरे ओं
नमोऊर्ध्वदंते औंनमोअधोदंते अंनमोब्रह्मरंध्रे अःनमोमुखे
कंनमोदक्षबाहुमूले खंनमोकूर्परे गंनमःकवचे घंनमों
गुलिमूले ङंनमोऽगुल्यग्रे तथादक्षहस्तेन चं छं जं झं ञं
वामबाहुमूलचतुःसंध्यग्रेषु टं ठं डं ढं णं दक्षपादमूलच
तुःसंध्यग्रेषु तं थं दं धं नं वामपादमूलचतुःसंध्यग्रेषु
पं नमोदक्षपार्श्वे फंनमोवामपार्श्वे बंनमोपृष्ठे भंनमोना
भौ मंनमोउदरे यंनमोहृदये रंनमोदक्षस्कंदे लंनमोक
कुदि वंनमोवामस्कंदे शंनमोहृदादिदक्षकरे षंनमोहृ
दादिवामकरे संनमोहृदादिदक्षपादे हंनमोहृदादिवामपा
दे ळंनमोहृदादिउदरे क्षंनमोहृदादिमुखे ललाटेमुख
वृत्तेच वक्षसोः कर्णयोर्नसोः गंडयोरोष्ठयोर्वापि दंतपंक्त्योर्वि
शेषतः ब्रह्मरंध्रेपुनर्वक्त्रे अकारादीन्न्यसेद्बुधः तर्जनीमध्य
मायोगं अकारे विन्यसेद्बुधः मध्यमानामिकायोगान्मध्याह
क्षेन्यसेत्ततः मध्यमांगुष्ठयोगेन विन्यसेद्वक्षसोस्तथा अना
मांगुष्ठयोगेनकर्णयोर्न्यासनीयकं तर्जन्यांगुष्ठयोगेन नास
योगेपरिन्यसेत् अनामामध्यमायोगाद्गंडयोर्विन्यसेत्सदा अं
गुष्ठपर्वनान्यासः कर्तव्यश्चौष्ठयोरपि मध्यमाग्रसमादाय
दंतयोर्न्यसनीयकं अंगुष्ठाग्रंब्रह्मरंध्रे मुखेकरतलेविदुः
विद्याप्रद्रां समादाय हस्तयोःसाधकोत्तमः विन्यसेदुत्तप
येषु पार्श्वपृष्ठेचनाभितः हृदाकारतलेप्रोक्तं मातृकान्यास
कर्मणि कक्षादिस्कंदरोर्वापि पुनः सर्वत्रहस्तयोः ततोमूलेन

शिरआदिपादांतं पादादिशिरोंतं शिरआदिहृदयांतं हृदा
दिमुखांतं इतिव्यापकत्रयंकुर्यात् अकारादिपुटैर्वान्यसेद
गकरांगके अं कं खं गं घं ङं आं हृदयायनमः इं चं छं जं
झं ञं ईं शिरसेस्वाहा उं टं ठं डं ढं णं ऊं शिखायैवषट् एं
तं थं दं धं नं ऐं कवचायहुं ओं पं फं बं भं मं औं नेत्रत्रया
यवौषट् अं यं रं लं वं शं षं सं हं ळं क्षं अः करतलपृष्ठा
भ्यां अस्त्रायफट् अं कं खं गं घं ङं आं अंगुष्ठाभ्यांनमः इं चं
छं जं झं ञं ईं तर्जनीभ्यांनमः उं टं ठं डं ढं णं ऊं मध्यमा
भ्यांवषट् एं तं थं दं धं नं ऐं अनामिकाभ्यां हुं ओं पं फं बं
भं मं औं कनिष्ठाभ्यांवौषट् अं यं रं लं वं शं षं सं हं ळं क्षं अः
करतलपृष्ठाभ्यांअस्त्रायफट् योनिद्वादशविद्यांच विन्यसे
त्साधकोत्तमः मूर्ध्निवक्त्रेतथाकंठे हृदयेउदरेतथा नाभावा
धारपद्मेच पदोर्बाह्वोश्चसर्वतः योनिर्वेद्यायोनिनित्यायोनि
रूपालयैवच योनिमध्यायोनिसिद्धा योनिक्रमाचयोनिदा
योनिहायोनिसाध्याच योनिस्नानाचयोनिपा योनिपूर्णात
थान्यासस्सर्वतंत्रसिद्धये स्वगमुद्रया मूर्ध्नि ओं योनिर्वेद्या
यैनमः वक्त्रे ओं योनिनित्यायैनमः कंठे ओं योनिरूपायैनमः
हृदये ओं योनिमध्यायैनमः उदरे ओं योनिसिद्धायैनमः नाभौ
ओं योनिक्रमायैनमः मूलाधारे ओं योनिदायैनमः दक्षपा
दे ओं योनिहायैनमः वामपादे ओं योनिसाध्यायैनमः दक्ष
बाहौ ओं योनिस्नानायैनमः वामबाहौ ओं योनिरूपायैनमः
सर्वांगे ओं योनिपूर्णायैनमः इति विन्यसेत् इतिद्वादशयो
निन्यासः दक्षहस्तांगुष्ठेन दक्षनासापुटं धृत्वा मूलेनोक्त

तारार०
हस्य०
२४

वामं नसा वायुं पूरयेत् ततो नासापुटौ धृत्वा चतुःषष्टिवारं ज
पेत् कुंभयित्वा वामनासायां कनिष्ठानामिकाभ्यां धृत्वा द्वा
त्रिंशद्वारं जपेत् दक्षिणेन रेचयेत् पुनर्दक्षिणेनापूर्य वामे
न रेचयेत् कनिष्ठानामिकांगुष्ठैर्यन्नासापुटधारणं प्राणा
यामः स विज्ञेयः पूरककुंभकरेचकैः इत्येवं वारत्रयं कुर्या
दिति प्राणायामः शिरसि ॐ अक्षोभ्यऋषये नमः मुखे ॐ
बृहस्पतिच्छंदसे नमः हृदि श्रीमत्तारायै एकजटायै देवतायै न
मः मूलाधारे हूं बीजाय नमः पादयोः फट् शक्तये नमः स
र्वांगे निजबीजकीलकाय नमः इति ऋष्यादिन्यासः पी
ठन्यासं ततः कृत्वा पीठशक्तिर्न्यसेत्ततः तत्त्वन्यासं विधाया
थ बीजन्यासं समाचरेत् करांगं च षडंगं च न्यस्त्वा वर्णांश्च न्यसे
त्ततः संशोध्य यंत्रं देहे तु पीठपूजां समाचरेत् गणेशं बटुकं
चैव क्षेत्रपालं च योगिनीं पीठपूजां ततः कृत्वा पीठशक्तिं प्र
पूजयेत् षोढां कृत्वा ततो मंत्री अर्घ्यं कृत्वा च तन्मनः स्थाप
कं पंचधा कृत्वा पूजयेत्सर्वदेवताः हृदि हस्तं दत्त्वा मृगमुद्रया
न्यसेत् सकेशरेषु ॐ श्मशानाय नमः ॐ कल्पवृक्षाय नमः
ॐ मणिपीठाय नमः ॐ नानालंकारेभ्यो नमः ॐ मुनिभ्यो
नमः ॐ देवेभ्यो नमः ॐ बहुमांसास्थिमोदमानशिवाभ्यो
नमः चतुर्दिक्षु ॐ शवमुंडचिताङ्गारास्थिभ्यो नमः इति पी
ठन्यासः हृदि ॐ लक्ष्म्यै नमः ॐ सरस्वत्यै नमः ॐ प्रीत्यै नमः
ॐ कीर्त्यै नमः ॐ शान्त्यै नमः ॐ तुष्ट्यै नमः ॐ पुष्ट्यै नमः इ
ति पीठशक्तिन्यासः ॐ आत्मतत्त्वाय स्वाहा इति आधारादि
हृत्पर्यंतं ॐ विद्यातत्त्वाय स्वाहा इति हृदादिभ्रूमध्यपर्यंतं

ॐ शिवतत्त्वाय स्वाहा इति ब्रह्मरंध्रांतं इति तत्त्वन्यासः मंत्रं
पंचखंडं कृत्वा ब्रह्मरंध्राल्ललाटांतं आद्यबीजं नमोन्तं न्यसे
त् ललाटान्मुखांतं द्वितीयबीजं नमः मुखात्कंठं तृ
तीयबीजं नमः कंठाद्धृदयांतं चतुर्थवर्णं नमः हृदयान्मू
लांतं पंचमवर्णं नमः इति बीजन्यासः ह्रकारं ब्रह्मसंयुक्तं ष
ष्ठदीर्घेण समन्वितं चंद्रखंडयुतं कृत्वा विन्यसेत्साधकोत्तमः
एकजटा तारिणी च न्यसेद्वज्रोदका तथा उग्रजटा ततो न्य
सेन्महाप्रतिसरा तथा पिंगोग्रैकजटा पश्चात् करांगेषु षडं
गतः तथा ह्रां एकजटायै अंगुष्ठाभ्यां नमः ह्रीं तारिण्यै तर्ज
नीभ्यां स्वाहा हूं वज्रोदके मध्यमाभ्यां वषट् ह्रैं उग्रजटे अना
मिकाभ्यां हुं ह्रौं महाप्रतिसरे कनिष्ठाभ्यां वौषट् ह्रः पिंगो
ग्रैकजटे करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट् इति करांगन्यासः ।
ह्रां एकजटायै हृदयाय नमः ह्रीं तारिण्यै शिरसे स्वाहा हूं व
ज्रोदके शिखायै वषट् ह्रैं उग्रजटे कवचाय हुं ह्रौं महाप्रतिस
रे नेत्रत्रयाय वौषट् ह्रः पिंगोग्रैकजटे करतलपृष्ठाभ्यां अस्त्रा
य फट् इति षडंगन्यासः अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं ऌं ॡं एं ऐं
ओं औं नमो हृदि अं अः कं खं गं घं नमो दक्षबाहौ ङं
चं छं जं झं ञं टं ठं डं ढं नमो वामबाहौ णं तं थं दं धं नं
पं फं बं भं नमो दक्षपादे मं यं रं लं वं शं षं सं हं ळं क्षं
नमो वामपादे ततः श्रीमदेकजटायंत्रं उद्धृत्य संस्कुर्यात्
ॐ आः सुरेखे वज्ररेखे हूं फट् नमः इति योनिमुद्रां प्रदर्श्य
यंत्रं शोधयेत् ततः पूजामारभेत् पूर्वादितः ॐ ह्रीं गां गण

तारार
हस्य·
२५

पतयेनमः दक्षिणे ओं ह्रीं वां वटुकायनमः पश्चिमे ओं ह्रीं क्षं क्षे
त्रपालायनमः उत्तरे ओं ह्रीं यां योगिनीभ्योनमः पीठस्यास्वसी
ठपूजां कृत्वा पूर्वाद्यष्टदले पीठशक्तिं संपूज्य मध्ये सौः सदाशि
वप्रेतपद्मासनायनमः ततः स्ववामे बिंदुमध्यत्रिकोणवृत्तचतु
रस्रमंडलं कृत्वा तत्र श्रीमदेकजटादेव्यै अर्घ्यस्थानायनमः त
त्र त्रिपदिकामाधाय जलेनाभ्युक्ष्य फडिति पात्रं प्रक्षाल्य तत्र सं
स्थाप्य श्रीमदेकजटादेव्यै ओं अर्घ्यपात्रायनमः ततो मूलेना
पूर्य रक्तचंदनबिल्वपत्रदूर्वाक्षतादीन्निक्षिप्य विलोममातृ
कावर्णैर्मूलेन च विन्दुक्रमस्तथामयजलेन शावमापूर्य
तत्र गंगे चेत्यादिनांकुशमुद्रया तीर्थमावाह्य वं इति धेनुमुद्रया
अमृतीकृत्य योनिमुद्रां प्रदर्श्य मत्स्यमुद्रयाच्छाद्य तत्र देवीं
ध्यात्वा पुष्पांजलिं दत्वा षडंगानि विन्यस्य मूलं तत्र दशधा ज
प्त्वा तज्जलैः पुष्पादिना आत्मानं पूजोपकरणं चाभ्युक्ष्य पंचार्घ्यं
कृत्वा पंचधास्थापकं कृत्वा देवीं ध्यायेत् ध्यायेत् श्रीतारकां देवीं
करकच्छपमुद्रया विशेषतः फलार्थी च ध्यायेद्योनिमुद्रया
प्रत्यालीढपदार्पितांघ्रिशिवहृद्घोराट्टहासा परा खड्गेन्दीवर
कर्त्रिखर्परभुजा हूंकारबीजोद्भवा खर्वा नीलविशालपिंगल
जटाजूटैकनागैर्युता जाड्यं न्यस्य कपालके त्रिजगतां हंत्युग्र
तारा स्वयं इति ध्यात्वा यंत्रे तत्स्पंदत्वा ध्यानरहस्यं विभाव्य आ
वाहयेत् यथा सर्वामभिनवजलधरनीलां लंबोदरीं व्याघ्र
चर्मावृतशोभितकटिं पीनोन्नतपयोधरां रक्तवर्तुलनेत्रत्रयां
दृष्टिनीलजटाजूटां श्रीअक्षोभ्यमहादेवकृतनागफणाविशो

भितां पार्श्वद्वये लंबमाननीलोत्पलमालां पंचमुद्रास्वरूप
शुभ्रतिकोणाकारकपालपंचतमात् अतिनीलजटाजूटां
विस्तीर्णचमरिकाकेशाईव महाविगलितचिकुरां शुभ्र-
णितलकनागकृतकंकणां रक्तवर्णनागकृतसत्यहारां
चित्रितवर्णशेषनागकृताहारां स्वर्णवर्णस्वल्पनागपादांग
रीयकां ईशाक्षनागकृतकटिसूत्रां हरिद्दलश्यामलना
गकृतवलयां चंद्रसूर्यवह्निकृतनेत्रत्रयां कोटिकोटिबा
लार्कविद्युद्विकृतदक्षिणनेत्रां कोटिकोटिबालचंद्रकृतवा
मनेत्रां ललनवदहनकृतऊर्ध्वनेत्रां ललजिह्वां महाका
लशवरूपहृदयस्थितसंकुचितदक्षिणचरणां शवपादद्वय
स्थितप्रसारितवामचरणां प्रत्यालीढपदां सद्यश्छि
न्नगलरुधिरश्रोतकेशग्रथितमुंडमालावलीरम्यां सर्व
अलंकारशोभितां महामोहविमोहिनीं महामानविदा
यिकां विपरीतरताशक्तां रत्यावेशस्मेराननां दक्षिणहस्ता
भ्यां घृतकर्त्रिकां तदूर्ध्वे ललच्चंद्रहासखड्गधरां वामोर्ध्वसर्वशि
क्षाणां भयहरणाय आसवगलितनीलोत्पलकिंचिकस्मेर
कनागधरां तदधः कपालचषकसयः कुं कुंभशोभितभुजां
हूंकारबीजोद्भवां सर्वब्रह्मांडानांकर्त्री तपयंत्री षोडशाब्दां
सर्वज्ञानविदायिनीं ध्यात्वा वाहयेत् ओं देवेशि भक्तिसुलभे प
रिवारसमन्विते यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावत्त्वं सुस्थिरा भव इ
त्या कृतांजलिना श्रीमदेकजटे देवि इहागच्छागच्छ अधो
मुखांजलिना इह तिष्ठ तिष्ठ गर्भांजुमुद्रिकया इह सन्निधेहि
सन्निधेहि तदधोमुखेन इह संनिरुद्ध स्वहस्तं भ्रामयित्वा अत्र
धिष्ठानेऽक्रम मम पूजां गृहाण आकारं बिंदुसंयुक्तं मायापाश

तारा
रहस्य
२६

विभूषितं वह्निजायावहंसांतः प्रतिष्ठामंत्र इति: आं ह्रीं क्रों
स्वाहा हंसः श्रीमदेकजटादेवतायाः प्राण इह प्राणाः एवं
जीव इह स्थितः एवं सर्वेन्द्रियाणि इह स्थितानि एवं वाङ्मन
श्चक्षुःश्रोत्रघ्राणप्राणा इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठंतु स्वाहा इम
नामोगुह्यं संपुटक्रमेण प्रतिष्ठापयेत् ततो मूलं दशधा जप्त्वा
येन् योनिमत्स्याकूर्मशङ्खवज्रमृगमालिनीमुद्राः प्रदर्श
श्रीमदेकजटे देवि वज्रपुष्पं प्रतीच्छ हूं फट् स्वाहा इति पुष्पां
जलीन्दत्वा पूजयेत् आसनं स्वागतं पाद्यमर्घ्यमाचमनीय
कं मधुपर्काचमनं स्नानं वसनाभरणानि च सुगंधिकुसु-
म धूपदीपनैवेद्यवंदनं दशोपचारैर्वा पंचोपचारैर्वा पूजये
त् पुरुषविधया सहस्तितिमत्वा ॐ वज्रपुष्पं प्रतीच्छ हूं फट् स्वा
हा इत्युच्चार्य पूजयेत् एतत्पाद्यं नमः पाद्यं गृहीत्वा तदुपरि
पूजामंत्रं एकजटादेवतायै एतत्पाद्यं नमः इति रुतमुष्टि
प्रसारितां गृहीतं जनीं भ्रां दद्यात् तथा इदमर्घ्यं स्वाहा पाद्यं च
पादयोर्दद्यात् मौलौ चार्घ्यं निवेदयेत् गंधं वा लेपयाश्च पुष्पं प
दयोश्च निवेदयेत् इदं स्नानीयं स्वधा मृगमुद्रया गंधोयं नमः
अंजलिना पुष्पाणि वौषट् ततः स्ववामे घंटां चानीय गंधपुष्पा
भ्यां ॐ जयध्वनिमंत्रमातः स्वाहा इति घंटां संपूज्य धूपपात्रं
परिसंस्थाप्य पूजामंत्रं जप्त्वा वामहस्तेन धृत्वा एष धूपः स्वधा
इति निवेद्य मृगमुद्रया नीत्वा वामहस्तेन घंटां वादयन् आ
नासामुखतो धूपसमीरणं चापयेत् तथा दीपोयं स्वाहा दृष्टि
पर्यंतं दीपं दत्वा निराजयेत् तथा मत्स्यं मालादिकं देयं स्व
वामे त्रिकोणं विलिख्य तत्र नैवेद्यमानीय इति येन मुद्रया
मृतीकृत्य योनिमुद्रां प्रदर्श्य तत्र मूलं दशधा जप्त्वा फडिति

अस्त्रेण संरक्ष्य गालिनीमुद्रां प्रदर्श्य वामहस्तानामिकांगुष्ठा
भ्यां धृत्वा सर्वोदकेन एतन्नैवेद्यं सोपकरणं श्रीमदेकजटा
देव्यै नमः सौम्यद्विनारस्य ॐ अमृतोपस्तरणमसि स्वाहेति
जलं दत्वा वामहस्तेन ग्रासमुद्रां बध्वा दक्षहस्तेन प्राणादिमु
द्राः प्रदर्शयेत् ततः प्राणार्थं जलं ततस्ताम्बूलं चुलुकादि
कं च समर्पयेत् ॥ ततः घंटावाद्यैः तथा यथाशक्त्युपचारैः
संपूज्य योनिमुद्रां प्रदर्श्य देविम् आज्ञापय परिवारांस्ते पू
जयामि इत्युक्त्वा षडंगानि संपूज्य देव्या मौलौ ॐ अक्षोभ्य
भैरव वज्रपुष्पं प्रतीच्छ हूं फट् स्वाहा इत्यादिना सर्वत्राभ्यर्च
येत् देव्या दक्षहस्तोर्ध्वे खड्गं तदधः कर्तृकां वामोर्ध्वे इन्दी
वरं तदधः खप्परं कृतशिवः सहितच सकं संपूज्य वायव्यां
शिवकोणपर्यंतं गुरुपंक्तिं च पूजयेत् ऊर्ध्वकेशव्योमके
शनीलकण्ठवृषध्वजाः तत्रानन्दनाथास्तान् पूजयित्वा
फलं लभेत् तारावती भानुमती जयाविद्यामहोदरी अ
म्बिकाः पूजयेदेताः इष्टमोक्षार्थसिद्धये वशिष्ठमीननाथ
श्च हरिनाथकुलेश्वरौ विरूपाक्षमहेश्वरस्तथा पारिजाताः
महाकालरुद्राणी उग्रा भीमा घोरा भ्रामरी कालकर्त्री
विश्वरूपा च ॐ ऊर्ध्वकेशानन्दनाथ वज्रपुष्पं प्रतीच्छ हूं
फट् स्वाहा एवं व्योमकेशानंदनाथ - नीलकंठनंदना
थ - वृषध्वजानन्दनाथान् एवं तारावत्यम्ब - भानुमत्यम्ब
जयावत्यम्ब - विद्यावत्यम्ब - महोदर्यम्बाः - तथा वशिष्ठान
न्दनाथ - मीननाथानन्दनाथ - हरिनाथानन्दनाथ -
कुलेश्वरानन्दनाथ - महेश्वरानंदनाथ - स्वानन्दना
थ - पारिजातानन्दनाथान् - तथा महाकालरुद्राण्यम्ब-

तारार
हसं
२७

उग्रेव · भीमास्य · घोरास्य · भ्रामर्य्यास्य · कालरात्र्यास्य - वि
श्वरूपास्याः ततः पूर्व्वादिवामावर्त्तेनाष्टदले पूजयेत् ओं वि
रोचनवज्रपुष्पं प्रतीच्छ हूं फट् स्वाहा एवं शङ्खपांडुर पद्म
नाभ अप्सिताग नामक पांडुर तारक यमांतक वज्रपुष्पं
प्रतीच्छ हूं फट् स्वाहा इति पूर्व्वद्वारे तथा उदीच्यां यमांतक
पश्चाद्विघ्नांतक दक्षिणे नरांतक एतान्सम्पूज्य पंचपुष्पां
जलीन्दत्वा पाद्यार्घ्यादिना देवीं संपूज्य वामे त्रिकोणं षट्
कोणं वृत्तं चतुरस्रं विलिख्य तत्र विभरितस्याधारपात्रं स
मांसतण्डुलदधिहरिद्रादग्धमीनास्वपिष्टाकलवण
ईकान्यतमं गृहीत्वा दक्षहस्तेन जलं नीत्वा ओं ह्रीं श्रीमदे
कजटे देवि मयोपनीतं वलिं गृह्ण गृह्ण गृह्णापय गृह्णा
पय मम शांतिं कुरु कुरु परविद्यामाकृष्याकृष्य त्रुट
त्रुट छिंदि छिंदि भिंदि भिंदि सर्व्वजगद्वशमानय ओं
ह्रीं स्वाहा इति त्रिः पठित्वा वलिं दद्यात् यद्यं का कालिकाक
ल्पे वलिं स्वतनुशोणितं तत्सर्व्वकलिकार्त्थायां नतथा,
विधेयकवित् स्वगात्ररुधिरं यत्तु तारकायै प्रदीयते तस्य
रुद्धाः सदा तारा न पूजाफलमाप्नुयात् त्रिकोणं चाष्टको
णं च वृत्तं कोणचतुष्टयं वलिदाने विदेस्थानं शास्त्रेता
रकार्च्चने ओं ह्रीं एकजटे स्फुट्का देवीति तदनंतरं महायक्षा
धिपतये मयोपनीतकं पद्यं वलिं चोक्त्वा ग्रहस्वयुग्मं श्राव
येत्तदनंतरं गृह्णापयपदद्वन्द्वं मम शांतिं समावरेत् कुरु
द्वयं परविद्यामाकृष्याकृष्य एव च त्रुटयुग्मं वदेत्पश्चात्
छिंदियुग्मं ततः परं भिंदियुग्मं समुच्चार्य सर्व्वजगद्वश
मानय लज्जातारं समुच्चार्य वलिं दद्यात्पठेत्त्रयं ततः पुन

रर्घ्यं कृत्वा ओं ह्रीं गैं श्रीमदेकजटे देवि मम सर्व्वविद्यासिद्धय सि
द्धय गृहाणार्घ्यं सर्व्ववाचस्पतित्वं देहि स्वाहा इत्युक्त्वा जय जय
इत्युक्त्वा नीराजनपुरःसरं देव्यामौलौ दत्वा यथाशक्ति जप्त्वा सम
र्प्य जलं देव्या वामहस्ते दद्यात् ततस्तत्कवचादिपाठः सर्व्वत्र
कुलक्रियादिपूर्व्विका ततः प्रदक्षिणं कुर्य्यात् चेदागायपुरः
सरं कुर्य्याद्दक्षिणकं हस्तं कृत्वा वारत्रयं नरः याम्याञ्च वायव्यां
गच्छेत् स्थित्वा किंचिद्वर्णकरी प्रतीच्यां प्रगत्वा तु प्रणमे
त्पुरः स्थितः प्रणमेत्समवारं तु त्रिः प्रकुर्य्यात्प्रदक्षिणं दं
डाकारे निपत्याष्टकाः फली भूमिमध्यतः अंगुल्यानां च अ
ग्राणि एकीकृत्वा स्वमानसः त्रिकोणकारमादाय किंचिद्वा
मांशतोनमेत् उरसा शिरसा पश्चात्पाणिभ्यां जानुतस्तथा ना
सा चिबुकयोगेन प्रणम्य सिद्धिमाप्नुयात् अथ जपक्रमः कु
लुकां प्रजपन्मूर्ध्नि दशधा जपसिद्धये मन्त्रसेतुं सप्तधा च प्रण
वं ण पुटं हृदि प्राणायामः पुरः पूर्व्वं जपेत्साधकसत्तमः कु
ल्लुका यथा स्वद्वितीयं वद्राफ्लं लज्जावाक्च शिवएव च श्रौं ह्रीं क्रीं
इति शिरसि दशधा जपेत् मन्त्रसेतुं ओं इति सप्तधा जपेत् हृ
दि प्रणवपुटितमंत्रं सप्तधा जपेत् सर्व्वत्रादौ प्राणायामः त
तः सेतुं ततो महासेतुं ततो मंत्रशिखा ओं ओं इति सप्तधा ज
पेत् ततो मंत्रप्राणं कलवीम् इति सप्तधा ततः सहस्रं अ
ष्टोत्तरशतं विंशतिं वा जपेत् ततो जलपुष्पं करतलेनीत्वा
ओं गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपं सिद्धिर्भवतु मे
देवि त्वत्प्रसादान्महेश्वरि इति जपं देव्या वामहस्ते समर्पयेत्
ततः प्राणायामः इति जपक्रमः काम्यजपः पुरश्चरणप्रक

तारार
हस्य.
२८

रणेवक्रमः नित्यजपेनियमं प्रत्यापव सहस्रं प्रजपेन्मंत्रं धर्म
मोक्षार्थसिद्धये अष्टोत्तरशतंयद्वतन्नजापाफलाप्तये विंश
तिंचजपेन्मंत्रं पूजासिद्धार्थमेवहि पूजनेतरजपेनासारे या
वत्क्रियतेकर्मपुरश्चरणमुत्तमं तावन्नैवप्रजपेत्सहस्रा
दधिकंशिव प्रजपेत्साधकोयस्तु लोभयुक्तो ध्यानमधीः सह
स्रादधिकंवत्स सहस्रेषु समर्पयेत् पनेनपुरश्चरणहीनः सह
स्राद्यर्धंनजपेत् यदेकदायुतं जपेत्तदासहस्रं सहस्रंजप्त्वा स
मर्पयेत् सहस्रंप्रजपेन्मंत्रंपुरश्चरणकर्मणि शतंतेनप्रजप
म्यं ह्यधिकंनकदाचन ततोर्घजलंनीत्वा ॐइतः पूर्वंप्राणबु
द्धिदेहधर्माधिकारतो जपेत्सम्प्रसुप्तावस्थासु मनसावा
चाकर्मना हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेणशिश्ना यत्स्मृतंयदुक्तंय
त्कृतंतत्सर्वंब्रह्मार्पणंभवतु मां मदीयं सकलं सम्यक् श्रीमदे
कजटादेवतायै सर्वंसमर्पितमस्तु — ततः संहारमुद्रयात
मसेतिविसृज्य ईशान्यांत्रिकोणे ॐ उच्छिष्टचंडालिन्यै नमः
ततस्तेन यंत्रलेपनचंदनेनटीकापादादिकं नैवेद्यं किंचित्स्वी
कृत्यान्यच्छक्तिभ्यो दत्वायथेच्छंविहरेदितिएकजटापूजाप
द्धतिः प्रत्यालीढपदां देवीं महामायांत्रिलोचनां सर्वालंका
रभूषाढ्यां महानीलप्रभांपरां खड्गांपाशं दक्षिणेच वामेन्दी
वरमूर्द्धतः दधतस्त्रकंदेवां भावयेत्साधकोत्तमः इतिध्याना
तत्कल्पोक्तयंत्रे घोरहासांमहादेवीं तारिणीं तत्स्वरूपिणीं चम
केन्दीवरंचैव खड्गं चापिदरंतथा व्याघ्रचर्मपरीधानांसर्वालं
कारभूषितां वत्समानागहारांच महायोगस्वरूपिणीं इतिध्या
त्वावाद्यपूर्ववत्सर्वं इतिकामतारा अथतारा प्रकारणेऽक्षयंत्रे

यत्रतत्रलक्ष्मादिपीठपञ्चकयः अत्रतत्रकिंतु इच्छातानन्त्रि
याख्यापिकामिनीकामदायिनी रतिं रतिप्रियांचैव रतिदांप
रिपूजयेत् शवोपरिमहादेवीं शवेशहास्यसंयुतां विपरीत
रताशक्तां उग्रतारांपरांपरां कर्तृकांखड्गसंयुक्तां दक्षिणेता
रिणीपरां वामभागेनीलपद्मं चषकंतदधःस्तनं मुंडमा
लावलीरम्यांवक्त्रधाराविभूषितां घोरहास्यांत्रिनेत्रांच स
र्वदानानदायिनीं एकवेणीमहावेणी फणिराजविभूषितां
स्वर्णमुकटैर्शोभांराजतेदंतकंटकां इतिध्यात्वापूर्ववत्र
उग्रतारा शम्भुपत्नीमहाकालप्रियागणैःप्राणायामः
वेदकल्पावस्थमंत्रयुतं ध्यानविशेषः — नीलवाणीसदाव
न्देनीलांजनचयप्रभां स्वलंकारसमोपेतांव्याघ्रचर्माहतां
कटौ नागेनावेष्टितां देवीं फणिहारविधारिणीं फणिमस्त
कयोगेन दक्षिपादप्रपंचितं वामपादंशवेनाभोरसुल्लास
हृदान्वितां नामसीनरसीविश्वमोहिनीघोरकामिनीं शि
वंवक्त्रस्थभ्रमरोत्प्रत्यालीढपदांशुभां चमरीकेशसंस्कारस
दागलितकुंतलां नानामणियुतांशीर्षेमहापापविनाशि
नीं कपालंचापिखड्गंच नीलपद्मांसरस्वतीं भावयेत्सर्वसि
द्ध्यर्थंनीलवाणीकपि···दां एवंध्यात्वासर्वंपूर्ववत् यंत्रस्याष्ट
दलपद्मखड्गदण्डपाशकपालशूलगदापद्मचक्रपतास्रज
येत् इतिविशेषः इतिपूजनं नीलसारदायाः महानीलसर
स्वत्यास्तु ततोयथाशक्तिनित्यहोमः तथानिगमे — एकपा
श्वाहमियस्तुतारकायैप्रदीयते कोटिजन्मकृतं पापं तत्क्षणादे
वनश्यति ततोवसिदानं छागंवामहिषंवापिसूकरंवापत
त्रिणं हस्तिनंमूषकंवापिमार्जारंचापिचांडजम् दत्वादेवैम

तारार.
हस.
५९

हादेवेसमभवेत्कुलनायकः बलिंपुरतआनीयपोनिमुद्दांप्रद
र्शयेच दक्षिणेतत्कलं दत्वावामहस्तेनियोजयेत् श्रीमदेकज
टादेविबलिंगृह्णसतोन्नमे मंत्राणांचापिमेसिद्धिं लताविद्धिं
वदेहिमे ॐ ह्रीं ह्रां हूं पैं पैं सर्वसिद्धिप्रदेमेचतुर्वर्गसिद्धिं दे
हि देहि बलिंगृह्ण गृह्ण स्वाहा इतिनिवेद्य त्वकं नलपुष्पा
दिनासंपूज्य पकचातेनछेदयेत् इतिबलिदानं आसवंसं
विदांचापिनिवेद्यानन्दमाचरेत् तदापूजाप्रकर्तव्यासम
यानिष्फलाभवेत् संविदांवतर्याविमज्य प्रथमेतत्वमुद्रया
ॐ सम्विदेब्रह्मसंभूतेब्रह्मपुत्रिसदानघे भैरवाणांचतृप्त्यर्थंप
वित्राभवसर्वदा ॐ ब्राह्म्यैनमः स्वाहा इतिभूमौक्षिपेत् ॐ सि
द्धिमूलकरेदेविहीनबोधप्रबोधिनि राजप्रजावशकरिशत्रु
कंटत्रिशूलिनि ऐं वतृयायैनमः ॐ नमस्तामिनमस्तामिगो
गमार्गप्रदर्शिनि त्रैलोक्यविजयेमातःसमाधिफलदाभव
ॐ ह्रीं वैष्णव्यैनमः ॐ अन्तानेन्दनदीमाग्रेज्वालाग्निव्रह्मरूपि
णि आनन्दस्याकृतिंप्रीतिंसम्यगस्मानंप्रयच्छमे क्लीं सदा
यैनमः स्वाहा ततस्तन्मध्येत्रिकोणंविलिख्य ॐ अमृतेअ
मृतोद्भवे अमृतवर्षिणि प्रिये अमृतमाकर्षयाकर्षय स्वाहा
ततस्तत्वमुद्रयापूर्ववत्तर्पयेत् ततोभूमौकिंचित्क्षिप्य पैं पैं
वद वद वाग्वादिनि ममजिह्वायां स्थिरीभव सर्वशत्रुक्षयं
कुरु कुरु स्वाहा इत्यनेनतत्वमुद्रयादिति यत्रास्तिकमलाकृता
ञ्जलिपरावीणाधरा सारदा ताराचाक्षमनुस्मरंस्थितमंचो
मावचः कारणं ब्रह्मानन्दकृतोमसाधनविधौ तारारहस्ये
भेष्याचाराधिविधौ तृतीयःपटलः सर्वार्थसिद्धिप्रदः॥ —
अथबोधः प्रणवंमातृकावर्णैःपठितंमातृकास्थले तेनैवप

ठितंवर्णन्यसेत्तत्रैवपार्वति इतियामले केवलांमातृकांकृत्वामा
तृकांतारसंपुटं ताराणपुटितांतांतुलतांतमातृकापुटे लतया
पुटितामातन्यसन्न्यासाथकोन्नमैः मातृकयापुटोयोवायोवया
मातृकातथा मातृकयापुटंकूर्चंकूर्चेणपुटितांचर्णाताम मात
कापुटितेचास्त्रंस्त्रंमातृकयातथा मातृकापुटितंमंत्रंमंत्रेण
पुटितांततो अपुतंविन्यसेयस्तवापुर्कतकयोगतः महायोगी
भवेत्सोपिदेवीपश्यतिवत्सखा बोधहीनस्यमंत्रस्यकुर्वलतं
प्रजायतेनसिद्धिदोभवेत्सोपिमोक्षदोनकदाचन श्रं तारं श्रं
ॐ श्रं नमः ॐ श्रं ॐ नमः स्त्रीं श्रं स्त्रीं श्रं नमः स्त्रीं श्रं नमः
स्त्रीं श्रं नमः श्रं ह्रीं श्रं नमः ह्रीं श्रं ह्रीं नमः श्रं हूं श्रं नमः हूं श्रं
हूं नमः श्रं फट् श्रं नमः फट् श्रं फट् नमः श्रं मूलं श्रं नमः
मूलं श्रं मूलं नमः श्रं नमः श्रं लज्जा श्रं नमः लज्जा श्रं लज्जा
नमः श्रं वधू श्रं नमः श्रं कूर्चं श्रं नमः कूर्चं श्रं कूर्चंनमः
श्रं फट् श्रं नमः फट् श्रं फट्नमः श्रं मूलं श्रंनमः मूलं श्रं
मूलं नमः इतिवायुधारणेनन्यस्तामूले समथाव्यापकंकु
र्यात् इतिपूर्वबोधः ह्रीं पैं हौं क्लीं हूं फट् स्वाहा लज्जाबा
ग्भवबीजंच प्रसादंकामएवच वधूबीजंततोप्यस्त्रं न्यस्तसि
द्धिमवाप्नुयात् इतिमहाबोधः सं सं समावतिस्वाहा इतिमं
त्रंजपेदश वर्णन्यासक्रमेणैव माययापुटितावधूः वधूमं
पुटितात्वर्णान्विन्यसेत्साधकोत्तमः षड्धान्यासंततः कृ
त्वामहासिद्धिमवाप्नुयात् इतिपूर्ववत्पुटितंकृत्वा वर्णन्यास
वरुंचाप्यन्यस्थानेषड्धान्यसेत् इतिमहाबोधः प्रत्यहंक्रियते
येनबोधावन्यमहामहा मंत्रसिद्धिर्भवेत्तस्य स्वयंवाक्यस्य
तिहि इतिब्रह्मानंदपरमहंसपरिव्राजकाचार्यविरचितेताप

तारार
हस्य
३०

रहस्ये त्रिषोढाप्रकरणं षोढान्यासं मत्स्यमांसपरमान्नादिभिर्भो
गोदयः सायंसंध्यां ततो कृत्वा योगं परिप्रकल्पयेत् आधार
मूलं ग्रीवाग्रमेकदण्डं प्रकीर्तितं तदाश्रित्य वसेत्लोके कोटि
तीर्थत्रयं ततो वामे तदेशनाडी स्यात् इडा सर्वार्थसिद्धिदा द
क्षिणे पिंगलानाडी सर्वतीर्थमयी शुभा सुषुम्नामेरुपृष्ठतः पु
ण्यनाड्यखिलप्रदा तन्मध्ये चित्रिणी वज्रा तन्मध्यमध्यतः स्व
तः ब्रह्मनाडी समाख्याता ब्रह्मानंदप्रदायिनी इन्दीवरमृणा
लीवत् जन्ते मध्यमध्यतः स्थिरश्वासमायोगात् तिष्ठेत्सैव चरा
चरं सताव कुंडली शक्तिर्नीसा वायुः प्रकीर्तितः मायायोग
समायोगात्सर्वथा माहूस्थिता निवै बिल काकार रंजतं यथा
भाति वितष्ठति चैतन्यरहिता तासां वहानि द्युतिदेहतः तीर्थ
मुख्यं महापीठं तदाश्रित्य वितिष्ठति येत्रैव देवतास्तत्र अम्बुला
वलता यथा मेरोमूले यथा पद्मं मूलाधारं प्रकीर्तितं चतरंगु
लविस्तीर्णं उच्छितेचतरंगुलं चतुःपर्णं शोणपर्णं त्रिकोणं
कर्णिका ततः तन्मध्ये विंदुरूपो हि काकिनी शक्तिसंयुता स्व
यम्भूलिंगमाख्यातं स्वर्णवर्णं सुशोभनं यत्पंचकमानस्त
महालिंगं मनोहरं विवेष्ट्यित्वा विहरेत् शक्तिः कुंडलिनी
परा विलोलभुजगाकारा ब्रह्मरूपविधारिणी सार्द्धत्रिवलया
कारा महायोगमयी सदा षट्पदेव प्रोच्यमाना नैव लिंगस्व
पोत्कचित् सूर्यकोटिप्रतीकाशा चंद्रकोटिसुशीतला तडि
त्वंचलरूपाभा परंब्रह्मस्वरूपिणी विराट्मूर्तिदेवेशा विहरे
त्सर्वतो दले विकलाशक्तिसंयुक्ता स्तूयते च कृताञ्जलिः
महाकालादक्षिणे च कालिका शक्तिसंयुतः स्तूयते परया
भक्त्या महातानस्वरूपिणीः नारायणः पश्चिमे च महाल

क्ष्मीकुलेश्वरः स्तूयते परया भक्त्या भावेन कुंडलीपरां उत्तरे
च महादेवः पार्वत्या सह शंकरः स्तूयते नारिणीदेवी सर्पा
कारं महेश्वरी यदा कदाचित् ब्रह्मा चापकं वाकंघ्यणा निरि
तदा सृष्टिं स्थितिं चापि संहारं कर्तुमेव हि ते शक्ताः सर्वे
ह्यदेव साधुसाधु प्रकाशितं यदा लिंगे भवेल्लिम्सा तदाति
ह्रांब्रजेत्तु रः सदा सा परमा शक्तिः स्थिरलग्ने तदे भवेत् त
दा पुण्यकारो लोको भविष्यति न संशयः यदा मूर्ध्नि तिलिंग
प्रसादं ददाति सर्वपरं जन्मा शाक्ता भवेज्जीवस्तत्र शाड्डेवसि
द्धिदा यदा पुष्पं लिंगमूर्द्धि ददाति ब्रह्मरूपिणी गृहस्तत्स
ब्रह्मयो घात् गच्छेद्धालां चकामिनी षट्दले लिंगमूले च
पद्मं स्याद्रक्तपांडुरं तन्मध्ये रक्तपांडु च लिंगविष्णोर्द्वात्मि
कं शाकिनीशक्तिसंयुक्तं सर्वसिद्धिप्रदायकं ब्रह्माविष्णु
पाहृद्गोभगश्चेद्रः शचीपति राजते दलमध्ये तु सर्वशक्ति
समन्वितं स्तूयते परमं लिंगं सर्वकामार्थसिद्धिदं मूलाधा
रात्कुंडलिनी तत्र यत्नेन चालयेत् तस्याः स्पर्शनमात्रेण
दलेतस्यान्तरं सुखं पद्मोपरि व्रजेत्रैव महाशक्तिमहेश्वरि
किंतु तत्र स्थिताः सर्वे सर्वा गच्छति तत्कुले एकीभूय
ते सर्वे स्तुवंति सिद्धिदायिनी नाभाव षट्दलं पद्मं नवीन
जलदप्रभं विश्रांत कस्तत्र लिंगं शाकिनीशक्तिसंयु
तं इन्द्रो वह्निः पितृपतिर्नैऋतो वरुणं मरुत् कुबेरस्त
त्रईशानः स्वस्वशक्तिसमन्वितः तत्पद्मस्य मध्ये तु ब्रह्म
नाडीसमाश्रितां कृत्वा तस्य पात्राणि चोत्तरस्य तिभाव
येत् तेते देवास्ततो गत्वा स्तुवंति भक्तिसंयुताः हृदये च त
तो ध्यायेत् पद्मं षोडशभिर्दलैः महाशुक्लं महापद्मं राज

तारार
हस्य
३१

कुंभाकृतंदलं इन्दुश्चंद्रो गुरुः शुक्रो वामदेवः शिवापतिः
ईश्वरः शंकरः हंसः वामदेवः कुलेश्वरः कमलानायकः
कोपः कामरूपः कृपामयः कारणे षोडशाग्रे च स्वस्वयोषास
मन्वितः स्तूयते सर्वदा भक्त्या महालिंगमहेश्वरं लाकिनी
शक्तिसंयुक्तं भावयेच्च परात्परं तत्स्थानं समारुह्य तत्र देवी
समानयेत् तद्धामे राजते जीवस्तदधः पापपुरुष स्तुपान
सदायुक्तं गुरुतल्पकदिहृदये वज्रदंतसमोपेतं षड्दंतवि
भूषितं महाकायं महादेवरहिते हृदये सदा नवस्वर्णहस्तं
विकृतं सर्वदोषयुतं परं नवाकारं मोतलहीनं कुलाचारविही
नकं कामदं कामरूपेण रतिदोषप्रदं तथा ततः परं भावये
च्चद्दशपत्रे सुशोभने नीलवर्णे महापद्मे सर्वसिद्धिप्रदायकं
महालिंगं कामनाम राजते कामिनीयुतं कामदेवश्च शंभ
श्च कामाचारश्च कामुकः कामिनीनायकः कामो ब्रह्मान
दः कुलेश्वरः त्रिलोकेशः सदानंदः कौलो दशदले स्थितः
स्वस्वशक्तिसमोपेताः स्तुवंति कुंडलीपरां ललाटे नेत्रप
त्रे च ब्रह्मलिंगसमन्वितं सशक्तिर्विसृहद्भस्तोतितारा
समन्वितः तस्मिन्प्रियगाता देवी कुण्डलीशक्तिरुत्तमा
अधोमुखं सहस्रारं मोतदंडगनाभितः त्रिलोकस्थानतो
देवाः संतिनैवशक्तिभिः नारीत्रयसमोपीतं सरोजेद्वा
दशंदलं त्रिकोणकर्णिकातत्र ब्रह्मविस्तुशिवान्विता दंता
वौकवतीशाख्याशक्तिवज्रसमन्विता तत्रापि स्त्रीगुरुः सा
क्षात्सर्वभूतहितेरतः कर्पूरधवलो देवो ब्रह्मरूपिणम
व्ययं परमं शिवमाख्यातं कोवीरः साद्भिभावयेत् मूलादि
देवताः सर्वैस्तुवंति सर्वकारणं कुण्डलिनीमहाशक्तिल

लाटेकमलावत ध्यानयेच्छिवरूपेण वामभागे समानयेत् वा
मे रतिं च संस्थाप्य गुरोरेव सुसिद्धये समस्थाप्य गुरुस्तां च सा
कारं मंत्ररूपिणि तत्रापि गुरुणा देवि वीतशंका महेश्वरी
उवाम स्थीयते तेन महामोहविनाशिनी वाममार्गो गुह्य
तो स्याः वदन्ते स्मृत सुत्तमं तस्मीतासखेङः प्राणांजीवो
जीवति नित्यशः भावनाध्यानयोगेन यदि नाडीप्रवेश
येत् महासिद्धिं च लभते ध्यमरो नायते ध्रुवं इति तारा
सारे योगसारः षट्त्रास्ति कमलाकृतं जलिपरावीणा
परास्यारदा तारारायमनस्मरस्थियतमंत्रो मावचः का
रणं ब्रह्मानन्दकृतौ च साधनविधौ तारारहस्ये शुभे यो
गाचारविधौ चतुर्थपटलः सर्वार्थसिद्धिप्रदः इति तारा
रहस्यतंत्रं समाप्तमगात् ॥